

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย

ภาษาไทย

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

The Characteristics of Pronunciation Reading Changed in Thai

นามผู้วิจัย นางสาวศรินทร สิ้นศิริโรจน์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจันทร์, ปร.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์สุพัตรา อินทนะ, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกวิทย์ พิมพวง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

The Characteristics of Pronunciation Reading Changed in Thai

โดย

นางสาวศรินทร สิ้นศิริโรจน์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ภาษาไทย)

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิรินทร สิ้นศิริโรจน์ 2556: ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจันทูล, ปร.ด.
286 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และ
เปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ข้อมูลสำหรับการศึกษา
วิจัยเรื่องนี้ คือ คำภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ในปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา
กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542

ผลการศึกษาในด้านลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย พบลักษณะการเปลี่ยนแปลง
จำนวนคำศัพท์ โดยพบการเพิ่มคำอ่าน จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 62.54 รองลงมาพบการคง
คำอ่าน จำนวน 95 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.02 การลดคำอ่าน จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 และ
พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง จำนวน 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.95
รองลงมาพบการเติมเสียง จำนวน 116 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.22 การตัดเสียง จำนวน 56 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 16.52

ผลการศึกษาในด้านการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่า
สองลักษณะ พบ จำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการบันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ
จำนวน 271 คำ คิดเป็นร้อยละ 96.10 และพบเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียง
คำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ด้วยการเติมเสียงมากที่สุด จำนวน 134 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.52
รองลงมาด้วยการเปลี่ยนเสียง จำนวน 85 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.14 และด้วยการตัดเสียง จำนวน
50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.73

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Sirinthon Sinsirirot 2013: The Characteristics of Pronunciation Reading Changed in Thai. Master of Arts (Thai Language), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language. Thesis Advisor: Associate Professor Siriwan Nantachantoon, Ph.D. 286 pages.

This thesis was purposed to study “The Characteristics of Pronunciation Reading Changed in Thai” and aimed at 1) studying of the characteristics of pronunciation changed in Thai language and 2) comparing the characteristics of pronunciation in Thai language which was registered more than 2 ways. The reference data based on this study were those Thai words of pronunciation reading changed in lexicon of 2470 B.E. and dictionary of the Royal Institute of 2493, 2525 and 2542 B.E.

The results regarding the characteristics of pronunciation changed in Thai language showed that 1) the characteristics of changing in amount of words was found that there were 212 words of increasing 62.54%, 95 words of remaining 28.02%, 18 words of decreasing 5.31%, and 2) the characteristics of changing in sound of pronunciation was found that there were 149 words of sound change 43.95%, 116 words of sound supplement 34.22%, and 56 words of sound shorten 16.52%.

The results regarding comparing the characteristics of pronunciation in Thai language which was registered more than 2 ways showed that 1) amount of 271 words was changed by 2 ways registration of 96.10%, and 2) registration of pronunciation more than 2 ways by supplement 47.52%, 85 words of sound change 30.14%, and 50 words of sound shorten 17.73%.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้จัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ นันทจันทุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.สุพัตรา อินทนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ทำหน้าที่วางแผนการเรียน กำหนดวิชาเรียน แนะนำ ควบคุมการศึกษา และการค้นคว้าการวิจัย ของนิสิต ตลอดจนการพิจารณาเค้าโครง การให้คำแนะนำและควบคุมดูแล รวมทั้งประเมิน ความก้าวหน้าและการสอบวิทยานิพนธ์ของนิสิต

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ขอบพระคุณประธานการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ชี้แนะ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย ที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษา เจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ที่ได้ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสาร และขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ที่ช่วยให้ วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ตามวัตถุประสงค์

ศรินทร สิ้นศิริโรจน์

มีนาคม 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำในภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำอ่านภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษา	38
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ขั้นการรวบรวมข้อมูล	60
ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ขั้นเสนอผลการวิจัย	63
ขั้นสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย	64
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย	64
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทย	
ที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ	155

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	208
สรุปผลการวิจัย	208
อภิปรายผล	210
ข้อเสนอแนะ	212
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	213
ภาคผนวก	217
ภาคผนวก ก ผลบันทึกการเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่าน ภาษาไทย	218
ภาคผนวก ข ผลบันทึกคำภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่า สองลักษณะ	254
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	286

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์	97
2	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน	154
3	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง	168
4	แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง	203
ตารางผนวกที่		
1	แสดงผลบันทึกการเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทย	219
2	แสดงผลบันทึกคำภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ	255

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

คำอ่านภาษาไทยมีความสำคัญต่อการพูดภาษาไทย คำอ่านดังกล่าวทำหน้าที่เป็นคำบอกแทนเสียงของคำภาษาไทย เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง หากอ่านออกเสียงคำผิดหรือเพี้ยนจากคำเดิมย่อมมีผลต่อความหมายของคำซึ่งทำให้เข้าใจเนื้อความของสารผิดได้ ดังนั้นการอ่านคำภาษาไทยให้ถูกต้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ใช้ภาษาไทย ทั้งการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และทางด้านวัฒนธรรมของชาติ ดังที่ ราชบัณฑิตยสถาน (2550: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านภาษาไทย ดังนี้

...ภาษาไทยนับว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นไทย ภาษาไทยมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน โดยเฉพาะภาษาเขียนนั้นได้มีภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่มาก ทั้งภาษาบาลี สันสกฤต มอญ เขมร จีน อาหรับ และภาษาฝรั่ง ฯลฯ บางคำเราก็ออกเสียงตามสำเนียงเดิมของเขา บางคำก็นำมาปรับใช้ให้เข้ากับลิ้นของเรา บางคำเราก็อ่านตามหลัก บางคำเราก็อ่านตามความนิยม หรือบางคำก็อ่านทั้งตามหลักและตามความนิยม...

จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อภาษาไทยยังคงปรากฏใช้พูดติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน คำอ่านภาษาไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการและเจริญก้าวหน้าสอดคล้องตามสภาพสังคม ตามกาลเวลา ดังคำอ่านภาษาไทยในปทานุกรม กรมตำรา กระทรวงธรรมการ ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 ต่อมามีการชำระปทานุกรมครั้งแรกขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 ซึ่งกระทรวงธรรมการมอบหมายให้ราชบัณฑิตยสถานรับหน้าที่ชำระปทานุกรมดังกล่าว ดัง ราชบัณฑิตยสถาน (2511: ก) กล่าวว่า

...เมื่อกระทรวงธรรมการได้ตีพิมพ์หนังสือปทานุกรมออกใช้ในราชการและจำหน่ายใน พ.ศ. 2470 แล้ว ในกาลต่อมากระทรวงธรรมการได้พบข้อบกพร่องในหนังสือปทานุกรมนั้นอันสมควรแก้ไขเพิ่มเติม จึงดำริที่จะแก้ไขเพิ่มเติมให้ดีขึ้น ประกอบทั้งมีผู้สนใจในวิทยาการ

ด้านนี้แสดงข้อบกพร่องและแนะนำวิธีแก้ข้อบกพร่องมาเป็นจำนวนมาก ผลที่สุดมีความเห็นพ้องต้องกันว่า หนังสือปทานุกรมของกระทรวงธรรมการซึ่งตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ.2470 ถึงเวลาชำระเพื่อพิมพ์ใหม่ต่อไป...

จากข้อความดังกล่าว เมื่อราชบัณฑิตยสถานได้ชำระปทานุกรมเสร็จสิ้น จึงมีการตีพิมพ์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 เป็นฉบับแรก ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมคำที่มีใช้ในภาษาไทย ตลอดจนความรู้ในเรื่องอักษรวิธี การบอกเสียงอ่านของคำรวมถึงประวัติของคำ เพื่อให้ทันยุคสมัยจึงมีการปรับปรุงชำระต่อมาได้แก่ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เป็นฉบับปัจจุบันซึ่งประชาชนและหน่วยงานต่างๆยอมรับและนำมาใช้จากการปรับปรุงดังกล่าวผู้วิจัยสังเกตพบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

กรกฎ	อ่าน	กระระกุด	(กรมตำรา, 2470: 9)
		กอระกุด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 11)
		กอระกุด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 8)
รสนิยม	อ่าน	รคนิยม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 680)
		รคสะนิยม, รคนิยม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 927)
สาธยาย	อ่าน	สาทะยาย, สาตทะยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 812)
		สาทะยาย, สาตทะยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,174)

ดังตัวอย่างคำอ่านที่ปรากฏในปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และพ.ศ. 2542 พบคำอ่านภาษาไทยบางคำมีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านจากเดิม บางคำระบุคำอ่านภาษาไทยไว้สองลักษณะ คือ การอ่านตามหลักและการอ่านตามความนิยม ซึ่งการบันทึกคำอ่านสองลักษณะนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2550: 3) ได้ชี้แจงการบันทึกคำอ่านสองลักษณะว่า คำอ่านลำดับแรกเป็นการอ่านตามหลัก แต่ไม่ระบุชัดเจนว่าอ่านตามหลักอย่างไร ส่วนการอ่านลำดับที่สองเป็นการอ่านตามความนิยม ซึ่งประชาชนทั่วไปนิยมอ่านจนเป็นที่ยอมรับ จึงอนุโลมใช้และบันทึกคำอ่านนั้นไว้ในพจนานุกรม

เรื่องดังกล่าวข้างต้นนี้ นิตยา กาญจนวรรณ (2543: 162) สรุปได้ว่า พจนานุกรมมีหน้าที่ บันทึกคำที่ปรากฏใช้ในภาษา ดังนั้นเมื่อช่วงเวลานั้นมีการอ่านคำอย่างไรก็บันทึกไว้ ถ้ามีการอ่านสองลักษณะพจนานุกรมก็บันทึกไว้ทั้งสองลักษณะ จนกว่าการอ่านลักษณะหนึ่งจะหายไป

จากรายงานการวิจัยของ อุดม วัชรธรรม์สถิตติ์ และคณะ (2543) ศึกษาเรื่อง การออกเสียง คำไทยให้ถูกต้อง พบว่าราชบัณฑิตยสถานเรียกการอ่านออกเสียงสองลักษณะว่า การอ่านออกเสียงตามความนิยม คือ การอ่านออกเสียงตามหลักภาษาศาสตร์ และการอ่านออกเสียงตามหลัก คือ การออกเสียงแบบเรียงพยางค์ตามภาษาบาลี สันสกฤตบ้าง และการออกเสียงแบบไทยที่เมื่อมีพยัญชนะสองตัวเรียงกันถ้าตัวหลังเป็น <ร> ก็ให้พยางค์นั้นออกเสียงว่า [อน] บ้างไม่เป็นบ้าง แต่ถ้าตัวหลังไม่ใช่ <ร> ก็ให้ออกเสียงพยางค์นั้นเป็นเสียงสระ โอะลครูปมีเสียงสะกดบ้าง แต่กฏดังกล่าวไม่แน่นอนเสมอไป

นอกจากนี้จากผลการวิจัยดังกล่าวในด้านการออกเสียง ซึ่งประชากรที่ตอบแบบสอบถาม พบประชากรดังกล่าวออกเสียงตามหลัก ร้อยละ 39.30 ออกเสียงตามความนิยม ร้อยละ 60.70 และมีบางคำออกเสียงตามหลักสูงกว่าการออกเสียงตามความนิยมอย่างมีนัย จากการสัมภาษณ์อาจารย์ และนิสิตสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า คำไทยควรออกเสียงเพียงลักษณะเดียวให้เป็นมาตรฐาน ร้อยละ 38.26 (อาจารย์ภาษาไทยเห็นว่าควรออกเสียงเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 52.94) และออกเสียงหลายลักษณะ ร้อยละ 61.74 (อาจารย์ภาษาไทยเห็นว่าควรออกเสียงหลายลักษณะ ร้อยละ 47.06)

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยเฉพาะ การอ่านตามความนิยมนั้น เป็นวิธีการอ่านคำต่างจากการอ่านตามหลัก แต่ผู้ใช้ภาษาทั่วไปนิยมใช้ เป็นเวลานาน ทางราชบัณฑิตยสถานจึงอนุโลมให้ใช้ไม่ถือว่าอ่านผิด และบันทึกคำอ่านนั้นไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษานั้น นอกจากเรื่องเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ปัจจัยด้านผู้ใช้ภาษายังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำอ่านด้วย

ข้อความดังกล่าวนี้เห็นได้ว่าคำอ่านภาษาไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน บางคำมีการอ่านคำแตกต่างไปจากเดิม และบางคำราชบัณฑิตยสถานได้บันทึกคำอ่านไว้มากกว่าสองลักษณะ คำอ่านทั้งสองนั้นได้ยอมรับให้มีใช้ ไม่ถือว่าอ่านผิด ซึ่งการบันทึกคำลักษณะดังกล่าวมีผลต่อผู้ใช้ภาษา ทำให้เกิดความสับสนในการใช้ภาษาไทยว่าควรอ่านคำนั้นอย่างไร การอ่านลักษณะใดจึงถูกต้อง ปัญหาดังกล่าวจึงนับเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งต่อการใช้ภาษาไทย

ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยดังกล่าว เป็นวิวัฒนาการทางภาษาไทยที่สำคัญ และมีผลต่อรูปแบบการอ่านคำภาษาไทยในอนาคต โดยพบคำอ่านหลายลักษณะในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และพบการเปลี่ยนแปลงรูปแบบคำอ่านภาษาไทยเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับเอกสาร 4 ฉบับ ได้แก่ ปทานุกรม ของกรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยว่ามีลักษณะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย
2. เพื่อให้ทราบลักษณะข้อแตกต่างระหว่างคำอ่านหลักกับคำอ่านรอง
3. เพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงภาษาจากการศึกษาคำอ่านภาษาไทย
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคำอ่านภาษาไทยในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้จะศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยจากเอกสาร ดังนี้

- 1.1 ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ
- 1.2 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
- 1.3 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525
- 1.4 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

2. งานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยเท่านั้น ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้เครื่องหมายประกอบคำอ่าน ได้แก่ การใช้เครื่องหมายอักขร (อ) เพื่อบอกอักษรควบ ปัจจุบันใช้เครื่องหมายพินทุ (อ) แทน และการใช้เครื่องหมายพินทุ (อ) เพื่อบอกเสียงตัวสะกด ปัจจุบันไม่นิยมใช้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลต่อการอ่านคำในภาษาไทย

นิยามศัพท์

ลักษณะการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเปลี่ยนคำอ่านจากลักษณะหนึ่งเป็นอีกลักษณะหนึ่ง หรือมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมเพิ่มขึ้น ซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาจากอดีตถึงปัจจุบัน

คำอ่านภาษาไทย หมายถึง คำหรือถ้อยคำที่เป็นรูปเขียนลายลักษณ์อักษรซึ่งใช้แทนเสียงอ่านของคำในภาษาไทย ที่บันทึกไว้ในเอกสารปทานุกรม พ.ศ. 2470 ของกรมตำรา กระทรวงธรรมการ และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542

คำอ่านหลัก หมายถึง คำอ่านที่บันทึกไว้ตำแหน่งแรก ในการบันทึกบอกเสียงอ่านของคำภาษาไทย

คำอ่านรอง หมายถึง คำอ่านที่บันทึกไว้ตำแหน่งรอง ในการบันทึกบอกเสียงอ่านของคำภาษาไทย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำในภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์
 - 1.1 ความหมายของคำในภาษาไทย
 - 1.2 ระบบเสียงในภาษาไทย
 - 1.3 การสร้างคำในภาษาไทย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำอ่านภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์
 - 2.1 ลักษณะการอ่านคำภาษาไทย
 - 2.2 หลักเกณฑ์การบันทึกคำอ่านภาษาไทย
 - 2.3 หลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษา
 - 3.1 ความหมายการเปลี่ยนแปลงภาษา
 - 3.2 สาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษา
 - 3.3 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภาษา
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
 - 4.1 อิทธิพลภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย
 - 4.2 อิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจำนวนคำศัพท์

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงคำอ่าน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำในภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์

สาระสำคัญของการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำในภาษาไทยนี้ แบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความหมายของคำในภาษาไทย ระบบเสียงในภาษาไทย และการสร้างคำในภาษาไทย ดังนี้

ความหมายของคำในภาษาไทย

จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับความหมายของคำในภาษาไทย พบนักวิชาการทางภาษาไทย อธิบายความหมายและให้คำจำกัดความของคำในภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ประยูทธ กุญสาคร (2527: 102) กล่าวถึง ความหมายของ “คำ” ในทางหลักภาษาทั่วไป ดังนี้

1. คำ ในตำราวจีวิภาค หมายถึง คำที่จำแนกออกไปเรียกชื่อตามพวกหรือตามหน้าที่ว่า เป็น คำนาม คำสรรพนาม คำวิเศษณ์ คำอุทาน เป็นต้น

2. คำ ในตำราวากยสัมพันธ์ หมายถึง คำที่มีความหมายอย่างหนึ่งจะเป็นคำพยางค์เดียว หรือหลายพยางค์ ก็ได้ เช่นคำว่า “งาน” เป็นคำเดียว พยางค์เดียว คำว่า “นาฬิกา” เป็นคำเดียว สามพยางค์ คำว่า กะทะ เป็นคำเดียว มีสองพยางค์

3. คำ ในตำราฉันทลักษณ์ มีความหมายหลายอย่าง เช่น หมายถึง จำนวนคำกลอน 2 วรรค เรียกว่า 1 คำ (กลอน) นอกจากนี้ยังหมายถึงคำครุ คำลหุ คำเป็น คำตาย คำนำ คำสร้อย ฯลฯ

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ (2543: 8) กล่าวถึง คำ มีหลายภาษาในโลกซึ่งมีวิธีการประกอบรูปคำ สลับซับซ้อนมากและส่วนที่ประกอบกันนั้นแต่ละส่วนมีความหมาย แต่บางส่วนใช้คำฟังได้ บางส่วนใช้คำฟังไม่ได้ ส่วนที่ใช้คำฟังได้ถือว่าเป็น คำ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 248) ให้ความหมายของคำว่า น. เสียงพูด, เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ, เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปรกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว, ใช้ประกอบหน้าคำอื่นมีความหมายเช่นนั้น เช่น คำนาม คำกริยา คำบุรพบท; พยางค์ซึ่งเป็นส่วนย่อยของวรรคหรือบาทในฉันท แต่ละพยางค์ถือว่าเป็นคำหนึ่ง, 2 วรรคของคำกลอน; ลักษณะนามของเสียงพูด เช่น พูดคำหนึ่ง, ลักษณะนามบอกจำพวกของเสียงของกิน เช่น ข้าวคำหนึ่ง, ลักษณะนามเรียก 2 วรรคของคำกลอนว่า คำหนึ่ง

สุนันท์ อัญชลินกุล (2546: 3) กล่าวถึงความหมายของคำ ตามแนวหลักภาษาไทยและหลักภาษาศาสตร์โดยสรุปว่า คือ ส่วนที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย ปรากฏตามลำพังได้ แต่ใช้ศัพท์เฉพาะในการอธิบายต่างกัน ในทางหลักภาษาไทยพิจารณาจากคำว่า “พยางค์ที่มีความหมายหรือคำ” ส่วนตามหลักภาษาศาสตร์พิจารณาจากคำว่า “หน่วยคำ”

นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์ และคณะ (2547: 9) ให้คำจำกัดความหมายของ “คำ” ในภาษาไทยว่า คำ คือ เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนขึ้นจะมีก็พยางค์ก็ได้ ซึ่งมนุษย์ในสังคมตกลงกำหนดให้ความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ความหมายของคำแต่ละคำมิได้หลายความหมายทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย และความหมายเหล่านี้ขึ้นอยู่กับถ้อยคำแวดล้อมหรือบริบท

นววรรณ พันธุมธา (2551: 3) อธิบายเรื่อง คำ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในฐานะผู้ใช้ภาษา “คำ” คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย หากไม่มีมีความหมายจะไม่ถือว่าเป็นคำ

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยนิยามความหมายของคำ ในการศึกษาครั้งนี้ว่า คำ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งมีความหมาย ใช้ในการสื่อสารและถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกตามเจตนาของผู้ใช้ภาษา คำนั้นจะมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ และความหมายของคำนั้นมีได้มากกว่าหนึ่งความหมายขึ้นอยู่กับถ้อยคำแวดล้อมและบริบทที่ผู้ใช้ภาษาใช้

ระบบเสียงในภาษาไทย

นักวิชาการทางภาษาไทยได้อธิบายถึงระบบเสียงในภาษาไทย ของการเขียนตามหลักอักษรศาสตร์ ดังนี้

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2545: 1) ในการศึกษาเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปแบ่งระบบเสียงในคำภาษาไทยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เสียงแท้ เสียงแปร และเสียงคนตรี ดังนี้

1. เสียงแท้ คือ เสียงที่ออกมาจากลำคอตรง ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ลิ้นหรือริมฝีปากดัดแปลงให้ปรวนแปรไป เช่น เสียงเค็ก่อน ๆ หรือเสียงสัตว์ร้องออกมา ปรากฏเป็น ออ อา อือ เออ เป็นต้น เรียกว่า “สระ” ในภาษาไทยมีรูปสระทั้งหมด 21 รูป 32 เสียง จำแนกออกเป็น 3 พวก ดังนี้

1.1 สระแท้ คือ สระแท้ที่เปล่งออกมาเป็นเสียงเดียว ไม่มีเสียงสระอื่นประสม มี 18 ตัว จัดเป็น 2 พวก ได้แก่ สระแท้ฐานเดียว คือ สระแท้ที่เปล่งออก โดยใช้ลิ้นหรือริมฝีปากกระทบฐานใดฐานหนึ่ง มี 8 ตัว คือ อะ อา อิ อี อือ อุ และสระแท้สองฐาน คือ สระที่ทำสองฐานพร้อมกัน คือ ให้ลมกระทบสองฐาน มี 10 ตัว คือ เอะ เอ แอะ แอ เออะ เออ โอะ โอ เออะ ออ

1.2 สระประสม คือ สระที่มีสำเนียงสระแท้ประสมกันสองสระ มี 6 ตัว คือ เอียะ มีเสียง อิ กับ อะ ประสมกัน, เอีย มีเสียง อิ กับ อา ประสมกัน, เอือะ มีเสียง อี กับ อะ ประสมกัน, เอือ มีเสียง อี กับ อา ประสมกัน, อ้าะ มีเสียง อุ กับ อะ ประสมกัน และอัว มีเสียง อุ กับ อา ประสมกัน

1.3 สระเกิน คือ สระที่มีสำเนียงซ้ำกับสระแท้ข้างต้นนั้น เป็นแต่มีเสียงพยัญชนะประสมหรือสะกดอยู่ด้วยเท่านั้น มี 8 ตัว คือ ฤ ฦ ฦ ฤ ฤ อำ ไอ ใ อเ

นอกจากนี้ ฤ, ฦ, ฦ, ฤ มีเสียงซ้ำกับเสียง รี รือ ลี ลือ เป็นสระมาจากสันสกฤต โดยมากใช้ในคำที่มาจากภาษาสันสกฤต

2. เสียงแปร คือ เสียงแท้ที่เปล่งออกมาและกระดิกลิ้นให้กระทบ คอ เพดาน ฟัน หรือริมฝีปาก ทำให้เสียงปรวนแปรเป็นเสียงต่าง ๆ ไป ปรากฏเป็น กอ, จอ, คอ, บอ เป็นต้น เรียกว่า “พยัญชนะ” ในภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว จำแนกตามวิธีใช้เป็น 3 พวก ดังนี้

2.1 พยัญชนะกลาง คือ พยัญชนะที่ใช้เป็นกลางทั่วไปทั้งไทย บาลี และสันสกฤต มี 21 ตัว คือ ก ข คง จ ฉ ช ด ท น ป ผ พ ม ย ร ล ว ส ห

2.2 พยัญชนะเดิม คือ พยัญชนะที่ติดมาจากแบบเดิม มีที่ใช้ก็แต่คำที่มาจากภาษาเดิม คือ บาลีและสันสกฤตโดยมาก มี 13 ตัว คือ ฆ ฉ ฌ ญ ฎ ฐ ฑ ฒ ฑ ษ ฬ ศ ษ พยัญชนะเหล่านี้ บางตัวก็ใช้เขียนในภาษาไทยบ้างแต่น้อย เช่น ฆ่า ใหญ่ ตะเภา พิศ เจริญ เสภา ฆง เป็นต้น

2.3 พยัญชนะเดิม คือ พยัญชนะที่ไทยเราริคิดเพิ่มเติมขึ้นทีหลัง มี 10 ตัว คือ ฃ ฅ จ ฎ ฌ ค บ ฝ ฟ อ ฮ

3. เสียงดนตรี คือ เสียงแท้หรือเสียงแปร ซึ่งผู้เปล่งทำให้เป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ อย่างเสียงเครื่องดนตรี ปรากฏเป็น กอ, ก่อ, ก้อ ฯลฯ เรียกว่า “วรรณยุกต์” ในภาษาไทยมีรูปวรรณยุกต์ 4 รูป ได้แก่ ไม้เอก ไม้โท ไม้ตรี และไม้จัตวา ใช้เขียนบนส่วนท้ายของพยัญชนะต้น ทั้งนี้เสียงวรรณยุกต์ที่ใช้ในภาษาไทยแบ่งเป็น 5 เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ, เสียงเอก, เสียง, เสียงตรี และเสียงจัตวา

นอกจากนี้ในระบบไตรยางศ์ คือระบบการจัดหมวดหมู่อักษรไทย ตามลักษณะการผันวรรณยุกต์ ของพยัญชนะแต่ละหมวด เนื่องจากพยัญชนะไทย เมื่อกำกับด้วยวรรณยุกต์หนึ่ง ๆ แล้ว จะมีเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 พวกได้แก่ อักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ ดังนี้

3.1 อักษรสูง มี 11 ตัว คือ ฃ ฅ จ ฎ ฌ ฝ ฝ ศ ษ ส ห ผันได้ 3 เสียง คือ คำเป็น พื้นเสียง เป็นจัตวา ผันด้วยไม้เอก ไม้โท เป็นเสียงเอก โท ตามลำดับดังนี้ ฆ่า ฆ่า ฆ่า, ฆัง ฆัง ฆัง และคำตาย พื้นเสียงเป็นเสียงเอก ผันด้วยไม้โท ก็เป็นเสียงโท ดังนี้ ฆะ ฆะ, ฆาก ฆาก

3.2 อักษรกลาง มี 9 ตัว คือ ก จ ฎ ฎ ค บ ป อ ผันได้ครบ 5 เสียง คือ คำเป็น มีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ ผันด้วยไม้เอก ไม้โท ไม้ตรี ไม้จัตวา เป็นเสียงเอก โท ตรี จัตวา ดังนี้ กา คำ คำ คำ, กัง กัง กัง กัง และในคำตาย มีพื้นเสียงเป็นเสียงเอก ผันด้วยไม้โท ไม้ตรี ไม้จัตวา เป็นเสียงโท ตรี จัตวา ตามลำดับดังนี้ กะ กะ กะ, กัก กัก กัก กัก

3.3 อักษรต่ำ มี 24 ตัว คือ ค ฃ ฅ ฆ ษ ฌ ญ ฑ ฒ ฑ ษ น พ ฬ ฃ ฅ ฆ ษ ฌ ญ ฑ ฒ ฑ ษ ผันได้ 3 เสียง คือ คำเป็น พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ ผันด้วยไม้เอก ไม้โท เป็นเสียงโท และตรี ตามลำดับดังนี้ คา คำ คำ, คัง คัง คัง ในคำตายรัสสระ พื้นเสียงเป็นเสียงตรี ผันด้วยไม้เอก ไม้จัตวา เป็นเสียงโท ตรี ดังนี้ คะ คะ คะ, คัก คัก คัก และคำตายทึบสระ พื้นเสียงเป็นเสียงโท ผันด้วยไม้โท ไม้จัตวา เป็นเสียงตรีและจัตวา ดังนี้ คาก คาก คาก

กำชัย ทองหล่อ (2550: 50) กล่าวถึงระบบเสียงในภาษาไทย ผู้วิจัยสรุปแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เสียงแท้ เสียงแปร และเสียงผันหรือเสียงดนตรี ดังนี้

1. เสียงแท้ คือ เสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นเสียงดั้งเดิมของมนุษย์ เกิดขึ้นจากฐานเสียงที่คอเป็นที่ตั้ง และริมฝีปากหรือลิ้นกระทบอวัยวะในปากเป็นเครื่องช่วยได้แก่ เสียงสระทั้งสิ้น เช่น อะ ออ ออ ออ ฯลฯ ในภาษาไทยมีสระ 21 รูป 32 เสียง โดยเสียงสระจำแนกเป็น 4 ลักษณะได้แก่ สระเสียงสั้น (รัสสระ), สระเสียงยาว (ทิมสระ), สระเสียงเบา (ลหุ) และสระเสียงหนัก (ครุ)

2. เสียงแปร คือ เสียงที่เกิดขึ้นจากการดัดแปลงเสียงแท้ ให้มีสำเนียงต่างๆปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น โดยอาศัยลิ้นกระทบเพดาน ปุ่มเหงือก ฟัน และอวัยวะริมฝีปาก หรือจมูกเป็นเครื่องช่วยได้แก่ เสียงพยัญชนะทั้งสิ้น เช่น ก ข จ ฉ ด ต บ ฯลฯ ในภาษาไทยมีพยัญชนะทั้งหมด 44 ตัว

การใช้พยัญชนะในภาษาไทยจำแนกวิธีการใช้ดังต่อไปนี้

2.1 มาตรา คือ แม่บทแจกลูกอักษรตามหมวดคำที่มีตัวสะกด หรือออกเสียงอย่างเดียวกันแบ่งเป็น 8 มาตรา คือ มาตรา ก กา คือ พยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด, มาตรา กน คือ พยางค์ที่มี น สะกดหรือตัวอื่นซึ่งทำหน้าที่เหมือนตัว น สะกดได้แก่ น ญ ณ ร ล พ, มาตรา กง คือ พยางค์ที่มี ง สะกดหรือนิกหิตที่ทำหน้าที่เหมือน ง สะกด, มาตรา กก คือ พยางค์ที่มีตัว ก สะกดหรือมีตัวอื่นซึ่งทำหน้าที่เหมือนตัว ก สะกดได้แก่ ตัว ก ข ค ฉ, มาตรา กค คือ พยางค์ที่มี ค สะกดหรือตัวอื่นที่ทำหน้าที่เหมือน ค สะกดได้แก่ ค จ ฉ ช ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ฐ ศ ษ ส, มาตรา กบ คือ พยางค์ที่มีตัว บ สะกด หรือมีตัวอื่นที่ทำหน้าที่เหมือนกันได้แก่ บ ป ฟ ภ, มาตรา กม คือ พยางค์ที่มี ม สะกดหรือนิกหิตที่ทำหน้าที่เหมือน ม สะกด, มาตรา กม คือ พยางค์ที่มี ม สะกดหรือนิกหิตที่ทำหน้าที่เหมือน ม สะกด และมาตรา เกย คือ พยางค์ที่มีตัว ย และตัว ว สะกด

2.2 คำเป็นคำตาย คำเป็น คือ พยางค์ที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในมาตรา ก กา และ กน กง กม เกย พยางค์ที่ประสมด้วยสระ อำ ไอ โอ เอา ซึ่งเป็นสระเสียงสั้นก็นับเป็นคำเป็นด้วย เพราะออกสำเนียงมีเสียงตัว ม ย ว กำกับเป็นตัวสะกดอยู่ด้วย ส่วนคำตาย คือ พยางค์ที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก กา (ยกเว้น อำ ไอ โอ เอา) และพยางค์ที่มีตัวสะกดแม่ กก กค กบ

2.3 อักษรประสม คือ พยัญชนะ 2 ตัวควบกันและร่วมสระตัวเดียวกัน บางคำก็ออกเสียงพร้อมกันเป็นอักษรกล้ำ บางคำก็ออกเสียงคล้ายกับเป็น 2 พยางค์ บางคำก็ออกเสียงแปรไปเป็นพยัญชนะตัวอื่น ไม่ตรงกับเสียงพยัญชนะจริงที่ปรากฏ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

2.3.1 อักษรควบ คือ พยัญชนะ 2 ตัว ควบหรือกล้ำอยู่ในสระเดียวกัน ในภาษาไทย มี ร ล ว พ เป็นหลัก จำแนกออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

2.3.1.1 อักษรควบแท้ คือ อักษรที่เกิดจากพยัญชนะ 2 ตัวควบหรือกล้ำในสระเดียวกันกับ ร ล ว เมื่อควบหรือกล้ำกันแล้วจะต้องออกเสียงพร้อมกัน เป็นตัวสะกดหรือการันต์ก็ต้องเป็นด้วยกัน เช่น บุตรี อ่าน [บุต-ตรี], จิตรา อ่าน [จิต-ตรา]

2.3.1.2 อักษรควบไม่แท้ คือ อักษรควบที่เกิดจากพยัญชนะ 2 ตัวควบกันหรือกล้ำกันในสระเดียวกัน ได้แก่พยัญชนะ ร แต่ออกเสียงเฉพาะพยัญชนะตัวหน้าหรือตัวหลังเพียงตัวเดียว ตัว ร ไม่ออกเสียงหรือออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะอื่น และจะเป็นตัวสะกดด้วยกันก็ได้ หรือจะแยกตัวหน้าเป็นตัวสะกดตัวเดียว และให้ตัวหลังเป็นการันต์ก็ได้ เช่น จริง [จิง], ตรรก [ตัก]

2.3.2 อักษรนำ คือ พยัญชนะ 2 ตัวรวมอยู่ในสระเดียวกัน บางคำก็ออกเสียงร่วมกันสนิท เช่น หนู หนอ หมอ หมี อยู่ อย่าง อยาก บางเสียงคล้ายกับเป็น 2 พยางค์ เนื่องจากต้องออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าประสมกับพยัญชนะตัวหลัง แต่พยัญชนะทั้ง 2 นั้นประสมกันไม่สนิทกลมกลืนเหมือนอักษรควบแท้ จึงฟังดูคล้ายมีเสียงสระอะแอะ ๆ แต่อย่างไรก็ตามเสียงของคำย่อมบ่งชี้ว่าเป็นพยัญชนะประสมกันเป็นตัวเดียวกันและเป็นพยางค์เดียว เช่น กนก อ่าน [กนก] ไม่ใช่ [กะ-หนก], จรัส อ่าน [จรัส] ไม่อ่าน [จะ-หรัด]

2.4 ตัวสะกด คือ พยัญชนะที่ประสมข้างหลังพยางค์ในแม่ ก กา แล้วทำหน้าที่บังคับแม่ ก กา ให้กลายเป็นแม่ กง กน กก กด กบ กม เกย ตัวสะกดแบ่งออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่ พยัญชนะโดด เช่น คน วัง มาก มาย ฯลฯ, เป็นอักษรควบแท้ เช่น บุตร จักร อัคร ฯลฯ, เป็นอักษรควบไม่แท้ เช่น สรรพ มารค พรหม ฯลฯ, เป็นอักษรนำ เช่น พิสง เมขลา วาสนา, เป็นนิคหิต เช่น รัมมัง ชุมนุม จุมพล ทั้งนี้พยัญชนะ ห ต้องควบกับ ม จึงเป็นตัวสะกดได้ เช่น พราหมณ์ พรหมณี

2.5 ตัวหัน หรือ อักษรหัน คือ พยัญชนะที่แปลงรูปจากวิสรรชนีย์มาเป็นพยัญชนะที่มีรูปเหมือนตัวสะกด แต่ทำหน้าที่แทนหันอากาศ และต้องเรียงไว้หน้าตัวสะกดที่มีรูปเหมือนกัน นิยมใช้ตัว ร หัน ตัวเดียวเท่านั้นเช่น ธรรม กรรม สรร ฯลฯ

2.6 ตัวการ์นต์ คือ ตัวอักษรซึ่งไม่ออกเสียง และมีไม้ทัณฑฆาตกำกับไว้ เพื่อแสดงว่าเสียงนั้นได้ถูกบังคับไว้จนกว่าจะมีพยางค์อื่นมาประสมข้างหลัง เช่น ทุกข์ สงฆ์ โยธู ตามปกติ ตัวการ์นต์เป็นตัวที่มีเสียงเช่นเดียวกับพยางค์อื่น ๆ และโดยมากมาจากคำบาลีสันสกฤตและภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่นิยมใช้คำที่มีพยางค์มาก แต่ในภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด นิยมใช้คำพยางค์เดียวเป็นพื้น เมื่อนำบาลีสันสกฤตมาใช้ จึงต้องลดพยางค์ของคำให้น้อยลง เพื่อสอดคล้องกับระเบียบภาษาไทย

3. เสียงผันหรือเสียงดนตรี คือ เสียงที่มีจังหวะ น้ำหนักและทำนองสูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นทำนองเสียงที่ผันขึ้นลงให้มีสำเนียงเสนาะ และจำแนกเสียงให้ผิดแผกออกไป เพื่อกำหนดความหมายให้แม่นยำขึ้น ซึ่งเสียงผันหรือเสียงดนตรีจะรู้ได้จากวรรณยุกต์ที่กำกับข้างบนตัวอักษร แต่ถ้าไม่มีวรรณยุกต์กำกับ ต้องสังเกตระดับเสียงที่เปล่งออกมา หรืออาศัย “ไตรยางศ์” ในภาษาไทยมีวรรณยุกต์ 4 รูป คือ ไม้เอก ไม้โท ไม้ตรี ไม้จัตวา และมี 5 เสียง คือเสียงเอก โท สามัญ ตรี จัตวา

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ระบบเสียงในภาษาไทยมี 3 ลักษณะ ได้แก่ เสียงสระ เสียงพยัญชนะ และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งมีเกณฑ์การใช้ คือ ไตรยางศ์ อักษรนำ อักษรควบ และการผันวรรณยุกต์ ในการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยอ้างอิงแนวคิดของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2545) และ กำชัย ทองหล่อ (2550) เป็นเกณฑ์ วิเคราะห์เสียงของคำอ่าน

การสร้างคำในภาษาไทย

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างคำในภาษาไทย พบนักวิชาการทางภาษาไทย ตามหลักอักษรศาสตร์ อธิบายเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

วิจิตร แสงพลสิทธิ์ (2524: 6) ได้กล่าวถึง “คำยืม” เป็นลักษณะการสร้างคำอย่างหนึ่งในภาษาไทยว่า การรับคำภาษาต่างประเทศใช้ในภาษานั้นเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งของภาษาไทย ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะด้วยสภาพสังคมที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศตลอดเวลา เมื่อมีความสัมพันธ์กับชาติใดภาษาใดมาก คำในภาษานั้นย่อมรับยืมมาใช้จนนานเข้าก็รู้สึกว่าเป็นคำใน

ภาษาตนไป ซึ่งภาษาต่างประเทศที่มีถ้อยคำอยู่ในภาษาไทยนี้มีหลายภาษด้วยกัน เช่น ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษาทมิฬ ภาษาชวา-มลายู และภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

เอกนัถ จารุเมธีชน (2539: 18) อธิบายถึงการสร้างคำว่า ทุกภาษาย่อมมีการขยายตัวตาม ความเจริญของมนุษย์ เมื่อสังคมกว้างขึ้นภาษาก็ขยายตัวไปตามความต้องการของมนุษย์ ซึ่งใน ภาษาไทยได้มีการสร้างคำแบ่งออกเป็น 7 ลักษณะได้แก่ การแปรเสียง การเปลี่ยนเสียง การประสม คำ การเปลี่ยนตำแหน่งคำ การแปรความ การเปลี่ยนความ และการคิดคำตั้งใหม่ ดังนี้

1. การแปรเสียง คือ เปลี่ยนเสียงเดิมให้เพี้ยนไป เสียงเปลี่ยนไปความหมายก็เปลี่ยนไปด้วย ทำให้เกิดการเพิ่มคำในภาษา เช่น ตรอก-กรอก, ชุ่ม-ช่อม, โชก-โชค เป็นต้น
2. การเปลี่ยนเสียง คือ คำคำเดียวกันแต่เปลี่ยนเสียงให้ต่างกัน ทำให้เกิดความหมายต่างกัน เช่น ฐานะ-ฐาน คำว่า ฐานะ หมายถึง ที่ตั้ง, แทน, ตำแหน่ง ส่วนคำว่า “ฐาน” หมายถึง หลักแห่ง
3. การประสมคำ คือ การนำคำมารวมกันแล้วเกิดความหมายอีกอย่างหนึ่ง เช่น คำว่า คน หมายถึง มนุษย์ เมื่อประกอบกับคำว่า ไซ้ หมายถึง บังคับให้ทำ, เอามาทำให้เกิดประโยชน์, ชำระ ทำให้เกิดคำใหม่คือ คนไซ้ ซึ่งมีความหมายใหม่ หมายถึง คนที่มีหน้าที่คอยรับไซ้ เป็นต้น
4. การเปลี่ยนตำแหน่งคำ คือ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะคำโดด การเปลี่ยนตำแหน่งของคำย่อมทำให้ความหมายเปลี่ยนไปเกิดคำใหม่ขึ้น เช่น ไข่ไก่-ไก่ไข่, ไม้ต้น-ต้นไม้
5. การแปรความ คือ การขยายความหมายของคำเพิ่มขึ้น เกิดเป็นคำที่มีความหมายมากขึ้น เช่น คำว่า เดิน หมายถึง เคลื่อนไหว, ไปด้วยกำลังต่าง ๆ เมื่อรวมกับคำอื่นทำให้ความหมายแปรไป เช่น คำว่า เดินเต้ม หมายถึง ไซ้วิธีแบบคาย เป็นต้น
6. การเปลี่ยนความ คือ เดิมความหมายอย่างหนึ่งแล้วเปลี่ยนความหมายของคำนั้น อีกชั้นหนึ่ง เช่น คำว่า นิยาย เดิมหมายถึง เรื่องที่เล่าต่อกันมา แต่มีความหมายอีกชั้นหนึ่ง หมายถึง การพูดเท็จ เป็นต้น

7. การคิดตั้งคำขึ้นใหม่ คือ การบัญญัติคำขึ้นใหม่ บางทีก็อาศัยเสียงธรรมชาติหรือรูปร่าง บางทีอาศัยศัพท์ในภาษาอื่น เช่น กิจกรรม, ไฟฟ้า, ชักโครก, โทรทัศน์ เป็นต้น

บรรจบ พันธุเมธา (2541: 61) อธิบายถึงลักษณะของการสร้างคำในภาษาไทย ออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่ การยืมคำจากภาษาอื่น การสร้างคำขึ้นใหม่ และการเกิดคำขึ้นใหม่ ดังนี้

1. การยืมคำจากภาษาอื่น คือ การใช้คำจากภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต เขมร ซึ่งคำจำนวนมากในภาษาไทยมีการสร้างคำมาจากภาษาอื่น เช่น การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ใน คำราชาศัพท์ การทับศัพท์ เป็นต้น

2. การสร้างคำขึ้นใหม่ คือ คำที่สร้างขึ้นใหม่จำนวนมากสร้างมาจากคำเดิมที่มีอยู่ เพื่อสร้างคำใหม่ใช้ในภาษา โดยมีวิธีสร้างคำขึ้นใหม่จากคำไทยสร้างคำจากภาษาอื่น โดยเฉพาะ ภาษาบาลี-สันสกฤต ซึ่งคำสร้างใหม่มี 3 ลักษณะ ได้แก่ คำซ้อน คำซ้ำ และคำผสม ดังนี้

2.1 คำซ้อน คือ คำที่มีคำเดียว 2 คำ มีความหมายหรือเสียงคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน หรือ เป็นไปทำนองเดียวกันซ้อนเข้าคู่กัน เมื่อซ้อนแล้วมีความหมายใหม่ หรือมีความหมายคล้าย ความหมายเดิม ซึ่งคำซ้อนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำเดียวที่มีความหมายสมบูรณ์และมีใช้ในภาษาซ้อนเข้าคู่กัน คำหนึ่งเป็นคำต้นอีกคำหนึ่งเป็นคำท้าย คำต้นและคำท้ายนี้มีความหมาย คล้ายกันหรือใกล้เคียงกัน อาจเป็นคำไทยกับคำต่างประเทศซ้อนเข้ากันแล้วเกิดความหมายใหม่ขึ้น เช่นคำว่า รูปร่าง ซากศพ ทรัพย์สิน ขวดยาน จิตใจ ทุกข์ยาก เป็นต้น

2.1.2 คำซ้อนเพื่อเสียง คือ คำที่ซ้อนกันจึงอาจไม่มีความหมาย เช่นคำว่า โล กับ เล หรือมีความหมายเพียงคำใดคำเดียว เช่นคำว่า มอมแมม คำว่า มอม มีความหมายแต่คำว่า แมม ไม่มีความหมาย หรือบางคำมีความหมายไม่เกี่ยวเนื่องกับความหมายใหม่ เช่นคำว่า จอแจ หมายถึง ไม่สู้, เอาใจยาก แต่เมื่อแยกความหมายของคำที่ซ้อนกัน คำว่า จอ หมายถึง คด เป็นต้น

2.2 คำซ้ำ คือ การกล่าวคำเดียว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือต่างกันกับคำเดียว เพียงคำเดียว จึงถือเป็นคำสร้างใหม่ที่มีความหมายใหม่ ในภาษาไทยใช้ ไม่ยมก แทนคำท้ายที่ซ้ำกับ

คำต้น ซึ่งหากไม่ใช่ไม้ยมจะทำให้ยากต่อการสังเกตว่าคำใดเป็นคำเดี่ยวคำใดเป็นคำซ้ำ เช่น ชวานา ใต้เสื้อคำคำดำนา หรือ พุดพุดไปอย่างนั่นเอง (คำว่า พุด ไม่ใช่คำซ้ำ) เป็นต้น

2.3 คำประสม คือ คำที่มีคำ 2 คำหรือมากกว่าประสมกันเป็นคำใหม่อีกคำหนึ่ง คำประสมแต่ละคำไม่มีความหมายใกล้เคียงกัน มีความหมายสำคัญที่คำต้น ส่วนคำตามเป็นส่วนขยาย

3. การเกิดคำขึ้นใหม่ คือ การเปลี่ยนแปลงของคำเกิดรูปลักษณะต่างจากคำเดิมโดยวิธีแทนที่คำต้นกับคำท้ายจะเป็นคำเต็มกลับเป็นคำเต็มเฉพาะคำท้ายเท่านั้น ส่วนคำต้นกลายเป็นพยางค์ เช่น กะ- มะ- ตะ- ปะ- สะ- ฯลฯ ลงไว้หน้าคำคล้ายอุปสรรคในภาษาบาลี-สันสกฤต และเขมร ต่างกันแต่อุปสรรคของภาษาดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ทางไวยากรณ์ ส่วนการลงอุปสรรคของภาษาไทยนั้นเพื่อเหตุผลทางเสียงเป็นสำคัญไม่ใช่ลักษณะเดียวกันกับอุปสรรคแท้ ดังนั้นจึงเรียกอุปสรรคของภาษาไทยว่า อุปสรรคเทียม เช่นคำว่า มะม่วง, มะขาม, ตะขบ, สะคือ คำว่า มะ-, ตะ-, ตะ- จัดเป็นอุปสรรคเทียม เป็นต้น

กำชัย ทองหล่อ (2550: 132) กล่าวถึงวิธีการสร้างคำในภาษาไทย ตามลักษณะของการเขียน ดังนี้

1. การสนธิ คือ การต่อคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปให้ติดเนื่องเป็นคำเดียวกัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงรูปสระในระหว่างคำ หรือเพิ่มพยัญชนะลงในระหว่างคำ เพื่อให้คำที่จะนำมาต่อกันนั้นเชื่อมกันได้สนิท การเปลี่ยนแปลงรูปสระนั้นอาจจะทำโดยวิชรลบหรือแปลงรูปให้ผิดไปจากรูปเดิม เช่น มหา + โอปาร เป็น มหาโอปาร, ปิตุ + อิศ เป็น ปิตุเรศ เป็นต้น

2. การสมาส ตามวิธีไทย คือ การประสมคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปให้เป็นคำเดี่ยว เมื่อประสมกันแล้วความหมายคงเดิมก็มีความหมายเปลี่ยนก็มี ความหมายอยู่ที่คำหน้าคำเดี่ยวก็มี เช่น ความหมายคงเดิม ได้แก่ สุนทร + พจน์ เป็น สุนทรพจน์ หมายถึงคำพูดที่ไพเราะ, ความหมายเปลี่ยนไป เช่น ราช + โอรส เป็น ราชโอรส หมายถึง โอรสของพระราช, ความหมายผิดไป เช่น สุธา (อาหารทิพย์) + รส (น้ำ) เป็น สุธารส หมายถึง น้ำชา เป็นต้น

3. ตัทธิศ คือ วิธีใช้ปัจจัยแทนศัพท์หลังที่ได้ตัดออกแล้ว เพื่อให้คำสั้นเข้า ปัจจัยที่ใช้แทนศัพท์หลังนั้นต้องเอาไปประกอบข้างท้ายศัพท์หน้า ในภาษาไทยนั้นเอาปัจจัยไปประกอบหลัง

คำนาม เพื่อให้คำนามนั้นกลายเป็นชื่อของบุคคล และเวลาแปลให้เติมถ้อยคำที่เหมาะสมเพื่อความของคำหน้าเข้ามา เช่น ธรรม เป็น ธรรมิก หมายถึง ผู้ตั้งอยู่ในธรรม เป็นต้น

ประยูร ทรงศิลป์ (2551: 79) กล่าวถึงการสร้างคำในภาษาไทยออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. การสร้างคำจากคำเดิมในภาษาไทย เป็นการสร้างคำโดยนำเอาคำมูลที่มีใช้อยู่แต่เดิมในภาษามาทำให้เกิดเป็นคำใหม่ด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การประสมคำ คือ การนำคำมูลที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกันทำให้เกิดความหมายใหม่ มีความหมายใหม่ที่ยังคงรักษาเค้าความหมายของคำเดิม อาศัยความหมายหลักอยู่ที่คำหน้า ส่วนคำที่ตามมาเป็นความหมายประกอบ คำที่ประสมกันนั้นจะเป็นคำไทยประสมกันเอง หรือเป็นคำไทยประสมคำจากภาษาอื่น หรือคำภาษาอื่นประสมกัน เช่น ลูกเขย คนงาน ฯลฯ

1.2 การซ้อนคำ คือ การนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกันหรือเป็นไปในทางเดียวกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกัน ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ที่ยังคงรักษาเค้าความหมายของคำเดิม คำมูลที่นำมาซ้อนกันนั้นจะเป็นคำไทยซ้อนกันเอง หรือเป็นคำไทยซ้อนกับคำภาษาอื่น หรือคำจากภาษาอื่นซ้อนกัน เช่น บ้านเรือน อ้อฉาว ทรวงอก เทพเจ้า ทุนทรัพย์ เป็นต้น

1.3 การซ้ำคำ คือ การสร้างคำโดยการนำคำมูลที่มีรูปและความหมายเหมือนกันมาออกเสียงใหม่ ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่ที่ยังคงเค้าความหมายของคำมูลเดิมอยู่ การออกเสียงซ้ำไม่จำเป็นต้องออกเสียงเหมือนคำมูลเดิมทุกเสียง แต่อาจจะซ้ำเสียงบางเสียง ส่วนเสียงที่เหลือจะออกเสียงแตกต่างออกไปก็ได้ ซึ่งคำในภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ หรือคำอื่นๆสามารถนำมาซ้ำคำได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าคำในภาษาไทยจะซ้ำได้ทุกคำ เช่น ป่อง ๆ เด็ก ๆ นื่อง ๆ หี ๆ แต่ใช้คำว่า มด ๆ ไม่ได้

2. การสร้างคำโดยการยืมคำจากภาษาต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 วิธีได้แก่

2.1 การทับศัพท์ คือ การยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ด้วยการออกเสียงยืมนั้นให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับภาษาเดิมให้มากที่สุด แต่การออกเสียงได้เหมือนหรือใกล้เคียงมากน้อยขึ้นอยู่กับระบบเสียงของภาษาที่ยืมว่ามีความแตกต่างจากภาษาไทยมากน้อยเพียงใด การยืมคำด้วยวิธีทับศัพท์นั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงของคำยืมจะเปลี่ยนแปลงได้ทั้งพยัญชนะและสระที่ปรากฏ

ในส่วนต่าง ๆ ของคำ ดังตัวอย่างคำในภาษาสันสกฤตที่มีเสียง ศ ษ ส เมื่อไทยรับมาใช้คงเขียนเข้ารูปศัพท์เดิม แต่ออกเสียงเหมือน ส เมื่ออยู่ในตำแหน่งต้นพยางค์หรือต้นคำ และจะออกเสียงเหมือนเสียงสะกดแม่กด เมื่ออยู่ในตำแหน่งท้ายของพยางค์หรือท้ายคำ เช่น ทกฺษิณฺหา-ทักฺษิณฺหา [ทัก-ลี-นา]

2.2 การแปลศัพท์ คือ การยืมความหมายของคำจากภาษาอื่นเข้ามาใช้โดยการแปลความหมายของคำศัพท์ที่ใช้อยู่ในภาษาเดิม ลักษณะการแปลเป็นการแปลแบบคำต่อคำ และนำมารวมเข้ากันเป็นคำประสม การแปลนั้นจะใช้คำไทย คำภาษาบาลีสันสกฤต หรือใช้ปะปนกัน การยืมวิธีนี้ไม่ได้ยืมเสียงของคำเดิมจึงไม่มีการเกี่ยวข้องกับเรื่องเสียงแต่อย่างใด โดยส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง tea spoon แปลว่า ช้อนชา, war ship แปลว่า เรือรบ เป็นต้น

2.3 การบัญญัติศัพท์ คือ การยืมความหมายของคำที่มีใช้ในภาษาเดิม ซึ่งความหมายนี้ไทยไม่เคยมีใช้มาก่อน โดยนำเอาความหมายที่ยืมมานั้นสร้างคำศัพท์ขึ้นเพื่อใช้กับความหมายของศัพท์ที่สร้างขึ้นจะใช้คำไทยหรือคำบาลีสันสกฤต หรือใช้ปะปนกัน

3. การสร้างคำโดยยืมวิธีการสร้างคำ เป็นวิธีการสร้างคำจากภาษาต่างประเทศ คือ การที่ไทยได้ติดต่อสัมพันธ์กับชาติอื่น และเกิดการยืมคำของชาตินั้นๆเข้ามาใช้ในภาษาไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ การยืมคำเข้ามาใช้จำนวนมาก จึงเกิดการยืมลักษณะบางประการของภาษาอื่นเข้ามาใช้ ดังนี้

3.1 วิธีสมาส เป็นการนำศัพท์ตั้งแต่ 2 ศัพท์ขึ้นไปมาประกอบกันเข้าเป็นศัพท์ที่มีความหมายใหม่ มีลักษณะคล้ายคำประสมและคำซ้อนของไทย คำศัพท์ที่เกิดขึ้นมีความหมายสำคัญอยู่ที่ศัพท์ใดศัพท์หนึ่งเพียงศัพท์เดียว ศัพท์ที่เหลือเป็นศัพท์ขยายเช่นเดียวกับคำประสม เช่น กุล + ปุศฺร เป็น กุลปุศฺร (บุตรแห่งสกุล) ต่างกันตรงที่ศัพท์ขยายของคำสมาสในภาษาบาลีสันสกฤตอยู่ข้างหน้า แต่คำขยายของไทยอยู่ข้างหลัง จึงเวลาแปลคำสมาสจึงกำหนดให้แปลจากหลัง ไปหน้า

3.2 วิธีลงอุปสรรค อุปสรรคคือส่วนหนึ่งของคำ ซึ่งไม่สามารถใช้ตามลำพังในภาษาได้ ต้องใช้ประกอบเข้าข้างหน้าหน่วยอื่น ๆ และทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไป การลงอุปสรรคในภาษาบาลีสันสกฤตนั้นเป็นการนำเอาอุปสรรคไปเติมเข้าข้างหน้าธาตุ หน้าศัพท์หรือหน้าบท เพื่อทำให้เกิดศัพท์หรือบทที่มีความหมายใหม่ ในภาษาไทยวิธีการสร้างคำโดยการลงอุปสรรคตามแบบ

ภาษาบาลีสันสกฤตนั้น อุปสรรคที่นำมาใช้ล้วนเป็นอุปสรรคที่มีใช้อยู่แล้วในภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งสิ้น และนำมาใช้เติมหน้าคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ ดังตัวอย่าง คำว่า ทู เช่น ทูธรรมนิยม ทูภายิต, คำว่า วิ เช่น วิพัฒนาการ วิภาค วิสามัญ เป็นต้น

3.3 วิธีตัดทิต เป็นวิธีการย่อคำสมาสให้สั้น โดยใช้ปัจจัยแทนศัพท์หลัง ปัจจัยตัดทิต ในภาษาบาลีสันสกฤตมีอยู่จำนวนมากและแยกออกเป็นชนิดต่างๆ แต่ในภาษาไทยวิธีตัดทิตเป็น เพียงเอาปัจจัยไปประกอบหลังคำนาม เพื่อทำให้นามนั้นเป็นบุคคล คำตัดทิตที่สร้างขึ้นในภาษาไทย มีจำนวนน้อยมาก ด้วยลักษณะของการประกอบปัจจัยเป็นลักษณะที่ต่างจากภาษาไทย ดังตัวอย่าง ศาสน + อิก = ศาสนิก, หิริญ + อิก = เหริญญิก, ธรรมกถา + อิก = ธรรมกถิก

3.4 วิธีสนธิ เป็นการสร้างคำตามแบบภาษาบาลีสันสกฤต เมื่อเสียงสองเสียงอยู่ติดกัน เสียงท้ายของคำหน้าจะเชื่อมเข้ากับเสียงหน้าของคำหลัง ในภาษาบาลีสันสกฤตไม่จำกัดว่าการเชื่อม ของเสียงนี้จะมีแต่เฉพาะระหว่างคำสองคำอย่างเช่นคำสมาสเท่านั้น อาจจะเป็นธาตุ เป็นศัพท์หรือ บทก็ได้ ในภาษาไทยลักษณะสนธิจะปรากฏในคำสร้างด้วยวิสามาสเป็นจำนวนมากกว่าวิธีอื่น ๆ สนธิแบ่งเป็น 3 ชนิดได้แก่ สนธิสระ เช่น จล+อจล = จลจล, สนธิพยัญชนะ เช่น ราชน+โอรส = ราชโอรส และสนธินิคหิต เช่น ส+อาคม = สมากม

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างคำในภาษาไทยตามลักษณะของการเขียน มี 3 ลักษณะคือ การสร้างคำวิธีภาษาไทย คือ การสร้างคำตามหลักการประกอบคำของ ภาษาไทย ได้แก่ การประสมคำ การซ้อนคำ การซ้ำคำ, การสร้างคำวิธีภาษาอื่น คือ การประยุกต์ หลักสร้างคำจากภาษาอื่นใช้ในภาษาไทย มักได้รับมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ได้แก่ การสมาส การสนธิ การลงอุปสรรค และการตัดทิต และการยืมคำในการวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า คำในภาษาไทยมีทั้งคำไทยแท้ และคำที่รับมาจากภาษาอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเกณฑ์การสร้างคำภาษาไทย เพื่อใช้ศึกษาและเปรียบเทียบคำอ่าน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคำภาษาไทยตามหลักอักษรศาสตร์

ลักษณะการอ่านคำภาษาไทย

นักวิชาการทางภาษาไทยได้อธิบายถึงลักษณะการอ่านคำภาษาไทย ดังต่อไปนี้

เปลื้อง ฌ นคร (2504: 50) ได้อธิบายลักษณะการอ่านคำภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การอ่านตามหลัก และการอ่านตามความนิยม ดังนี้

1. การอ่านตามหลัก คือ การอ่านตามหลักการประสมอักษรของไทยกับบาลี เช่นคำว่า “สมาส” อ่านว่า [สะ-หมาด] ตามหลักภาษาไทยเพราะ ส เป็นอักษรสูง ถ้านำอักษรต่ำซึ่งเป็นอักษรเดี่ยว จะทำให้อักษรต่ำนั้นมีเสียงเป็นจัตวา แต่คำว่า “สมาทาน” ไม่อ่านว่า [สะ-หมา-ทาน] เพราะคำนี้มาจากภาษาบาลี ตามหลักภาษาบาลีนั้นไม่คำนึงถึงอักษรต่ำจึงอ่านแบบเรียงตัว

2. การอ่านตามความนิยม คือ หลักการอ่านที่ไม่อ่านตามหลักเกณฑ์ภาษาไทย หรือภาษาเดิม เป็นการอ่านที่นิยมอ่านเป็นเวลานาน เช่นคำว่า สมัคร ที่ควรอ่านว่า [สะ-มັก] แต่นิยมอ่านว่า [สะ-หมัก] คำอ่านตามความนิยมนี้มีมากในคำภาษาไทย

सनั ปัทมะทิน (2535: 44) กล่าวถึงลักษณะการอ่านคำภาษาไทยว่า ในพจนานุกรมมีคำอยู่หลายคำที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้อ่านได้ 2 ลักษณะ คือ การอ่านตามหลักเกณฑ์ และการอ่านตามความนิยมที่ใช้กันมานานจนติดปาก เช่น คำว่า “มัธยมศึกษา” อ่านตามหลักว่า [มัด-ทะ-ยม-สะ-สิก-สา] หรืออ่านตามความนิยมว่า [มัด-ทะ-ยม-สิก-สา] แม้ว่าคำอ่านลักษณะดังกล่าวจะผิดจากหลักเกณฑ์ แต่ประชาชนยังนิยมใช้เรื่อยมาจนติดปาก คำภาษาไทยส่วนใหญ่ มักกำหนดให้อ่านตามเกณฑ์แต่มีบางคำที่กำหนดให้อ่านตามความนิยม

นิตยา กาญจนวรรณ (2543: 93) อธิบายถึงลักษณะการอ่านคำภาษาไทยว่า ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 และหนังสือ “อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร” ซึ่งจัดทำโดยราชบัณฑิตยสถาน ได้บันทึกการอ่านคำลักษณะดังนี้

คำว่า กาญจนบุรี อ่านว่า กาน-จะ-นะ-บุ-รี, กาน-บุ-รี

คำว่า สมดุล อ่านว่า สะ-มะ-ดุล, สม-ดุล

จากคำอ่านข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การอ่านอย่างแรกเป็นการอ่านเรียกว่า “ตามหลัก” คือ การอ่านตามหลักภาษาเดิม ส่วนการอ่านอย่างหลังเรียกว่า ตามความนิยม คือการอ่านตามหลักภาษาไทย อธิบายได้ดังนี้

คำว่า กาญจนบุรี อ่านว่า กาน-บุ-รี (อ่านตามจังหวะ หนัก-หนัก)

คำว่า สมดุล อ่านว่า สม-ดุล (อ่านตามจังหวะ หนัก-หนัก)

กล่าวโดยสรุปว่า การอ่านตามความนิยม คือ การอ่านตามความนิยมแบบไทยซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาในฐานะที่ภาษายังไม่ตาย ดังคำว่า ตึกตา ที่คนรุ่นเก่าอ่านว่า [ตึก-กะ-ตา] ตามจังหวะ เบา-หนัก แต่คนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนจังหวะเป็น หนัก-หนัก อ่านว่า [ตึก-ตา] เป็นต้น

จางง์ ทงประเสริฐ (2546: 53) กล่าวถึงการอ่านภาษาไทย โดยเฉพาะคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การอ่านตามหลัก คือ การอ่านคำบาลีและสันสกฤตที่ใช้ในภาษาไทย แต่ออกเสียงตามหลักภาษาไทย
2. การอ่านตามความนิยม คือ การอ่านที่ผิดไปจากหลักการออกเสียงภาษาไทย เป็นการอ่านคำที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมอ่านออกเสียงดังกล่าว เนื่องจากภาษาเป็นของประชาชน ราชบัณฑิตยสถานจึงอนุโลมให้อ่านผิดไปจากหลักที่อ่านอยู่เดิม

ราชบัณฑิตยสถาน (2553: 1) ได้กล่าวถึงลักษณะการอ่านคำภาษาไทย โดยสรุปออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การอ่านตามหลัก และการอ่านตามความนิยม ซึ่งคำบางคำสามารถอ่านทั้ง 2 ลักษณะ แต่ควรอ่านตามหลักไว้เพื่อให้เกิดเอกภาพในการอ่าน ทั้งนี้ราชบัณฑิตยสถานอธิบายถึงการบันทึกคำอ่านทั้งสองว่า ทางราชบัณฑิตยสถานได้รวบรวมคำต่างๆ ที่มีคำอ่านไม่ถูกต้อง

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะการอ่านคำภาษาไทย มี 2 ลักษณะได้แก่ การอ่านตามหลัก คือ การอ่านคำตามหลักเกณฑ์การอ่านภาษาไทย อาจเป็นการอ่านแบบเรียงพยางค์ รวมถึงการอ่านที่คำยืมภาษาอื่น โดยยึดหลักการอ่านคำตามภาษาเดิม และการอ่านตามความนิยม คือ การอ่านตามหลักภาษาศาสตร์ มีลักษณะการอ่านไม่ตรงตามหลักเกณฑ์การอ่านเดิม แต่ยึด

ความไพเราะและความเคยชินของผู้ใช้ภาษา ในการวิจัยเรื่องลักษณะคำอ่านภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยพบ การบันทึกคำอ่านภาษาไทยมากกว่า 2 ลักษณะ ดังนั้นจึงต้องศึกษาลักษณะการอ่านคำภาษาไทย เพื่อใช้เปรียบเทียบและวิเคราะห์คำอ่าน

หลักเกณฑ์การบันทึกคำอ่านภาษาไทย

การศึกษาหลักเกณฑ์การบันทึกคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยแบ่งสาระเป็น 2 ส่วน ได้แก่ หลักเกณฑ์การบันทึกคำอ่านภาษาไทย และการใช้เครื่องหมายบอกคำอ่านภาษาไทยตามอักขรวิธีภาษาไทย ดังนี้

หลักเกณฑ์บันทึกคำอ่านภาษาไทย

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การบอกคำอ่านภาษาไทย นักวิชาการทางภาษาไทยได้อธิบายถึง หลักเกณฑ์การบอกคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

กรมตำรา (2470: 7) อธิบายถึงหลักเกณฑ์บอกคำอ่านภาษาไทย โดยใช้หลักเกณฑ์ ได้แก่

1. คำที่มีตัวสะกดตรง ๆ เช่น แม่ กน <น> สะกด, แม่กบ <บ> สะกด เป็นต้น ไม่บอกวิธีอ่าน
2. คำที่มี <ญ ฌ ร ล พ> สะกด อ่านเหมือนตัว <น> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <ข ค ฃ> อ่านเหมือนตัว <ก> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มี <จ ช ฎ ฏ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ> สะกดจะอ่านเหมือนตัว <ด> สะกดอย่างหนึ่ง ทั้ง 4 นี้ ไม่บอกวิธีอ่าน
3. ตามอักขรวิธีของไทย คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีตัวสะกดต่าง ๆ ดังข้อ 2 ข้างต้น ถ้ามีคำอื่นอยู่ท้ายเข้าเป็นคำสมาสแล้ว จะต้องอ่านตัวสะกดนั้นอย่างมี “สระอะ” ประสมอยู่ ด้วยเสมอ เช่น คำว่า “ราชการ” อ่านว่า [ราชชะกาน] คำว่า “โลกบาล” อ่านว่า [โลกกะบาน] เป็นต้น ในปทานุกรมนี้ ไม่บอกเสียงอ่าน

4. ตัว <ห> ซึ่งเป็นอักษรนำและไม่ออกเสียง ใช้พินทุจุดไว้ได้ตัว <ห> เช่นคำว่า “เหล่า” อ่านว่า [เหล่า] คำว่า “แหน” อ่านว่า [แหน] แต่คำใดที่มี <ห> นำและสังเกตได้ง่ายว่าเป็นอักษรนำ เช่นคำว่า หมี, หมู, หัซ, หยาบ เป็นต้น จะไม่บอกเสียงอ่าน

5. อักษรควบหรือกลับบอกเสียงอ่าน โดยใช้พินทุ จุดได้พยัญชนะตัวหน้า เช่น ไพรุ ไพหล แต่อักษรควบในภาษาไทย (ตามตำราอักษรประโยค) พยัญชนะควบ (คือตัวหลัง) มีเฉพาะ 3 ตัวคือ <ร ล ว> เท่านั้น ส่วนในภาษาอื่นใช้ควบกับพยัญชนะอื่นได้ และอ่านเสียงกลับกัสนิทอย่าง ไพรุ ไพหล ในภาษาไทยไม่สามารถอ่านควบกันสนิทอย่างอักษรควบแท้ จึงอ่านเป็น 2 พยางค์ แต่ที่ถูกต้องควรอ่านให้เสียงควบสนิทตามภาษาเดิม อักษรควบภาษาอื่นที่บอกสำเนียงอ่าน จึงใช้พินทุไว้ได้ ตัวหน้าของอักษรควบ เพื่อให้ผู้อ่านพยายามอ่านให้เป็นเสียงควบ เช่นคำว่า “พยาบาท” อ่านว่า [พยาบาด] “วิสวกรรม” อ่านว่า [วิสวะกัม] เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2511: จ) ได้กล่าวถึงการบอกเสียงคำอ่านในภาษาไทยสรุปได้ว่าการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยไม่มีเน้นเสียงหนักเบาอย่างภาษาอื่น และมีหลักเกณฑ์การอ่านแน่นอน มีบางคำที่อ่านออกเสียงต่างไปจากกฎบ้าง เช่น คำยืมจากภาษาอื่น ดังนั้นพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานจึงบันทึกบอกเสียงอ่านเฉพาะคำที่อ่านต่างจากหลักเกณฑ์ ส่วนคำอ่านตามหลักเกณฑ์จะไม่บันทึกบอกเสียงอ่าน ยกเว้นกรณีที่คำอ่านนั้นอ่านเป็นลักษณะอื่นได้ เช่น คำว่า “ขนอง” และ “ขนอบ” ซึ่งอ่านเป็น [ขนอง] และ [ขนอบ] ได้ จะบันทึกคำอ่านไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2531: 6) ได้อธิบายหลักเกณฑ์การบันทึกบอกเสียงอ่านภาษาไทย ดังนี้

1. คำที่มีตัวสะกดตรง ๆ เช่น แม่กน <น> สะกด แม่กบ <บ> สะกด ไม่บอกเสียงอ่าน
2. คำที่มีตัว <ญ ฌ ร ล พ> สะกด อ่านเหมือนตัว <น> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <ข ค ฃ> สะกด อ่านเหมือนตัว <ก> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <จ ช ฎ ฏ ฑ ฒ ต ถ ท ฐ ศ ษ ส> สะกด อ่านเหมือนตัว ค สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <ป ฟ ฟ ภ> สะกด อ่านเหมือนตัว <บ> สะกดอย่างหนึ่ง ทั้ง 4 อย่างนี้ ในกรณีที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในการอ่าน ก็ได้บอกเสียงอ่านไว้ด้วย

3. ตามอักษรวิธีของไทย คำที่มาจากบาลีและสันสกฤตที่มีตัวสะกดต่าง ๆ ดังข้อ 2 ถ้ามีคำอื่นมาพ่วงท้ายเข้าเป็นคำสมาสแล้ว จะต้องอ่านเสียงตัวสะกดนั้นๆอย่างมีสระ อะ ประสมอยู่ด้วยเสมอไป เช่น ราชการ [ราชชะกาน] โลกบาล [โลกกะบาน] เป็นต้น ในพจนานุกรมนี้ได้พยายามบอกเสียงอ่านไว้ด้วย

4. ตัว <ห> ซึ่งเป็นตัวนำและไม่ออกเสียง ใช้พินทุจุดไว้ข้างใต้ตัว <ห> เพื่อกันจน เช่น เหลา [เหลา] เหย [เหย] แต่คำใดที่มี <ห> นำเห็นได้ง่ายๆว่าเป็นตัวนำ เช่น หมิ หมู หยัด หยาบ เหลานี้ไม่บอกเสียงอ่าน

5. อักษรควบหรือกล้ำ บอกเสียงอ่านโดยใช้พินทุจุดใต้พยัญชนะตัวหน้า เช่น ไพฺร ไพฺล แต่อักษรควบในภาษาไทย (ตามตำราอักษรประโยค) พยัญชนะตัวควบ (คือตัวหลัง) ที่เป็นเสียงกล้ำ มีเฉพาะ 3 ตัว คือ <ร ล ว> เท่านั้น, นอกนั้นไม่นิยมอ่านเป็นเสียงกล้ำ แต่ในภาษาอื่นที่ยืมเอามา ใช้ควบกับพยัญชนะอื่น ๆ ก็ได้ และอ่านเสียงกล้ำกันสนิทอย่าง ไพฺร ไพฺล ของเราเหมือนกัน แม้ในภาษาเดิมจะออกเสียงกึ่งมาตรา แต่เมื่อเราออกเสียงเต็มมาตรา ก็ได้บอกคำอ่านไว้ตามเสียงอ่านของเรา เช่น เสด็จ [สะเด็จ] พยาบาท [พะยาบาด] วิทยา [วิททยา]

6. คำที่อาจมีปัญหาในการอ่าน ก็พยายามบอกเสียงอ่านทั้งที่เป็นแม่คำและลูกคำ เช่น แม่ คำว่า “กล, กล-” ได้บอกเสียงอ่านไว้ว่า [กน, กนละ-] แต่ถ้าลูกคำบางคำก็ออกเสียง [กน] บางคำก็ออกเสียง [กนละ-] ในกรณีเช่นนี้ก็ได้บอกเสียงอ่านกำกับไว้ด้วยทุกคำ เช่น กลไก [กนไก] กลฉ้อฉล [กน-] กลบท [กนละบด]

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 7) ได้อธิบายถึงหลักการบันทึกบอกคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

1. คำที่มีตัวสะกดตรงตามแต่ละมาตรา เช่น แม่กน <น> สะกดแม่กบ <บ> สะกด อย่างคำว่า คน พบ จะไม่บอกคำอ่าน

2. คำที่มีตัว <ญ ฌ ร ล พ> สะกดเหมือนตัว <น> สะกดอย่างหนึ่งคำที่มีตัว <ข ค ฃ> สะกด อ่านเหมือนตัว <ก> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <จ ช ฎ ฏ ฑ ฒ ต ถ ฐ ศ ษ ส> สะกด อ่านเหมือนตัว <ด> สะกดอย่างหนึ่ง คำที่มีตัว <ป พ ฟ ภ> สะกด อ่านเหมือนตัว <บ> สะกดอย่างหนึ่ง ทั้ง 4 อย่างนี้ ในกรณีที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในการอ่าน ก็ได้บอกเสียงอ่านไว้ด้วย

3. คำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่เข้ามาสกน ตามปรกติต้องอ่านตามหลัก คือ อ่านเสียงตัวสะกดนั้นๆอย่างมีสระอะประสมอยู่ คำประเภทนี้จะบอกคำอ่านไว้ เช่น ทารุณกรรม [ทารุณนะคำ] รูปธรรม [รูปปะท่า] ส่วนบางคำที่อนุโลมให้อ่านได้ 2 อย่างคือ อ่านตามหลัก และอ่านตามความนิยม จะบอกคำอ่านตามหลักไว้ก่อน เช่น ประวัติศาสตร์ [ประหวัดติสาด, ประหวัดสาด]

4. คำอ่านที่มีเครื่องหมายพินทุจุดไว้ข้างใต้ตัวอักษร มีความหมายดังนี้

ตัวอักษรนั้นเป็นตัวอักษรนำและไม่อ่านออกเสียง ได้แก่ ตัว <ห> ใช้พินทุจุดไว้ข้างใต้ตัว <ห> เพื่อไม่ให้อ่านเป็นอย่างอื่นซึ่งมีความหมายต่างกัน เช่น เหลลา [เหลลา]

4.1 ตัวอักษรนั้นเป็นตัวอักษรควบกล้ำซึ่งในภาษาไทยมี 3 ตัว คือ <ร ล ว> ใช้พินทุจุดใต้พยัญชนะตัวหน้า เพื่อให้อ่านพยัญชนะตัวหน้า 2 ตัวควบกัน เช่น ไพร [ไพฺร] ปลอดภัย [ปลฺลอบ]

4.2 คำในภาษาอื่นที่เดิมออกเสียงถึงมาตรา เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยออกเสียงเต็มมาตราก็บอกคำอ่านไว้ตามคำอ่านในภาษาไทย เช่น เสด็จ [เสเด็จ] พยาบาท [พะยาบาด]

4.3 ลูกคำซึ่งอาจมีปัญหาในการอ่านเพราะอาจอ่านไม่เหมือนคำอ่านของแม่คำทุกคำในกรณีนี้จะบอกคำอ่านของลูกคำนั้นๆ ไว้ เช่น กล, กล- [กน, กนละ-] น. ... กลไก [กน-] น. ... กลฉ้อฉล [กน-] น. ... กลบพ [กนละบด]

เครื่องหมายที่ใช้ในการบอกคำอ่านภาษาไทย

นักวิชาการทางภาษาไทย ได้อธิบายถึงเครื่องหมายที่ใช้ในการบอกคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

กรมตำรา (2470: 6) ได้กล่าวชี้แจงถึงเครื่องหมายบอกคำอ่านภาษาไทย ดังต่อไปนี้

1. เครื่องหมาย ยามักการ (๋) ใช้บอกเสียงกล้ำหรือควบ ใช้เขียนไว้บนพยัญชนะที่มีตัว <ร ล ว> ควบ ซึ่งมีเสียงกล้ำกันสนิท เช่น ไกร ไก่ล ไก่ว เป็นต้น

2. เครื่องหมาย พินทุ (ุ) ใช้เขียนใต้พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดในมาตราทั้ง 8 คือ กุ มาตรา กัก, ง มาตรา กัง, ดุ มาตรา กัด, นุ มาตรา กัน, บุ มาตรา กับ, มุ มาตรา กัม, ยุ มาตรา กัย, วุ มาตรา เกอว เช่น กาคู กากู กานู กางุ เป็นต้น

2.1 พินทุเขียนได้ทั้งพยัญชนะบอกเสียงอักษรนำ เช่น ขนุน [ขฺนุน] ถนน [รฺนน] ถ้าไม่ออกเสียงนำใช้เขียนดังนี้ กฤษณะ [กรฺฤษณะ] หรือ ไม่มีเสียงนำแต่อ่านทำนองนี้ เช่น ขจัด [ขฺจัด]

2.2 พินทุเขียนได้พยัญชนะที่เป็นตัวสะกดนอกจากข้อ 1 ให้พยัญชนะตัวที่มีพินทุออกเสียงเป็นตัวสะกดด้วย บางคำเป็นตัวนำในตัวด้วย เช่น กัลยาณี [กัลยานี]

2.3 พินทุได้ตัว <ห> ซึ่งเป็นตัวนำและไม่ออกเสียงตัว <ห> เช่น หนัก [หนัก]

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 5) อธิบายเครื่องหมายที่ใช้การบันทึกบอกคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

1. เครื่องหมายยัติภังค์ (-)

1.1 ใช้แทนคำอ่านพยางค์ที่ไม่มีปัญหาในการอ่าน เช่น ชบา [ชะ-] ยี่ห่วย [-ห่วย]

1.2 ใช้เขียนระหว่างพยางค์แต่ละพยางค์เพื่อบอกคำอ่านของคำที่อาจอ่านเป็นอย่างอื่น เช่น เผลา [เพ-ลา] เสมา [เส-มา]

2. เครื่องหมายพินทุ (อ)

2.1 ตัวอักษรนั้นเป็นอักษรนำและไม่ออกเสียง ได้แก่ ตัว <ห> ใช้พินทุจุดไว้ข้างใต้ตัว <ห> เพื่อให้ไม่ให้อ่านเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีความหมายต่างกัน เช่น เผลา [เหฺลฺลา] เหฺย [เหฺย]

2.2 ตัวอักษรนั้นเป็นอักษรควบกล้ำซึ่งในภาษาไทยมี 3 ตัว คือ <ร ล ว> ใช้พินทุจุดใต้พยัญชนะตัวหน้า เพื่อให้อ่านพยัญชนะตัวหน้า 2 ตัวควบกัน เช่น ไพร [ไพฺร] กว้า [กวฺ้า]

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ราชบัณฑิตยสถาน จะบันทึกคำอ่านสองลักษณะกับคำที่ใช้ภาษาเกิดความสับสนในการออกเสียง หรือคำออกเสียงต่างจากหลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย และใช้เครื่องหมายกำกับบอกคำอ่าน ได้แก่ เครื่องหมายยัติภังค์ (-) บอกการออกเสียงระหว่างพยางค์ เครื่องหมายพินทุ (อ) บอกอักษรนำ และอักษรควบกล้ำ ในการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลง ในการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์บอกคำอ่านภาษาไทยของ กรมตำรา (2470) และ ราชบัณฑิตยสถาน (2546) เป็นเกณฑ์ศึกษาคำอ่านภาษาไทย

หลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย

การศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคำภาษาไทย พบนักวิชาการทางภาษาไทย อธิบายถึงหลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย ดังต่อไปนี้

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2542: 312) อธิบายถึงหลักการอ่านคำภาษาไทยตามอักษรวิธี ดังนี้

1. หลักการอ่านอักษรนำ (คำไทย) ถ้าคำใดมีอักษรสูงหรือมีอักษรกลางนำอักษรเดี่ยว (อักษรต่ำที่เสียงไม่คู่กับอักษรสูงได้แก่ ง ญ น ม ย ร ล พ ว) ให้อ่านผันเสียงตามตัวนำ เช่น คำว่า “ฉลาด” (ลาด เป็นเสียงโท ถ้าผันตามตัวนำ ผันเป็น ฉาด เป็นเสียงเอก จึงผันตัวตามเป็นเสียงเอกด้วย) อ่านว่า [ละ-ฉลาด] เพราะ ฉ เป็นอักษรนำสูง นำ ล ซึ่งเป็นอักษรเดี่ยว

2. หลักการอ่านคำแผลง แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 ถ้าคำเดิมเป็นพยางค์เดี่ยวและมีพยัญชนะต้นเป็นควบกล้ำ เมื่อแผลงเป็นสองพยางค์ เมื่ออ่านพยางค์หลังมักผันเสียงตามตัวนำเดิม เช่น คำว่า “ตรี” แผลงเป็น คำริ อ่านว่า [คำ-หริ], กราบ แผลงเป็น คำราบ อ่านว่า [คำ-หราบ] เป็นต้น

2.2 ถ้าคำเดิมพยัญชนะต้นเป็นอักษรตัวเดียว เมื่อแผลงแล้วอ่านตามรูปที่ปรากฏ เช่น คำว่า “แจก” แผลงเป็น จำแนก อ่านว่า [จำ-แนก] หรือถ้าจะให้อ่านตามผันตามตัวนำ เมื่อเขียนต้องเติมหน้าด้วย เช่น คำว่า “จ่าย” แผลงเป็น จำหน่าย อ่านว่า [จำ-หน่าย], “แต่ง” แผลงเป็น ตำแหน่ง

2.3 ถ้าคำที่แผลงได้เข้าลักษณะเป็นอักษรนำ ก็อ่านแบบอักษรนำ เช่น คำว่า “ชิง” แผลงเป็น ขมิง อ่านว่า [ขะ-หมิง], “ชาย” แผลงเป็น ชม้าย อ่านว่า [ชะ-ม้าย] เป็นต้น

3. หลักการอ่านคำสมาส มีลักษณะการอ่านอธิบายดังนี้

3.1 คำสมาสเป็นคำมาจากภาษาบาลีสันสกฤตทั้งสิ้น ในภาษาเดิมอ่านออกเสียงตัวอักษรท้ายคำด้วย เมื่อใช้ในภาษาไทยมักเอาอักษรท้ายคำเป็นตัวสะกด ดังนั้นเมื่อมีคำอื่นมาต่อท้ายเป็นรูปสมาส ต้องอ่านตัวสะกดของคำต้นให้มีเสียงประสมอีกคำหนึ่ง เช่น คำว่า “วุฒิสภา” อ่านว่า [วุฒ-ทิ-สะ-พา], “กิจวัตร” อ่านว่า [กิด-จะ-วัต], “สมมติฐาน” อ่านว่า [สม-มด-ติ-ถาน]

3.2 คำไทยบางคำที่อ่านต่อเนื่องเสียงตัวสะกดแบบคำสมาส เช่น คำว่า “ดาชดา” อ่านว่า [ดาช-ดา], “สัปคน” อ่านว่า [สัป-ปะ-คน], คำว่า “พลเมือง” อ่านว่า [พน-ละ-เมือง] เป็นต้น

3.3 คำที่ไม่อ่านออกเสียงเนื่องแบบคำสมาส เช่น คำว่า “สัตบุรุษ” อ่านว่า [สัด-บุ-หฺรุด], “มรรยาท” อ่านว่า [มัน-ยาช], “ภูมิลำเนา” อ่าน [พุม-ลำ-เนา] เป็นต้น

4. หลักการอ่านคำที่ได้มาจากภาษาบาลีสันสกฤต แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การอ่านตัวสะกดของคำที่ได้มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต มีดังนี้

4.1.1 ถ้าคำเดิมตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรค ควบหรือตามด้วยพยัญชนะวรรค ตัวสะกดไม่อ่านออกเสียง [อะ] อีก เช่น “สัปคาศ์” อ่าน [สัป-ดา] “อาชญา” อ่านว่า [อาช-ยา]

4.1.2 ตัวอักษรที่ทำหน้าที่เป็นตัวตามในภาษาบาลี เมื่อไทยนำมาใช้แทน ตัวสะกดซึ่งตัดออกไป ต้องอ่านออกเสียงอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่ที่ท้ายคำหรือกลางคำ เช่น “วิฒนะ” อ่านว่า [วิด-ทะ-นะ] (มาจาก วิพฺตฺตน) เป็นต้น

4.1.3 ถ้าพยัญชนะอุสุ่มเป็นตัวสะกด (พยัญชนะอุสุ่ม คือ พยัญชนะที่เมื่อออกเสียง จะมีลมดันออกมาคล้ายเสียงไอน้ำเดือด ได้แก่ ศ ษ ส) และมีพยัญชนะวรรคเป็นตัวตามจะออกเสียง พยัญชนะอุสุ่ม มีเสียงประสมอีกครั้งหนึ่ง เช่น “อัสดง” อ่านว่า [อัช-สะ-ดง], “พิสดาร” อ่านว่า [พิด-สะ-ดาน], “อัศจรรย์” อ่าน [อัช-สะ-จัน], “ราชกูร์” อ่าน [ราช-สะ-ดอน] ยกเว้นเสียงอุสุ่ม ที่แทรกเป็นเสียงสะกดเมื่อเติมอุปสรรค เช่น “สันนิษฐาน” อ่านว่า [สัน-นิจ-ถาน] (สัน+นิ+ฐาน)

4.1.4 ถ้าพยัญชนะวรรคหรือเศษวรรคควบหรือซ้อนมากับพยัญชนะอัมสระ (ได้แก่ ย ร ล ว) ให้อ่านออกเสียงตัวสะกดมีสระ อะ ประสมอีกครั้งหนึ่ง เช่น “ภรรยา” อ่านว่า [พัน-ระ-ยา] (อัมสระด้วยกัน), “อัยการ” อ่านว่า [อัย-ยะ-กาน], “กัลบก” อ่านว่า [กัน-ละ-บก]

4.1.5 พยัญชนะเศษวรรคควบกับพยัญชนะเศษวรรค ไม่เป็น อุสุ่ม หรือ อัมสระ เมื่อเป็นตัวสะกดจะไม่อ่านเสียงสระ อะ ประสมอีก เช่น “อาสาพหุชา” อ่านว่า [อา-सान-หะ-บุ-ชา] พยัญชนะวรรคกับเศษวรรคที่ไม่เป็น อัมสระ หรือ อุสุ่ม เช่นกัน เช่น “อุณภูมิ” อ่าน [อุณ-หะ-พุม]

4.2 การอ่านคำเติมอุปสรรค ได้แก่

4.2.1 “อป” อุปสรรค ภาษาไทยใช้ อป อ่านว่า [อับ-ปะ] เช่นคำว่า “อับมงคล” อ่าน [อับ-ปะ-มง-คน], “อับยศ” อ่านว่า [อับ-ปะ-ยด] ฯลฯ แต่มีบางคำที่ไม่ได้อ่าน [อับ-ปะ] เพราะไม่ได้มาจาก อป อุปสรรค ได้แก่คำว่า “อปริย” อ่าน [อับ-ปริ] (มาจาก อ + ปริย)

4.2.2 “ปรา” อุปสรรค เมื่อปรากฏในภาษาไทยอ่านว่า [ปะ-รา] ไม่ใช่ [ปรา] เช่น คำว่า “ปราชัย” อ่าน [ปะ-รา-ชัย], “ปราจิต” อ่าน [ปะ-รา-จิต] เป็นต้น

4.2.3 “ป” อุปสรรค อ่านว่า [ปะ] เช่นคำว่า “ปกติ” อ่านว่า [ปะ-กะ-ติ] (มาจาก ป + กติ) ส่วนคำว่า “ปรกติ” อ่านว่า [ปรก-กะ-ติ] (มาจาก ปรกฤติ ซึ่งเป็นรูปสันสกฤตเอา ฤ เป็น อะ จึงออกเสียง ก เป็นตัวสะกด และออกเสียง กะ อีกครั้งหนึ่ง)

4.2.4 “อว” อุปสรรค อ่านว่า [อะ-วะ] ไม่อ่านว่า [ออ-วะ] เช่นคำว่า “อวตาร” อ่าน [อะ-วะ-ตาน], “อวสาน” อ่าน [อะ-วะ-สาน], “อวจร” อ่าน [อะ-วะ-จน] เป็นต้น

4.3 การอ่านตามอักษรวิธินาสสันสกฤต ได้แก่ คำเรียงพยางค์ที่อักษรสูงหรืออักษรกลางนพอักษรเดี่ยว แต่ไม่อ่านแบบอักษรนำของไทย เช่นคำว่า “สมรรถภาพ” อ่านว่า [สะ-มัด-ละ-พาบ], “จลาจล” อ่านว่า [จะ-ลา-จน] เป็นต้น และคำเรียงพยางค์ซึ่งในภาษาเดิมไม่ได้เป็นตัวสะกดหรือตัวควบ จะต้องอ่านสระ อะ ประสม เช่น “พลี” อ่านว่า [พะ-ลี], “กรกฎาคม” อ่านว่า [กะ-ระ-กะ-ดา-คม] ฯลฯ ส่วนคำที่มาจาก “ปริ” ในภาษาไทยใช้ “บริ” อ่านว่า [บอ-ริ] และคำที่ตัวแรกไม่มีสระประสมแล้วมี ร ตาม มักอ่านตัวต้นออกเสียง [ออ] เพราะ ร เกิดฐานเดียวกับ ฤ ซึ่งเป็นเสียงสระ จึงมีอำนาจสระครั้งหนึ่ง เช่น “อรชร” อ่านว่า [ออ-ระ-ซอน], “มรกต” อ่าน [มอ-ระ-กต] เป็นต้น

4.4 หลักการอ่าน ท ในภาษาบาลีสันสกฤตออกเสียงเป็น /ค/ อย่างเดียว ไทยออกเสียงเป็น /ค/ อย่างบาลีสันสกฤต ออกเสียง /ท/ ก็มีจึงสันนิษฐานว่า คำที่อ่านในภาษาไทยเป็น /ค/ นั้นน่าจะเป็นคำที่ได้มาจากภาษาพูด ส่วนคำที่ออกเสียงเป็น /ท/ น่าจะเป็นคำที่ได้จากภาษาเขียน ซึ่งเราอ่านเองตามความเข้าใจของเรา จึงได้ออกเสียงผิดไปแต่เมื่อคำเคยออกเสียงอย่างไรก็ออกตามนั้นเรื่องมาตามความนิยม ดังตัวอย่างคำที่ไทยออกเสียงเป็น /ค/ เช่นคำว่า “บัณฑิต” อ่านว่า [บัน-ดิด], “บัณฑิตะ” อ่านว่า [บัน-เดาะ], “หังสะ” อ่านว่า [ดั่ง-สะ] ฯลฯ และคำที่ไทยออกเสียง

เป็น /ส/ เช่นคำว่า “มณฑก” อ่านว่า [มน-ทก], “กริทา” อ่านว่า [กรี-ทา], “ขันทสกร” อ่าน [ขัน-ทค-สะ-กอน]

อภิชาต ปานเจริญ (2544: 8) กล่าวถึงการอ่านคำภาษาสันสกฤต ดังนี้

1. เสียงพยัญชนะในภาษาสันสกฤตมีบางตัวที่ไม่ตรงกับเสียงของพยัญชนะไทย ที่ต่างกัน ได้แก่ ท และ พ คือ ท ออกเสียงคล้าย ด เหมือน ท คำไทยว่า มณฑป บัณฑิต บุญทริก ภัณฑาคาร เช่นคำว่า มณฑิตมฺ อ่านว่า มั้น-ดิ-ดัม พยัญชนะ ท ออกเสียงเหมือน ด เช่นคำว่า นที่ อ่านว่า นะ-ดิ พยัญชนะ พ ออกเสียงคล้าย บ เช่นคำว่า พุทฺธ อ่านว่า บุค-ทะ ถ้าออกเสียงพยัญชนะสันสกฤตให้ถูกต้องใกล้เคียง ก็ต้องเทียบกับการออกเสียงอักษรโรมัน ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับอักษรในภาษาสันสกฤตมากกว่าอักษรไทย อย่างไรก็ตามเนื่องจากภาษานี้ไม่ได้ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันแล้ว การศึกษาภาษาบาลีสันสกฤตในประเทศไทยจึงนิยมออกเสียงตามเสียงอักษรไทย

2. การอ่านพยัญชนะในภาษาสันสกฤตให้อ่านประสมเสียงสระอะเสมอ เช่น ก ข ค ง อ่านว่า กะ ฆะ ฉะ ญะ ไม่อ่านว่า กอ ขอ คอ งอ ทั้งนี้เพราะในภาษาสันสกฤตไม่มีสระอะ แต่มีสระอะเป็นสระตัวแรก จึงให้อ่านพยัญชนะผสมเสียงสระอะ ตามปกติในภาษาสันสกฤตพยัญชนะที่ไม่มีสระประสมอยู่จะอ่านออกเสียงไม่ได้ แต่เมื่อจะต้องออกเสียงให้ผสมเสียงสระอะ เช่น ตฺ อ่านว่า ตะ

3. พยัญชนะที่ไม่มีสระประสม โดยทั่วไปจะอ่านออกเสียง(เหมือนตัวที่ไม่มีสระประสมอยู่) ไม่ได้ นอกจากในข้อยกเว้นที่จะกล่าวต่อไปแล้ว พยัญชนะที่ไม่มีสระประสมจะไม่อ่านออกเสียง เช่น กฤษณ อ่านว่า ษะ-ณะ กฺ ไม่อ่าน ชฺชฺยาน อ่านว่า ฉฺชา-ณะ ชฺ ไม่อ่าน เป็นต้น พยัญชนะที่ไม่มีสระประสมซึ่งอ่านออกเสียงไม่ได้ดังกล่าวนี้ หากมีตัวให้มันสะกดจะต้องอ่านสะกด เช่น อคฺนิ คฺ ไม่มีสระประสม จะอ่านออกเสียงเหมือนมีสระประสมว่า คะ ไม่ได้ และมีสระอะอยู่หน้าจึงต้องอ่านเป็นตัวสะกด คำนี้จึงอ่านว่า อัก-นิ ไม่อ่านว่า อัก-คะ-นิ หรือ อัก-คฺนิ พึงสังเกตการณ์อ่านคำสันสกฤตต่อไปนี้ คำว่า อาชฺญา อ่านว่า อาค-ยา, ปกฺษินฺ อ่านว่า ปัก-มิน, สปฺตาหฺ อ่านว่า สับ-ตา-หะ

4. พยัญชนะที่ไม่มีสระประสม ซึ่งโดยทั่วไปอ่านออกเสียงไม่ได้ มีข้อยกเว้นให้อ่านออกเสียงถึงมาตรา คือออกเสียงคล้ายมีสระผสมเพียงครึ่งหนึ่งของเสียงสระนั้น คล้ายเสียงควบเกล้าในภาษาไทยดังต่อไปนี้

4.1 พยัญชนะที่มีสระประสมนั้นสัทโยคกับพยัญชนะอรรหสระ คือ ย ร ล ว ตัวใดตัวหนึ่ง เช่นคำว่า ปุรชญา อ่านว่า ปุริค-ญา, กนยา อ่านว่า กัน-นยา, อนุย อ่านว่า อัน-นวะ-ยะ ฯลฯ จากตัวอย่างจะเห็นว่าพยัญชนะอรรหสระคือ ย ร ล ว มีอำนาจของความเป็นกึ่งสระ คือทำให้พยัญชนะที่มาสัทโยคกับมัน ซึ่งตามปกติอ่านออกเสียงไม่ได้ ให้อ่านออกเสียงได้เหมือนมีสระประสมอยู่เล็กน้อย สัทพท์ว่า นิตยมน นั้น ตุ สัทโยคกับ ย ซึ่งเป็นพยัญชนะกึ่งสระ คำนี้ นอกจาก ตุ จะเป็นตัวสะกดแล้ว ยังสามารถอ่านออกเสียงคล้ายกับเสียง ยม เป็น ตยัม ได้ด้วย เป็นต้น

4.2 พยัญชนะที่ไม่มีสระประสมนั้นเป็นพยัญชนะอุสุม คือ ศ ษ ส ไม่ว่าจะสัทโยคกับพยัญชนะตัวใดก็สามารถอ่านออกเสียงคล้ายหางเสียง s ในภาษาอังกฤษ คล้ายกับเสียงพยางค์ที่ตามมา เช่นคำว่า อศุวิญ อ่านว่า อัค-ศุวิน, วสตุ อ่านว่า วัด-สตฺ, อสฺติ อ่านว่า อัค-สตฺ เป็นต้น พยัญชนะอุสุมทั้งสามตัวนี้ เมื่อไม่มีสระประสม นอกจากจะเป็นตัวสะกดได้เมื่อมีตัวให้มันสะกดแล้ว ก็สามารถอ่านออกเสียงตัวเองได้อีกเล็กน้อยหรือที่เรียกว่ากึ่งมาตราได้ด้วยอำนาจความเป็นพยัญชนะอุสุม

5. การอ่านเสียง รุ และ หุ ที่ไม่มีสระประสม เนื่องจากพยัญชนะสองตัวนี้ไม่สามารถอ่านเป็นตัวสะกดได้แม้ไม่มีสระประสม เท่าที่สังเกตจากการอ่านออกเสียงของเจ้าของภาษา รุ มีการอ่านออกเสียงกึ่งมาตราด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องจากฐานกรณ์ คือการทำเสียงของพยัญชนะนี้บังคับก็ได้ (คือ รุ มีการรื้อลิ้นเมื่อทำเสียง) เช่นคำว่า กรุม อ่านว่า กะ-รุมะ, มารุค อ่าน มา-รุคะ ฯลฯ ส่วนการอ่าน หุ นั้น จะอ่านเสียงที่อยู่ข้างหน้าหนักกว่าปกติแล้ว ยังออกเสียงตัวมันเองเล็กน้อยคล้ายการกึ่งมาตราด้วย เช่น พุระหฺมณฺญ์ อ่านว่า บุระ-หฺมัน, ชิหฺวา อ่าน ชิ-หฺวา เป็นต้น

อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2546: 104) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย ดังนี้

1. การอ่านตามระบบมาตรา คือ การอ่านตามแม่ทั้ง 9 ได้แก่ แม่ ก กา คือคำที่ไม่มีเสียงสะกด เช่น กา ดู โค, แม่กค คือ คำที่มีเสียง ก สะกด ซึ่งมี ก ข ค ฉ เป็นตัวสะกด เช่น สุข อรรค, แม่กค คือ คำที่มีเสียง ค สะกด ซึ่งมี จ ช ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ค ต ถ ท ฐ ศ ษ ส เป็นตัวสะกด เช่น อาจ ราช ก้าช, แม่กบ คือ คำที่มีเสียง บ สะกด ซึ่งมี บ ป พ ฟ ภ สะกด เช่น บาป ภาพ ลาก กบ, แม่กง คือ คำที่มีเสียง ง ซึ่งมีพยัญชนะ ง สะกด เช่น โด่ง, แม่กน คือ คำที่มีเสียง น สะกด ซึ่งมีพยัญชนะ ณ ฌ ญ น ร ฌ ล พ สะกด เช่น สรร การ กัน กภาพ, แม่กม คือ คำที่มีเสียง [ม] สะกดซึ่งมี ม และ อำ สะกด เช่น นม น้ำ, แม่เกอย คือ คำที่มีเสียง ย สะกด ซึ่งมี ย ไอ โย สะกด เช่น ขาย ไช ใน และแม่เกอว คือ คำที่มีเสียง ว สะกด มี ว และ เอา เช่น เขา กาว ดังนั้นคำที่ประกอบด้วยพยัญชนะต้นตามด้วย ก ค บ

ง น ม เป็นตัวสะกดให้อ่านคำเหมือนสระโอะลดรูปจะไม่แยกอ่าน 2 พยางค์ เช่นคำว่า “มกราคม”
อ่านว่า มก-กะ-รา-คม เป็นต้น

2. การอ่านแบบมีอักษรนำ คือ การให้อักษรสูงและอักษรกลาง (ยกเว้นพยัญชนะ ฎ ฏ ฐ ฑ) เป็นอักษรนำอักษรเดี่ยวต่ำได้ให้อ่านพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยอักษรต่ำเดี่ยวนั้นเหมือนมี ห นำ โดยมีข้อจำกัดว่า อักษรวรรคที่สอง ได้แก่ ข ฉ ฌ ฎ ฐ ฑ สามารถนำได้ทั้งพยางค์ที่เป็นคำเป็นและคำตาย แต่พยัญชนะวรรคตัวที่หนึ่ง คือ ก จ ต ป บ สามารถนำได้เฉพาะพยางค์ที่เป็นคำตาย เช่น คำว่า อร่อย อ่านว่า อะ-หฺร่อย เฉวียง อ่านว่า ละ-เหวียง, เสวต อ่านว่า สะ-เหวด เป็นต้น

3. การออกเสียงตามชื่ออักษร คือ เมื่ออักษรสองตัวเรียงกันและพยัญชนะตัวที่สองเป็น ร ที่ไม่กล้ำกับพยัญชนะข้างหน้า ให้ออกเสียงอักษรตัวแรกตามชื่อของอักษรนั้น เช่นคำว่า กรกฎ อ่าน กอ-ระ-กค, จรกา อ่านว่า จอ-ระ-กา

4. การออกเสียงพยัญชนะ บ เป็น บอ คือ เมื่อพยัญชนะ บ นำหน้า ริ เช่น บริษัท บริบาล บริษัท และในคำว่า บ บ่ บพิช บรมัตถ์ บวร จะออกเสียงว่า บอ

5. การแยกพยางค์หน้าตัว ร คือ พยางค์ใดที่มีสระเดี่ยวหรือประสมเสียงยาวนำหน้า พยัญชนะ ร ในกรณีที่มี ร ไม่ใช่พยัญชนะตัวสะกดของพยางค์ ให้แยกพยางค์หน้า ร เช่นคำว่า การบูร อ่านว่า กา-ระ-บุร, กิริติ อ่านว่า กี-ระ-ติ, เกรวาท อ่านว่า เถ-ระ-วาด

6. การแยกพยางค์หลังสระอา คือ พยางค์ใดประกอบด้วยพยัญชนะต้นตามด้วยสระอา และตามด้วยพยัญชนะไม่มีสระตาม แต่มีพยางค์อื่นตาม ให้แยกพยางค์หลังสระอา ถ้าพยางค์ที่ตาม สระอาไม่ใช่พยัญชนะ ก ค บ ง น ม ญ เช่น คำที่สะกดด้วยแม่ก คำว่า มาฆบูชา อ่านว่า มา-กะ-บุ-ชา คำที่สะกดด้วยแม่กค ไม่ต้องแยกพยางค์หน้าพยัญชนะ ช ฎ ฏ ฒ ฌ ษ ส แต่พยัญชนะสะกดอื่นต้องแยก เช่นคำว่า อาจารย์วัตร อ่านว่า อา-จะ-ริ-ยะ-วัต ถ้าสะกดเป็น ต ท ฐ บางคำแยกพยางค์หลังสระอา บางคำไม่แยกซึ่งหลักการดังกล่าวต้องอาศัยการจดจำ เช่นคำว่า วาทยาศาสตร์ อ่านว่า วา-ทะ-สาด ส่วนตัวสะกดแม่กบ ถ้าสะกดเป็น ป พ บางคำแยกหลังสระอา บางคำไม่แยกเป็นช้อยกเว้น เช่น สถาปนิก อ่านว่า สะ-ถา-ปะ-นิก คำที่สะกดด้วยแม่กน หลังสระอาเป็น ณ ร ล พ ให้แยกพยางค์หลังสระอา เช่น การเวก อ่านว่า กา-ระ-เวก คำที่สะกดด้วยแม่เกอຍ ให้แยกพยางค์หลังสระอา เฉพาะคำบาลีและสันสกฤต เช่นคำว่า สังคายนา อ่านว่า สัง-คา-ยะ-นา และคำที่สะกดด้วยแม่เกอว ให้แยกพยางค์หลังสระอา เช่นคำว่า กาสาวพัสตร์ อ่านว่า กา-สา-วะ-พัถ เป็นต้น

7. การแยกพยางค์ระหว่างสระออีกับพยางค์ที่ตามมา คือ หากตัวสะกดหลังสระอี เป็นพยัญชนะ ค ฆ จ ช ฎ ฏ ญ ฑ ฒ ต ถ ท ฐ ป พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส เช่น พืชคณิต อ่าน พี-ชะ-คะ-นิต

คำชี้แจง ทอกล่อ (2550: 497) อธิบายหลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย ดังนี้

1. ตัว “ฤ” อ่านได้ 3 เสียง คือ อ่าน ริ เมื่อเป็นพยางค์หน้าของคำและมีตัวสะกด เช่น ฤทธิ, ฤณ และเมื่อประสมกับตัว ก ค ต ท ป ศ ส เช่น ฤกษ์, ฤทธิ, ฤกษ์, ฤกษ์ อ่าน ริ เมื่ออยู่โดด ๆ เช่น ฤ, ฤกษ์, ฤกษ์ เมื่อเป็นพยางค์หน้าของคำแต่ไม่มีตัวสะกด เช่น ฤชา ฤดี ฤติยา ฯลฯ หรือเมื่อประสมกับตัว ค น พ ม ห เช่น ฤหบดี, ฤณาท, ฤษภาคม, ฤค, ฤโหด และอ่าน เรอ มีปรากฏใ้ชื่ออยู่ คำเดียวคือคำว่า ฤกษ์ แต่หลักการอ่านตัว “ฤ” มีข้อยกเว้นบางลักษณะ ดังนี้

1.1 ตัว “ฤ” ที่เป็นพยางค์หน้าของคำและมีตัวสะกด อ่านได้ 2 อย่าง คือ ริ หรือ ริ ข้อนี้ต้องสังเกตตามความนิยม เช่น ฤทธิ อ่าน ริค-ติ, ฤเวท อ่าน ริค-คะ-เวด, ฤกษ์ อ่าน ริคสะ-นะ

1.2 ตัว “ฤ” ที่ประสมกับตัว ท บางคำออกเสียงเป็น ริ หรือ ริ ก็ได้ เช่น ทฤกษณ์ อ่าน ทริ-คะ-ชน หรือ ทริ-คะ-ชน, ทฤฆาวายุ อ่าน ทริ-คา-ยุ หรือ ทริ-คา-ยุ

1.3 คำ “มฤต” และ “อมฤต” ตามหลักอ่านว่า มริค และ อมริค แต่บางทีก็อ่านว่า มริค และ อมริค บ้าง เช่น น้าอมฤต, สุรามฤต แต่ถ้าใช้ในวรรณคดีต้องสังเกตสัมผัส จึงอ่านได้ถูกต้อง

1.4 คำ “มฤจลา” นิยมอ่าน มริจลา มากกว่า มริจลา เช่น มฤจลาชีพ, มฤจลาทิลู

2. พยัญชนะที่ไม่มีรูปสระ มีวิธีอ่านดังนี้

2.1 ถ้าใช้พยัญชนะไทยที่มีใช่เป็นตัวสะกดหรือไม่มีตัวสะกด ต้องอ่านมีเสียงสระเออกำกับ เช่น ก ข ค ฆ ง อ่าน กอ ขอ คอ ฆอ งอ ฯลฯ

2.2 ถ้าใช้เป็นตัวสะกดและออกเสียงด้วย ไม่ว่าจะเป็พยัญชนะไทยหรือพยัญชนะในภาษาใด ๆ ก็ต้องออกเสียงมีสระอะกำกับอยู่เสมอ เช่น สกปรก อ่าน สก-กะ-ปรก, พิศดู อ่าน พิค-สะ-ดู, สากยะ อ่าน สาก-กะ-นะ, พิศดู อ่าน พิค-สะ-ดู, จักจั่น อ่าน จัก-กะ-จั่น ฯลฯ

2.3 ถ้าใช้เป็นพยัญชนะบาลีและสันสกฤต ที่มีไช้เป็นตัวสะกดหรือไม่มีตัวสะกดต้องอ่านมีเสียงสระอะกำกับ เช่น ก ข ค ฅ ง อ่าน กะ ขะ คะ ฅะ งะ

2.4 ถ้ามีตัวสะกด (ยกเว้น ร สะกด) ต้องอ่านมีเสียงสระโอะกำกับ เช่น กง กน ฯลฯ แต่ถ้าตัว ร สะกดต้องอ่านมีเสียงสระออกกำกับเช่น กร จร มรณั วรร ศร ฯลฯ

3. ตัว “ท” อ่านได้ 2 อย่าง คืออ่านเสียง “ด” เมื่อเป็นคำตาย เช่น ตัณฑุละ, บัณฑิต, เลททุ, บุญทริก และอ่านเสียง “ท” มีทั้งคำเป็นและคำตาย เช่น กุณฑล, บัณฑร, มณโฑ, กุณฑี ฯลฯ

4. พยัญชนะที่ไม่มีรูปสระ ถ้ามีตัว “ร” สะกด ต้องอ่านเหมือนมีสระออกกำกับอยู่ด้วย เช่น กร อ่านว่า กอน, จจร อ่านว่า ขะ-จอน, สุนทร อ่านว่า สุน-ทอน เป็นต้น

5. พยัญชนะบาลีและสันสกฤตที่ไม่มีรูปสระ ตามปกติ ต้องอ่านออกเสียงสระอะกำกับ แต่ในกรณีต่อไปนี้ต้องอ่านมีเสียงสระออกกำกับ คือ เมื่อใช้ตัว ร สะกด เช่น สมร, อัมพร, อมร ฯลฯ เมื่อแผล ป เป็น บ เช่น บคิ, บรม, บริการ, บริบูรณ์ ฯลฯ และเมื่อพยัญชนะต่อไปนี้เป็นตัว จ ท ฐ น ม ว ศ ษ ห อ มีตัว ร ตามหลังและตัว ร นั้นออกเสียงสระออกกำกับอยู่ด้วย เช่น จรดล ทรชน ธรณินทรการ มรกด สรกาย อสรพิษ อักษรเลข สรสีห์ หรดาล อรหัน เป็นต้น

6. ตัว “รร” เมื่ออยู่หลังพยัญชนะที่ไม่มีรูปสระ อ่านออกเสียง อัน คือ “ร” ตัวหน้าทำหน้าที่เป็นหันอากาศ “ร” ตัวหลังทำหน้าที่เหมือน น สะกด เช่น ขรรค์ อ่าน ขัน, ยรรยง อ่าน ยัน-ยง ถ้ามีพยัญชนะอื่นควบกับ “ร” ตัวสุดท้าย ต้องให้พยัญชนะตัวที่มาควบทำหน้าที่เป็นตัวสะกด “ร” ตัวสุดท้ายไม่ต้องออกเสียงและไม่ทำหน้าที่ตัวสะกด เพราะถือว่าควบไปกับตัวอื่นแล้ว เช่น กรรรค อ่าน กัด-คฺ, กรรม อ่าน กัม, จรรรม อ่าน จัม, ครรรชนี อ่าน คัด-ชะ-ณี เป็นต้น เฉพาะบางคำที่อ่านได้ 2 อย่าง เช่น ภรรยา อ่าน พันยา หรือ พัน-ระ-ยา, สรรเสริญ อ่าน สัน-เสิน หรือ สัน-ระ-เสิน

7. การอ่านอักษรควบ มีหลักสังเกตดังนี้

7.1 ถ้าเป็นอักษรควบแท้ ต้องอ่านเสียงกลั่นสนิท เช่น ครุ ปลา กวาง พร้อม ฯลฯ

7.2 ถ้าเป็นอักษรควบไม่แท้เป็นตัวสะกด ต้องให้พยัญชนะตัวหลังทำหน้าที่บังคับเสียงตามมาตราสะกด เช่น ตรรก มี ร ควบ ก แต่ ก เป็นตัวสะกด อ่านว่า ตัก เป็นต้น ยกเว้นคำว่า

“บรรพ” ที่เป็นพยางค์หน้าของคำ เช่น บรรพบุรุษ อ่านว่า บัน-พะ-บุ-หฺรุด ให้ตัว “ร” เป็นตัวสะกด ตัว “พ” เป็นอีกพยางค์หนึ่งต่างหาก ถ้าเป็นพยางค์สุดท้ายของคำ อ่านว่า บับ เช่น กุมารบรรพ

7.3 ถ้าเป็นอักษรควบไม่แท้ ที่ไม่เป็นตัวสะกด อ่านได้ 2 อย่าง คืออ่านออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าตัวเดียว เช่น จริง อ่าน จิง, สรง อ่าน สง ฯลฯ และอ่านเสียงแปรไปเป็นพยัญชนะอื่น ได้แก่ ตัว “ทร” ที่ออกเสียงเป็น “ซ” เช่น ทรง อ่าน ชง, ทรัพย์ อ่าน ซับ

7.4 อักษรที่แผลงพยัญชนะต้นออกเป็น 2 พยางค์ ให้อ่านพยางค์หลังมีเสียงเท่ากับคำเดิมที่ยังไม่ได้แผลง เช่น ตรีบ แผลงเป็น ตำรับ อ่าน ตำ-หรับ เป็นต้น ซึ่งการอ่านตามกฎนี้มีข้อยกเว้นอยู่บ้างเฉพาะบางคำที่นิยมอ่านผิดเพี้ยนไป คือแทนที่จะอ่านพยางค์หลังเป็นเสียงเอก แต่อ่านเป็นเสียงตรี เช่น ปราศ แผลงเป็น บำราศ อ่านว่า บำ-ราด ไม่อ่าน บำ-หฺราด

8. การอ่านอักษรนำ มีหลักสังเกตดังนี้

8.1 อ่านพยัญชนะตัวนำมีเสียงสระอะกำกับ แต่ออกเสียงเบาพอให้รู้ว่าพยัญชนะอะไรเป็นตัวนำเท่านั้น เช่น ขยาย อ่านว่า ขุยาย ไม่อ่าน อะ-ขยาย, ฌนิก อ่าน ฌุนิก ไม่อ่าน อะ-ฌนิก

8.2 ถ้าพยัญชนะตัวที่นำเป็นอักษรกลางหรือสูง และตัวที่ถูกนำเป็นอักษรเดี่ยว อักษรเดี่ยวที่ถูกนำนั้น จะต้องออกเสียงตามเสียงวรรณยุกต์ของอักษรกลาง หรือสูง ซึ่งเป็นตัวนำนั้น เช่น จริต ออกเสียง ริด เป็น หริต, ขยะ ออกเสียง ยะ เป็น หยะ เป็นต้น นอกจากนี้มีคำที่มาจากบาลี และสันสกฤตบางคำที่เราอ่านอนุโลมตามหลักการอ่านอักษรนำ ทั้ง ๆ ที่พยัญชนะตัวหน้าไม่ได้เป็นอักษรนำ เพราะมีรูปสระอยู่ แต่เพราะพยัญชนะตัวต้นของพยางค์หลังเป็นอักษรเดี่ยว และพยัญชนะต้นที่อยู่ข้างหน้าเป็นอักษรกลางและสูง จึงอนุโลมให้อ่านแบบเดียวกับอักษรนำ เช่น คำว่า ดิเรก อ่าน ดิ-เรก, บุรุษ อ่าน บุ-หฺรุด, ประโยค อ่าน ประ-โยค ฯลฯ

8.3 ถ้าตัว “ห” นำอักษรเดี่ยว หรือตัว “อ” นำตัว “ย” ให้อ่านเสียง “ห” กลืนกับอักษรเดี่ยวและอ่านเสียงตัว “อ” กลมกลืนกับตัว “ย” ไม่ต้องอ่านออกเสียง “ห” หรือ “อ” ให้ปรากฏเหมือนอักษรนำตัวอื่น ๆ เช่น หญิง หมี หนุ หวาน อย่า อยู่อย่าง อยาก เป็นต้น แต่ถ้า “อ” นำตัวอื่นที่ไม่ใช่ “ย” ให้อ่านออกเสียง “อ” หน่อยหนึ่งเหมือนอักษรนำตัวอื่น ๆ เช่น อริ อ่าน อฺริ (อะ-หริ)

8.4 ถ้าแผลงพยัญชนะต้นเพื่อให้เป็นคำ 2 พยางค์ ต้องอ่านพยางค์หลังมีเสียงเท่ากับคำเดิมที่ยังไม่ได้แผลง เช่น จรด แผลงเป็น จำรด อ่านว่า จำ-หรด เป็นต้น

9. คำไทยไม่นิยมอ่านออกเสียงตัวสะกดซึ่งอยู่สุดท้ายของคำ และคำที่มาจากภาษาอื่นก็ต้องอ่านตามระเบียบของภาษาไทยด้วย เช่น กิน อ่าน กิน ไม่อ่าน กิน-นุ, กล อ่าน กน ไม่อ่าน กน-ล ทั้งนี้กเว้นคำว่า “จุจ” และ “นัย” ซึ่งอ่านว่า จุจ-จะ และ ไน-ยะ ก็ได้ และยกเว้นการอ่านวรรณคดีที่ต้องจะให้ความหมายของคำบางคำปรากฏชัดแก่ผู้ฟัง จึงออกเสียงตัวสะกดได้ เช่น คช อ่าน คค-ชะ

10. คำไทยบางคำ อ่านออกเสียงตัวสะกดพยางค์หน้าคล้ายกับการอ่านคำสมาสของบาลี และสันสกฤต เช่น กลเม็ด อ่านว่า กน-ละ-เม็ด, จุจดั่ง อ่านว่า จุจ-จะ-ดั่ง เป็นต้น

11. การอ่านคำบาลีและสันสกฤต มีข้อสังเกตดังนี้

11.1 พยัญชนะที่ไม่มีรูปสระ ให้อ่านออกเสียงสระอะกำกับเสมอ เช่น ปรมราชา อ่าน ประ-ระ-มะ-รา-ชา, สรรคมนเณ อ่าน สะ-ระ-นะ-คะ-มะ-เน เป็นต้น

11.2 พยัญชนะที่มีเครื่องหมายพิณฑุ (.) อยู่ข้างใต้ ทำหน้าที่ 3 ลักษณะได้แก่

11.2.1 เป็นตัวสะกดอย่างเดียว คือ ในเมื่อตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรคและพยัญชนะวรรคตามหลังหรือตัวสะกดเป็นพยัญชนะเสขวรรคและมีพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกันตามหลัง เช่น สกโก อ่าน สัก-โก ตัว กุ ไม่ออกเสียง

11.2.2 เป็นทั้งตัวสะกดและตัวออกเสียง คือ ในเมื่อตัวสะกดเป็นพยัญชนะวรรคแต่ตัวตามเป็นเสขวรรคหรือตัวสะกดเป็นพยัญชนะเสขวรรค แต่ตัวตามเป็นพยัญชนะเสขวรรค เช่น วากย อ่าน วาก-กฺยะ, กตฺวา อ่าน กัด-คฺวา หรือตัวสะกดและตัวตามเป็นพยัญชนะเสขวรรคด้วยกันแต่มีรูปไม่เหมือนกัน ก็ต้องอ่านออกเสียงตัวสะกดด้วย เช่น กศฺยป อ่าน กัด-ศฺยะปะ เป็นต้น

11.2.3 เป็นอักษรควบ คือ ในเมื่อเป็นพยัญชนะตัวหน้าของพยางค์ เช่น กฺยาหฺ อ่านว่า กฺยา-หัง, กฺริยา อ่านว่า กฺริ-ยา, เกฺลโส อ่าน เกฺล-โส ฯลฯ

12. คำที่มาจากบาลีและสันสกฤต บางคำเราอ่านตามเสียงเดิมแต่ส่วนมากเราอ่านตามคำเนียงนิยมของไทย ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่นิยมใช้ทั่วไปทุกภาษาที่นำคำในภาษาอื่นมาใช้ วิธีที่เราอ่านคำที่มาจากบาลีและสันสกฤตนั้น ดังนี้

12.1 อ่านตามเสียงเดิม เช่น อุตตวา, วารี, กรี, มาลา, นารี, มติ ฯลฯ

12.2 อ่านลดพยางค์ ได้แก่ ให้พยางค์ตัวหลังเป็นตัวสะกด เช่น กร (กะ-ระ) อ่าน กอน, ให้พยัญชนะตัวหลังเป็นตัวกาวินต์ เช่น กณฐ (กัณ-ฐะ) เป็น กัณฐ์ อ่านว่า กัณ

12.3 อ่านพยัญชนะเรียงพยางค์ ได้แก่ อ่านเป็นอักษรนำ เช่น กนก (กะ-นะ-กะ) อ่านว่า กนก (กะ-หนก) และอ่านเป็นอักษรควบ เช่น ครู (คะ-ฐ) อ่าน ครู

12.4 คำมูลที่มีตัวสะกดและตัวตามเป็นพยัญชนะวรรค หรือตัวสะกดและตัวตามเป็นพยัญชนะเสววรรคที่มีรูปเหมือนกัน ในกรณีนี้ไม่อ่านออกเสียงตัวสะกด เช่น ปรัชญา อ่านว่า ปรัค-ยา ไม่อ่าน ปรัค-ชะ-ยา หรือ ปะ-รัค-ชะ-ยา ยกเว้นบางคำที่เราอ่านผิดกฎ เช่น อคฺฉิ อ่าน อัก-คะ-ฉิ

12.5 คำมูลที่มีตัวสะกดหรือพยัญชนะวรรค แต่ตัวตามเป็นเสววรรค, ตัวสะกดเป็นพยัญชนะเสววรรคแต่ตัวตามเป็นพยัญชนะวรรค หรือตัวสะกดกับตัวตามเป็นพยัญชนะเสววรรคด้วยกัน แต่มีรูปค่างต่างกัน ในกรณีนี้ต้องอ่านออกเสียงตัวสะกดด้วย แต่ออกเสียงแผ่วเบา เช่นเดียวกับพยัญชนะที่เป็นอักษรนำ เช่น ศากฺษะ อ่าน ศาก-กฺษะ เป็นต้น ยกเว้นบางคำที่อ่านผิดกฎ เช่น สวสฺตี อ่าน สวัด-ตี ไม่อ่าน สวัด-สุตี, กัณฺยาณ อ่าน กัณ-ยา-ณ ไม่อ่าน กัณ-นฺยา-ณ

12.6 คำที่ประสมกันหรือเรียกอย่างหนึ่งว่าคำสมาส ตามหลักเกณฑ์ต้องอ่านพยางค์สุดท้ายของคำหน้าด้วย ถึงแม้จะเป็นตัวสะกด แต่ถ้าเป็นพยัญชนะสุดท้ายของคำหน้าก็ต้องอ่านด้วย เช่น คำว่า อัด + ภาพ = อัดภาพ อ่าน อัด-ตะ-ภาพ, สรรพ + นาม = สรรพนาม อ่าน สับ-พะ-นาม ยกเว้นบางคำที่ประสมกันตามกฎแต่ไม่อ่านตัวสะกด เพราะในภาษาไทยไม่นิยมอ่าน เช่น ลพ + บุรี = ลพบุรี อ่าน ลบ-บุ-รี ไม่อ่าน ลบ-พะ-บุ-รี เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า หลักเกณฑ์การอ่านคำในภาษาไทยตามอักษรวิธีไทย มี 2 ลักษณะ คือ การอ่านตามอักษรวิธีของภาษาไทย ได้แก่ การอ่านตัวสะกดการอ่านอักษรนำ อักษรควบ การอ่านคำพ้อง และการอ่านตามอักษรวิธีภาษาอื่น ได้แก่ การอ่านเครื่องหมายพินทุ เครื่องหมายนิคหิต การอ่านคำสมาส การอ่านเรียงพยางค์ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาหลักเกณฑ์การอ่านคำภาษาไทย เพื่อใช้เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยใช้แนวคิดของ กำชัย ทองหล่อ (2550) และ อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2546) เป็นเกณฑ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษา

สาระสำคัญในส่วนนี้กล่าวถึง ความหมายของการเปลี่ยนแปลงภาษา ลักษณะการเปลี่ยนแปลงภาษา และสาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษา ดังนี้

ความหมายการเปลี่ยนแปลงภาษา

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษา มีนักวิชาการทางภาษาไทย ได้อธิบายถึงความหมายของการเปลี่ยนแปลงภาษา ดังนี้

อนันต์ อ่วมศาสตร์ (2520: 10) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงภาษา ผู้วิจัยสรุปว่า ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามผู้ใช้และเวลาที่ยาวนานพอที่จะสังเกตการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ภาษาไทยในพจนานุกรมคำแหง มีความแตกต่างจากภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหลายประการทั้งด้านเสียง คำ ไวยากรณ์ และความหมาย ซึ่งเรียกภาษาที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงว่า “ภาษาเป็น” ส่วนภาษาที่ไม่มีผู้ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงน้อย เช่น ภาษากรีก ละติน เรียกว่า “ภาษาตาย”

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545: 11) กล่าวถึงความหมายของการเปลี่ยนแปลงภาษาว่า หมายถึง การที่ภาษามีลักษณะแตกต่างกันไปจากเดิมตามการแปรของกาลเวลา มีผลให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปใดรูปหนึ่งไป เช่น ด้านเสียง ด้านรูปคำ และด้านประโยค ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของภาษานี้อาจเกิดขึ้นเองแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ ตามกาลเวลา หรืออาจเกิดขึ้นเพราะการยืมลักษณะจากภาษาอื่น เป็นต้น

วิลสัคคี่ กิ่งคำ (2550: 5) อธิบายการเปลี่ยนแปลงภาษาว่า ภาษาที่ใช้ในปัจจุบันมีส่วนแตกต่างไปจากภาษาในอดีต ภาษาที่มีคนใช้อยู่ประจำ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปอย่างช้า ๆ ค่อยเปลี่ยนและกลายไปที่ละน้อย จึงไม่รู้สึกรว่ามีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทราบได้โดยการเปรียบเทียบระหว่างภาษาที่ใช้ในปัจจุบันกับภาษาในอดีต เห็นได้จากตัวอย่างภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นในสมัยสุโขทัย ก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน และเห็นวิวัฒนาการของภาษาจากจุดหนึ่งมายังอีกจุดหนึ่งอย่างชัดเจน เห็นได้ว่า ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามภาวะและเทศะ

ข้อความข้างต้น ผู้วิจัยนิยามความหมายของการเปลี่ยนแปลงภาษาในการศึกษานี้ว่า การเปลี่ยนแปลงภาษา หมายถึง รูปแบบอักษร ระบบเสียง ของภาษามีลักษณะแตกต่างไปจากช่วงเวลาเดิม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีผลมาจากปัจจัยทางการใช้ภาษาของผู้ใช้ภาษานั้น

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษา

นักวิชาการทางภาษาไทยได้อธิบายถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษาไว้ ดังนี้

อนันต์ อ่วมศาสตร์ (2520: 10) กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงภาษาแบ่งเป็น 2 สาเหตุ ได้แก่ สาเหตุจากภายนอก และสาเหตุจากภายใน ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากภายนอก ได้แก่ การยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้ ซึ่งลักษณะ โครงสร้างของภาษาต่างประเทศย่อมแตกต่างไปจากภาษาที่ใช้ ทำให้ภาษาที่มีอิทธิพลน้อยกว่าเปลี่ยนแปลงตามลักษณะ โครงสร้างของภาษาที่มีอิทธิพลเหนือกว่า

2. สาเหตุจากภายใน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงภาษาที่เกิดจากกาลเวลา การอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษา วิทยาการใหม่ ๆ ตลอดจนอิทธิพลทางสังคม การเมือง เป็นต้น

ปราณี กุลละวณิชย์ (2532: 59) อธิบายถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษา สรุปได้ 3 ประการ ได้แก่ ความสะดวกในการออกเสียง ปัจจัยจากผู้พูด และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการดังนี้

1. ความสะดวกในการออกเสียง คือ การออกเสียงผู้พูดย่อมต้องการเคลื่อนไหวอวัยวะในการออกเสียงที่ง่ายและสะดวกต่อตน เช่น ถ้าออกเสียง <n> ตามด้วย <k> จะยากกว่าการออกเสียง <ng> ตามด้วย <k> เพราะฉะนั้นคำว่า “congress” ซึ่งตามตัวอักษรควรออกเสียงว่า [คอนเกรส] แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษในปัจจุบันจะออกเสียงว่า [คองเกรส] ดังนั้นการที่ผู้พูดสามารถใช้ความสะดวกในการออกเสียงจึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษา

2. ปัจจัยจากผู้พูด คือ ผู้พูดซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษามีลักษณะหลายประการที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา แบ่งออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

2.1 ความรู้สึกของผู้พูดที่มีต่อภาษา คือ การที่ผู้ใช้ภาษาต้องการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกจึงเปลี่ยนแปลงภาษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่ตนต้องการ เช่น ผู้พูดบอกว่า “เสื้อตัวนี้สวยมาก” คำว่า “สวยมาก” ไม่มีเพียงพอต่อความรู้สึกผู้พูดจึงพูดว่า “เสื้อตัวนี้สวยระเบิด” การเลือกใช้คำว่า “ระเบิด” สื่อความหมายว่า “มาก” ทำให้คำว่า “ระเบิด” เปลี่ยนแปลงความหมายและวิธีการใช้

2.2 ฐานะของผู้ใช้ภาษาในสังคม คือ สังคมใดก็ตามย่อมมีลักษณะทางสถานภาพของผู้ที่อยู่ในสังคมแตกต่างกัน เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม ซึ่งความแตกต่างทางสังคมดังกล่าวมีส่วนต่อการใช้ภาษาของบุคคลแตกต่างกัน ดังตัวอย่างเช่น ผู้พูดที่มีการศึกษาสูงมักมีความรู้ทางภาษาต่างประเทศและมักเป็นผู้นำภาษาต่างประเทศมาใช้ โดยผู้พูดนั้นจะออกเสียงใกล้เคียงกับคำต่างประเทศที่ตนรู้จัก เช่น คำว่า “tennis” ผู้รู้ภาษาอังกฤษมักออกเสียง -s ท้ายคำได้ การออกเสียงคำยืมด้วย -s ท้ายคำนี้อาจทำให้ผู้ไม่รู้ภาษาอังกฤษแต่มีความนิยมผู้ที่มีการศึกษาสูงออกเสียงตาม ซึ่งเสียงดังกล่าวไม่มีปรากฏในระบบท้ายคำของภาษาไทย หากมีผู้ออกเสียงลักษณะดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าฐานะทางสังคมของผู้ใช้ภาษามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภาษา

3. ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ คือ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ และความคิดใหม่ ด้วยเหตุนี้จึงมีส่วนให้ภาษาโดยเฉพาะคำศัพท์ใหม่ๆ เกิดขึ้นเพื่อรองรับและสามารถอธิบายให้คำจำกัดความต่อสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าว อาจสร้างคำใหม่ด้วยวิธีการผสมคำหรือการแปลคำภาษาต่างประเทศใช้เป็นคำภาษาของตน เช่น คำว่า “คอมพิวเตอร์” มาจากภาษาอังกฤษว่า “computer” ซึ่งกล่าวได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการเป็นปัจจัยประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545: 105) อธิบายถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงภาษาโดยสรุปได้ 2 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาษาเองและการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาษาเอง คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดตามธรรมชาติและกาลเวลา ซึ่งภาษาทุกภาษาในโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงเสมอเมื่อกาลเวลาผ่านไป การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เรียกว่า Drift หรือการเคลื่อนไหวของภาษา ดังเห็นจากช่วงเวลาที่ห่างกันมากกว่า 700 ปี ภาษาไทยปัจจุบันมีความแตกต่างจากภาษาไทยที่ใช้ในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงอย่างมาก

2. การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยทางสังคม เช่น การอพยพย้ายถิ่นเนื่องจากสงคราม โรคระบาด ความอดอยาก ทำให้กลุ่มชนย้ายถิ่นที่อยู่ไปยังที่พูดภาษาต่างจากภาษาของตน รวมไปถึงการติดต่อค้าขาย การไปมาหาสู่กัน การแต่งงานข้ามชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในสังคม เป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาษา

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550: 5) กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนทางภาษา 6 ประการ ดังนี้

1. สภาพภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่ของมนุษย์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิศาสตร์ สภาพดินฟ้าอากาศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อภาษาของมนุษย์ เช่น ผู้อยู่อาศัยในแถบอากาศหนาวจัด ผู้พูดไม่เปิดปากเวลาพูด หรือผู้อยู่ในถิ่นภูมิประเทศที่ร้อนแค้น อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เวลาพูดมีเสียงแข็งกระด้าง ในขณะที่เดียวกันผู้อยู่ในถิ่นอุดมสมบูรณ์ทุกพูดมีเสียงอ่อนหวาน สาเหตุทางด้านนี้ จะเปลี่ยนแปลงในลักษณะของเสียงพูดที่ “กระด้าง” และ “อ่อนหวาน”

2. ความสะดวกในการใช้ภาษา สาเหตุที่ภาษาเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะเสียงนั้น เนื่องด้วยผู้ศึกษาภาษาโบราณหรือภาษาเก่า อาจมีเสียงหรือประโยคที่ใช้ซึ่งคนไม่สามารถออกเสียงได้ถนัด และคิดว่าภาษาโบราณนั้นยาก จึงเปลี่ยนแปลงเสียงจากภาษาโบราณที่ยากเป็นเสียงที่ผู้เรียนถนัดจึงทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

3. การเรียนภาษาของเด็ก การเรียนภาษาเริ่มจากวัยที่เด็กมาก อวัยวะในการฟังและออกเสียงย่อมต่างจากผู้ใหญ่ ความแตกต่างนี้จะมีขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไปหลายชั่วอายุคน จึงกลายเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน

4. การเรียนรู้ชนิดตั้งแนวเทียบ คือ การใช้ความรู้ที่อยู่แล้วเป็นแนวเทียบสำหรับเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ยังไม่มีผู้สอนต่อไป แนวเทียบเป็นเครื่องช่วยให้มีความสะดวกแก่การเรียนรู้ภาษาเด็กที่สอนพูดสามารถเรียนรู้ได้เร็ว เพราะอาศัยแนวเทียบเป็นเครื่องช่วย เช่น เมื่อเด็กได้ยินว่าผู้ใหญ่พูดว่าไก่ 2 ตัว และเด็กรู้ว่าตัวเป็นลักษณะนามของสัตว์ เด็กก็อาจเทียบได้ว่า เป็ด 2 ตัว หรือสุนัข 2 ตัว โดยยังไม่เคยได้ยินผู้ใหญ่พูดมาก่อน ขบวนการเรียนรู้ชนิดนี้ทำให้นุชนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมากมาย แม้การเรียนรู้วิธีดังกล่าวไม่ถูกต้องเสมอไปเพราะภาษาย่อมไม่มีกฎตายตัวแน่นอน แต่จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงภาษาต่าง ๆ พบว่าการเรียนรู้ชนิดตั้งแนวเทียบเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง

5. สังคมมีการเปลี่ยนแปลง คือ ภาษาเดียวกันที่ใช้อยู่ในสังคมเดียวกันจะไม่เหมือนกันทั้งหมดแต่จะแตกต่างกันตามสภาพของสังคมและบุคคล การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อรูปใดรูปหนึ่งของหน่วยเดียวกันกลายเป็นที่นิยมของผู้ใช้ภาษา ทำให้มีการเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นมาเป็นเหตุให้ผู้ใ้ใช้มาก่อนใช้น้อยลง

6. การยืมคำจากภาษาอื่น การยืมคำ คือ ภาษาหนึ่งนำเอาคำหรือลักษณะทางภาษาของอีกภาษาหนึ่งใช้ในภาษาของตน ภาษาที่ถูกยืมมามากจะถูกเปลี่ยนแปลงรูปคำ เสียง และความหมายในภาใหม่ เพื่อสะดวกในการออกเสียงและเป็นไปตามลักษณะสำคัญของภาษาผู้ยืม ดังนั้นการยืมคำจากภาษาอื่นจึงทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงได้มากในทุกระดับทั้งเสียง คำ และ โครงสร้างของประโยค

สรุปได้ว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงภาษามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษา 2 ประการ ประการแรก คือ ผู้ใช้ภาษา ได้แก่ ความสะดวกต่อการออกเสียงคำของผู้ใช้ภาษา ความรู้สึกต่อการออกเสียงคำของผู้ใช้ภาษาและสถานภาพ การศึกษา ฐานะทางสังคมของผู้ใช้ภาษา และเกิดจากการเรียนรู้ของผู้ใช้ภาษาเอง ประการที่สอง คือ ปัจจัยภายนอกที่อยู่รอบตัวผู้ใช้ภาษา ได้แก่ สภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ และการอพยพย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ภาษาทั้งสิ้น

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

นักวิชาการทางภาษาไทยอธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ดังต่อไปนี้

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526: 14) อธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเสียง ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงเสียง คือ เสียงซึ่งเป็นส่วนประกอบของคำมีการออกเสียงต่างไปจากเดิม ซึ่งเสียงที่ต่างไปจากเดิมนี้อาจเปลี่ยนหรือต่างไปเฉพาะในบางคำ บางกรณีเสียงที่เปลี่ยนไปอาจเปลี่ยนทั้งภาษา คือ ไม่ว่าเสียงที่เปลี่ยนจะเกิดขึ้นที่ใดก็จะออกเสียงเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงเสียง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงชนิดมีข้อจำกัด (Conditioned Sound Change) คือ เสียงจะเปลี่ยนแปลงไปในสภาพใดสภาพหนึ่งเท่านั้น แบ่งเป็น 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 การกลืนเสียง (Assimilation) คือ การที่เสียงเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมหรือเปลี่ยนตามเสียงข้างเคียง เสียงที่เปลี่ยนแปลงนี้มีความคล้ายคลึงกับเสียงข้างเคียงเรียกว่า การกลมกลืนละม้าย (Partial Assimilation) หรือเสียงที่เปลี่ยนเหมือนกับเสียงข้างเคียงเรียกว่า การกลืนเสียงสมบูรณ์ (Complete Assimilation)

1.2 การผลักเสียง (Dissimilation) เป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงเสียงที่หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงแล้ว เสียงที่เปลี่ยนจะเหมือนกับเสียงข้างเคียงน้อยลง หรือกลายเป็นเสียงที่ต่างจากเสียงข้างเคียง ซึ่งมีเสียงบางชนิดเกิดการผลักเสียงได้ เช่น เสียงเหลว เสียงนาสิก และเสียงประเภทที่เกี่ยวข้องกับเส้นเสียง เช่น เสียงช่องคอ เสียงลม เป็นต้น

1.3 การสับเสียง (Metathesis) คือ เสียงในคำสับเปลี่ยนตำแหน่งกัน การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้เกิดเฉพาะกับคำบางกลุ่ม แต่ในบางภาษาที่เปลี่ยนแปลงได้ทั้งภาษา

1.4 การตัดเสียงและเพิ่มเสียง (Deletion or Insertion of Segment) คือ คำในภาษาอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยมีเสียงเพิ่มขึ้นหรือเสียงที่มีในคำเดิมหายไป ซึ่งการตัดเสียงหรือหายไปนี้เกิดได้หลายลักษณะ คือ ตัวเสียงพยัญชนะหรือสระเสียงเดียว หรือตัดเสียงออกหนึ่งพยางค์ ซึ่งเสียงที่ตัด

มักเป็นเสียงสระมากกว่าเสียงพยัญชนะ และเสียงสระจะถูกตัดในตำแหน่งใดก็ได้ หรืออาจตัดออกมากกว่า 1 เสียงใน 1 คำ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงชนิดไม่มีข้อจำกัด (Unconditioned Sound Change) คือ เสียงใดเสียงหนึ่งเปลี่ยนเสียงไปจากเดิมในทุกสภาพโดยไม่มีข้อจำกัด ซึ่งบางครั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะเสียงใดเสียงหนึ่งเท่านั้น

ปราณี กุลละวณิช (2532: 50) อธิบายลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษาออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในคลังคำและการเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในคลังคำ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านของคำ แบ่งเป็น 3 ลักษณะได้แก่

1.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนคำ คือ การเปลี่ยนแปลงจำนวนคำศัพท์ที่ใช้ในภาษา ซึ่งมีเหตุ 2 ประการ ได้แก่ การเลิกนิยมใช้คำนั้นๆ (Obsolte) และการสร้างคำศัพท์ใหม่ (New Entries) เช่นการเปรียบเทียบอักษรวิธานศัพท์ของหมอบรัดเลย์ พ.ศ. 2416 กับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบว่าจำนวนคำศัพท์ที่เก็บในพจนานุกรมทั้งสองมีความแตกต่างกันหลายลักษณะ ได้แก่ คำบางส่วนปรากฏในอักษรวิธานศัพท์แต่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และพบการสร้างคำใหม่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

1.2 การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ความหมายกว้างออก คือ คำจำนวนหนึ่งที่ใช้ในภาษา 2 สมัย มีความหมายไม่เท่ากัน คำที่ใช้ในสมัยใหม่มีความหมายมากกว่าคำที่เคยใช้ในอดีต เช่นคำว่า “อา” ในภาษาไทยเดิมหมายถึง น้องสาวของพ่อใช้คู่กับคำว่า “อาว” หมายถึง น้องชายของพ่อ ซึ่งปัจจุบันคำว่า “อา” มีความหมายครอบคลุมทั้งน้องชายและน้องสาวของพ่อ

1.2.2 ความหมายแคบเข้า คือ การเปลี่ยนแปลงความหมายโดยคำในสมัยใหม่มีความหมายเจาะจงหรือน้อยกว่าความหมายของคำนั้นๆ ในสมัยเดิม เช่นคำว่า “ไข้” เดิมหมายถึง ไม่สบาย ในปัจจุบันหมายถึง โรคชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ได้มีความหมายทั่วไปว่าไม่สบาย

1.2.3 ความหมายส่อไปในทางเลวลง คือ คำในภาษามีความหมายเปลี่ยนแปลงไปในทางลบเพราะผู้พูดต้องการเล็งกล่าวถึงเรื่องหรือการกระทำเฉพาะตน และไม่สมควรเปิดเผยคำที่นำมาใช้แทนนั้นมีลักษณะความหมายเป็นกลาง เช่นคำบางคำปัจจุบันมีความหมายในทางลบหยาบคาย ซึ่งในภาษาไทยเดิมหรือในภาษาไทยถิ่นมีความหมายเป็นกลาง เป็นต้น

1.3 การเปลี่ยนแปลงเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงทางเสียงในคำซึ่งได้ข้อมูลจากตัวเขียนเกิดกับคำจำนวนมากที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 5 เขียน “อยา” หมายถึง ข้าราชการโรค แต่ปัจจุบันเขียนว่า “ยา” สันนิษฐานได้ว่าเสียงที่แทนด้วย <อ> อาจมีการเปลี่ยนแปลงร่วมกับเสียงที่แทนด้วย <ย> นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ยังมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะในคำเดียว เช่นคำว่า “ทง” ในศิลาจารึกหลักที่ 1 แทนเสียง [ทัง] ไม่มีไม้วรรณยุกต์ ปัจจุบันเขียน “ทัง” มีไม้วรรณยุกต์ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงเสียงในภาษานั้นหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเสียงที่เกิดเฉพาะในคำบางคำ แต่ไม่เกิดกับคำส่วนใหญ่ในภาษาก็ได้

2. การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ แบ่งลักษณะทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ เช่น ในภาษาอังกฤษเก่า มีคำนามจำแนกเป็น คำนามเพศชาย (Masculine Gender) คำนามเพศหญิง (Feminine Gender) และคำนามไม่มีเพศ (Neuter Gender) 8นามแต่ละเพศจำแนกย่อยตามฐานศัพท์ (Stem) ซึ่งในภาษาอังกฤษสมัยกลาง คำนามจะไม่เปลี่ยนรูปตามเพศและการก แต่จะเปลี่ยนเพื่อแสดงพจน์เท่านั้น

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์ของคำเพียงคำเดียว เช่น ในภาษาไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหง กรรมรองของคำกริยา “เอา” มีคำว่า “แก่” นำ เช่น “หมากส้ม หมากหวาน กูเอามาแก่พ่อกู” ในปัจจุบันกรรมรองของ “เอา” ใช้คำว่า “ให้” นำ เช่น “ฉันเอานั่งสือให้เขา” เป็นต้น

ธวัช ปุณโณทก (2553: 17) กล่าวถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางภาษาไว้ เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงภายใน, การเปลี่ยนแปลงภายนอก และการเปลี่ยนแปลงด้านดั่งอักษร ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงภายใน (Internal Change) หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้าง หน่วยคำ หน่วยเสียงของภาษานั้นๆ ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติและอิทธิพลของภาษานั้นๆ หาได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นๆที่เข้ามาปะปนไม่ การเปลี่ยนแปลงภายในของภาษาทั่วไปมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านเสียง (Sound Change) คือ การเปลี่ยนแปลงหน่วยเสียงของคำให้ต่างไปจากเดิมโดยเจตนา หรือไม่เจตนาก็ตาม เป็นผลให้คำคำนั้นออกเสียงเพี้ยนไป ต่างไปจากเสียงเดิม หลายกรณี ได้แก่ การลดเสียง หรือเสียงกร่อน หรือเสียงหาย, การเพิ่มเสียง, การสับเสียง และการชดเชยเสียง

หมายเหตุ การเพิ่มเสียง และการลดเสียง จะพิจารณาถึงหน่วยเสียง สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ ที่หายไปหรือเพิ่มขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงเป็นหน่วยเสียงอื่นๆ เช่น เสียง /ญ/ เป็นเสียงนาสิก เหมือนชาวอีสาน และชาวเหนือออกเสียงคำว่า /พ่อใหญ่/ และ /แม่หญิง/ ซึ่งคงใช้เสียง /ญ/ เป็นเสียงนาสิก แต่คนไทยภาคกลางออกเสียงเป็นเสียงเดียวกับ /ย/ แต่เสียงนั้นยังใช้อยู่ในกลุ่มภาษาไทยถิ่นดังกล่าว ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยสมัยสุโขทัย ออกเสียง /ญ/ และ /ย/ ต่างกัน นักปราชญ์ภาษาไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหงจึงได้คิดตัวพยัญชนะแทนเสียง /ญ/ ให้ต่างไปจากเสียง /ย/ หากสมัยสุโขทัยออกเสียงตรงกันเหมือนปัจจุบัน นักปราชญ์คงไม่ต้องคิดประดิษฐ์อักษรแทนเสียงดังกล่าว

1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านคำศัพท์ (Vocabulary Change) คือ หน่วยคำที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีความหมายเปลี่ยนไป หรือมีคำอื่น ๆ มาใช้แทนที่ความหมายบางส่วน หรือแทนที่ความหมายทั้งหมด หากมีคำอื่นมาแทนที่ความหมายทั้งหมด คำเหล่านั้นจะเลิกใช้ไปในที่สุด

ดังตัวอย่าง กรณีคำว่า “วี” (หมายถึง พัด) ปัจจุบันคำว่า “พัด” มาแทนที่ความหมายในภาษาไทยมาตรฐาน จนไม่ค่อยจะมีผู้ใช้ แต่คำว่า “วี” ใช้อยู่ในภาษาถิ่นเหนือ และอีสานว่า “วี” และภาคใต้ออกเสียงว่า “เว” (วี) ซึ่งในภาษาถิ่นทั้งสามนี้ มีความหมายว่า พัก

1.3 การเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย (Semantic Change) คือ ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป แต่เสียงของคำยังคงเดิม การเปลี่ยนแปลงความหมายนี้ไม่มีการผูกพันกับเสียง นั่นคือ เสียงคงที่แต่ความหมายเปลี่ยนไป โดยทั่วไปนักภาษาศาสตร์จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมาย 3 ลักษณะ ได้แก่ ความหมายแคบเข้า, ความหมายกว้างออก และความหมายย้ายที่ ดังตัวอย่างกรณีคำว่า “แม่” ซึ่งหมายถึงผู้ให้กำเนิด เช่น แม่วัว แม่ไก่ แม่หมู ภายหลังมีคำประสมจำนวนมากสร้างมาจากคำว่า “แม่” เช่น แม่ทัพ แม่เฒ่า แม่งาน แม่เหล็ก แม่บ้าน ฯลฯ ความหมายของ “แม่” จึงหมายถึง “หัวหน้า ผู้เป็นใหญ่” อีกความหมายหนึ่ง ลักษณะดังกล่าวนี้อธิบายว่า ความหมายแคบออก เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงภายนอก (External Change) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นที่มีความสัมพันธ์สืบทอดวัฒนธรรมกันมาแต่สมัยโบราณ ภาษาที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทยแต่สมัยอดีต ได้แก่ ภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร ส่วนในปัจจุบันภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อภาษาไทยมาก เพราะชาติตะวันตกมีความเจริญด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การศึกษา และวิทยาการสมัยใหม่ นักวิชาการไทยที่ศึกษาวิทยาการจากตะวันตก จึงมักนำคำภาษาอังกฤษเข้ามาปะปนในภาษาไทย ทั้งคำศัพท์ทางวิชาการ และคำศัพท์ทั่วไป เช่น อีเมล คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ ฯลฯ การที่ภาษาต่างประเทศเข้ามามีอิทธิพลต่อภาษาไทย เป็นผลให้ภาษาไทยเปลี่ยนแปลงทั้งคำศัพท์ และไวยากรณ์ นักภาษาศาสตร์เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงภายนอก ซึ่งจะสรุปกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายนอกได้ ดังนี้

2.1 การยืมคำ คือ การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย โดยปรับเสียงให้เหมาะสมกับภาษาไทยบ้าง เปลี่ยนแปลงความหมายบ้าง คำยืมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาษาไทย ได้แก่ คำภาษาบาลีสันสกฤต คำภาษาเขมร คำภาษาอังกฤษ คำภาษาจีน และคำในภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาชวา ภาษาโปรตุเกส ฯลฯ ในที่นี้จะให้ความสำคัญกับภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษาเขมร เพราะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาษาไทยมาก ทั้งวงศัพท์ และไวยากรณ์

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านไวยากรณ์ คือ การเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างของภาษาไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงระบบการสร้างคำนั้นคือ คำยืมภาษาต่างประเทศที่เข้ามามีอิทธิพลต่อระเบียบไวยากรณ์ ได้แก่ ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาเขมร และภาษาอังกฤษ (ภาษาจีนมีโครงสร้างเดียวกับภาษาไทย คำยืมภาษาจีนจึงกลมกลืนกับไวยากรณ์ไทย) ซึ่งคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตนั้นได้นำวิธีการสร้างคำมาเป็นส่วนหนึ่งของไวยากรณ์ไทยด้วย คือ คำสมาส และการสนธิ ส่วนคำยืมภาษาเขมรนั้นก็ได้นำวิธีการสร้างคำแบบภาษาเขมรเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของไวยากรณ์ไทย ที่เรียกว่า คำแผลง เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงด้านตัวอักษร (Grammar Change) ตัวอักษรคือลายเส้นขีดเขียนเป็นรูปสัญลักษณ์ใช้สื่อความหมายแทนเสียงพูด ซึ่งคนในสังคมนั้นยอมรับและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ตรงกัน ฉะนั้นภาษาพูดและภาษาเขียนของไทยจึงมีวิวัฒนาการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันเสมอมา ชนชาติที่มีตัวอักษรใช้บันทึกเสียงพูดนั้น แสดงว่าเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะตัวอักษรนั้นเป็นการพัฒนาอันยิ่งใหญ่ทางด้านภาษาของมนุษย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาอันยาวนานที่จะพัฒนาความคิด ประดิษฐ์สัญลักษณ์มาใช้แทนภาษาพูดได้ และสามารถจดบันทึกความรู้ ความคิดเห็นและเหตุการณ์ในสังคมสืบต่อกันมา ดังเช่น อักษรไทยได้ประดิษฐ์ขึ้นมาใช้ในสมัย

สุโขทัยเมื่อ พ.ศ. 1826 สมัยพ่อขุนรามคำแหง อักษรไทยมีอายุประมาณ 700 ปีเศษ แต่รูปสัทฐานของอักษรไทยปัจจุบันก็พัฒนาต่างไปจากอักษรต้นแบบ คือ ลายสือไทยมากจนอ่านกันไม่ได้ หากผู้อ่าน ไม่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรวิทยาหรือนักอักษรศาสตร์

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2546: 53) กล่าวถึงการเปลี่ยนทางภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ทางการใช้ภาษา ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คือ การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เนื่องจากระบบเสียงของคำยืมกับภาษาที่ยืมมานั้นต่างกัน ถือเป็น การกลายเสียงโดยไม่เจตนา เช่น คำไทยมักกลายเสียงหนักที่พยางค์ท้าย นิยมลงท้ายคำด้วยเสียงพยัญชนะ เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเสียงประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ และการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ

2. การเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ทางการใช้ภาษา คือ การเปลี่ยนแปลงโดยเจตนา เพื่อให้มีรูปคำใช้ในภาษามากขึ้น สนองความมุ่งหมายประการต่างๆทางด้านการใช้ภาษา ส่วนใหญ่สังเกตว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้ในการแต่งคำประพันธ์ และมีบางคำที่คิดเข้ามาใช้ในภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย การเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ทางการใช้ภาษา ประกอบด้วย 5 ลักษณะ ได้แก่

2.1 การตัด คือ การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สะดวกแก่การออกเสียง การเขียน จำกัดพยางค์ให้พอดีกับที่กำหนดไว้ในฉันทลักษณ์ เมื่อตัดแล้วยังคงใช้ในความหมายเดิมศัพท์ เช่น “พสุธา” เป็น “สุธา” “อโหสิกรรม” เป็น “อโหสิ”

2.2 การเติม ประกอบด้วยการเพิ่มพยางค์ การเพิ่มพยัญชนะ การเพิ่มรูปสระ เช่น “มายา” เป็น “มารยา” “วย” เป็น “วัย” “ลีลา” เป็น “ลีลาศ”

2.3 การเปลี่ยน ประกอบด้วยการเปลี่ยนรูปสระ การเปลี่ยนเสียงสระ และการเปลี่ยนรูปพยัญชนะ เช่น “สุริยะ” เป็น “สุริยา” “ปรีติ” เป็น “ปรีดี”

2.4 การแผลง คือ การนำเอาอักษรวิธีไทย และอักษรวิธีภาษาอื่นที่ไทยรับมาใช้ เช่น วิธีสมาส ตลอดจนการผันเสียงท้ายคำของภาษาบาลีและสันสกฤต มาใช้เพื่อให้เกิดรูปคำมากขึ้น ดังตัวอย่าง การแผลง <ฤ ร> เป็น <รร> เช่น “วรรณ” เป็น “วรรณ”

3. การแปลงความหมาย เป็น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำอาจเป็นได้ทั้ง การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของภาษา คือ ความหมายที่หายไปตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ทางการใช้ภาษา คือ จงใจที่จะกลายความหมายของคำใดคำหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ทั้งนี้การแปลงความหมายแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะได้แก่ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก ความหมายย้ายที่ และความหมายเกิดใหม่

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางภาษา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเสียงมีความสัมพันธ์กับคำอ่านภาษาไทย เนื่องจากการบันทึกคำอ่าน ใช้การออกเสียงของผู้ใช้ภาษา ส่วนมากเป็นหลัก ดังนั้นหากเปลี่ยนแปลงการออกเสียงของคำคำหนึ่ง ย่อมมีผลต่อการบันทึกคำอ่านเช่นกัน ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงภาษาด้านเสียง มี 3 ลักษณะได้แก่ การลดเสียง การเพิ่มเสียงเปลี่ยนแปลงเสียง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

สาระสำคัญส่วนนี้กล่าวถึง อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทยได้แก่ อิทธิพลภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตในภาษาไทย และอิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย ดังนี้

อิทธิพลภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย

จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับอิทธิพลภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย พบนักวิชาการทางภาษาไทยอธิบาย ดังต่อไปนี้

วิสันต์ ภูแก้ว (2551: 190) กล่าวถึง อิทธิพลภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในภาษาไทย ดังนี้

1. อิทธิพลในด้านการใช้ตัวสะกด

เดิมภาษาไทยมักใช้ตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น แม่กด จะมรดัว ค สะกดเป็นพื้น แต่เมื่อเรารับเอาคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ตัวสะกดในภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้ง ๆ ที่ออกเสียงตัวสะกดตรงกัน เช่น แม่กด มี จ ฎ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ ศ ษ ส เป็นตัวสะกด เช่น คำว่า กิจจุ ในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ กิจ เป็นต้น

2. อิทธิพลด้านการใช้ตัวการันต์

เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำแต่ละคำมักจะมีพยางค์เดียว ส่วนภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตนั้น คำแต่ละคำมักจะมีหลายพยางค์ เมื่อเรารับเอาคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย เราจึงต้องตัดทอนเสียงของคำที่มีหลายพยางค์ให้สั้นลง โดยใช้เครื่องหมายไม่ทัณฑฆาตกำกับพยางค์ท้ายคำที่ไม่ต้องการออกเสียงซึ่งเรียกว่า ตัวการันต์ จึงนับได้ว่าการที่เรารับเอาคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยทำให้ภาษาไทยมีการใช้ตัวการันต์เพิ่มขึ้น เช่น คำว่า คมภูติ ในภาษาบาลีสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ คัมภีร์, คำว่า วิรุพฺพ ในภาษาบาลีสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ สิรุพห์

3. อิทธิพลในด้านการใช้คำควบกล้ำ

เดิมในภาษาไทยมีการใช้คำควบกล้ำน้อย แต่เมื่อเรารับเอาคำบาลีสันสกฤต ซึ่งมีคำควบกล้ำเป็นจำนวนมากมาใช้ในภาษาไทย (ในภาษาบาลีมีคำควบกล้ำน้อยมาก) จึงทำให้ภาษาไทยมีคำควบกล้ำเพิ่มมากขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม เช่น คำว่า อนุกรม ในภาษาบาลีสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ อนุกรม, คำว่า ปฤจฺฉา ในภาษาบาลีสันสกฤต ในภาษาไทยใช้ ปฤจฉา

4. อิทธิพลในด้านการสร้างคำขึ้นใช้ (คำประสม)

โดยปกติการสร้างคำใหม่ขึ้นในภาษาไทยนั้นเราเอาคำมูลกับคำมูลมาประสมกัน เช่น แม่ + น้ำ เป็น แม่น้ำ, ปาก + กา เป็น ปากกา เป็นต้น แต่เมื่อเรารับเอาคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยมากขึ้น เราได้นำเอาคำบาลีสันสกฤตมาประสมกับคำไทยเดิม หรือ คำไทยที่มาจากภาษาอื่นซึ่งเรามีใช้อยู่แล้ว โดยใช้คำไทยประกอบข้างหน้าข้างข้างหลังบ้าง เช่น หลัก (คำไทย) + ฐาน (คำบาลีสันสกฤต) เป็น หลักฐาน, นวล (คำไทย) + จนฺตฺร (คำบาลีสันสกฤต) เป็น นวลจันทร์

5. อิทธิพลด้านการใช้คำ

คำไทยบางคำถือกันว่าเป็นคำไม่สุภาพ ไม่อาจจะนำมาใช้ในภาษามาตรฐาน (แบบแผน) ได้ แต่ถ้าเปลี่ยนคำเหล่านั้นไปใช้คำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตแทน ก็ถือกันว่าเป็นคำสุภาพและเป็นภาษามาตรฐาน เช่น คำว่า เมีย ในคำไทย ใช้เป็น ภรรยา เป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต, คำว่า วัว ในคำไทย ใช้เป็น โค เป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต, คำว่า หัว ในคำไทย ใช้เป็น ศรีษะ เป็นคำภาษาบาลีสันสกฤต เป็นต้น

6. อิทธิพลในด้านการใช้สระ ไอ โอย อัย

โดยปกติคำไทยแท้จะมีสระ ไอ ใอยู่ 2 รูป เช่น ไค ใจ ใส ใไป ไคร ใไหน เป็นต้น แต่เมื่อเรารับเอาคำบาลีสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย ทำให้การใช้สระ ไอ เพิ่มมากขึ้นกว่าที่ใอยู่เดิม คือ ไอ โอย อัย เช่น คำว่า ไวรี้ ในคำภาษาบาลีสันสกฤตใช้เป็น ไพร ในคำไทย เป็นต้น

7. อิทธิพลในด้านการใช้สำนวนภาษา

เมื่อไทยยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาและได้รับการศึกษาภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต จากตำราและคัมภีร์ต่างๆ จึงทำให้เกิดสำนวนภาษาไทยแบบใหม่ซึ่งได้จากภาษาบาลีและภาษา สันสกฤตมากขึ้น โดยได้มาในลักษณะ 2 แนวทาง คือ คำว่า อเปหิ เป็นศัพท์บาลีสันสกฤต ใช้ใน สำนวนภาษาไทยว่า ขับไล่ เป็นต้น

8. อิทธิพลในด้านที่ทำให้เกิดแนวเทียบผิดในการเขียนสะกดการันต์

เนื่องจากเรารับเอาคำบาลีสันสกฤต ซึ่งมีหลายพยางค์มาใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เราจึงต้องตัดทอนพยางค์ของคำบาลีสันสกฤตให้สั้นลง โดยใส่เครื่องหมายไม้ทัณฑฆาตที่ท้ายพยางค์ ของคำที่ไม่ต้องการออกเสียงซึ่งเรียกว่าตัวการันต์ จึงทำให้เกิดแนวเทียบผิดในการเขียนคำไทยแท้ หรือแม้แต่การเขียนคำบางคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เช่น คำว่า อวสาน เขียนผิดเป็น อวสาน โดยใช้คำเทียบว่า เกษมसानต์ เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าอิทธิพลของภาษาบาลีและสันสกฤตมีผลต่อภาษาไทย โดยสรุปได้แก่ การสร้างคำในภาษาไทย ประกอบด้วย การใช้คำควบกล้ำ การใช้สระ ไอ โอย อัย การใช้ตัวการันต์ การเพ็งวงศัคำศัพท์โดยการยืมคำจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต การใช้สำนวน และการสร้างคำได้แก่ การประสมคำ

อิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย

จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับอิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย พบนักวิชาการทางภาษาไทย อธิบาย ดังต่อไปนี้

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2546: 85) กล่าวถึง อิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย ดังนี้

ในภาษาเขมรพยัญชนะคนละกลุ่มเมื่อประสมกับสระตัวเดียวกันพออกเสียงต่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของอักษรวิธีเขมรนั้น เป็นลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทย ฉะนั้น ลักษณะของภาษาเขมรที่ไทยรับมาใช้ในครั้งนี้อาจนำรูปตัวเขียนของเขมรเข้ามาออกเสียงตามแบบของภาษาไทย หรืออาจใช้เสียงของภาษาเขมรแล้วใช้รูปตามแบบภาษาไทย ซึ่งสามารถสรุปลักษณะต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. การรับรูปเขียน แต่ออกเสียงตามอักษรวิธีไทย เช่น คำว่า ขุจิ ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า ขจี, คำว่า รบ่า ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า ระบำ เป็นต้น
2. การรับเสียงโดยไม่คำริ่งรูปเขียน เช่น คำว่า ปราบ ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า ปรับ, คำว่า จาบ ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า จับ เป็นต้น
3. การรับทั้งเสียง ทั้งรูปเขียน เช่น คำว่า เวลา ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า เวลา, คำว่า แขนง ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า แขนง เป็นต้น
4. เปลี่ยนทั้งรูปทั้งเสียง เช่น คำว่า ไชร ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า ไทร, คำว่า ทรวง ในภาษาเขมร ในภาษาไทยใช้คำว่า ทรวง เป็นต้น

วัลยา ช่างขวัญยืน และคณะ (2553: 204) กล่าวถึงอิทธิพลภาษาเขมรในภาษาไทย สรุปดังนี้

1. ใช้เป็นคำสามัญทั่วไป คำยืมภาษาเขมรมีปรากฏใช้เป็นคำสามัญทั่วไปในภาษาไทย มีอยู่เป็นจำนวนมาก คนไทยมักคุ้นเคยกับคำยืมเหล่านั้นจนบางครั้งไม่ได้คิดว่าเป็นคำยืมก็มี เช่น คำว่า เกิด สัจด์ เจริญ
2. ใช้เป็นคำในวรรณคดี ถ้อยคำในวรรณคดีไทยหลายเรื่องที่กวีได้บรรจุร้องกรองขึ้นอย่างไพเราะงดงามนั้น นอกจากจะประกอบด้วยคำไทยและคำบาลีสันสกฤตแล้ว ยังมีคำยืมภาษาเขมรปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก คำเขมรเหล่านี้บางคำเรารู้จักคุ้นเคยเพราะมักปรากฏใช้ซ้ำ ๆ อยู่ในวรรณคดีหลายเรื่อง แต่ก็มีคำเขมรอยู่จำนวนไม่น้อยที่ไม่ค่อยพบหรือพบเพียงครั้งเดียวในวรรณคดีเรื่องเดียว เช่น คำว่า กรรเจียก หมายถึง หู, กันเมียง หมายถึง เด็ก, ขลา หมายถึง เสือ เป็นต้น

3. ใช้เป็นคำราชาศัพท์ คำยืมภาษาเขมรที่ใช้เป็นคำราชาศัพท์ในภาษาไทยมี 2 ประเภท คือ คำที่เป็นราชาศัพท์อยู่แล้วในภาษาเขมร ไม่ต้องมีคำว่า ทรง, พระ, หรือทรงพระ นำหน้า เช่น บรรทม เสด็จ เสดวย ฉลอง เป็นต้น และคำธรรมดาของเขมรที่ไทยนำมาใช้เป็นคำราชาศัพท์จะเติมคำว่า ทรง, พระ หรือทรงพระ เช่น พระคำริ ทรงดำเนิน ทรงพระสำราญ เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าอิทธิพลของภาษาเขมรมีผลต่อภาษาไทย โดยสรุป ได้แก่ การยืมคำจากภาษาเขมรมาใช้ภาษาไทย การรับรูปคำภาษาเขมรปรับใช้ในภาษาไทย และการเปลี่ยนแปลงเสียงคำเขมรปรับใช้เพิงวงศัคำศัพท์ในภาษาไทย เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ใช้ติดต่อกับภาษาต่างประเทศย่อมมีการรับภาษาอื่นเข้ามาใช้ในภาษาไทย โดยเฉพาะภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ซึ่งมีอิทธิพลต่อภาษาไทย ได้แก่ การยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้เพื่อเพิ่มวงศัคำศัพท์ การยืมวิธีการสร้างคำของภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญส่วนนี้กล่าวถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำในภาษาไทย การอ่านคำภาษาไทย และการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของคำภาษาไทย ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจำนวนคำศัพท์

การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคำภาษาไทยมีผู้ศึกษา ดังนี้

สุภรา สุวรรณ (2537) ได้เสนองานวิจัยเรื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาถิ่นอุบลของบุคคลสองระดับอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ และการออกเสียงของคนสองระดับอายุในภาษาถิ่นอุบลฯ โดยวิธีซักถามและจดบันทึก คำศัพท์ จำนวน 486 คำ จากผู้บอกภาษาใน 10 อำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าผู้บอกภาษาทั้งสองกลุ่มใช้คำศัพท์ภาษาถิ่นอุบลฯ จำนวน 107 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.02 คำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาอายุระหว่าง 11-19 ปี พบการนำคำศัพท์จากภาษาไทยกลางมาใช้จำนวน 100 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.58 การนำคำศัพท์ภาษาไทยกลางใช้ปนกับภาษาถิ่นอุบลฯ จำนวน 280 คำ คิดเป็นร้อยละ 57.61 และ

การออกเสียงคำศัพท์แตกต่างจากผู้บอกภาษากลุ่มที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.21

ด้านการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์ในภาษาถิ่นอุบลฯของบุคคลสองระดับอายุ พบการเปลี่ยนแปลง 4 ลักษณะ ได้แก่ การนำคำศัพท์ใหม่จากภาษาไทยกลางใช้ การเปลี่ยนแปลงเฉพาะส่วนหลังของคำ เพื่อให้เสียงคล้ายกับภาษาไทยกลาง การเปลี่ยนแปลงเฉพาะส่วนหน้าของคำเพื่อให้เสียงคล้ายกับภาษาไทยกลาง และการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มพยางค์เพื่อให้เสียงคล้ายกับภาษาไทยกลาง ส่วนด้านการเปลี่ยนแปลงการออกเสียงในภาษาถิ่นอุบลฯของบุคคลสองระดับอายุ พบการเปลี่ยนแปลงการออกเสียง 2 ลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ และการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ

อุดม วโรตม์ลิกขิตต์ และคณะ (2543) ได้เสนองานวิจัยเรื่อง การออกเสียงคำไทยให้ถูกต้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่าคนไทยผู้ที่อ่านออกเสียงภาษาไทยตามหลัก และตามความนิยมมีอัตราส่วนอย่างไร และสำรวจความคิดเห็นของคนไทยว่า ต้องการให้มีแบบแผนการออกเสียงเป็นมาตรฐานเดียวกัน หรือต้องการให้อ่านได้ทั้งตามหลักและตามความนิยม ดังที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และอ่านอย่างไรเขียนอย่างไร ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อลดความสับสนของผู้ใช้ภาษาไทยว่าคำใดควรอ่านอย่างไร จึงได้ทำการสำรวจประชากร 2,000 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำที่คัดเลือกแล้ว 173 คำ ส่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทาง Internet และมีแบบบันทึกเสียงรายการทางโทรศัพท์ให้นักงานวิจัยบันทึกคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในแบบสอบถาม

ผลวิจัยนี้สรุปได้ว่าราชบัณฑิตยสถานเรียกว่า การออกเสียงตามความนิยม คือการออกเสียงตามหลักภาษาศาสตร์ และการออกเสียงตามหลักคือการออกเสียงแบบเรียงพยางค์ตามแบบภาษาบาลี-สันสกฤตบ้าง และการออกเสียงแบบไทยที่เมื่อมีพยัญชนะสองตัวเรียงกันถ้าตัวหลังเป็น <ร> ก็ให้ถือว่าพยางค์นั้นออกเสียงเป็น [อน] บ้างไม่เป็นบ้าง แต่ถ้าตัวหลังไม่ใช่ <ร> ก็ให้ถือว่าพยางค์นั้นออกเสียงเป็นสระ โอะลครูปมีเสียงสะกดบ้าง แต่กฎดังกล่าวไม่แน่นอนเสมอไป

นอกจากนี้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามการอ่านพบว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และทาง Internet รวมทั้งพิธีกรผู้ประกาศและผู้ร่วมสนทนาในรายการโทรทัศน์ พบการออกเสียงตามหลัก ร้อยละ 39.30 ออกเสียงตามความนิยม ร้อยละ 60.70 และมีบางคำออกเสียงตามหลักมีอัตราสูงกว่าออกเสียงตามความนิยมอย่างมีนัย จากการสัมภาษณ์อาจารย์ และนิสิต นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่าคำไทยควรออกเสียงเพียงอย่างเดียวให้เป็นมาตรฐาน ร้อยละ

38.26 (อาจารย์ภาษาไทยเห็นว่าควรออกเสียงเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 52.94) และออกเสียงได้หลายลักษณะ ร้อยละ 61.74 (อาจารย์ภาษาไทยเห็นว่าควรออกเสียงหลายลักษณะ ร้อยละ 47.06)

สุริย์รัตน์ เมธสุทธิ (2544) เสนองานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านรูปคำ เสียงอ่าน และความหมายของคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำ โดยเก็บข้อมูลคำศัพท์จากเอกสารประเภทพจนานุกรม 7 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่าคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำจำนวน 1,282 คำ มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงรูปคำ คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำในปัจจุบันเปลี่ยนจากรูปคำเดิมที่เป็นพยัญชนะประวิสรรชนีย์ หรือพยัญชนะนำประวิสรรชนีย์และพยัญชนะตามมี “ห” นำ และนอกจากนี้ยังพบว่าคำที่มีรูปปัจจุบันเป็นพยัญชนะนำประวิสรรชนีย์ ในอดีตเคยมีรูปคำเป็นพยัญชนะสองตัวเรียงกันแบบอักษรนำมาก่อน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงรูปคำแบ่งได้เป็นการเปลี่ยนรูปพยัญชนะ รูปสระ และรูปวรรณยุกต์

การเปลี่ยนแปลงเสียงอ่านสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในตำแหน่งพยางค์ที่ 1 และพยางค์ที่ 3 ของคำซึ่งประกอบด้วยเสียงพยัญชนะนำ เสียงสระ [a] และเสียงวรรณยุกต์ การเปลี่ยนแปลงที่พบ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะนำ และเสียงวรรณยุกต์ ส่วนในตำแหน่งพยางค์ที่ 2 และพยางค์ที่ 4 มีการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตาม เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเสียงในพยางค์ที่ 2 หรือพยางค์ที่ 4 จะมีความสัมพันธ์กับเสียงพยัญชนะนำด้วย

การเปลี่ยนแปลงด้านวงศัพท์และความหมายของคำพบว่า คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านวงศัพท์เป็นการเพิ่มศัพท์และการสูญศัพท์ ด้านการเปลี่ยนแปลงความหมายพบคำที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นความหมายกว้างออก ความหมายแคบเข้า ความหมายคงที่

พนิดา ชนานันท์ (2545) เสนองานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของ ร, ล ในการพูดและเขียนสะกดคำ : การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแปรในการออกเสียงและการเขียนคำที่มี ร และ ล เป็นพยัญชนะต้น ในวัจนลีลาการเขียน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จำนวน 50 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จำนวน 50 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยเพศชาย 25 คน และเพศหญิง 25 คน วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การอ่านคำคู่เทียบเสียง และการทำแบบสอบถาม ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ในวันลีลาที่เป็นทางการมากกว่า กลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้รูปแปรของ ร และ ล ที่เป็นรูปแบบที่ถูกมากกว่ารูปแปรที่ผิด
2. เพศของผู้ใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้รูปแปรของ ร และ ล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศหญิงจะรูปแปรที่ถูกมากกว่าเพศชาย
3. ระดับการศึกษาของผู้ใช้ภาษาไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้รูปแปรของ ร และ ล
4. การใช้รูปเขียนคำและการออกเสียงคำมีความสัมพันธ์กัน 4 รูปแบบ
5. เหตุผลในการเลือกใช้รูปเขียนคำและการแก้ไขรูปเขียนคำแสดงให้เห็นว่า การออกเสียงไม่มีอิทธิพลต่อการเขียน

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนคำศัพท์ พบผู้วิจัยเสนองานวิจัยเกี่ยวกับคำอ่านภาษาไทย จากการออกเสียงของคนไทยในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า วย สถานภาพ อาชีพ และ การศึกษา มีผลต่อการอ่านออกเสียงของคำ การเปลี่ยนแปลงการอ่านออกเสียงของคำในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงคำอ่าน

การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของคำภาษาไทย มีผู้ทำการศึกษาเรื่องดังกล่าว ดังนี้

พจนี ศิริอักษรศาสน์ (2535) เสนองานวิจัยเรื่อง ที่มาและวิวัฒนาการของคำสองพยางค์ ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- ในภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลจากภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่น ภาษาไทย ทั้งที่อยู่ในประเทศและนอกประเทศ และภาษาตระกูลอื่นมาเปรียบเทียบ นอกจากนี้ได้เก็บข้อมูล คำที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ- จากเอกสารสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยตั้งสมมติฐานว่า คำ กระ- และ กะ- ในภาษาไทยเป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่

ผลวิจัยสรุปได้ว่า ที่มาของคำว่า กระ- และ กะ- มาจากหลายสาเหตุคือ มาจากการยืมคิดเป็นร้อยละ 27 ส่วนใหญ่เป็นคำยืมจากภาษาเขมร และบาลี-สันสกฤต มาจากการสร้างคำขึ้นใหม่ ร้อยละ 3 เป็นการสร้างคำใหม่จากภาษาไทยกลาง ร้อยละ 70 และคำที่ไม่ทราบที่มา ร้อยละ 30 ด้านวิวัฒนาการของคำ เมื่อนำคำ กระ- และ กะ- ที่พบในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันมาเปรียบเทียบจำนวนคำและความแตกต่างในการใช้รูปเขียนของคำมีพบว่า คำ กระ- และ กะ- ที่พบในสมัยสุโขทัยและอยุธยา 58 คำ จัดเป็นคำที่เก่าแก่ที่สุด เมื่อนำมาจัดกลุ่มตามสมัยที่เกิดพบว่า คำที่เคยเขียนเป็น กะ- ร้อยละ 43 ในสมัยสุโขทัยและอยุธยาลดเหลือ ร้อยละ 3 ในปัจจุบัน ทางตรงกันข้ามคำที่ใช้แปรกันระหว่างคำ กระ- และ กะ- เพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากคำที่เคยเขียน กระ- และ กะ- เพียงอย่างเดียวได้เปลี่ยนแปลงเป็นคำที่เขียนแปรกันได้

สุปราณี ธีระวัฒนสุข (2541) เสนองงานวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของคำซ้อนในภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะคำซ้อนที่ปรากฏในสมัยรัตนโกสินทร์ และศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำซ้อนจากช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงปัจจุบัน แบ่งช่วงสมัยของการศึกษาเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงสมัยที่ 1 สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2394) ช่วงสมัยที่ 2 สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2394 - พ.ศ. 2468) และช่วงสมัยที่ 3 สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2468 - ปัจจุบัน) โดยศึกษาโครงสร้างหน้าที่ ชนิดของคำทางไวยากรณ์ที่เป็นองค์ประกอบ และความหมายของคำซ้อน ข้อมูลตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารวบรวมจากเอกสารทางราชการและวรรณกรรมทั้งที่เป็นสารคดี นวนิยาย และเรื่องสั้น

ผลการศึกษาของ สุปราณี ธีระวัฒนสุข สรุปได้ว่าลักษณะโครงสร้างของคำซ้อนในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์จากช่วงสมัยที่ 1 ถึง 3 มีการเปลี่ยนแปลงด้านชนิดของคำซ้อน คือคำซ้อนชนิด 2 หน่วย มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และพบปรากฏมากที่สุด คำซ้อนชนิดมากกว่า 2 หน่วยขึ้นไป มีจำนวนลดลงจากช่วงสมัยที่ 1 ถึง 3 มีปรากฏน้อยที่สุด ด้านส่วนขององค์ประกอบและลักษณะการประกอบคำซ้อนพบว่า คำซ้อนทุกชนิดทุกช่วงสมัยส่วนใหญ่มีองค์ประกอบสำคัญคือเป็นคำมูลทั้งหมด และคำซ้อนแต่เดิมนิยมใช้คำซ้อนที่มีใช้ในภาษาเป็นองค์ประกอบ ซึ่งปัจจุบันไม่นิยมใช้ ความแตกต่างนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคำซ้อน ได้แก่ การสูญคำ การเพิ่มศัพท์

ความแตกต่างด้านประเภทของคำซ้อนและชนิดของคำทางไวยากรณ์ที่เป็นองค์ประกอบ มีลักษณะคล้ายกันทุกช่วงสมัย แต่มีส่วนที่เปลี่ยนแปลงคือการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคำซ้อน บางคำที่ทำหน้าที่อย่างหนึ่งในช่วงสมัยหนึ่ง แต่ใช้อีกหน้าที่หนึ่งในอีกช่วงสมัย และด้านความหมายประจำรูปคำซ้อนพบว่าความหมายของคำซ้อนมีความหมายใหม่ต่างจากความหมายของคำที่เป็น

องค์ประกอบแต่ละหน่วยที่เพิ่มมากขึ้นจากช่วงสมัยที่ 1 ถึง 3 มากที่สุด นอกจากนี้ได้พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก และความหมายย้ายที่

ศิริภัทร พรหมราช (2551) เสนองานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของคำยืมภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของคำยืมภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ในด้านจำนวนคำศัพท์ การสร้างคำศัพท์ การจำแนกหมวดคำศัพท์ และพัฒนาการบทนิยามศัพท์ โดยคัดเลือกคำยืมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 จำนวน 1,303 คำ จำแนกข้อมูลสองช่วงคือ ช่วงพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ถึง พ.ศ. 2525 และช่วงพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ถึง พ.ศ. 2542

ผลวิจัยข้างต้นพบว่า จำนวนคำยืมภาษาอังกฤษที่เป็นตัวตั้งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกครั้งในการชำระพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยช่วงแรกเพิ่มขึ้น 527 คำ คิดเป็นร้อยละ 79.01 พบมากที่สุดในหมวดวิทยาศาสตร์ ช่วงที่สองเพิ่มขึ้น 39 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.16 พบมากที่สุดในหมวดเบ็ดเตล็ด การสร้างคำศัพท์ของคำยืมภาษาอังกฤษที่เพิ่มขึ้นในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานทั้งสองช่วงพบ 3 ลักษณะตรงกัน คือ การทับศัพท์ การบัญญัติศัพท์ และการแปลศัพท์ แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดย่อย พัฒนาการขอบทนิยามศัพท์เปลี่ยนแปลง ความหมายเปลี่ยนแปลงโดยมีเค้าความหมายเดิม ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก ความหมายคงที่

อภิขญา แก้วอุทัย (2551) เสนองานวิจัยเรื่อง การศึกษาการแปรของเสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลาตามปัจจัยทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรของเสียงดังกล่าวกับปัจจัยทางสังคมได้แก่ อายุ เพศ และถิ่นที่อยู่อาศัย โดยผู้วิจัยศึกษาตัวแปรอายุ 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มวัยรุ่น (อายุ 15-25 ปี) กลุ่มวัยผู้ใหญ่ (อายุ 35-45 ปี) และกลุ่มวัยชรา (อายุ 55 ปีขึ้นไป) ตัวแปรเพศ ประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง และศึกษาตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัย 2 ถิ่น คือ ชุมชนเมือง (เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา) และชุมชนชนบท (ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระเส็นนู้) ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาทั้งหมด 120 คน และใช้คำทดสอบทั้งหมด 25 คำ เป็นคำที่มีเสียง (mr) 12 คำ และ (ml) 13 คำ

ผลการศึกษาพบว่า (mr) มีรูปแปรทั้งหมด 14 รูปแปร โดยรูปแปร [m] ปรากฏมากที่สุด ส่วน (ml) มีรูปแปรทั้งหมด 6 รูปแปร รูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดคือ [ml] จึงกล่าวได้ว่า ขณะนี้เสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลากำลังเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเสียง (mr) มีแนวโน้มที่จะวิวัฒนาการเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวเร็วกว่าเสียง (ml) ที่ยังคงปรากฏการใช้เสียงพยัญชนะควบกล้ำดั้งเดิมในจำนวนมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรเสียงดังกล่าวกับปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 ปัจจัยแบบไม่ควบคุมตัวแปร พบว่าปัจจัยอายุและถิ่นที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลา ส่วนปัจจัยเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการแปรทางภาษาดังกล่าว และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบควบคุมตัวแปร พบว่า การแปรของเสียง (mr) มีความสัมพันธ์กับปัจจัยอายุและถิ่นที่อยู่อาศัย ส่วนปัจจัยเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (mr) เช่นเดียวกัน สำหรับการแปรของเสียง (ml) มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 ปัจจัย ทั้งนี้ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการแปรของเสียง (mr) และ (ml) คือถิ่นที่อยู่อาศัย รองลงมาคือ อายุ และเพศ ตามลำดับ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงคำอ่านสรุปได้ว่า ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคำภาษาไทย จากเอกสาร ตำรา และพจนานุกรมในช่วงสมัยต่าง ๆ ทั้งนี้ได้มีผู้ศึกษาการออกเสียงคำไทย โดยจัดประเภทและวิเคราะห์การอ่านออกเสียงคำไทย

จากงานวิจัยดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านคำอ่านภาษาไทย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ซึ่งจากการประมวลผลเอกสาร ผู้วิจัยได้แนวทางในการวิจัยได้แก่ การศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางภาษา และเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยบันทึกคำอ่านไว้สองลักษณะ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย” เป็นการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Descriptive Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และเปรียบเทียบลักษณะคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ มี 4 ขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นการรวบรวมข้อมูล

ศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำในภาษาไทย การอ่านคำภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงทางภาษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำในภาษาไทย การอ่านคำภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงทางภาษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน, สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, สำนักหอสมุดแห่งชาติ, ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2. ข้อมูลคำอ่านของคำภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1) ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ
- 2) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
- 3) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525
- 4) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคำภาษาไทย และการเปลี่ยนแปลงทางภาษา เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

4. ผู้วิจัยสำรวจและรวบรวมข้อมูลของจำนวนคำ และคำอ่านภาษาไทยที่ปรากฏในเอกสารแหล่งข้อมูล โดยรวบรวมจากคำภาษาไทยใน ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และพ.ศ. 2542

5. เก็บรวบรวมข้อมูลคำภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงบันทึกคำอ่าน จากเอกสาร 4 ฉบับ ได้แก่ ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และพ.ศ. 2542 โดยแบ่งข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่ ข้อมูลคำภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และข้อมูลคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างประเภทเอกสาร ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ทั้ง 4 ฉบับ ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมคำที่มีใช้อยู่ในภาษาไทย ให้ความรู้เรื่องอักขรวิธี ความหมายของคำ ประวัติของคำ หน้าที่ของคำ และการบอกเสียงคำอ่านของคำ เป็นเอกสารเกี่ยวข้องกับคำภาษาไทย ที่ผู้ใช้ภาษาไทยยอมรับใช้เป็นหลักในการใช้ภาษาไทย โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

1. คำอ่านในปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ
2. คำอ่านในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
3. คำอ่านในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525
4. คำอ่านในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์หรือแนวทางในการวิเคราะห์

1. เกณฑ์การศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ อุดม วโรตม์สถิตยกุล (2546) และ กำชัย ทองหล่อ (2550) เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์ 5 ลักษณะดังนี้

- 1.1 การอ่านพยัญชนะ
- 1.2 การอ่านตามระบบมาตรา
- 1.3 การอ่านอักษรควบ
- 1.4 การอ่านอักษรนำ
- 1.5 การอ่านคำสมาส

2. เกณฑ์การศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2526) และ จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2546) เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน 3 ลักษณะ ดังนี้

- 2.1 การตัดเสียง
- 2.2 การเพิ่มเสียง
- 2.3 การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ เสียงพยัญชนะ และเสียงวรรณยุกต์

เรียบเรียงข้อมูลจำนวนคำภาษาไทย และคำอ่าน โดยบันทึกลงในโปรแกรม Microsoft Office Excel แสดงเป็นตารางเรียงตามลำดับตัวอักษร ช่วงเวลาของเอกสาร และแหล่งข้อมูลอ้างอิงแล้ว พิจารณาข้อมูลที่วิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และเปรียบเทียบลักษณะคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ โดยใช้เกณฑ์เครื่องมือในการวิจัย จากนั้นจึงนำผลที่ได้นับค่าความถี่แสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) และสรุปผลการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยอาศัยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ จากเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 เกณฑ์ ประกอบด้วย เกณฑ์การศึกษา ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ และเกณฑ์การศึกษาลักษณะ การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน

ขั้นเสนอผลการวิจัย

เสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ โดยนำผลการวิจัยที่ได้ เรียบเรียงและอธิบายแบบพรรณนาวิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยด้วยการบรรยายประกอบ ตาราง และสรุปผลการวิจัย

ขั้นสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุป อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะ โดยภาพรวมของเนื้อหาแต่ละบท

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการพิจารณาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์
2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

1. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง
2. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมคำอ่านภาษาไทยใน ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรากระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบคำอ่านภาษาไทยที่เปลี่ยนแปลงการบันทึกคำอ่าน ทั้งหมด 339 คำ ซึ่งผลวิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์

จากการวิเคราะห์คำอ่านภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยจำแนกลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ ปรากฏพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏหนึ่งลักษณะ จำนวน 325 คำ เป็นร้อยละ 95.87 ประกอบด้วย การเพิ่มคำอ่าน การลดคำอ่าน การคงคำอ่าน และ 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่ปรากฏมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.13 ประกอบด้วย การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน มีรายละเอียดดังนี้

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงการบันทึกคำอ่านภาษาไทย ที่พบวิธีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยหนึ่งลักษณะ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การเพิ่มคำอ่าน การลดคำอ่าน การคงคำอ่าน ดังนี้

1. การเพิ่มคำอ่าน

การเพิ่มคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน โดยเพิ่มคำอ่านลักษณะหนึ่ง ให้คำศัพท์นั้นอ่านได้มากกว่าสองลักษณะ พบทั้งหมด 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 62.54 แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ จำนวน 205 คำ คิดเป็นร้อยละ 60.47 และ 2) การเพิ่มคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.06 ดังนี้

1.1 การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ

การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการบันทึกเพิ่มคำอ่านลักษณะอื่น จำนวน 1 ลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1	คำว่า กลอุปรกรณ์	
	อ่าน กนอุปะกอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 57)
	<u>กนอุปะกอน</u> , กนอุปะกอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 73)

คำว่า “กลอุปกณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กนอุบปะกอน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กนอุปะกอน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ กนอุปะกอน, กนอุบปะกอน

ตัวอย่างที่ 2 คำว่า เกสรี¹
 อ่าน เกสะรี (กรมตำรา, 2470: 87)
 เกสะรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 163)
 เกสะรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 113)
 เกสะรี, เกดสะรี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 145)

คำว่า “เกสรี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เกสะรี มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เกดสะรี จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ เกสะรี, เกดสะรี

ตัวอย่างที่ 3 คำว่า คมนาคาร
 อ่าน คมะนากาน (กรมตำรา, 2470: 124)
 คมะนากาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 224)
 คมะนากาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 167)
 คมะนากาน, คมมะนากาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 218)

คำว่า “คมนาคาร” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ คมะนากาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ คมมะนากาน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ คมะนากาน, คมมะนากาน

ตัวอย่างที่ 4 คำว่า โจรกรรม
 อ่าน โจนระกำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 244)
 โจระกำ, โจนระกำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

¹ เกสรี หมายถึง (แบบ) น. สิงโต, สิงห์, ราชสีห์. (ป.) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 145)

คำว่า “โจรกรรม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ โจนระกำ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ โจนระกำ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ โจนระกำ, โจนระกำ

ตัวอย่างที่ 5 คำว่า ญาณวิทยา
อ่าน ยานะวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
ยานะวิตตะยา, ยานะวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)

คำว่า “ญาณวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ยานะวิตตะยา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ยานะวิตตะยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ ยานะวิตตะยา, ยานะวิตตะยา

ตัวอย่างที่ 6 คำว่า นิเวศวิทยา
อ่าน นิเวศะวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 451)
นิเวศะวิตตะยา, นิเวศวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 592)

คำว่า “นิเวศวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ นิเวศะวิตตะยา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ นิเวศวิตตะยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ นิเวศะวิตตะยา, นิเวศวิตตะยา

ตัวอย่างที่ 7 คำว่า บรรณารักษศาสตร์
อ่าน บันนารักสะสาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 460)
บันนารักสะสาต, บันนารักสาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 605)

คำว่า “บรรณารักษศาสตร์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ บันนารักสะสาต มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ บันนารักสาต จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ บันนารักสะสาต, บันนารักสาต

- ตัวอย่างที่ 8** คำว่า ปราบฏการณั์
 อ่าน ปราบคคาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 512)
 ปราบคคาน, ปราบคคะคาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 669)

คำว่า “ปราบฏการณั์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ปราบคคาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ปราบคคะคาน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ ปราบคคาน, ปราบคคะคาน

- ตัวอย่างที่ 9** คำว่า ภูมิลำเนา
 อ่าน พูมลำเนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 619)
 พูมลำเนา, พูมิลำเนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

คำว่า “ภูมิลำเนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พูมลำเนา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พูมิลำเนา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ พูมลำเนา, พูมิลำเนา

- ตัวอย่างที่ 10** คำว่า โภชนาหาร
 อ่าน โภชนะนากาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 620)
 โภชนะนากาน, โปกชนะนากาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “โภชนาหาร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ โภชนะนากาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ โปกชนะนากาน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ โภชนะนากาน, โปกชนะนากาน

- ตัวอย่างที่ 11** คำว่า มฤคทายวัน
 อ่าน มะรีคะทายะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
 มะรีคะทายะวัน, มะรีกคะทายะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฤคทายวัน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มะรีคะทายะวัน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มะรีกคะทายะวัน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ มะรีคะทายะวัน, มะรีกคะทายะวัน

ตัวอย่างที่ 12 คำว่า มนุษยวิทยา
อ่าน มาตรฐานสะยะวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 643)
มาตรฐานสะยะวิตตะยา, มานุควิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 858)

คำว่า “มนุษยวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มาตรฐานสะยะวิตตะยา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มานุควิตตะยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ มาตรฐานสะยะวิตตะยา, มานุควิตตะยา

ตัวอย่างที่ 13 คำว่า วิปลาศ
อ่าน วิปะลาด (กรมตำรา, 2470: 124)
วิปะลาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 643)
วิปะลาด, วิบปะลาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 858)

คำว่า “วิปลาศ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ วิปะลาด มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ วิบปะลาด จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ วิปะลาด, วิบปะลาด

ตัวอย่างที่ 14 คำว่า ศัพทมูลวิทยา
อ่าน สับทะมุนละวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 768)
สับทะมุนละวิตตะยา, สับทะมุนวิตตะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,095)

คำว่า “ศัพทมูลวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สับทะมุนละวิตตะยา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สับทะมุน

วิเศษยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ สับตะมุนละวิเศษยา, สับตะมุนวิเศษยา

ตัวอย่างที่ 15 คำว่า สวิญญาณกทรัพย์²
อ่าน สะวินยานะกะซัับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 799)
สะวินยานะกะซัับ, สะวินยานนะกะซัับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,144)

คำว่า “สวิญญาณกทรัพย์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สะวินยานะกะซัับ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สะวินยานนะกะซัับ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ สะวินยานะกะซัับ, สะวินยานนะกะ

ตัวอย่างที่ 16 คำว่า สัังคมศึกษา
อ่าน สัังคมมะเส็กสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 803)
สัังคมมะเส็กสา, สัังคมเส็กสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,159)

คำว่า “สัังคมศึกษา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัังคมมะเส็กสา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัังคมเส็กสา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ สัังคมมะเส็กสา, สัังคมเส็กสา

ตัวอย่างที่ 17 คำว่า สุริยุปราคา
อ่าน สุริยุปะราคา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 829)
สุริยุปะราคา, สุริยุบปะราคา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,208)

คำว่า “สุริยุปราคา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุริยุปะราคา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุริยุบปะราคา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ สุริยุปะราคา, สุริยุบปะราคา

² สวิญญาณกทรัพย์ หมายถึง (กฏ; โป) น. สิ่งที่มีวิญญาณหรือชีวิตซึ่งนับเป็นทรัพย์ เช่น ทาส ช่าง ม้า วัว ควาย, ตรงข้ามกับ อวิญญาณกทรัพย์, วิญญาณกทรัพย์ ก็ว่า. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,144)

ตัวอย่างที่ 18	คำว่า อธิกวาร ³	
	อ่าน อะทิกะวาน	(กรมคำร่า, 2470: 835)
	อะทิกะวาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 890)
	อะทิกะวาน, <u>อะทิกะวาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,323)

คำว่า “อธิกวาร” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อะทิกะวาน หรือ อะทิกะวาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อะทิกะวาน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ อะทิกะวาน, อะทิกะวาน

ตัวอย่างที่ 19	คำว่า อภิปรัชญา	
	อ่าน อะพิปรัชญา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 896)
	อะพิปรัชญา, <u>อะพิปรัชชะยา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,332)

คำว่า “อภิปรัชญา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อะพิปรัชญา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อะพิปรัชชะยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ อะพิปรัชญา, อะพิปรัชชะยา

ตัวอย่างที่ 20	คำว่า อุปสมบท	
	อ่าน อุปะสมบค	(กรมคำร่า, 2470: 895)
	อุปะสมบค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 1,040)
	อุปะสมบค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 932)
	อุปะสมบค, <u>อุปะสมบค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,387)

³ อธิกวาร หมายถึง น. วันที่เพิ่มขึ้นในปีจันทรคติ คือ ในปีนั้นเดือน 7 เป็นเดือนเต็ม มี 30 วัน. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,323)

คำว่า “อุปสมบท” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อุปะสมบต มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อุปปะสมบต จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สองลักษณะ คือ อุปะสมบต, อุปปะสมบต

1.2 การเพิ่มคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ

การเพิ่มคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการบันทึกเพิ่มคำอ่านลักษณะอื่นจำนวนมากว่าหนึ่งลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 21	คำว่า	กรัชกาย	
	อ่าน	กะรัชชะกาย	(กรมตำรา, 2470: 19)
		กะรัชชะกาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 78)
		กะรัชชะกาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 50)
		กะรัชชะกาย, <u>กะหรัชชะกาย</u> , <u>กรัชชะกาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 64)

คำว่า “กรัชกาย” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กะรัชชะกาย มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ กะหรัชชะกาย, กรัชชะกาย จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ กะรัชชะกาย, กะหรัชชะกาย, กรัชชะกาย

ตัวอย่างที่ 22	คำว่า	คณนา	
	อ่าน	คะณะนา	(กรมตำรา, 2470: 121)
		คะณะนา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 222)
		คะณะนา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 165)
		คะณะนา, <u>คัณณะนา</u> , <u>กณณะนา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 214)

คำว่า “คนนะนา” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ คนนะนา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่ม คำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ คั่นนะนา, คนนะนา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ คนนะนา, คั่นนะนา, คนนะนา

ตัวอย่างที่ 23 คำว่า ปฐมเทศนา
อ่าน ประถมมะเทศสะหุณา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 495)
ประถมมะเทศสะนา, ประถมมะเทศสะหุณา, ประถมเทศสะหุณา
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 649)

คำว่า “ปฐมเทศนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึก คำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ประถมมะเทศสะหุณา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่ม คำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ ประถมมะเทศสะนา, ประถมเทศสะหุณา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ ประถมมะเทศสะนา, ประถมมะเทศสะหุณา, ประถมเทศสะหุณา

ตัวอย่างที่ 24 คำว่า มัชฌิมช-
อ่าน มัคชิมะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 643)
มัคชิมะ-, มัคชิมมะ-, มัคชิม- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

คำว่า “มัชฌิมช-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่าน หนึ่งลักษณะ คือ มัคชิมะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ มัคชิมมะ-, มัคชิม- จึงบันทึกให้ คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ มัคชิมะ-, มัคชิมมะ-, มัคชิม-

ตัวอย่างที่ 25 คำว่า สัปดาห์
อ่าน สับดา (กรมตำรา, 2470: 759)
สัปดาห์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 808)
สัปดาห์, สัปดาห์ปะดา, สัปดาห์ะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,168)

คำว่า “สัปดาห์” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525
บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ สัปดาห์, สัปดาห์
จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ สัปดาห์, สัปดาห์, สัปดาห์

ตัวอย่างที่ 26 คำว่า โสทัดสนอุปกรณ์
อ่าน โสทัดสะนะอุปะกอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 840)
โสทัดสะนะอุปะกอน
โสทัดสะนะอุปะกอน
โสทัดสะนะอุปะกอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,233)

คำว่า “โสทัดสนอุปกรณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525
บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ โสทัดสะนะอุปะกอน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย
โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ
โสทัดสะนะอุปะกอน, โสทัดสะนะอุปะกอน จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านได้สาม
ลักษณะ คือ โสทัดสะนะอุปะกอน, โสทัดสะนะอุปะกอน, โสทัดสะนะอุปะกอน

ตัวอย่างที่ 27 คำว่า หิน-
อ่าน ฮินะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 873)
หิณะ-, หิณะ-, ฮินะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,295)

คำว่า “หิน-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่าน
หนึ่งลักษณะ คือ ฮินะ- มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ หิณะ-, หิณะ- จึงบันทึกให้คำอ่าน
ดังกล่าวให้อ่านได้สามลักษณะ คือ หิณะ-, หิณะ-, ฮินะ-

2. การลดคำอ่าน

การลดคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน เดิมบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ
มีการเปลี่ยนแปลงโดยตัดคำอ่านลักษณะใดลักษณะหนึ่งออก คงคำอ่านเดิมที่เหลือไว้ พบทั้งหมด
18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 28	คำว่า กุล	
	อ่าน กุ <u>น</u> , กุ <u>ล</u> <u>ะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 79)
	กุ <u>น</u> , กุ <u>ล</u> <u>ะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 154)
	กุน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 105)
	กุน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 135)

คำว่า “กุล” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ กุน, กุละ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ กุละ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ กุน

ตัวอย่างที่ 29	คำว่า กุ <u>สุ</u> ม	
	อ่าน กุ <u>สุ</u> ม, กุ <u>สุ</u> ม <u>ะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 79)
	กุ <u>สุ</u> ม, กุ <u>สุ</u> ม <u>ะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 154)
	กุ <u>สุ</u> ม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 105)
	กุ <u>สุ</u> ม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 135)

คำว่า “กุสุม” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ กุสุม, กุสุมะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ กุสุมะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ กุสุม

ตัวอย่างที่ 30	คำว่า เก <u>ศ</u>	
	อ่าน เก <u>ศ</u> , เก <u>ศ</u> <u>ะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 86)
	เก <u>ศ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 112)
	เก <u>ศ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 144)

คำว่า “เกศ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ เกศ, เกศะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ เกศะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ เกศ

ตัวอย่างที่ 31	คำว่า โทกนท	
	อ่าน โทกะนะทะ, โทกะนด	(กรมตำรา, 2470: 90)
	โทกะนด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 170)
	โทกะนด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 119)
	โทกะนด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 153)

คำว่า “โทกนท” ปทานุกรมบันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ โทกะนะทะ, โทกะนด มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ โทกะนะทะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ โทกะนด

ตัวอย่างที่ 32	คำว่า ครรภ	
	อ่าน คัณ, คับ	(กรมตำรา, 2470: 124)
	คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 225)
	คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 167)
	คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 218)

คำว่า “ครรภ” ปทานุกรมบันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ คัณ, คับ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ คัณ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ คับ

ตัวอย่างที่ 33	คำว่า โจร	
	อ่าน โจน, โจระ	(กรมตำรา, 2470: 194)
	โจน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 224)
	โจน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โจร” ปทานุกรมบันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ โจน, โจระ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ โจระ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ โจน

ตัวอย่างที่ 34	คำว่า	ชาติ	
	อ่าน	ชาติ, <u>ชาติ</u>	(กรมคำรา, 2470: 194)
		ชาติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 224)
		ชาติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “ชาติ” ปทานุกรมบันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ชาติ, ชาติ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ชาติ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาติ

ตัวอย่างที่ 34	คำว่า	ชาติพันธุ์	
	อ่าน	<u>ชาติพันธุ์</u> , ชาติพันธุ์	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 268)
		ชาติพันธุ์	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 359)

คำว่า “ชาติพันธุ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ชาติพันธุ์, ชาติพันธุ์ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ชาติพันธุ์ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาติพันธุ์

ตัวอย่างที่ 35	คำว่า	ชาติพันธุ์วรรณนา	
	อ่าน	<u>ชาติพันธุ์วรรณนา</u> , ชาติพันธุ์วรรณนา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 268)
		ชาติพันธุ์วรรณนา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 359)

คำว่า “ชาติพันธุ์วรรณนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ชาติพันธุ์วรรณนา, ชาติพันธุ์วรรณนา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ชาติพันธุ์วรรณนา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาติพันธุ์วรรณนา

ตัวอย่างที่ 36	คำว่า	ชาติพันธุ์วิทยา	
	อ่าน	<u>ชาติพันธุ์วิทยา</u> , ชาติพันธุ์วิทยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 268)
		ชาติพันธุ์วิทยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 359)

คำว่า “ชาติพันธุ์วิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ชาติพันธุ์วิทยา, ชาติพันวิคทยา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ชาติพันธุ์วิทยา จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาติพันวิคทยา

ตัวอย่างที่ 37	คำว่า	ญาณ	
	อ่าน	ยาน, <u>ยานะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 241)
		ยาน, <u>ยานะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 357)
		ยาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
		ยาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)

คำว่า “ญาณ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ยาน, ยานะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ยานะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ยาน

ตัวอย่างที่ 38	คำว่า	ถาวร	
	อ่าน	ถาวอน, <u>ถาวะระ</u>	(กรมตำรา, 2470: 303)
		ถาวอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 435)
		ถาวอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 372)
		ถาวอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 492)

คำว่า “ถาวร” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ถาวอน, ถาวะระ พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 , พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ถาวะระ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ถาวอน

ตัวอย่างที่ 39	คำว่า	นพ	
	อ่าน	นบ, <u>นะพะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 362)
		นบ, <u>นะพะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 488)
		นบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 426)
		นบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 561)

คำว่า “นพ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ นบ, นะพะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ นะพะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ นบ

ตัวอย่างที่ 40	คำว่า	ผรุส ⁴	
	อ่าน	ผะรุค, <u>ผะรุสะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 470)
		ผะรุค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 552)
		ผะรุค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 726)

คำว่า “ผรุส” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ ผะรุค, ผะรุสะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ ผะรุสะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ ผะรุค

ตัวอย่างที่ 41	คำว่า	พล	
	อ่าน	พน, <u>พะละ</u>	(กรมตำรา, 2470: 499)
		พน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 581)
		พน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

คำว่า “พล” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ พน, พะละ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ พะละ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ พน

ตัวอย่างที่ 42	คำว่า	ภูมิ	
	อ่าน	พุม, พุมิ	(กรมตำรา, 2470: 541)
		พุม, <u>มะละ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 619)
		พุม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

⁴ ผรุส หมายถึง ว. หยาบ, หยาบคาย. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 726)

คำว่า “ภูมิ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ พุม, พูมิ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ พูมิ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ พุม

ตัวอย่างที่ 43	คำว่า	มล	
	อ่าน	มน, <u>มะละ</u>	(กรมตำรา, 2470: 551)
		มน, <u>มะละ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
		มน, <u>มะละ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
		มน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มล” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ มน, มะละ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ มะละ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ มน

ตัวอย่างที่ 44	คำว่า	อุทก	
	อ่าน	อุทก, อุทะกะ	(กรมตำรา, 2470: 891)
		อุทก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 929)
		อุทก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,385)

คำว่า “อุทก” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ อุทก, อุทะกะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านลักษณะหนึ่ง คือ อุทะกะ จึงบันทึกให้คำอ่านดังกล่าวให้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ อุทก

3. การคงคำอ่าน

การคงคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน เดิมบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ หรือมากกว่าสองลักษณะ มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะวิธีการอ่านคำเป็นอีกลักษณะ โดยคงจำนวนคำอ่านไว้พบทั้งหมด 95 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.02 แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ พบจำนวน 90 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.55 และคงคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.47 ดังนี้

3.1 การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ

การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดย เดิม มีการบันทึกคำอ่านไว้จำนวน 1 ลักษณะ แล้วเปลี่ยนแปลงคำอ่านลักษณะเดิม เป็นคำอ่าน อีกลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 45	คำว่า	กกุธภณท์	
	อ่าน	กะกุทะพัน	(กรมตำรา, 2470: 1)
		<u>กะกุคทะพัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 1)
		<u>กะกุคทะพัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1)

คำว่า “กกุธภณท์” ปทานุกรมบันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กะกุทะพัน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้น อ่านหนึ่งลักษณะ คือ กะกุคทะพัน

ตัวอย่างที่ 46	คำว่า	กษมา	
	อ่าน	กุสะมา	(กรมตำรา, 2470: 32)
		<u>กะสะมา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 100)
		<u>กะสะมา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 66)
	<u>กะสะมา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 85)	

คำว่า “กษมา” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กุสะมา มีการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้น อ่านหนึ่งลักษณะ คือ กะสะมา

ตัวอย่างที่ 47	คำว่า	กษีรารณพ ⁵	
	อ่าน	กฺษีรารฺนบ	(กรมคำรา, 2470: 35)
		<u>กษีราระนบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 101)
		<u>กษีราระนบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 67)
		<u>กษีราระนบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 86)

คำว่า “กษีรารณพ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กฺษีรารฺนบ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กษีราระนบ

ตัวอย่างที่ 48	คำว่า	เกษตร	
	อ่าน	เกฺสฺต	(กรมคำรา, 2470: 86)
		<u>กะเสด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 162)
		<u>กะเสด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 112)
		<u>กะเสด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 144)

คำว่า “เกษตร” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เกฺสฺต มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ กะเสด

ตัวอย่างที่ 49	คำว่า	ขจอก	
	อ่าน	ขฺจอก	(กรมคำรา, 2470: 96)
		ขจอก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 176)
		<u>ชะจอก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 125)
		<u>ชะจอก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160)

⁵ กษีรารณพ หมายถึง น. ทะเลน้ำนม. (ส. กุญชร + อรุณว). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 86)

คำว่า “ขจอก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ขจอก มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่าน
อีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ขะจอก

ตัวอย่างที่ 50	คำว่า	ขจาย	
	อ่าน	ขุจาย	(กรมตำรา, 2470: 96)
		ขุจาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 176)
		<u>ขะจาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 125)
		<u>ขะจาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160)

คำว่า “ขจาย” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ขุจาย มีการเปลี่ยนแปลง
คำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525
และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ
คือ ขะจาย

ตัวอย่างที่ 51	คำว่า	ผจง	
	อ่าน	ผุจง	(กรมตำรา, 2470: 469)
		<u>ผะจง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 551)
		<u>ผะจง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 725)

คำว่า “ผจง” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ผุจง มีการเปลี่ยนแปลง
คำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ
พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ
คือ ผะจง

ตัวอย่างที่ 52	คำว่า	ผัจญ	
	อ่าน	ผุจัน	(กรมตำรา, 2470: 469)
		<u>ผะจัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 551)
		<u>ผะจัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 725)

คำว่า “พจน์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พจน มีการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พจน

ตัวอย่างที่ 53	คำว่า	พย์คณิน	
	อ่าน	พัยคณิน	(กรมตำรา, 2470: 487)
		<u>พะยัคคณิน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
		<u>พะยัคคณิน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พัยคณิน” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พัยคณิน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พะยัคคณิน

ตัวอย่างที่ 54	คำว่า	พยาน	
	อ่าน	พุยาน	(กรมตำรา, 2470: 488)
		<u>พะยาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
		<u>พะยาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พยาน” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พุยาน มีการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พะยาน

ตัวอย่างที่ 55	คำว่า	มฤเคนทร์ ⁶	
	อ่าน	มฺริเคน	(กรมตำรา, 2470: 550)
		มฺริเคน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
		<u>มะริเคน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
		<u>มะริเคน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

⁶ มฤเคนทร์ หมายถึง น. น. ราชสีห์. (ส. มฤค + อินฺทฺร). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฤเคนทร์” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มฺรีเคน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่าน อีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มะรีเคน

ตัวอย่างที่ 56	คำว่า	มฤทิงค์	
	อ่าน	มฺรีทิง	(กรมตำรา, 2470: 550)
		มฺรีทิง	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
		<u>มะรีทิง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
		<u>มะรีทิง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฤทิงค์” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มฺรีทิง มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่าน อีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มะรีทิง

ตัวอย่างที่ 57	คำว่า	มฺลวก	
	อ่าน	มฺลวก	(กรมตำรา, 2470: 550)
		มฺลวก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
		<u>มะลวก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
		<u>มะลวก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฺลวก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มฺลวก มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่าน อีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ มะลวก

⁷ มฤทิงค์ หมายถึง น. ตะโพน, กลองสองหน้าชนิดหนึ่ง. (ส. มฤทงฺก; ป. มฺฤทฺงฺก). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

ตัวอย่างที่ 58	คำว่า ลคฺพ	
	อ่าน ละคฺละ	(กรมตำรา, 2470: 632)
	<u>ละคฺน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 708)
	<u>ละคฺน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 984)

คำว่า “ลคฺพ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ละคฺละ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ละคฺน

ตัวอย่างที่ 59	คำว่า ศราพก	
	อ่าน สุราพก	(กรมตำรา, 2470: 699)
	<u>สระพก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 767)
	<u>สระพก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

คำว่า “ศราพก” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุราพก มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ อ่าน สระพก

ตัวอย่างที่ 60	คำว่า ศรวณะ	
	อ่าน สุรวณะ	(กรมตำรา, 2470: 699)
	<u>สระวะนะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 767)
	<u>สระวะนะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

คำว่า “ศรวณะ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุรวณะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ อ่าน สระวะนะ

ตัวอย่างที่ 61	คำว่า ศัลยกรรม	
	อ่าน สันลยะกำ	(กรมตำรา, 2470: 706)
	สันลยะกำ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 854)
	<u>สันลยะกะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 768)
	<u>สันลยะกะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,095)

คำว่า “ศัลยกรรม” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สันลยะกำ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สันลยะกะ

ตัวอย่างที่ 62	คำว่า ยัษฎี	
	อ่าน สัตตฺตี	(กรมตำรา, 2470: 721)
	<u>สัตตสะตี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 775)
	<u>สัตตสะตี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,109)

คำว่า “ยัษฎี” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัตตฺตี มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัตตสะตี

ตัวอย่างที่ 63	คำว่า สตน ^๘	
	อ่าน สฺตน	(กรมตำรา, 2470: 723)
	<u>สะตน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 778)
	<u>สะตน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,115)

คำว่า “สตน” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สฺตน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนั้นอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สะตน

ตัวอย่างที่ 64	คำว่า สตรี	
	อ่าน สุตรี	(กรมคำรา, 2470: 724)
	<u>สัคตรี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 778)
	<u>สัคตรี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,115)

คำว่า “สตรี” ปทานุกรม บันทึกรคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุตรี มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนี้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ สัคตรี

ตัวอย่างที่ 65	คำว่า สถาปนิก	
	อ่าน สุสถาปะนิค	(กรมคำรา, 2470: 725)
	สุสถาปะนิค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 864)
	<u>สะธาปะนิค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 779)
	<u>สะธาปะนิค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,117)

คำว่า “สถาปนิก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุสถาปะนิค มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดยการคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง บันทึกคงให้คำนี้อ่านหนึ่งลักษณะ คือ สะธาปะนิค

3.2 การคงคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ

การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย โดย เดิมมีการบันทึกคำอ่านไว้จำนวนมากกว่าสองลักษณะ แล้วเปลี่ยนแปลงคำอ่านลักษณะเดิมทั้งหมดเป็นคำอ่านอีกลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

⁸ สदन หมายถึง (แบบ) น. เต้านม. (ส. สदन; ป. ถน). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,115)

ตัวอย่างที่ 66	คำว่า จรจรัด	
	อ่าน จอระจัน, จอนจัน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 272)
	<u>จอระจัน, จอนจัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 215)
	<u>จอระจะรัน, จอนจะรัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 288)

คำว่า “จรจรัด” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ จอระจัน, จอนจัน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้น อ่านสองลักษณะ คือ จอระจัน, จอนจัน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้นอ่านสองลักษณะ คือ จอระจะรัน, จอนจะรัน

ตัวอย่างที่ 67	คำว่า คุจ	
	อ่าน คุด, คุจะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 374)
	<u>คุด, คุดจะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 308)
	<u>คุด, คุดจะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 411)

คำว่า “คุจ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ คุด, คุจะ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้นอ่านสองลักษณะ คือ คุด, คุดจะ

ตัวอย่างที่ 68	คำว่า พยาธิ	
	อ่าน พุยาด, พุยาทิ	(กรมตำรา, 2470: 488)
	<u>พะยาทิ, พะยาด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
	<u>พะยาทิ, พะยาด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พยาธิ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ พุยาด, พุยาทิ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้นอ่านสองลักษณะ คือ พะยาทิ, พะยาด

ตัวอย่างที่ 69	คำว่า มฤต	
	อ่าน มฺริต, มฺริต	(กรมคำร่า, 2470: 550)
	มฺริต, มฺริต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
	<u>มะริต</u> , <u>มะริต</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
	<u>มะริต</u> , <u>มะริต</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฤต” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ มฺริต, มฺริต มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยได้แก่ การคงคำอ่าน คือ เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้นอ่านสองลักษณะ คือ มะริต, มะริต

ตัวอย่างที่ 70	คำว่า มฤต	
	อ่าน อะมฺริต, อะมฺริต	(กรมคำร่า, 2470: 846)
	อะมฺริต, อะมฺริต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 994)
	<u>อะมะริต</u> , <u>อะมะริต</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 897)
	<u>อะมะริต</u> , <u>อะมะริต</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,333)

คำว่า “มฤต” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ อะมฺริต, อะมฺริต มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยได้แก่ การคงคำอ่าน คือ เปลี่ยนคำอ่านดังกล่าวเป็นคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง โดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคงให้คำภาษาไทยนั้นอ่านสองลักษณะ คือ อะมะริต, อะมะริต

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงคำภาษาไทยด้านจำนวนศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ 325 คำ คิดเป็นร้อยละ 95.87 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเพิ่มคำอ่าน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 62.54 ประกอบด้วย การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ 205 คำ คิดเป็นร้อยละ 60.47 การเพิ่มคำมากกว่าหนึ่งลักษณะ 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.06 2) การลดคำอ่าน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 3) การคงคำอ่าน 95 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.02 ประกอบด้วย การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ 90 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.55 การคงคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.47

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงการบันทึกคำอ่านภาษาไทย ที่พบวิธีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยมากกว่าหนึ่งลักษณะ มี 3 ลักษณะได้แก่ การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน ดังนี้

1. การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน

การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ปรากฏทั้งการเปลี่ยนแปลงเฉพาะคำอ่าน คงจำนวนคำอ่านไว้ และการเพิ่มคำอ่าน ให้คำนั้นอ่านได้มากกว่าสองลักษณะ พบทั้งหมด 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.24 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 71	คำว่า	ชะม๊กเขม้น	
	อ่าน	ชะม๊กเขม้น	(กรมตำรา, 2470: 103)
		<u>ชะม๊กชะเม่น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 137)
		ชะม๊กชะเม่น, <u>ชะหุ้มกชะเม่น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 175)

คำว่า “ชะม๊กเขม้น” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชะม๊กเขม้น มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ ชะม๊กเขม้น และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชะหุ้มกชะเม่น บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ ชะม๊กชะเม่น, ชะหุ้มกชะเม่น

ตัวอย่างที่ 72	คำว่า	เจตสิก	
	อ่าน	เจตตะสิก	(กรมตำรา, 2470: 190)
		<u>เจตะสิก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 239)
		เจตะสิก, <u>เจตตะสิก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

คำว่า “เจตสิก” ปทานุกรม บันทึกราคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เจตตะสิก มีการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ เจตตะ- และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เจตตะ- บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้ สองลักษณะ คือ เจตตะสิก, เจตตะสิก

ตัวอย่างที่ 73	คำว่า	พหูหัสบดี	
	อ่าน	พฺรีหัดสฺบอดี	(กรมตำรา, 2470: 498)
		พฺรีหัดสฺบอดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 646)
		<u>พฺรีหัดสฺบอดี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 581)
		พฺรีหัดสฺบอดี, <u>พฺรีหัดสฺบอดี</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

คำว่า “พหูหัสบดี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึก คำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พฺรีหัดสฺบอดี มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ พฺรีหัดสฺบอดี และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พฺรีหัดสฺบอดี บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ พฺรีหัดสฺบอดี, พฺรีหัดสฺบอดี

ตัวอย่างที่ 74	คำว่า	ภรรยา	
	อ่าน	พฺนฺยา	(กรมตำรา, 2470: 532)
		<u>พฺนฺระยา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 682)
		พฺนฺระยา, <u>พฺนฺยา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 613)
		พฺนฺยา, พฺนฺระยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 817)

คำว่า “ภรรยา” ปทานุกรม บันทึกราคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พฺนฺยา มีการเปลี่ยนแปลง คำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ พฺนฺระยา และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พฺนฺยา บันทึกคำ ดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ พฺนฺระยา, พฺนฺยา

ตัวอย่างที่ 75	คำว่า ภราดรภาพ	
	อ่าน พุราคะระพะพาบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 682)
	<u>พะราคะระพะพาบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 613)
	พะราคะระพะพาบ, <u>พะราคอนระพะพาบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 817)

คำว่า “ภราดรภาพ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พุราคะระพะพาบ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ พุราคะระพะพาบ และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ พะราคอนระพะพาบ บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ พุราคะระพะพาบ, พะราคอนระพะพาบ

ตัวอย่างที่ 76	คำว่า ศาสตราจารย์	
	อ่าน สาสตุรจางาน	(กรมตำรา, 2470: 710)
	<u>ศาสตุรจางาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 770)
	ศาสตุรจางาน, <u>ศาสสะตุรจางาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “ศาสตราจารย์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สาสตุรจางาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ สาสตุรจางาน และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สาสสะตุรจางาน บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ สาสตุรจางาน, สาสสะตุรจางาน

ตัวอย่างที่ 77	คำว่า สุขคติ	
	อ่าน สุขคะติ	(กรมตำรา, 2470: 776)
	<u>สุขคะติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 826)
	<u>สุขะติ</u> , <u>สุคะติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,202)

คำว่า “สุขคติ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุขคะติ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ สุขคะติ และการเพิ่มคำอ่าน คือ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ สุคะติ บันทึกคำดังกล่าว อ่านได้สองลักษณะ คือ สุคะติ, สุกคะติ

ตัวอย่างที่ 78	คำว่า	องคาพยพ	
	อ่าน	องคาพะยบ	(กรมตำรา, 2470: 832)
		<u>องคาบพะยบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 981)
		องคาบพะยบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 888)
		องคาบพะยบ, <u>องคาพะยบ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,321)

คำว่า “องคาพยพ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ องคาพะยบ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ องคาบพะยบ และพบการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ องคาพะยบ บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ องคาบพะยบ, องคาพะยบ

ตัวอย่างที่ 79	คำว่า	อรหันต์	
	อ่าน	ออระหัน	(กรมตำรา, 2470: 849)
		<u>อะระหัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 996)
		อะระหัน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 899)
		อะระหัน, <u>ออระหัน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,336)

คำว่า “อรหันต์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ออระหัน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ อะระหัน และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ออระหัน บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ อะระหัน, ออระหัน

ตัวอย่างที่ 80	คำว่า	อาชยาน	
	อ่าน	อาชฺยาน	(กรมตำรา, 2470: 869)
		อาชฺยาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 1,017)
		<u>อาชะหฺยาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 914)
		อาชะหฺยาน, <u>อาชะยาน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,360)

คำว่า “อาชยาน” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อาชยาน มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ อาชะหุยาน และพบการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อาชะยาน บันทึกคำอ่านได้สองลักษณะ คือ อาชะหุยาน, อาชะยาน

ตัวอย่างที่ 81	คำว่า อุปาธยาย ⁹	
	อ่าน อุปาคทุยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 1,041)
	<u>อุปาคทะยาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 932)
	อุปาคทะยาย, <u>อุบปาคทะยาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,388)

คำว่า “อุปาคทุยาย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อุปาคทุยาย มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ อุปาคทะยาย และการเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ อุบปาคทะยาย บันทึกคำดังกล่าวอ่านได้สองลักษณะ คือ อุปาคทะยาย, อุบปาคทะยาย

2. การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน

การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ในคำหนึ่ง ปรากฏทั้งการเพิ่มคำอ่านและลดคำอ่าน พบทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.59 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 82	คำว่า จร	
	อ่าน จอน, จะระ	(กรมตำรา, 2470: 164)
	<u>จะระ, จอระ</u> , จอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 272)
	จอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 215)
	จอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 288)

⁹ อุปาธยาย หมายถึง น. อุปัชฌาย์. (ส.; ป. อุปัชฌาย). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,388)

คำว่า “จร” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ จอน, จระ มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยได้แก่ การเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 เพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ จอระ ให้คำนั้นมีวิธีการอ่านสามลักษณะ คือ จระ, จอระ, จอน และการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านสองลักษณะ คือ จระ, จอระ บันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ จอน

ตัวอย่างที่ 83	คำว่า ชาติริส	
	อ่าน ชาติริด	(กรมตำรา, 2470: 222)
	<u>ชาตริด</u> , ชาติริด, <u>ชาติริด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 267)
	ชาติริด, ชาติริด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 360)

คำว่า “ชาติริส” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาติริด มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยได้แก่ การเพิ่มคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เพิ่มคำอ่านสองลักษณะ คือ ชาตริด, ชาติริด ให้คำนั้นมีวิธีการอ่านสามลักษณะ อ่านว่า ชาตริด, ชาติริด, ชาติริด และการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ ชาตริด บันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะ คือ ชาติริด, ชาติริด

3. การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน

การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน คือ การเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ปรากฏพบทั้งสองลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเฉพาะคำอ่าน คงจำนวนวิธีการอ่านไว้ และการลดคำอ่านเดิมลักษณะใดลักษณะหนึ่งออก พบทั้งหมด 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 84	คำว่า เจรจา	
	อ่าน เจ็ญจา, เจรระจา	(กรมตำรา, 2470: 194)
	<u>เจนจา</u> , <u>เจนระจา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 301)
	<u>เจนจา</u> , <u>เจนระจา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 239)
	เจนระจา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 322)

คำว่า “เจรจา” ปทานุกรม บันทึกรากคำอ่านสองลักษณะ คือ เจินุจา, เจระจา มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ได้แก่ การคงคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 เปลี่ยนแปลงคำอ่าน คงบันทึกคำอ่านไว้สองลักษณะ คือ เจนจา, เจนระจา และการลดคำอ่าน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ลดคำอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เจนจา บันทึกคำดังกล่าวอ่านหนึ่งลักษณะ คือ เจนระจา

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนศัพท์ที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.13 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.24 พบ 2) การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.59 3) การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.29

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์

(n=100)		
ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ	325	95.87
1.1 การเพิ่มคำอ่าน	212	62.54
1.1.1 การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ	205	60.47
1.1.2 การเพิ่มคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ	7	2.06
1.2 การลดคำอ่าน	18	5.31
1.3 การคงคำอ่าน	95	28.02
1.3.1 การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ	90	26.55
1.3.2 การคงคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ	5	1.47
2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบบอกว่าหนึ่งลักษณะ	14	4.13
2.1 การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน	11	3.24
2.2 การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน	2	0.59
2.3 การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน	1	0.29
รวม	339	100

จากตารางลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ ผู้วิจัยพบลักษณะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 2 ลักษณะได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยที่ปรากฏหนึ่งลักษณะจำนวน 325 คำ คิดเป็นร้อยละ 95.87 และ 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยที่ปรากฏมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.13 โดยการลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุด คือ การเพิ่มคำอ่าน จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 62.54 รองลงมาคือ การคงคำอ่าน จำนวน 95 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.02 การลดคำอ่าน จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน จำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.24 การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน จำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.59 และการคงคำอ่านและการลดคำอ่าน จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน

จากการวิเคราะห์คำที่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ผู้วิจัยจำแนกลักษณะของการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะ จำนวน 321 คำ คิดเป็นร้อยละ 94.69 ประกอบด้วย การเติมเสียง การตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง และ 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 ประกอบด้วย การเปลี่ยนเสียง และการเติมเสียง การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง มีรายละเอียดดังนี้

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทยพบหนึ่งลักษณะ มี 3 ลักษณะคือ การเติมเสียง การตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง ดังนี้

1. การเติมเสียง

การเติมเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงอ่านคำภาษาไทย โดยเพิ่มเสียงพยางค์ เสียงพยัญชนะ หรือเสียงสระ ทำให้เสียงของคำอ่านนั้นต่างจากคำอ่านเดิม พบทั้งหมด 116 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.22 แบ่ง 2 ลักษณะได้แก่ การเติมเสียงพยัญชนะ พบ 100 คำ คิดคำร้อยละ 29.50 และการเติมเสียงพยางค์ พบ 16 คำ คิดเป็นคำร้อยละ 4.72 ดังนี้

1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ

การเติมเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกด ตามมาตราในคำอ่านภาษาไทย พบทั้งหมดจำนวน 100 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.50 มีตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 85	คำว่า กาลกรรณิ	
	อ่าน กาละกันนี้	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 137)
	กาละกันนี้	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 91)
	กาละกันนี้, กาน <u>ล</u> ะกันนี้	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 117)

คำว่า “กาลกรรณิ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กาละกันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ล ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า กานละกันนี้ บันทึกคำอ่านว่า กาละกันนี้, กานละกันนี้

ตัวอย่างที่ 86	คำว่า กาลกณิ	
	อ่าน กาละกณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 137)
	กาละกณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 91)
	กาละกณี, กาน <u>ล</u> ะกณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 117)

คำว่า “กาลกณิ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กาละกณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ล ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า กานละกณี บันทึกคำอ่านว่า กาละกณี, กานละกณี

ตัวอย่างที่ 87	คำว่า กุศโลบาย	
	อ่าน กุ <u>ส</u> ะโลบาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 106)
	กุ <u>ส</u> ะโลบาย, กุ <u>ล</u> ะ <u>ล</u> บาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “กุศโลบาย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบบันทึกคำอ่าน อ่าน กุสะโลบาย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียงในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ศ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า กุสะโลบาย บันทึกคำอ่านว่า กุสะโลบาย, กุสะโลบาย

ตัวอย่างที่ 88 คำว่า คามณี¹⁰
 อ่าน คามะณี (กรมตำรา, 2470: 139)
 คามะณี, คามมะณี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 185)
 คามะณี, คามมะณี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 245)

คำว่า “คามณี” พจนานุกรม บันทึกคำอ่านว่า คามะณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ม ออกเสียงตัวสะกดแม่ กม บันทึกคำอ่านว่า คามะณี, คามมะณี

ตัวอย่างที่ 89 คำว่า ญาณทัสนะ
 อ่าน ยานะทัตสะนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
 ยานะทัตสะนะ, ยานนะทัตสะนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)

คำว่า “ญาณทัสนะ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ยานะทัตสะนะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ณ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า ยานะทัตสะนะ บันทึกคำอ่านว่า ยานะทัตสะนะ, ยานนะทัตสะนะ

ตัวอย่างที่ 90 คำว่า บริเฉทกาล¹¹
 อ่าน บอริเฉทะกาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 463)
 บอริเฉทะกาน, บอริเฉตุทะกาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 608)

¹⁰ คามณี หมายถึง (แบบ) น. ผู้ใหญ่บ้าน, นายบ้าน, หัวหน้า. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 245)

¹¹ บริเฉทกาล หมายถึง น. เวลาที่มีกำหนดลง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 608)

คำว่า “บริเฉทกาล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บริเฉททาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ท ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า บริเฉททาน บันทึกคำอ่านว่า บริเฉททาน, บริเฉททาน

ตัวอย่างที่ 91	คำว่า	ปฐพี	
	อ่าน	ปะทะพี	(กรมตำรา, 2470: 423)
		ปะทะพี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 556)
		ปะทะพี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 495)
		ปะทะพี, ปัดทะพี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 648)

คำว่า “ปฐพี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ปะทะพี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ฐ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า ปัดทะพี บันทึกคำอ่านว่า ปะทะพี, ปัดทะพี

ตัวอย่างที่ 92	คำว่า	ประกาศนียบัตร	
	อ่าน	ประกาศะนิยะบัตร	(กรมตำรา, 2470: 426)
		ประกาศะนิยะบัตร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 560)
		ประกาศะนิยะบัตร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 499)
		ประกาศะนิยะบัตร, ประกาศุสะนิยะบัตร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 653)

คำว่า “ประกาศนียบัตร” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ประกาศะนิยะบัตร มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ศ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า ประกาศะนิยะบัตร บันทึกคำอ่านว่า ประกาศะนิยะบัตร, ประกาศะนิยะบัตร

ตัวอย่างที่ 93	คำว่า	ประชาติปไต	
	อ่าน	ประชาติปะไต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 501)
		ประชาติปะไต, ประชาติบปะไต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 656)

คำว่า “ประชาธิปไตย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อ่าน ประชาธิปะไต มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ป ออกเสียง ตัวสะกดแม่ กบ อ่าน ประชาธิบปะไต บันทึกคำอ่านว่า ประชาธิปะไต, ประชาธิบปะไต

ตัวอย่างที่ 94 คำว่า ประธานาธิบดี
 อ่าน ประธานาธิบดี (กรมตำรา, 2470: 432)
 ประธานาธิบดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 506)
 ประธานาธิบดี, ประธานาธิบดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 662)

คำว่า “ประธานาธิบดี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ประธานาธิบดี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ บ ออกเสียงตัวสะกดแม่ กบ อ่าน ประธานาธิบดี บันทึกคำอ่านว่า ประธานาธิบดี, ประธานาธิบดี

ตัวอย่างที่ 95 คำว่า เปตพลี¹²
 อ่าน เปตะพะลี (กรมตำรา, 2470: 462)
 เปตะพะลี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 606)
 เปตะพะลี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 540)
 เปตะพะลี, เปตตะพะลี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 706)

คำว่า “เปตพลี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เปตะพะลี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ต ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กต อ่านว่า เปตะพะลี บันทึกคำอ่าน เปตะพะลี, เปตตะพะลี

¹² เปตพลี หมายถึง น. เครื่องเช่นสรวงที่กระทำให้แก่ผู้ตายไปแล้ว. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 706)

ตัวอย่างที่ 96	คำว่า ผรุสวาท	
	อ่าน ผรุสะวาด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 552)
	ผรุสะวาด, ผะรุดสะวาด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 726)

คำว่า “ผรุสวาท” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ผรุสะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ส ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า ผะรุดสะวาด บันทึกคำอ่านว่า ผรุสะวาด, ผะรุดสะวาด

ตัวอย่างที่ 97	คำว่า พฤษภ	
	อ่าน พริสฺบ	(กรมตำรา, 2470: 498)
	พริสฺบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 646)
	พริสฺบ, พริคฺสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 580)
	พริสฺบ, พริคฺสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

คำว่า “พฤษภ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า พริสฺบ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ส ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า พริคฺสบ บันทึกคำอ่านว่า พริสฺบ, พริคฺสบ

ตัวอย่างที่ 98	คำว่า ภาส-	
	อ่าน พาสะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 617)
	พาสะ-, พาคฺสะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 823)

คำว่า “ภาส-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า พาสะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ส ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า พาคฺสะ- บันทึกคำอ่านว่า พาสะ-, พาคฺสะ-

ตัวอย่างที่ 99	คำว่า	ภูมิภาค	
	อ่าน	พุมิพาก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 619)
		พุมิพาก, พุมมิพาก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

คำว่า “ภูมิภาค” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า พุมิพาก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ม ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กม อ่านว่า พุมมิพาก บันทึกคำอ่านว่า พุมิพาก, พุมมิพาก

ตัวอย่างที่ 100	คำว่า	โกชนากร	
	อ่าน	โพชนะากอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 620)
		โพชนะากอน, โปคชนะากอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 827)

คำว่า “โกชนากร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า โพชนะากอน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ช ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า โปคชนะากอน บันทึกคำอ่านว่า โพชนะากอน, โปคชนะากอน

ตัวอย่างที่ 101	คำว่า	วาทยากร	
	อ่าน	วาทะยากอน	(กรมตำรา, 2470: 670)
		วาทะยากอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 750)
		วาทะยากอน, วาดตะยากอน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,067)

คำว่า “วาทยากร” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า วาทะยากอน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ท ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่าน วาดตะยากอน บันทึกคำอ่านว่า วาทะยากอน, วาดตะยากอน

ตัวอย่างที่ 102	คำว่า	วิญญานกทรัพย์	
	อ่าน	วินยานะกะชัย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 754)
		วินยานะกะชัย, วินยานุณะกะชัย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,074)

คำว่า “วิญญาณกทรัพย์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า วินยานะกะซัซ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ณ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า วินยานะกะซัซ บันทึกคำอ่านว่า วินยานะกะซัซ, วินยานะกะซัซ

ตัวอย่างที่ 103	คำว่า วิปริต	
	อ่าน วิปะหุริต	(กรมตำรา, 2470: 680)
	วิปะหุริต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 839)
	วิปะหุริต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 757)
	วิปะหุริต, วิปะหุริต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,078)

คำว่า “วิปริต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า วิปะหุริต มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ป ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กบ อ่านว่า วิปะหุริต บันทึกคำอ่านว่า วิปะหุริต, วิปะหุริต

ตัวอย่างที่ 104	คำว่า ศาสนจักร	
	อ่าน สาสะนะจัก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 770)
	สาสะนะ-, สาดสะนะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “ศาสนจักร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สาสะนะจัก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดได้แก่ พยัญชนะ ส ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กด อ่านว่า สาดสะนะ- บันทึกคำอ่านว่า สาสะนะ-, สาดสะนะ-

ตัวอย่างที่ 105	คำว่า สามเวท	
	อ่าน สามะเวต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 770)
	สามะเวต, สามมะเวต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “สามเวท” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สามะเวด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ได้แก่ พยัญชนะ ณ ให้ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า สามมะเวด บันทึกคำอ่านว่า สามะเวด -, สามมะเวด

1.2 การเติมเสียงพยางค์

การเติมเสียงพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียงพยางค์ต่อเนื่องระหว่างคำต้นและคำหลัง พบทั้งหมดจำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.72 มีตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 106	คำว่า	กลอักษร	
	อ่าน	กนอักษร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 57)
		กนอักษร, กน <u>ละ</u> อักษร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 73)

คำว่า “กลอักษร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กนอักษร มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ล ท้ายคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า กนละอักษร บันทึกคำอ่านว่า กนอักษร, กนละอักษร

ตัวอย่างที่ 107	คำว่า	บรรยาย	
	อ่าน	บันยาย	(กรมตำรา, 2470: 396)
		บันยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 523)
		บันยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 462)
	บันยาย, บัน <u>ระ</u> ยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 606)	

คำว่า “บรรยาย” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บันยาย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ร ท้ายคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า บันระยาย บันทึกคำอ่านว่า บันยาย, บันระยาย

ตัวอย่างที่ 108	คำว่า บุคลาธิษฐาน	
	อ่าน บุคคะลาทิดถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 541)
	บุคคะลาทิดถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 480)
	บุคคะลาทิดถาน, บุคคะลาทิดสะถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 629)

คำว่า “บุคลาธิษฐาน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บุคคะลาทิดถาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ษ ทำยคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า บุคคะลาทิดสะถาน บันทึกคำอ่านว่า บุคคะลาทิดถาน, บุคคะลาทิดสะถาน

ตัวอย่างที่ 109	คำว่า ปรัชญา	
	อ่าน ปรัคยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 574)
	ปรัคยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 511)
	ปรัคยา, ปรัคชะยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 668)

คำว่า “ปรัชญา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ปรัคยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ช ทำยคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า ปรัคชะยา บันทึกคำอ่านว่า ปรัคยา, ปรัคชะยา

ตัวอย่างที่ 110	คำว่า ปรากฎการณ์	
	อ่าน ปฺรากคถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 512)
	ปฺรากคถาน, ปฺรากคตะถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 669)

คำว่า “ปรากฎการณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ปฺรากคถาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ฎ ทำยคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า ปฺรากคตะถาน บันทึกคำอ่านว่า ปฺรากคถาน, ปฺรากคตะถาน

ตัวอย่างที่ 111	คำว่า รสนิยม	
	อ่าน รคนิยม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 680)
	รค <u>สะ</u> นิยม, รคนิยม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 927)

คำว่า “รสนิยม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า รคนิยม มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ส ท้ายคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า รคสะนิยม บันทึกคำอ่านว่า รคสะนิยม, รคนิยม

ตัวอย่างที่ 121	คำว่า ศาสตร์-	
	อ่าน สาด <u>ศ</u> ระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 770)
	สาด <u>ศ</u> ระ-, สาด <u>สะ</u> ระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “ศาสตร์-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สาดศระ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ส ท้ายคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า สาดสะระ- บันทึกคำอ่านว่า สาดศระ-, สาดสะระ-

ตัวอย่างที่ 122	คำว่า อธิษฐาน	
	อ่าน อะ <u>ท</u> ิตถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 890)
	อะ <u>ท</u> ิตถาน, อะ <u>ท</u> ิต <u>สะ</u> ถาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,324)

คำว่า “อธิษฐาน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อะทิตถาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยางค์ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ษ ท้ายคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า อะทิตสะถาน บันทึกคำอ่านว่า อะทิตถาน, อะทิตสะถาน

ตัวอย่างที่ 123	คำว่า อภิปรัชญา	
	อ่าน อะ <u>พ</u> ิ <u>ร</u> ัตถยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 896)
	อะ <u>พ</u> ิ <u>ร</u> ัตถยา, อะ <u>พ</u> ิ <u>ร</u> ัต <u>ษ</u> ยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,332)

คำว่า “อภิปรัชญา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อะพิปรัชญา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยงค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ช ทำยคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า อะพิปรัชชะยา บันทึกคำอ่านว่า อะพิปรัชญา, อะพิปรัชชะยา

ตัวอย่างที่ 124	คำว่า อาชญา	
	อ่าน อาคยา	(กรมตำรา, 2470: 870)
	อาคยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 1,018)
	อาคยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 915)
	อาคยา, อาคชะยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,361)

คำว่า “อาชญา” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อาคยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยงค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ ช ให้ออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า อาคชะยา บันทึกคำอ่านว่า อาคชา, อาคชะยา

ตัวอย่างที่ 125	คำว่า อาสาพหุษา	
	อ่าน อาสานหะบุษา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 921)
	อาสานหะบุษา, อาสานละหะบุษา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,370)

คำว่า “อาสาพหุษา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อาสานหะบุษา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเติมเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยงค์ ได้แก่ เติมเสียงพยัญชนะ พ ทำยคำต้นออกเสียงมีสระ อะ ประสม อ่านว่า อาสานละหะบุษา บันทึกคำอ่านว่า อาสานหะบุษา, อาสานละหะบุษา

2. การตัดเสียง

การตัดเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านคำอ่านภาษาไทย โดยลดเสียงพยงค์ เสียงพยัญชนะ หรือเสียงสระ ทำให้เสียงของคำอ่านนั้นต่างจากคำอ่านเดิม พบทั้งหมด 56 คำ

คิดเป็นร้อยละ 16.52 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การตัดเสียงพยัญชนะ จำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.13 การตัดเสียงพยางค์ พบ 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.21 การตัดเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์ พบ 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 ดังนี้

2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ

การตัดเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด ตามมาตราในคำอ่านภาษาไทย พบทั้งหมดจำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.13 มีตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 126 คำว่า กาทโรค
 อ่าน กานละโรค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 93)
 กานละโรค, กาละโรค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 119)

คำว่า “กาทโรค” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กานละโรค มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ท้ายคำต้น อ่านว่า กาละโรค บันทึกคำอ่านว่า กานละโรค, กาละโรค

ตัวอย่างที่ 127 คำว่า กุฎิ
 อ่าน กุค, กุคฺติ (กรมตำรา, 2470: 76)
 กุค, กุคฺติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 152)
 กุค, กุคฺติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 103)
 กุค, กุคฺติ, กุฎิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 133)

คำว่า “กุฎิ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กุค, กุคฺติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ท้ายพยางค์ต้น อ่านว่า กุคิ บันทึกคำอ่านว่า กุค, กุคฺติ, กุคิ

ตัวอย่างที่ 128	คำว่า เจตสิก ¹³	
	อ่าน เจตตะสิก	(กรมตำรา, 2470: 190)
	<u>เจตะสติก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 239)
	<u>เจตะสิก</u> , เจตตะสิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

คำว่า “เจตสิก” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เจตตะสิก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ท้ายคำต้น อ่านว่า เจตะสิก ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านไว้หนึ่งลักษณะว่า เจตะสิก และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านไว้สองลักษณะว่า เจตะสิก, เจตตะสิก

ตัวอย่างที่ 129	คำว่า โจร-	
	อ่าน โจนระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 224)
	<u>โจระ-</u> , โจนระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โจร-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า โจนระ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ท้ายคำ อ่านว่า โจระ- บันทึกคำอ่าน โจระ-, โจนระ-

ตัวอย่างที่ 130	คำว่า ภาชนะ	
	อ่าน พาดชนะ	(กรมตำรา, 2470: 536)
	<u>พาชนะ</u> , พาดชนะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 615)
	<u>พาชนะ</u> , พาดชนะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 826)

คำว่า “ภาชนะ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า พาดชนะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด อ่านว่า พาชนะ บันทึกคำอ่านว่า พาชนะ, พาดชนะ

¹³ เจตสิก หมายถึง น. อารมณ์ที่เกิดกับใจ.ว. เป็นไปในจิต เช่น สุขหรือทุกข์ที่เกิดในจิต. (ป.; ส. ใจตสิก). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

ตัวอย่างที่ 131	คำว่า วมฬิพก	
	อ่าน วะนิบพก	(กรมคำารา, 2470: 660)
	วะนิบพก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 742)
	วะนิบพก, <u>วะนิพก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,052)

คำว่า “วมฬิพก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า วะนิบพก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กบ อ่านว่า วะนิพก บันทึกคำอ่านว่า วะนิบพก, วะนิพก

ตัวอย่างที่ 132	คำว่า สมรภูมิ	
	อ่าน สะหุมอนระพุม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 783)
	สะหุมอนระพุม, <u>สะหุมอระพุม</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,127)

คำว่า “สมรภูมิ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สะหุมอนระพุม มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ทำยคำตัน บันทึกคำอ่านว่า สะหุมอระพุม บันทึกคำอ่านว่า สะหุมอนระพุม, สะหุมอระพุม,

ตัวอย่างที่ 133	คำว่า สุนทรพจน์	
	อ่าน สุนทอนระพด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 827)
	สุนทอนระพด, <u>สุนทอระพด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,205)

คำว่า “สุนทรพจน์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สุนทอนระพด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ทำยคำตัน บันทึกคำอ่านว่า สุนทอระพด บันทึกคำอ่านว่า สุนทอนระพด, สุนทอระพด

ตัวอย่างที่ 134	คำว่า เอกบุคคล	
	อ่าน เอกกะบุคคน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 934)
	เอกกะบุคคน, <u>เอกะบุคคน</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,391)

คำว่า “เอกบุคลล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เอกกะบุคลล มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กก ท้ายคำต้น อ่านว่า เอกกะบุคลล บันทึกคำอ่านว่า เอกกะบุคลล, เอกะบุคลล

ตัวอย่างที่ 135 คำว่า เอกบุรุษ
อ่าน เอกกะบุหฺรุด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 934)
เอกกะบุหฺรุด, เอกะบุหฺรุด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,391)

คำว่า “เอกบุรุษ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เอกกะบุหฺรุด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กก ท้ายคำต้น อ่านว่า เอกกะบุหฺรุด บันทึกคำอ่านว่า เอกกะบุหฺรุด, เอกะบุหฺรุด

ตัวอย่างที่ 136 คำว่า เอกภริยา
อ่าน เอกกะพะริยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 934)
เอกกะพะริยา, เอกะพะริยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,391)

คำว่า “เอกภริยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เอกกะพะริยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กก ท้ายคำต้น อ่านว่า เอกกะพะริยา บันทึกคำอ่านว่า เอกกะพะริยา, เอกะพะริยา

2.2 การตัดเสียงพยางค์

การตัดเสียงพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียงพยางค์ต่อเนื่องระหว่างคำต้นและคำหลัง หรือตัดเสียงพยางค์ท้ายคำหลัง พบทั้งหมดจำนวน 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.21 มีตัวอย่าง ดังนี้

- ตัวอย่างที่ 137** คำว่า เกียรติประวัติ
 อ่าน เกียรติประวัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 115)
 เกียรติประวัติ, เกียรติประวัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 147)

คำว่า “เกียรติประวัติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เกียรติประวัติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง ติ อ่าน เกียดประวัติ บันทึกคำอ่านว่า เกียดประวัติ, เกียดประวัติ

- ตัวอย่างที่ 138** คำว่า คุณวุฒิ
 อ่าน คุณนะวุฒิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 190)
 คุณนะวุฒิ, คุณนะวุฒิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 253)

คำว่า “คุณวุฒิ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า คุณนะวุฒิ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำหลัง เสียง ติ อ่าน คุณนะวุฒิ บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ คุณนะวุฒิ, คุณนะวุฒิ

- ตัวอย่างที่ 139** คำว่า คุณสมบัติ
 อ่าน คุณนะสมบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 190)
 คุณนะสมบัติ, คุณสมบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 253)

คำว่า “คุณสมบัติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า คุณนะสมบัติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง นะ อ่าน คุณสมบัติ บันทึกคำอ่าน คุณนะสมบัติ, คุณสมบัติ

- ตัวอย่างที่ 140** คำว่า จิตบำบัด
 อ่าน จิตตะบำบัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 232)
 จิตตะบำบัด, จิตบำบัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 312)

คำว่า “จิตบَابัด” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า จิตตะบَابัด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง ตะ อ่านว่า จิตบَابัด บันทึกคำอ่าน จิตตะบَابัด, จิตบَابัด

ตัวอย่างที่ 141 คำว่า นิโรธสมาบัติ¹⁴
 อ่าน นิโรธะสะมาบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 450)
 นิโรธะสะมาบัติ, นิโรธะสมาบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 591)

คำว่า “นิโรธสมาบัติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า นิโรธะสะมาบัติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง ทะ อ่าน นิโรธะสมาบัติ บันทึกคำอ่าน นิโรธะสะมาบัติ, นิโรธะสมาบัติ

ตัวอย่างที่ 142 คำว่า บาทยุคล
 อ่าน บาททะยุคน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 474)
 บาททะยุคน, บาทยุคน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 621)

คำว่า “บาทยุคล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บาททะยุคน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง ทะ อ่าน บาทยุคน บันทึกคำอ่าน บาททะยุคน, บาทยุคน

ตัวอย่างที่ 143 คำว่า บุริมพรรษา
 อ่าน บุริมมะพันสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 482)
 บุริมมะพันสา, บุริมพันสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 632)

¹⁴ นิโรธสมาบัติ หมายถึง (แบบ) น. การเข้าสู่นิโรธ เป็นวิธีพักผ่อนของพระอรหันต์. (ป. นิโรธสมาปตฺติ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 591)

คำว่า “บุริมพรรยา” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บุริมมะพันสา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง มะ อ่าน บุริมพันสา บันทึกคำอ่าน บุริมมะพันสา, บุริมพันสา

ตัวอย่างที่ 144 คำว่า ปฏิภาณกวี
 อ่าน ประดิพานนะกะวี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 494)
 ประดิพานนะกะวี, ประดิพานกะวี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 647)

คำว่า “ปฏิภาณกวี” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบบันทึกคำอ่านว่า ประดิพานนะกะวี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง นะ อ่าน ประดิพานกะวี บันทึกคำอ่าน ประดิพานนะกะวี, ประดิพานกะวี

ตัวอย่างที่ 145 คำว่า ปฐมนิเทศ
 อ่าน ประถมมะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 495)
 ประถมมะ-, ประถม- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 649)

คำว่า “ปฐมนิเทศ” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบบันทึกคำอ่านว่า ประถมมะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง มะ อ่าน ประถม- บันทึกคำอ่าน ประถมมะ-, ประถม-

ตัวอย่างที่ 146 คำว่า ประทานบัตร
 อ่าน ประทานนะบัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 505)
 ประทานนะบัด, ประทานบัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 661)

คำว่า “ประทานบัตร” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบบันทึกคำอ่านว่า ประทานนะบัด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง นะ อ่าน ประทานบัด บันทึกคำอ่าน ประทานนะบัด, ประทานบัด

- ตัวอย่างที่ 147** คำว่า แพทยศาสตร์
 อ่าน แพดทะยะสาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 603)
 แพดทะยะสาต, แพดสาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 803)

คำว่า “แพทยศาสตร์” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบบันทึกคำอ่านว่า แพดทะยะสาต มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงกึ่งสระ ทะ และการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้นเสียง ยะ อ่าน แพดสาต บันทึกคำอ่าน แพดทะยะสาต, แพดสาต

- ตัวอย่างที่ 148** คำว่า ภาคนิพนธ์
 อ่าน พากคะนิพน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 615)
 พากคะนิพน, พานิพน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 819)

คำว่า “ภาคนิพนธ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า พากคะนิพน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น คะ อ่านว่า พากนิพน บันทึกคำอ่านสองลักษณะ คือ พากคะนิพน, พากนิพน

- ตัวอย่างที่ 149** คำว่า เกษัชวิทยา
 อ่าน เพ็ลัดชะวิดทะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 620)
 เพ็ลัดชะวิดทะยา, เพ็ลัดวิดทะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 827)

คำว่า “เกษัชวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า เพ็ลัดชะวิดทะยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น ชะ อ่านว่า เพ็ลัดวิดทะยา บันทึกคำอ่านว่า เพ็ลัดชะวิดทะยา, เพ็ลัดวิดทะยา

- ตัวอย่างที่ 150** คำว่า มานุษยวิทยา
 อ่าน มานุกสะชะวิดทะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 643)
 มานุกสะชะวิดทะยา, มานุกวิดทะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 858)

คำว่า “มานุษยวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า มานุษยะยะวิทธะยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงถึงสระเสียง ทย, ยะ อ่านว่า มานุควิทธะยา บันทึกคำอ่านว่า มานุษยะยะวิทธะยา, มานุควิทธะยา

ตัวอย่างที่ 151 คำว่า วัยวุฒิ
 อ่าน ไวยะวุทธิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 748)
ไวยะวุทธิ, ไวยะวุค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,062)

คำว่า “วัยวุฒิ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ไวยะวุทธิ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำหลังเสียง ทธิ อ่าน ไวยะวุค บันทึกคำอ่านว่า ไวยะวุทธิ, ไวยะวุค

ตัวอย่างที่ 152 คำว่า วิตกจริต
 อ่าน วิตกกะจะหุริค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 755)
วิตกกะจะหุริค, วิตกะจะหุริค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,075)

คำว่า “วิตกจริต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า วิตกกะจะหุริค มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น กะ อ่านว่า วิตกจะหุริค บันทึกคำอ่าน วิตกกะจะหุริค, วิตกจะหุริค

ตัวอย่างที่ 153 คำว่า ศัพทมูลวิทยา
 อ่าน สัพพะมุนละวิทธะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 755)
สัพพะมุนละวิทธะยา, สัพพะมุนวิทธะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,095)

คำว่า “ศัพทมูลวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า สัพพะมุนละวิทธะยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง ละ อ่านว่า สัพพะมุนวิทธะยา บันทึกคำอ่านว่า สัพพะมุนละวิทธะยา, สัพพะมุนวิทธะยา

- ตัวอย่างที่ 154** คำว่า ษัษฐ
 อ่าน สัศสุถะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 721)
สัศถะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 775)

คำว่า “ษัษฐ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สัศสุถะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ สุ เป็นเสียงพยัญชนะออกเสียงกึ่งสระออก บันทึกคำอ่านว่า สัศถะ

- ตัวอย่างที่ 155** คำว่า สังคศึกษา
 อ่าน สังคมะเส็กสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 803)
สังคมะเส็กสา, สังคเส็กสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,159)

คำว่า “สังคศึกษา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า สังคมะเส็กสา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง มะ อ่านว่า สังคเส็กสา บันทึกคำอ่านว่า สังคมะเส็กสา, สังคเส็กสา

- ตัวอย่างที่ 156** คำว่า อุคมคติ
 อ่าน อุคมมะคะติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 928)
อุคมมะคะติ, อุคมคะติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,381)

คำว่า “อุคมคติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยบันทึกคำอ่านว่า อุคมมะคะติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ท้ายคำต้น เสียง มะ อ่านว่า อุคมคะติ บันทึกคำอ่านว่า อุคมมะคะติ, อุคมคะติ

2.3 การตัดเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์

การตัดเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียงสองลักษณะคือ การเสียงพยัญชนะตัวสะกดตามมาตราการอ่านคำภาษาไทย และการตัดเสียงพยางค์ต่อเนื่องระหว่างคำต้นและคำหลัง หรือตัดเสียงพยางค์ท้ายคำหลัง พบทั้งหมดจำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 มีตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 157 คำว่า วัชรธาตุมนทล
 อ่าน วัดชะระทาดมณฑน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 748)
 วัดชะระทาดมณฑน, วัดชะระทาดมนทน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,062)

คำว่า “วัชรธาตุมนทล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า วัดชะระทาดมณฑน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียงได้แก่ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กด และคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง ตัดเสียงพยางค์ ด สำหรับใช้เชื่อมระหว่างคำออก อ่านว่า วัดชะระทาดมนทน บันทึกคำอ่านว่า วัดชะระทาดมณฑน, วัดชะระทาดมนทน

ตัวอย่างที่ 158 คำว่า อักษร-
 อ่าน อักสอนระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 906)
 อักสอระ-, อักสอน- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,347)

คำว่า “อักษร-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อักสอนระ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียงได้แก่ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน และคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง ตัดเสียงพยางค์ ระ สำหรับใช้เชื่อมระหว่างคำออก อ่านว่า อักสอน- บันทึกคำอ่านว่า อักสอระ-, อักสอน-

ตัวอย่างที่ 159 คำว่า อักษรลักษณ
 อ่าน อักสอนระลัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 906)
 อักสอระลัก, อักสอนลัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,347)

คำว่า “อักษรลักษณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อักสอนระลัก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง ได้แก่ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน และคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง ตัดเสียงพยางค์ ะ สำหรับใช้เชื่อมระหว่างคำออก อ่านว่า อักสอน- บันทึกคำอ่านว่า อักสอนระลัก, อักสอนลัก

ตัวอย่างที่ 160 คำว่า อักษรศาสตร์
อ่าน อักสอนระสาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 906)
อักสอนระสาด, อักสอนสาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,347)

คำว่า “อักษรศาสตร์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อักสอนระสาด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการตัดเสียง ได้แก่ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน และคำอ่านอีกลักษณะหนึ่ง ตัดเสียงพยางค์ ะ สำหรับใช้เชื่อมระหว่างคำออก อ่านว่า อักสอน- บันทึกคำอ่านว่า อักสอนระสาด, อักสอนสาด

3. การเปลี่ยนเสียง

การเปลี่ยนเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทย โดยเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ หรือเสียงสระ จากลักษณะหนึ่งเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ทำให้เสียงของคำอ่านนั้นต่างจากคำอ่านเดิม พบทั้งหมด 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.95 แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ พบ 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.47 การเปลี่ยนเสียงสระ พบ 133 คำ คิดเป็นร้อยละ 39.23 ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ

การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะจากเดิมอ่านเสียงพยัญชนะเสียงหนึ่ง เปลี่ยนเป็นอีกเสียงหนึ่ง พบทั้งหมดจำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.47 มีตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 การเปลี่ยนเสียงอ่านพยัญชนะ

การเปลี่ยนเสียงอ่านพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะโดยพบการเปลี่ยนแปลงเสียงของพยัญชนะ ที่เดิมบันทึกเสียงหนึ่งเปลี่ยนเป็นอีกเสียงหนึ่ง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 161	คำว่า	กรรชก	
	อ่าน	กันสก	(กรมตำรา, 2470: 14)
		กัศส	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 20)
		กัศส	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 13)
		กัศส	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 17)

คำว่า “กรรชก” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า กันสก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน เป็น แม่กค เป็นการอ่านออกเสียงจากคำในภาษาบาลี คือ กศส บันทึกรักคำอ่านว่า กัศส

ตัวอย่างที่ 162	คำว่า	ครรภ	
	อ่าน	คัณ, คับ	(กรมตำรา, 2470: 124)
		คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 225)
		คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 167)
		คับ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 218)

คำว่า “ครรภ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า คัณ, คับ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน เป็น เสียงพยัญชนะ ภ ออกเสียงพยัญชนะแม่ กบ เป็นการอ่านออกเสียงจากคำในภาษาสันสกฤต คือ ครภ อ่านว่า คับ

ตัวอย่างที่ 163	คำว่า	ญาติ	
	อ่าน	ญาติ	(กรมตำรา, 2470: 242)
		ยาด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 357)
		ยาด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
		ยาด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)

คำว่า “ญาติ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ญาติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เสียงพยัญชนะ ญ เปลี่ยนการออกเสียง ญ เป็น ย บันทึกคำอ่าน ยาด

ตัวอย่างที่ 164	คำว่า	บรรพชา	
	อ่าน	บันพะชา	(กรมตำรา, 2470: 396)
		บันพะชา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 523)
		บันพะชา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 462)
		บันพะชา, บับพะชา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 606)

คำว่า “บรรพชา” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า บันพะชา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียง พยัญชนะ ร ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน เป็น แม่กบ เป็นการอ่านออกเสียงจากคำในภาษาบาลี คือ ปพพชชา อ่านว่า บับพะชา บันทึกคำอ่านว่า บันพะชา, บับพะชา

ตัวอย่างที่ 165	คำว่า	บุญตริก	
	อ่าน	บุญตะริก	(กรมตำรา, 2470: 411)
		บุญตะริก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 542)
		บุญตะริก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 481)
		บุญตะริก, บุญทะริก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 630)

คำว่า “บุณฺหฺรฺก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บุนฺหฺรฺก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เสียงพยัญชนะ ๓ เปลี่ยนการออกเสียง ค เป็น ท คือ บุนฺหฺรฺก บันทึกคำอ่านว่า บุนฺหฺรฺก, บุนฺหฺรฺก

ตัวอย่างที่ 166	คำว่า บุนฺหฺรฺก ¹⁵	
	อ่าน บุนฺหฺรฺก	(กรมตำรา, 2470: 460)
	บุนฺหฺรฺก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 537)
	บุนฺหฺรฺก, บุนฺหฺรฺก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 702)

คำว่า “บุณฺหฺรฺก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บุนฺหฺรฺก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เสียงพยัญชนะ ๓ เปลี่ยนการออกเสียง ค เป็น ท คือ บุนฺหฺรฺก บันทึกคำอ่านว่า บุนฺหฺรฺก, บุนฺหฺรฺก

ตัวอย่างที่ 167	คำว่า ภัณฑาคาร	
	อ่าน พันฺดาคาน	(กรมตำรา, 2470: 535)
	พันฺดาคาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 684)
	พันฺดาคาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 614)
	พันฺดาคาน, พันฺทาคาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 818)

คำว่า “ภัณฑาคาร” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า พันฺดาคาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียง พยัญชนะ ๓ เปลี่ยนการเสียง ค เป็น ท คือ พันฺทาคาน บันทึกคำอ่านว่า พันฺทาคาน บันทึกคำอ่าน พันฺดาคาน, พันฺทาคาน

¹⁵ บุนฺหฺรฺก หมายถึง (แบบ) น. บุนฺหฺรฺก. (ป., ส. บุนฺหฺรฺก). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 702)

ตัวอย่างที่ 168	คำว่า สรรพสามิต	
	อ่าน สับพะสามิต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 789)
	สับพะสามิต, สันพะสามิต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,134)

คำว่า “สรรพสามิต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สับพะสามิต มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กบ ตามภาษาบาลี คือ สพพ เป็นเสียงตัวสะกดแม่ กน เป็นการอ่านออกเสียงจากพยัญชนะ ร เป็นตัวสะกด อ่านว่า สันพะสามิต บันทึกคำอ่านว่า สับพะสามิต, สันพะสามิต

ตัวอย่างที่ 169	คำว่า อถรรพเวท ¹⁶	
	อ่าน อะถับพะเวด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 789)
	อะถับพะเวด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 684)
	อะถับพะเวด, อะถันพะเวด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,134)

คำว่า “อถรรพเวท” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อะถับพะเวด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ พ ตัวสะกดแม่ กบ เป็นเสียงตัวสะกดแม่ กน เป็นการอ่านออกเสียงจากพยัญชนะ ร เป็นตัวสะกด อ่านว่า อะถันพะเวด บันทึกคำอ่านว่า อะถับพะเวด, อะถันพะเวด

3.1.2 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดเป็นเสียงสระ

การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดเป็นเสียงสระ คือ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะโดย เดิมออกเสียงพยัญชนะเป็นเสียงตัวสะกดตามมาตรา เปลี่ยนเป็นอ่านพยัญชนะเป็นเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ ดังนี้

¹⁶ อถรรพเวท หมายถึง น. ชื่อคัมภีร์ที่ 4 ของพระเวท ส่วนใหญ่ประพันธ์ขึ้นภายหลัง แต่มีบางบทที่เก่ามากซึ่งนำมาจากฤคเวทก็มี. (ศ.). (ดู เวท, เวท- ประกอบ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,134)

ตัวอย่างที่ 170	คำว่า เกตุมาลา ¹⁷	
	อ่าน เกตมาลา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 109)
	เก-ตุมาลา, เกตมาลา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 138)

คำว่า “เกตุมาลา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า เกตมาลา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกด เป็นการอ่านเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะกับสระที่ประกอบอยู่ หรือพยัญชนะที่ไม่มีสระตัวสะกด ให้อ่านคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม อ่านว่า เก-ตุมาลา บันทึกคำอ่านว่า เก-ตุมาลา, เกตมาลา

ตัวอย่างที่ 171	คำว่า โจด	
	อ่าน โจนุ	(กรมคำร, 2470: 194)
	โจน, โจละ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 307)
	โจน, โจละ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 244)
	โจน, โจละ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โจด” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า โจน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกด เป็นการอ่านเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม อ่าน โจนุ บันทึกอ่าน โจน, โจละ

3.1.3 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะอักษรนำ

การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะอักษรนำ คือ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะโดย พบ การเปลี่ยนแปลงเสียงของพยัญชนะ ที่เดิมบันทึกเสียงออกเสียงอย่างมีเสียงพยัญชนะ ห ประกอบนำ เปลี่ยนเป็นอ่านตามเสียงพยัญชนะ หรือเดิมบันทึกเสียงออกเสียงตามเสียงพยัญชนะ เปลี่ยนเป็น ออกเสียงอย่างมีเสียงพยัญชนะ ห ประกอบนำ ดังนี้

¹⁷ เกตุมาลา หมายถึง น. พระรัศมีซึ่งเปล่งอยู่เหนือพระเศียรของพระพุทธเจ้า. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 138)

ตัวอย่างที่ 172	คำว่า กุศราษ	
	อ่าน กุศระราศ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 106)
	กุศ <u>ระ</u> หุราศ, กุศระราศ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “กุศราษ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กุศระราศ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงตามรูปพยัญชนะ เป็นการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ อ่านว่า กุศระหุราศ บันทึกคำอ่านว่า กุศระหุราศ, กุศระราศ

ตัวอย่างที่ 173	คำว่า เข็ <u>ย</u> อน	
	อ่าน เข็ <u>ย</u> อน	(กรมตำรา, 2470: 113)
	ชะ-เข็ <u>ย</u> อน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 210)
	<u>ข</u> ะเข็ <u>ย</u> อน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 153)
	<u>ข</u> ะเข็ <u>ย</u> อน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 199)

คำว่า “เข็ยอน” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เข็ยอน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า ชะ-เข็ยอน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ เป็นเสียงตามรูปพยัญชนะ บันทึกคำอ่านว่า ชะขะเข็ยอน

ตัวอย่างที่ 174	คำว่า ปัจ <u>ญ</u> นิก	
	อ่าน ปัด <u>จ</u> จะ <u>ญ</u> นิก	(กรมตำรา, 2470: 448)
	ปัด <u>จ</u> จะ <u>ญ</u> นิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 590)
	ปัด <u>จ</u> จะ <u>ญ</u> นิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 526)
	ปัด <u>จ</u> จะ <u>ญ</u> นิก, ปัด <u>จ</u> จะ <u>ญ</u> นิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 687)

คำว่า “ปัจญนิก” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ปัดจจะญนิก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนการอ่าน

อักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ เป็นเสียงตามรูปพยัญชนะ อ่านว่า ปัดจะนึ่ง
บันทึกคำอ่านว่า ปัดจะหึ่ง, ปัดจะนึ่ง

ตัวอย่างที่ 175 คำว่า สมรรถ-
อ่าน สะมัดตะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 783)
สะมัดตะ-, สะหุ่มัดตะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,127)

คำว่า “สมรรถ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สะมัดตะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงตามรูปพยัญชนะ เป็นการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ อ่านว่า สะหุ่มัดตะ- บันทึกคำอ่านว่า สะมัดตะ-, สะหุ่มัดตะ-

ตัวอย่างที่ 176 คำว่า อาขยาน¹⁸
อ่าน อาขุยาน (กรมตำรา, 2470: 869)
อาขุยาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 1,017)
อาชะหุยาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 914)
อาชะหุยาน, อาชะยาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,360)

คำว่า “อาขยาน” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า อาขุยาน และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อาชะหุยาน ซึ่งมีรูปบอกเสียงอ่านต่างกันแต่ออกเสียงเหมือนกัน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ เป็นเสียงตามรูปพยัญชนะ อ่านว่า อาชะยาน บันทึกคำอ่านว่า อาชะหุยาน, อาชะยาน

¹⁸ อาขยาน หมายถึง น. บทท่องจำ; การเล่า, การบอก; การสวด; เรื่อง, นิทาน. (ส.; ป. อุกุขาน).
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,360)

3.2 การเปลี่ยนเสียงสระ

การเปลี่ยนเสียงสระ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระจากเดิมอ่านเสียงสระเสียงหนึ่ง เปลี่ยนเป็นอีกเสียงหนึ่ง พบทั้งหมดจำนวน 133 คำ คิดเป็นร้อยละ 39.23 ดังนี้

3.2.1 การเปลี่ยนเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ ออ

การเปลี่ยนเสียงสระ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระจากเดิมอ่านพยัญชนะมี ร ตามท้าย อ่านเสียงพยัญชนะนั้นคล้ายมีเสียงสระ อะ ประกอบ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ ออ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 177	คำว่า	กรกฎ	
	อ่าน	กะระกค	(กรมตำรา, 2470: 9)
		กอระกค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 11)
		กอระกค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 8)
		กอระกค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 10)

คำว่า “กรกฎ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า กะระกค มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกค เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ บันทึกคำอ่านว่า กอระกค

ตัวอย่างที่ 178	คำว่า	กรณี	
	อ่าน	กะระณี	(กรมตำรา, 2470: 10)
		กะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 12)
		กะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 9)
		กะระณี, กอระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 11)

คำว่า “กรณี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กระระณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ คือ กอระณี บันทึกคำอ่านว่า กระระณี, กอระณี

ตัวอย่างที่ 179 คำว่า กรวิก¹⁹

อ่าน	กระระวิก	(กรมตำรา, 2470: 15)
	กระระวิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 22)
	กระระวิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 14)
	กระระวิก, กอระวิก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 18)

คำว่า “กรวิก” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กระระวิก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ คือ กอระวิก บันทึกคำอ่านว่า กระระวิก, กอระวิก

ตัวอย่างที่ 180 คำว่า ครหา

อ่าน	คะระหา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 225)
	คะระหา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 168)
	คะระหา, คอระหา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 219)

คำว่า “ครหา” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า คะระหา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ คือ คอระหา บันทึกคำอ่านว่า คะระหา, คอระหา

¹⁹กรวิก 1 หมายถึง (แบบ) น. นกการเวก. (ไทรภูมิ). (ป., ส. กรวิก).

กรวิก 2 หมายถึง น. ชื่อภูเขาชั้นที่ 3 ในหมู่เขาสัตตบริภัณฑ์ที่ล้อมเป็นวงกลมรอบเขาพระสุเมรุ. (ป.; ส. กรวิก).

(ดู สัตตบริภัณฑ์, สัตตภัณฑ์). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 18)

ตัวอย่างที่ 181	คำว่า	ฆรณี	
	อ่าน	คะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 154)
		คอรณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 272)

คำว่า “ฆรณี” ปทานุกรม บันทึกราคำอ่านว่า คะระณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบการเปลี่ยนเสียง ในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระอู บันทึกราคำอ่านว่า คอรณี

ตัวอย่างที่ 182	คำว่า	นิมมานรดี	
	อ่าน	นิมมานะระดี	(กรมตำรา, 2470: 383)
		นิมมานะระดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 510)
		นิมมานะระดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 448)
		นิมมานะระดี, นิมมานอระดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 589)

คำว่า “นิมมานรดี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกราคำอ่านว่า นิมมานะระดี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระอู คือ นิมมานอระดี บันทึกราคำอ่านว่า นิมมานะระดี, นิมมานอระดี

ตัวอย่างที่ 183	คำว่า	โภกขรณี	
	อ่าน	โภกขะระณี	(กรมตำรา, 2470: 419)
		โภกขะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 551)
		โภกขะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 490)
		โภกขะระณี, โภกขอระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 642)

คำว่า “โภกขรณี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกราคำอ่านว่า โภกขะระณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระอู อ่านว่า โภกขอระณี บันทึกราคำอ่านว่า โภกขะระณี, โภกขอระณี

ตัวอย่างที่ 184	คำว่า	ปรนัย	
	อ่าน	ประระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 558)
		ประระ-, ปอระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 496)
		ประระ-, ปอระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 650)

คำว่า “ปรนัย” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ประระ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่านว่า ปอระ- บันทึกคำอ่านว่า ประระ-, ปอระ-

ตัวอย่างที่ 185	คำว่า	ปรมัตถ์	
	อ่าน	ประระมัตถ์	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 497)
		ประระ-, ปอระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 651)

คำว่า “ปรมัตถ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ประระมัตถ์ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่านว่า ปอระ- บันทึกคำอ่านว่า ประระ-, ปอระ-

ตัวอย่างที่ 186	คำว่า	ปรมาณู	
	อ่าน	ประระมานู	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 497)
		ประระ-, ปอระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 651)

คำว่า “ปรมาณู” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ประระมานู มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่านว่า ปอระ- บันทึกคำอ่านว่า ประระ-, ปอระ-

ตัวอย่างที่ 187	คำว่า	พันธกรณี	
	อ่าน	พันทะกะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 497)
		พันทะกะระณี, พันทะกอระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 651)

คำว่า “พันธกรณี” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่าน พันทะกะระณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่านว่า พันทะกอะระณี บันทึกคำอ่านว่า พันทะกะระณี, พันทะกอะระณี

ตัวอย่างที่ 188	คำว่า	สรภัญญะ	
	อ่าน	สระพะพันยะ	(กรมตำรา, 2470: 736)
		สระพะพันยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 876)
		สระพะพันยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 789)
		สระพะพันยะ, สอระพันยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,134)

คำว่า “สรภัญญะ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า สระพะพันยะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่านว่า สอระพันยะ บันทึกคำอ่าน สระพะพันยะ, สอระพันยะ

ตัวอย่างที่ 189	คำว่า	สังกรณี	
	อ่าน	สังกะระณี	(กรมตำรา, 2470: 748)
		สังกะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 889)
		สังกะระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 802)
		สังกะระณี, สังกอระณี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,157)

คำว่า “สังกรณี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า สังกะระณี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระในพยัญชนะมี ร สะกด เดิมออกเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นเสียงสระออ อ่าน สังกอระณี บันทึกคำอ่าน สังกะระณี, สังกอระณี

3.2.2 การเปลี่ยนเสียงกึ่งสระเป็นเสียงเต็มมาตรา

การเปลี่ยนเสียงกึ่งสระเป็นเสียงเต็มมาตรา คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระจากเดิมอ่านเสียงกึ่งสระเช่นเดิมตามเสียงของคำในภาษาเดิม เป็นเสียงเต็มมาตรา ตามอ่านเสียงของคำในภาษาไทย ดังนี้

ตัวอย่างที่ 190	คำว่า	กษัตริย์	
	อ่าน	กุสัด	(กรมตำรา, 2470: 33)
		กะสัด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 100)
		กะสัด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 66)
		กะสัด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 85)

คำว่า “กษัตริย์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า กุสัด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า กะสัด

ตัวอย่างที่ 191	คำว่า	กษิญาศรพ	
	อ่าน	กุสินาสบ	(กรมตำรา, 2470: 35)
		กะสินาสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 101)
		กะสินาสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 67)
		กะสินาสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 86)

คำว่า “กษิญาศรพ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า กุสินาสบ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า กะสินาสบ

ตัวอย่างที่ 192	คำว่า การบูร	
	อ่าน การบูร	(กรมตำรา, 2470: 64)
	การะบูร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 136)
	การะบูร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 90)
	การะบูร	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 116)

คำว่า “การบูร” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า การบูร มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า การะบูร

ตัวอย่างที่ 193	คำว่า เกษม	
	อ่าน เกศม	(กรมตำรา, 2470: 87)
	กะเสม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 162)
	กะเสม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 112)
	กะเสม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 144)

คำว่า “เกษม” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เกศม มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า กะเสม

ตัวอย่างที่ 194	คำว่า เกษิณ	
	อ่าน เกสิณ	(กรมตำรา, 2470: 87)
	กะเสียน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 162)
	กะเสียน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 112)
	กะเสียน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 144)

คำว่า “เกษิณ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เกสิณ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า กะเสียน

ตัวอย่างที่ 195	คำว่า	ขจัด	
	อ่าน	ขุจัด	(กรมตำรา, 2470: 96)
		ขุจัด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 176)
		<u>ขะจัด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 125)
		<u>ขะจัด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160)

คำว่า “ขจัด” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า ขุจัด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า ขะจัด

ตัวอย่างที่ 196	คำว่า	ขจาย	
	อ่าน	ขุจาย	(กรมตำรา, 2470: 96)
		ขุจาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 176)
		<u>ขะจาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 125)
		<u>ขะจาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 160)

คำว่า “ขจาย” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า ขุจาย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า ขะจาย

ตัวอย่างที่ 197	คำว่า	ตุลึง	
	อ่าน	ตุลึง	(กรมตำรา, 2470: 276)
		<u>ตุะลึง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 350)
		<u>ตุะลึง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 326)
		<u>ตุะลึง</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 433)

คำว่า “ตลิ่ง” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ตลิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า ตะลิ่ง

ตัวอย่างที่ 198	คำว่า ผจง	
	อ่าน ผจง	(กรมตำรา, 2470: 469)
	<u>ผ</u> จง	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 551)
	<u>ผ</u> จง	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 725)

คำว่า “ผจง” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ผจง มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า ผะจง

ตัวอย่างที่ 199	คำว่า พยัคฆ์	
	อ่าน พุ้ยัก	(กรมตำรา, 2470: 487)
	<u>พะ</u> ยัค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
	<u>พะ</u> ยัค	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พยัคฆ์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า พุ้ยัก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า พะยัค

ตัวอย่างที่ 200	คำว่า พยัญชนะ	
	อ่าน พุ้ยันชนะ	(กรมตำรา, 2470: 487)
	<u>พะ</u> ยันชนะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
	<u>พะ</u> ยันชนะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พยัญชนะ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า พุ้ยันชนะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า พะยันชนะ

ตัวอย่างที่ 201	คำว่า พยาธิ	
	อ่าน พุยาด, พุยาทิ	(กรมตำรา, 2470: 487)
	<u>พะยาด</u> , <u>พะยาทิ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
	<u>พะยาด</u> , <u>พะยาทิ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พยาธิ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า พุยาด, พุยาทิ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า พะยาด, พะยาทิ

ตัวอย่างที่ 202	คำว่า มฤค	
	อ่าน มุริก	(กรมตำรา, 2470: 550)
	มุริก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 696)
	<u>มะริก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
	<u>มะริก</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฤค” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า มุริก มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า มะริก

ตัวอย่างที่ 203	คำว่า มलय	
	อ่าน มุलय	(กรมตำรา, 2470: 551)
	มุलय	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
	<u>มะलय</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 627)
	<u>มะलय</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 836)

คำว่า “มลาย” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า มลาย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า มะลาย

ตัวอย่างที่ 204	คำว่า	ศรพ ²⁰	
	อ่าน	ศุราบ	(กรมตำรา, 2470: 699)
		ศุราบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 851)
		สระราบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 767)
		สระราบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

คำว่า “ศรพ” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า ศุราบ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สระราบ

ตัวอย่างที่ 205	คำว่า	ศรวณะ ²¹	
	อ่าน	ศุรวณะ	(กรมตำรา, 2470: 699)
		สระรวณะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 767)
		สระรวณะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

คำว่า “ศรวณะ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ศุรวณะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียง คำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึก คำอ่านว่า สระรวณะ

²⁰ ศรพ หมายถึง น. การไต่ยืน, การฟัง. (ศ. ศรว). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

²¹ ศรวณะ หมายถึง น. ดาวฤกษ์ที่ 22 มี 3 ดวงเห็นเป็นรูปหามศีหรือโลง, ดาวหลักชัย หรือ ดาวพระฤกษ์ ก็เรียก. (ศ.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,093)

ตัวอย่างที่ 206	คำว่า ศัลยศาสตร์	
	อ่าน สันลยะสาต	(กรมตำรา, 2470: 707)
	สันลยะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 768)
	สันลยะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,095)

คำว่า “ศัลยศาสตร์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า สันลยะสาต มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สันลยะ-

ตัวอย่างที่ 207	คำว่า สตันย์ ²²	
	อ่าน สุดัน	(กรมตำรา, 2470: 723)
	สะดัน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 778)
	สะดัน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,115)

คำว่า “สตันย์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า สุดัน มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สะดัน

ตัวอย่างที่ 208	คำว่า สถบตี	
	อ่าน สุตะบอดี	(กรมตำรา, 2470: 723)
	สะตะบอดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 779)
	สะตะบอดี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,116)

คำว่า “สถบตี” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า สุตะบอดี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สะตะบอดี

²² สตันย์ หมายถึง (แบบ) น. น้ามน. (ส.; ป. ถลญ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,115)

ตัวอย่างที่ 209	คำว่า	สถานี	
	อ่าน	สถานี	(กรมคำรา, 2470: 725)
		สถานี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 779)
		สถานี	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,117)

คำว่า “สถานี” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า สถานี มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สถานี

ตัวอย่างที่ 210	คำว่า	สูญ	
	อ่าน	สูญ	(กรมคำรา, 2470: 725)
		สูญ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 865)
		สูญ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 779)
		สูญ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,118)

คำว่า “สูญ” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า สูญ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงกึ่งสระ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ อะ อ่านเต็มมาตรา บันทึกคำอ่านว่า สูญ

3.2.3 การเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด

การเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง เดิมอ่านพยัญชนะประกอบสระ อะ เปลี่ยนเป็นอ่านพยัญชนะนั้นเป็นเสียงตัวสะกด หรืออ่านเสียงพยัญชนะเป็นเสียงตัวสะกด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 211	คำว่า	กุสุม	
	อ่าน	กุสุม, กุสุมะ	(กรมคำรา, 2470: 81)
		กุสุม, กุสุมะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 155)
		กุสุม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 106)
		กุสุม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “กุสุม” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า กุสุม, กุสุมะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ม ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กม บันทึกคำอ่าน กุสุม

ตัวอย่างที่ 212	คำว่า	เกศ	
	อ่าน	เก <u>ศ</u> , เก <u>สะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 86)
		เก <u>ศ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 112)
		เก <u>ศ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 144)

คำว่า “เกศ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เกศ, เกสะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ศ ออกเสียงออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กศ บันทึกคำอ่านว่า เกศ

ตัวอย่างที่ 213	คำว่า	โกกน <u>ท</u>	
	อ่าน	โก <u>กะ</u> นะ <u>ทะ</u> , โ <u>กะ</u> น <u>ด</u>	(กรมตำรา, 2470: 90)
		โก <u>กะ</u> น <u>ด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 170)
		โก <u>กะ</u> น <u>ด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 119)
		โก <u>กะ</u> น <u>ด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 153)

คำว่า “โกกนท” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า โกะนะทะ, โกะนด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ท ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กด บันทึกคำอ่านว่า โกะนด

ตัวอย่างที่ 214	คำว่า คมนาคม	
	อ่าน คมะนาคม	(กรมตำรา, 2470: 124)
	คมะนาคม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 224)
	คมะนาคม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 167)
	คมะนาคม, คมมะนาคม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 218)

คำว่า “คมนาคม” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า คมะนาคม มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ม ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กม อ่านว่า คมมะนาคม บันทึกคำอ่านว่า คมะนาคม, คมมะนาคม

ตัวอย่างที่ 215	คำว่า จลนศาสตร์	
	อ่าน จะละนะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 217)
	จะละนะ-, จนละนะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 292)

คำว่า “จลนศาสตร์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า จะละนะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ล ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน อ่าน จนละนะ- บันทึกคำอ่าน จะละนะ-, จนละนะ-

ตัวอย่างที่ 216	คำว่า เจต	
	อ่าน เจตะ	(กรมตำรา, 2470: 194)
	เจตุ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 238)
	เจตุ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

คำว่า “เจด” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เจตะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ต ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กด อ่านว่า เจด

ตัวอย่างที่ 217	คำว่า	โจร	
	อ่าน	โจ <u>น</u> , โจ <u>ระ</u>	(กรมตำรา, 2470: 194)
		โจ <u>น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 224)
		โจ <u>น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โจร” ปทานุกรม คำอ่านว่า โจน, โจระ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ร ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า โจน

ตัวอย่างที่ 218	คำว่า	ญาณ	
	อ่าน	ยา <u>น</u> , ยา <u>นะ</u>	(กรมตำรา, 2470: 241)
		ยา <u>น</u> , ยา <u>นะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 357)
		ยา <u>น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
	ยา <u>น</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)	

คำว่า “ญาณ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า ยาน, ยานะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะนั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ณ ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า ยาน

ตัวอย่างที่ 219	คำว่า บุคคลสิทธิ	
	อ่าน บุกคะละลิด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 217)
	บุกคะละลิด, บุกคนละลิด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 292)

คำว่า “บุกคะละลิด” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า บุกคะละลิด มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะ นั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ล ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน อ่าน บุกคนละลิด บันทึกคำอ่าน บุกคะละลิด, บุกคนละลิด

ตัวอย่างที่ 220	คำว่า มกราคม	
	อ่าน มะกะราคม	(กรมตำรา, 2470: 544)
	มะกะราคม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 622)
	มะกะราคม, มกคะราคม	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 829)

คำว่า “มกราคม” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า มะกะราคม มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะ นั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ณ ออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน อ่านว่า มกคะราคม บันทึกคำอ่านว่า มะกะราคม, มกคะราคม

ตัวอย่างที่ 221	คำว่า สมดุล	
	อ่าน สะมะคุณ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 783)
	สะมะคุณ, สมคุณ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,124)

คำว่า “สมดุล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สะมะคุณ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เดิมออกเสียงคำแบบเรียงพยางค์ คือ

อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เปลี่ยนเป็นออกเสียงพยัญชนะ
นั้นเป็นตัวสะกด โดยพยัญชนะ ม ออกเสียงแม่ กม อ่านว่า สมคุณ บันทึกคำอ่านว่า สะมะคุณ,
สมคุณ

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน ผู้วิจัยพบ
การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะจำนวน 321 คำ คิดเป็นร้อยละ
94.69 แบ่งเป็น 3 ลักษณะได้แก่ 1) การเพิ่มเสียง 116 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.22 ประกอบด้วย การเติม
เสียงพยัญชนะ 100 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.50 การเติมเสียงพยางค์ 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.72
2) การตัดเสียง 56 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.52 ประกอบด้วย การตัดเสียงพยัญชนะ 14 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 4.13 การตัดเสียงพยางค์ 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.21 การเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์
4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 3) การเปลี่ยนเสียง 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.95 ประกอบด้วย การเปลี่ยน
เสียงพยัญชนะ 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.47 การเปลี่ยนเสียงสระ 133 คิดเป็นร้อยละ 39.23

2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ คือ
การเปลี่ยนแปลงการบันทึกออกเสียงคำอ่านภาษาไทยพบหนึ่งลักษณะ มี 3 ลักษณะ คือ
การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและ
การตัดเสียง ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง

การเปลี่ยนเสียงและการเพิ่มเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทย
โดยปรากฏพบการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเสียง และการเพิ่มเสียง พบทั้งหมด
13 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.83 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 222	คำว่า กาชฐะ	
	อ่าน กาสฺถะ	(กรมตำรา, 2470: 69)
	กาสฺถะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 138)
	กาคฺฐะถะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 92)
	กาคฺฐะถะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 118)

คำว่า “กาษฐะ” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
บันทึกคำอ่านว่า กาสฺถะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ
ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะ
ตัวสะกด คือ พยัญชนะ ษ ออกเสียงตัวสะกดแม่ กด และ เปลี่ยนเสียงกึ่งสระ ส เป็นเสียงเต็มมาตรา
ออกเสียง สะ บันทึกคำอ่านว่า กาดสะถะ

ตัวอย่างที่ 223	คำว่า	คชฺสาน	
	อ่าน	คชฺสาน	(กรมตำรา, 2470: 120)
		คชฺษฺสาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 222)
		คชฺษฺสาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 164)
		คชฺษฺสาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 214)

คำว่า “คชฺสาน” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า คชฺสาน มีการเปลี่ยนแปลงเสียง
คำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ช ออกเสียง
ตัวสะกดแม่ กด และ เปลี่ยนเสียงกึ่งสระ ช เป็นเสียงเต็มมาตรา ออกเสียง ชะ บันทึกคำอ่านว่า
คชฺษฺสาน

ตัวอย่างที่ 223	คำว่า	จันทรูปราคา	
	อ่าน	จันทรูปราคา	(กรมตำรา, 2470: 176)
		จันทรูปราคา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 285)
		จันทรูปราคา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 224)
		จันทรูปราคา, จันทรูปราคา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 301)

คำว่า “จันทรูปราคา” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า จันทรูปราคา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่
การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542
พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ป ออกเสียงตัวสะกดแม่ กบ และ เปลี่ยนเสียง
กึ่งสระ ฑ เป็นเสียงเต็มมาตรา ออกเสียง ฑะ อ่านว่า จันทรูปราคา บันทึกคำอ่านว่า
จันทรูปราคา

ตัวอย่างที่ 224	คำว่า ชาติริส	
	อ่าน ชาติริค	(กรมตำรา, 2470: 222)
	<u>ชาตริค</u> , ชาติริค, <u>ชาติริค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 267)
	ชาติริค, <u>ชาติริค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 360)

คำว่า “ชาติริส” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ชาติริค มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ต ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่าน ชาติริค และ การเปลี่ยนเสียงพยางค์ ติ เป็นเสียงตัวสะกดแต่กค อ่าน ชาตริค บันทึกคำอ่าน ชาตริค, ชาติริค, ชาติริค

ตัวอย่างที่ 225	คำว่า คุษฎี	
	อ่าน คุสุติ	(กรมตำรา, 2470: 261)
	คุสุติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 347)
	<u>คุคสะติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 309)
	<u>คุคสะติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 412)

คำว่า “คุษฎี” ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า คุสุติ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ษ ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค และ เปลี่ยนเสียงกึ่งสระ สุ เป็นเสียงเต็มมาตรา ออกเสียง สะ อ่านว่า คุคสะติ

ตัวอย่างที่ 226	คำว่า เทศนา	
	อ่าน เทสะนา	(กรมตำรา, 2470: 339)
	เทสะนา, <u>เทคสะหนา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 473)
	เทสะนา, <u>เทคสะหนา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 410)
	เทสะนา, <u>เทคสะหนา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 541)

คำว่า “เทศนา” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า เทศนะนา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ.2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ศ ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค และ เปลี่ยนเสียงตามรูปพยัญชนะ เป็นการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ อ่านว่า เทศสะหุณา บันทึกคำอ่านว่า เทศนะนา, เทศสะหุณา

ตัวอย่างที่ 227	คำว่า นาฏยะ	
	อ่าน นาตยะ	(กรมตำรา, 2470: 375)
	นา <u>ต</u> ยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 501)
	นา <u>ค</u> ตยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 437)
	นา <u>ค</u> ตยะ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 576)

คำว่า “นาฏยะ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า นาตยะ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 พบการเปลี่ยนเสียงกึ่งสระ ต เป็นเสียงเต็มมาตรา ออกเสียง ตะ อ่านว่า นาตยะ และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ฎ ออกเสียงตัวสะกดแม่ กค อ่านว่า นาตตะยะ

ตัวอย่างที่ 228	คำว่า มัชฌิม ²³	
	อ่าน มัค <u>ช</u> ิมะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 637)
	มั <u>ค</u> ชิมะ-, มัค <u>ช</u> ิมะ-, มัค <u>ช</u> ิม-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 850)

คำว่า “มัชฌิม-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า มัคชิมะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ ม ออกเสียงตัวสะกดแม่ กม อ่านว่า มัคชิมมะ และเปลี่ยนเสียงตามรูปพยัญชนะ จากการอ่านแบบเรียงพยางค์ คือ อ่านพยัญชนะที่ไม่มีสระหรือตัวสะกดคล้ายมีเสียงสระ อะ ประสม เป็นการอ่านเสียงพยัญชนะท้ายคำ เป็นเสียงตัวสะกด อ่านว่า มัคชิม- บันทึกคำอ่านว่า มัคชิมะ-, มัคชิมมะ-, มัคชิม-

²³ มัชฌิม- หมายถึง ว. ปานกลาง. (ป. มัชฌิม). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 850)

ตัวอย่างที่ 229	คำว่า ศาสตราจารย์	
	อ่าน ศาสตราจารย์	(กรมคำรา, 2470: 375)
	ศาสตราจารย์-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 770)
	ศาสตราจารย์-, ศาสตราจารย์-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,110)

คำว่า “ศาสตราจารย์” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า ศาสตราจารย์ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ส เป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด กค อ่านว่า ศาสตราจารย์- และ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียง โดยการเติมเสียงพยางค์ สะ อ่านว่า ศาสตราจารย์- บันทึกคำอ่านว่า ศาสตราจารย์-, ศาสตราจารย์-

ตัวอย่างที่ 230	คำว่า สมาน-	
	อ่าน สมานะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 786)
	สมานะ-, สหมานะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,130)

คำว่า “สมาน- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สมานะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ พยัญชนะ น ออกเสียงตัวสะกดแม่ กน และ เปลี่ยนเสียงการอ่านคำพยางค์เป็นการอ่านอย่างพยัญชนะ ห นำ อ่านว่า สหมานะ- บันทึกคำอ่านว่า สมานะ-, สหมานะ-

ตัวอย่างที่ 231	คำว่า หิน-	
	อ่าน ฮินะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 873)
	หินะ-, หินนะ-, ฮินะ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,295)

คำว่า “หิน- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ฮินะ- มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านได้แก่ การเติมเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนเสียง โดยเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ห เดิมออกเสียง ส เปลี่ยนเป็นเสียง ห อ่าน หินะ- และพบการเติมเสียง โดยเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด น อ่าน หินนะ- บันทึกคำอ่านว่า หินะ-, หินนะ-, ฮินะ-

2.2 การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง

การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทย โดยปรากฏพบการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียง และการตัดเสียง พบทั้งหมด 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 232	คำว่า	ปฐมเทศนา	
	อ่าน	ปะถมมะเทศสะหุณา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 495)
		<u>ปะถมมะเทศสะนา</u>	
		ปะถมมะเทศสะหุณา	
		<u>ปะถมเทศสะหุณา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 649)

คำว่า “ปฐมเทศนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ปะถมมะเทศสะหุณา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ เสียงตัวสะกดแม่ กค ออก และพบการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ เปลี่ยนการอ่านอักษรนำ คือ การอ่านออกเสียงคล้ายมีเสียง ห นำ เป็นเสียงตามรูปพยัญชนะ อ่านว่า ประถมมะเทศสะนา และพบการตัดเสียงพยางค์ มะ ใช้สำหรับเชื่อมคำ อ่านว่า ปะถมเทศสะหุณา บันทึกคำอ่านว่า ปะถมมะเทศสะนา, ปะถมมะเทศสะหุณา, ปะถมเทศสะหุณา

ตัวอย่างที่ 233	คำว่า	สกรรณกริยา	
	อ่าน	สะก่ามะกริยา	(กรมตำรา, 2470: 721)
		สะก่ามะกริยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 776)
		<u>สะก่ากริยา</u> , สะก่ากะริยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,110)

คำว่า “สกรรณกริยา” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า สะก่ามะกริยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ มะ ใช้สำหรับเชื่อมคำ และพบการเปลี่ยนเสียงกึ่งสระ กุ เป็นเสียง กะ อ่านว่า สะก่ากะริยา บันทึกคำอ่านว่า สะก่ากริยา, สะก่ากะริยา

ตัวอย่างที่ 234	คำว่า สาขยาย	
	อ่าน สาดทุยาย	(กรมตำรา, 2470: 763)
	สาดทุยาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 903)
	สาทะยาย, <u>สาดทะยาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 812)
	สาทะยาย, <u>สาดทะยาย</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,174)

คำว่า “สาขยาย” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า สาดทุยาย มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะ ตัวสะกดแม่ กดออก และพบการเปลี่ยนเสียงกึ่งสระ ทุ เป็นเสียง ทะ อ่านว่า สาทะยาย ส่วนคำอ่านอีกลักษณะพบการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการเปลี่ยนเสียงสระ อ่านว่า สาดทะยาย บันทึกคำอ่านว่า สาทะยาย, สาดทะยาย

ตัวอย่างที่ 235	คำว่า อกรรมกริยา	
	อ่าน อะกัมมะกริยา	(กรมตำรา, 2470: 831)
	อะกัมมะกริยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 980)
	อะกัมมะกริยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 887)
	<u>อะกักริยา</u> , อะกักริยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,320)

คำว่า “อกรรมกริยา” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า อะกัมมะกริยา มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยางค์ มะ ใช้สำหรับเชื่อมคำ และเปลี่ยนเสียงกึ่งสระ กุ เป็นเสียง กะ อ่านว่า อะกักริยา ส่วนคำอ่านอีกลักษณะพบการเปลี่ยนแปลงเฉพาะการตัดเสียงพยางค์ อ่านว่า อะกักริยา บันทึกคำอ่านว่า อะกักริยา, อะกักริยา

2.3 การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียง และการตัดเสียง

การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียง และการตัดเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทย โดยปรากฏพบการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียง และการลดเสียง พบทั้งหมด 1 คำ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 236 คำว่า กษิณาสรบ²⁴

อ่าน กุสินาสบ	(กรมตำรา, 2470: 35)
กะสินาสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 101)
กะสินาสรบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 67)
กะสินาสบ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 85)

คำว่า “กษิณาสรบ” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านว่า กุสินาสบ มีการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียง การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง คือ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 พบการเปลี่ยนเสียงสระ คือ เปลี่ยนเสียงกึ่งละ กุ เป็นเสียง กะ อ่านว่า กะสินาสบ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบการเติมเสียงพยัญชนะ ร ควบ อ่าน กะสินาสรบ และในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบการตัดเสียงพยัญชนะ ร ควบออก อ่านว่า กะสินาสบ

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.83 2) การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 และพบ 3) การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.30

²⁴ กษิณาสรบ หมายถึง น. จินาสบ, พระผู้สิ้นอาสวะ, พระอรหันต์, เขียนเป็น กษิณาสรบ กษิณาสรบย และ กษิณาสรบย ก็มี เช่น อันว่าพระโลกยเชษฐาจารย์ ก็มีพระพุทธโองการพระคาถา ให้กษิณาสรบยทงหลายฟงง ดังนี้. (ม. คำหลวง นครกัณฑ์). อันว่าพระศาสดาตบพิตร จะปกาตีตคาถา แก่กษิณาสรบยทงหลาย ดังนี้. (ม. คำหลวง ฉกษัตริย์), (ส. กุสิน + อาสรว) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 85)

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย
ด้านเสียงคำอ่าน

(n=100)

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบ หนึ่งลักษณะ	321	94.69
1.1 การเติมเสียง	116	34.22
1.1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ	100	29.50
1.1.2 การเติมเสียงพยางค์	16	4.72
1.2 การตัดเสียง	56	16.52
1.2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ	14	4.13
1.2.2 การตัดเสียงพยางค์	38	11.21
1.2.3 การตัดเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์	4	1.18
1.3 การเปลี่ยนเสียง	149	43.95
1.3.1 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ	16	4.47
1.3.2 การเปลี่ยนเสียงสระ	133	39.23
2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบ มากกว่าหนึ่งลักษณะ	18	5.31
2.1 การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง	13	3.83
2.2 การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง	4	1.18
2.3 การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง	1	0.30
รวม	339	100

จากตารางของลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย 2 ลักษณะ 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านที่พบปรากฏหนึ่งลักษณะ 321 คำ คิดเป็นร้อยละ 94.69 และ 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านที่พบปรากฏมากกว่าหนึ่งลักษณะ 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุด คือ การเปลี่ยนเสียง 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.95 รองลงมาพบ การเติมเสียง 116 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.22 การตัดเสียง 56 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.52 การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.83 คำ การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียง และการตัดเสียง 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทย ที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดความคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะหมายถึง คำภาษาไทยที่ปรากฏการบันทึกคำอ่านไว้มากกว่าสองลักษณะในเอกสารอ้างอิงหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบลักษณะคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านนี้ คำอ่านที่บันทึกตำแหน่งแรกเรียกว่า “คำอ่านหลัก” และคำอ่านที่บันทึกตำแหน่งหลัง เรียกว่า “คำอ่านรอง”

จากการรวบรวมคำใน ปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยพบคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ทั้งหมดจำนวน 282 คำ ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยจำแนกลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ 2) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ และ 3) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ คือ ลักษณะของคำอ่านภาษาไทยที่ปรากฏบันทึกเสียงคำอ่านไว้สองลักษณะ ในเอกสารอ้างอิงหนึ่ง พบทั้งหมด 271 คำ คิดเป็นร้อยละ 96.10 ประกอบด้วย คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน พบ 266 คำ คิดเป็นร้อยละ 94.33 และคำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.77 ดังนี้

1. คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน

คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน คือ การบันทึกคำอ่านของคำภาษาไทยให้อ่านได้มากกว่าสองลักษณะในเอกสารหนึ่ง และปรากฏการบันทึกคำอ่านของคำภาษาไทยดังกล่าวมากกว่าสองลักษณะ โดยมีวิธีการบอกคำอ่านเหมือนกัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือต่างไปจากเดิม พบ 266 คำ คิดเป็นร้อยละ 94.36 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 237 คำว่า กรวิก
อ่าน กระระวิก, กอระวิก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 18)

คำว่า “กรวิก” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า กระระวิก, กอระวิก คำอ่านหลัก คือ กระระวิก คำอ่านรอง คือ กอระวิก

ตัวอย่างที่ 238 คำว่า คาม โภชก²⁵
อ่าน คามะโภชก, คามมะโภชก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 185)
คามะโภชก, คามมะโภชก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 245)

คำว่า “คาม โภชก” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ โดยพบในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า คามะโภชก, คามมะโภชก คำอ่านหลัก คือ คามะโภชก คำอ่านรอง คือ คามมะโภชก

ตัวอย่างที่ 239 คำว่า นกษัตริย์
อ่าน น้อกะสัด, นอกระสัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 246)
น้อกะสัด, นอกระสัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 331)

คำว่า “นกษัตริย์” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า น้อกะสัด, นอกระสัด คำอ่านหลัก คือ น้อกะสัด คำอ่านรอง คือ นอกระสัด

²⁵ คาม โภชก หมายถึง น. นายบ้าน, นายตำบล, ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน. (ป.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 245)

ตัวอย่างที่ 240	คำว่า	ถาวร-	
	อ่าน	ถาวรระ-, ถาวระระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 372)
		ถาวรระ-, ถาวระระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 492)

คำว่า “ถาวร-” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ถาวรระ-, ถาวระระ- คำอ่านหลัก คือ ถาวรระ- คำอ่านรอง คือ ถาวระระ-

ตัวอย่างที่ 241	คำว่า	นรการ	
	อ่าน	นอรระกาน, นระระกาน	(กรมตำรา, 2470: 365)
		นอรระกาน, นระระกาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 490)
		นอรระกาน, นระระกาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 428)
		นอรระกาน, นระระกาน	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 563)

คำว่า “นรการ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ โดยพบในพจนานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า นอรระกาน, นระระการ คำอ่านหลัก คือ นอรระกาน คำอ่านรอง คือ นระระการ

ตัวอย่างที่ 242	คำว่า	ปฐมสมโพธิ	
	อ่าน	ปะถมมะสมโพด, ปะถมสมโพด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 372)
		ปะถมมะสมโพด, ปะถมสมโพด	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 492)

คำว่า “ปฐมสมโพธิ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ โดยพบในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ปะถมมะสมโพด, ปะถมสมโพด คำอ่านหลัก คือ ปะถมมะสมโพด คำอ่านรอง คือ ปะถมสมโพด

ตัวอย่างที่ 243	คำว่า	ปรโลก	
	อ่าน	ปะระโลก, ปอระโลก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 496)
		ปะระโลก, ปอระโลก	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 650)

คำว่า “ปรโลก” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ประระโลก, ปอระโลก คำอ่านหลัก คือ ประระโลก คำอ่านรอง คือ ปอระโลก

ตัวอย่างที่ 244 คำว่า ประทานบัตร
อ่าน ประทานนะบัต, ประทานบัต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 661)

คำว่า “ประทานบัตร” พบบันทึกคำอ่านสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ประทานนะบัต, ประทานบัต คำอ่านหลัก คือ ประทานนะบัต คำอ่านรอง คือ ประทานบัต

ตัวอย่างที่ 245 คำว่า ภราดรภาพ
อ่าน พระราคะระพาบ, พระราดอนระพาบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 817)

คำว่า “ภราดรภาพ” พบบันทึกคำอ่านสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า พระราคะระพาบ, พระราดอนระพาบ คำอ่านหลัก คือ พระราคะระพาบ คำอ่านรอง คือ พระราดอนระพาบ

ตัวอย่างที่ 246 คำว่า ภารธุระ
อ่าน พานธุระ, พาระธุระ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 616)
พานธุระ, พาระธุระ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 821)

คำว่า “ภารธุระ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า พานธุระ, พาระธุระ คำอ่านหลัก คือ พานธุระ คำอ่านรอง คือ พาระธุระ

ตัวอย่างที่ 247 คำว่า มกร-
อ่าน มะกอระ-, มะกะระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 622)
มะกอระ-, มะกะระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 829)

คำว่า “มกร-” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า มะกอร์-, มะกะระ- คำอ่านหลัก คือ มะกอร์- คำอ่านรอง คือ มะกะระ-

ตัวอย่างที่ 248 คำว่า มรณภัย
 อ่าน มะระนะไพ, มอระนะไพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 625)
 มะระนะไพ, มอระนะไพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 834)

คำว่า “มรณภัย” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า มะกอร์-, มะกะระ- คำอ่านหลัก คือ มะระนะไพ คำอ่านรอง คือ มอระนะไพ

ตัวอย่างที่ 249 คำว่า มล
 อ่าน มน, มะละ (กรมตำรา, 2470: 551)
 มน, มะละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
 มน, มะละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)

คำว่า “มล” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า มน, มะละ คำอ่านหลัก คือ มน คำอ่านรอง คือ มะละ

ตัวอย่างที่ 250 คำว่า มารวิชัย
 อ่าน มาระวิชัย, มานระวิชัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 643)
 มาระวิชัย, มานระวิชัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 858)

คำว่า “มารวิชัย” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า มาระวิชัย, มานระวิชัย คำอ่านหลัก คือ มาระวิชัย คำอ่านรอง คือ มานระวิชัย

ตัวอย่างที่ 251	คำว่า วิมุตติ ²⁶	
	อ่าน วิมุด, วิมุดติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 757)
	วิมุด, วิมุดติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,079)

คำว่า “วิมุตติ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า วิมุด, วิมุดติ คำอ่านหลัก คือ วิมุด คำอ่านรอง คือ วิมุดติ

ตัวอย่างที่ 252	คำว่า ศีลธรรม	
	อ่าน สิ้นทำ, สิ้นละทำ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 771)
	สิ้นทำ, สิ้นละทำ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,103)

คำว่า “ศีลธรรม” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า สิ้นทำ, สิ้นละทำ คำอ่านหลัก คือ สิ้นทำ คำอ่านรอง คือ สิ้นละทำ

ตัวอย่างที่ 253	คำว่า โสภนาฏกรรม	
	อ่าน โสภนะนาดตะกำ, โสภกะนาดตะกำ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 771)
	โสภนะนาดตะกำ, โสภกะนาดตะกำ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,103)

คำว่า “โสภนาฏกรรม” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า โสภนะนาดตะกำ, โสภกะนาดตะกำ คำอ่านหลัก คือ โสภนะนาดตะกำ คำอ่านรอง คือ โสภกะนาดตะกำ

ตัวอย่างที่ 254	คำว่า สังขาร ²⁷	
	อ่าน สังขาระ-, สังขานระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 802)
	สังขาระ-, สังขานระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,158)

²⁶ วิมุดติ หมายถึง น. ความหลุดพ้น; ชื่อหนึ่งของพระนิพพาน. (ป.; ส. วิมุกฺติ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,079)

²⁷ สังขาร- หมายถึง น. น. ร่างกาย, ตัวตน, สิ่งประกอบและปรุงแต่งขึ้นเป็นร่างกายและจิตใจรวมกัน, เช่น สังขารร่วงโรย สังขารไม่เที่ยง; ความคิด เป็นขั้น 1 ในขั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ. (ป.; ส. สัฏฺการ).ก. ตาย เช่น ถึงซึ่งสังขาร, ในบทกลอนใช้ว่า สังขาร์ ก็มี. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,158)

คำว่า “สังขาร-” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า สังขาระ-, สังขานระ- คำอ่านหลัก คือ สังขาระ- คำอ่านรอง คือ สังขานระ-

ตัวอย่างที่ 255 คำว่า อุดมการณ์
อ่าน อุดมมะกาน, อุดมกาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,381)

คำว่า “อุดมการณ์” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า อุดมมะกาน, อุดมกาน คำอ่านหลัก คือ อุดมมะกาน, คำอ่านรอง คือ อุดมกาน

ตัวอย่างที่ 256 คำว่า อุทก-
อ่าน อุทกคะ-, อุทก- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 929)
อุทกคะ-, อุทก- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,385)

คำว่า “อุทก-” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า อุทกคะ-, อุทก- คำอ่านหลัก คือ อุทกคะ- คำอ่านรอง คือ อุทก-

ตัวอย่างที่ 257 คำว่า อุปะปาติกา
อ่าน อุปะปาติกา, อุบปะปาติกา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,386)

คำว่า “อุปะปาติกา” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า อุปะปาติกา, อุบปะปาติกา คำอ่านหลัก คือ อุปะปาติกา คำอ่านรอง คือ อุบปะปาติกา

ตัวอย่างที่ 258 คำว่า อุปีทรพ
อ่าน อุปีดทะรบ, อุบปีดทะรบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,388)

คำว่า “อุปัทพ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า อุปัตะรบ, อุปัดะรบ คำอ่านหลัก คือ อุปัตะรบ คำอ่านรอง คือ อุปัดะรบ

ตัวอย่างที่ 259 คำว่า เอกภาติ

อ่าน เอกะภาติ, เอกกะภาติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,386)

คำว่า “เอกภาติ” มีการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า เอกะภาติ, เอกกะภาติ คำอ่านหลัก คือ เอกะภาติ คำอ่านรอง คือ เอกกะภาติ

2. คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน

คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน คือ การบันทึกคำอ่านของ คำภาษาไทย ให้อ่านได้มากกว่าสองลักษณะในเอกสารหนึ่ง และปรากฏการบันทึกคำอ่านของ คำภาษาไทยดังกล่าวมากกว่าสองลักษณะ โดยมีวิธีการบอกคำอ่านการเปลี่ยนแปลงต่างไปจากเดิม พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.77 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 260 คำว่า จรจรัด

อ่าน จอระจัน, จอนจัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 272)

จอระจัน, จอนจะรัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 215)

จอระจัน, จอนจะรัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 288)

คำว่า “จรจรัด” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า จอระจัน, จอนจัน คำอ่านหลัก คือ จอระจัน คำอ่านรอง คือ จอนจัน พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่าน จอระจัน, จอนจะรัน คำอ่านหลัก คือ จอระจัน คำอ่านรอง คือ จอนจะรัน

ตัวอย่างที่ 261	คำว่า <u>คฺจ</u>	
	อ่านว่า <u>คฺจ</u> , <u>คฺจจะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 374)
	<u>คฺจ</u> , <u>คฺจจะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 308)
	<u>คฺจ</u> , <u>คฺจจะ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 411)

คำว่า “คฺจ” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า คฺจ, คฺจจะ คำอ่านหลัก คือ คฺจ คำอ่านรอง คือ คฺจจะ พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ และในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า คฺจ, คฺจจะ คำอ่านหลัก คือ คฺจ คำอ่านรอง คือ คฺจจะ

ตัวอย่างที่ 262	คำว่า <u>พฺยช</u>	
	อ่าน <u>พฺยช</u> , <u>พฺยชด</u>	(กรมตำรา, 2470: 488)
	<u>พฺยช</u> , <u>พฺยชด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 573)
	<u>พฺยช</u> , <u>พฺยชด</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 757)

คำว่า “พฺยช” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ ในพจนานุกรม บันทึกคำอ่านว่า พฺยช, พฺยชด คำอ่านหลัก คือ พฺยช คำอ่านรอง คือ พฺยชด พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า พฺยช, พฺยชด คำอ่านหลัก คือ พฺยช คำอ่านรอง คือ พฺยชด

ตัวอย่างที่ 263	คำว่า <u>มฺฤค</u>	
	อ่าน <u>มฺฤค</u> , <u>มฺฤค</u>	(กรมตำรา, 2470: 550)
	<u>มฺฤค</u> , <u>มฺฤค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 697)
	<u>มฺฤค</u> , <u>มฺฤค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 626)
	<u>มฺฤค</u> , <u>มฺฤค</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 835)

คำว่า “มฺฤค” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ ในพจนานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า มฺฤค, มฺฤค คำอ่านหลัก คือ มฺฤค คำอ่านรอง คือ มฺฤค พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า มฺฤค, มฺฤค คำอ่านหลัก คือ มฺฤค คำอ่านรอง คือ มฺฤค

ตัวอย่างที่ 264	คำว่า อมฤต	
	อ่าน อะมฺฤติ, อะมฺริติ	(กรมคำร่า, 2470: 846)
	อะมฺฤติ, อะมฺริติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 994)
	<u>อะมะริติ, อะมะริติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 897)
	<u>อะมะริติ, อะมะริติ</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,333)

คำว่า “อมฤต” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ ในพจนานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า อะมฺฤติ, อะมฺริติ คำอ่านหลัก คือ อะมฺฤติ คำอ่านรอง คือ อะมฺริติพบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกว่า อะมะริติ, อะมะริติ คำอ่านหลัก คือ อะมะริติ คำอ่านรอง คือ อะมะริติ

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ คือ ลักษณะของคำอ่านภาษาไทยที่ปรากฏบันทึกเสียงคำอ่านไว้มากกว่าสองลักษณะ ในเอกสารอ้างอิงหนึ่ง พบทั้งหมด 8 คำ ร้อยละ 2.84 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 265	คำว่า กรัษกาย ²⁸	
	อ่าน กะรัชชะกาย	
	กะหฺรัชชะกาย	
	กฺรัชชะกาย	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 64)

คำว่า “กรัษกาย” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า กะรัชชะกาย, กะหฺรัชชะกาย, กฺรัชชะกาย คำอ่านหลัก คือ กะรัชชะกาย คำอ่านรอง คือ กะหฺรัชชะกาย, กฺรัชชะกาย

²⁸ กรัษกาย หมายถึง (แบบ) น. ร่างกาย เช่น เจ้างามยามประจงจัดกรัษกาย. (กลบทบัวบานกลีบขยาย). [ป. ก (น้ำ) + รช (ฐลี) + กาย = กายที่เกิดจากฐลีในน้ำ (น้ำ หมายถึง น้ำกาม น้ำอสุจิ, ฐลีในน้ำ คือ ตัวสเปิร์มที่อยู่ในน้ำอสุจิ), ก (สรีระ) + รช (ฐลี) + กาย = กายที่เกิดจากฐลีในสรีระ, กายอันบังเกิดด้วยดีด้วยฐลีเป็นไปในสรีระ (บาฬีลิปิกรม), ก (กฺุจฺฉิต = นารังเกียจ) + รช (ฐลี) + กาย = กายที่เกิดจากฐลีที่นารังเกียจ, กร (การกระทำ) + ช (เกิด) + กาย = กายที่เกิดด้วยสันถวะ (ความเชยชิด) อันมารดาบิดากระทำแล้ว]. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 64)

ตัวอย่างที่ 266 คำว่า คณนา
 อ่าน คณะนา
 คั่นนะนา
 คนนะนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 214)

คำว่า “คณนา” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า คณะนา, คั่นนะนา, คนนะนา คำอ่านหลัก คือ คณะนา คำอ่านรอง คือ คั่นนะนา, คนนะนา

ตัวอย่างที่ 267 คำว่า ปฐมเทศนา
 อ่าน ประถมะเทศนะนา
 ประถมะเทศสะหุณา
 ประถมเทศสะหุณา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 214)

คำว่า “ปฐมเทศนา” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ประถมะเทศนะนา, ประถมะเทศสะหุณา, คนนะนา คำอ่านหลัก คือ ประถมะเทศนะนา คำอ่านรอง คือ ประถมะเทศสะหุณา, ประถมเทศสะหุณา

ตัวอย่างที่ 268 คำว่า โสตทัสนอุปกรณ
 อ่าน โสตะทัตสะนะอุปะกอน
 โสตะทัตสะนะอุปะกอน
 โสตะทัตสะนะอุบปะกอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,233)

คำว่า “โสตทัสนอุปกรณ” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า โสตะทัตสะนะอุปะกอน, โสตะทัตสะนะอุปะกอน, โสตะทัตสะนะอุบปะกอน คำอ่านหลัก คือ โสตะทัตสะนะอุปะกอน คำอ่านรอง คือ โสตะทัตสะนะอุปะกอน, โสตะทัตสะนะอุบปะกอน

ตัวอย่างที่ 269 คำว่า หีน-
อ่าน หินะ-
หีนนะ
ฮินะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,295)

คำว่า “หีน-” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า หินะ-, หีนนะ, ฮินะ- คำอ่านหลัก คือ หินะ-
คำอ่านรอง คือ หีนนะ, ฮินะ-

ตัวอย่างที่ 270 คำว่า อุปโลกน์
อ่าน อะปะโหลก
อุปะโหลก
อุบปะโหลก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,387)

คำว่า “อุปโลกน์” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า อะปะโหลก, อุปะโหลกมม, อุบปะโหลก
คำอ่านหลัก คือ อะปะโหลก คำอ่านรอง คือ อุปะโหลก, อุบปะโหลก

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ

คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ คือ
ลักษณะของคำภาษาไทยที่ปรากฏบันทึกคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะ และมากกว่าสองลักษณะ
ในเอกสารอ้างอิงหนึ่ง พบทั้งหมด 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 271 คำว่า กุฎิ
อ่าน กุค, กุคฺติ (กรมตำรา, 2470: 76)
กุค, กุคฺติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 152)
กุค, กุคฺติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 103)
กุค, กุคฺติ, กุติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 133)

คำว่า “กุฎิ” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า กุค, กุคติ และพบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่าน กุค, กุคติ, กุค

ตัวอย่างที่ 272 คำว่า จร

อ่าน จอน, จระระ (กรมตำรา, 2470: 164)
จระระ, จอระ, จอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 272)

คำว่า “จร” พบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในปทานุกรมบันทึกคำอ่านว่า จอน, จระระ และพบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านว่า จระระ, จอระ, จอน

ตัวอย่างที่ 273 คำว่า ชาติริส

อ่าน ชาครด, ชาติริด, ชาติริด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 267)
ชาติริด, ชาติริด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 360)

คำว่า “ชาติริส” พบการบันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านว่า ชาครด, ชาติริด, ชาติริด และพบการบันทึกคำอ่านสองลักษณะ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านว่า ชาติริด, ชาติริด

จากการศึกษาคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ 271 คำ คิดเป็นร้อยละ 96.10 ประกอบด้วย คำอ่านสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน 266 คำ คิดเป็นร้อยละ 94.33 คำอ่านสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.77 2) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 3) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06

ตารางที่ 3 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทย
ที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง

(n=100)

ลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่า สองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ	271	96.10
1.1 คำอ่านสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน	266	94.33
1.2 คำอ่านสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน	5	1.77
2. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ	8	2.84
3. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะ และมากกว่าสองลักษณะ	3	1.06
รวม	282	100

จากการศึกษาลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ผู้วิจัยพบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง มี 3 ลักษณะได้แก่ 1) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ 2) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ 3) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ ซึ่งลักษณะที่พบมากที่สุดคือ คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ จำนวน 271 คำ คิดเป็นร้อยละ 96.10 รองลงมาพบ คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ จำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 และ คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านไว้ทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยแบ่งการเปรียบเทียบออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะ จำนวน 269 คำ คิดเป็นร้อยละ 95.39 และ 2) การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.61 มีรายละเอียดดังนี้

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะ

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะนี้ ผู้วิจัยพบจำนวนทั้งหมด 269 คำ คิดเป็นร้อยละ 95.39 ประกอบด้วย การเติมเสียง การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง ดังนี้

1. การเติมเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการเติมเสียงทั้งหมด 134 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.52 ได้แก่ การเติมเสียงพยัญชนะ จำนวน 114 คำ คิดเป็นร้อยละ 40.43 และการเติมเสียงพยางค์ จำนวน 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.09 ดังนี้

1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ

การเติมเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยในคำอ่านรองพบการเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด ตามมาตราในคำอ่านภาษาไทยพบทั้งหมดจำนวน 134 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.52 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 274 คำว่า กรกฏาคม
อ่าน กระระคะดาคม
กระรั๊กะดาคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 11)

คำว่า “กรกฏาคม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กระระคะดาคม และคำอ่านรอง คือ กระรั๊กะดาคม พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กก ท้ายคำต้นในคำอ่านรอง อ่านว่า กระรั๊กะดาคม

ตัวอย่างที่ 275 คำว่า กุศโลบาย²⁹
อ่าน กุสะ-, กุคสะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “กุศโลบาย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กุสะ- และคำอ่านรอง คือ กุคสะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน โดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ท้ายคำต้น อ่าน กุคสะ-

ตัวอย่างที่ 276 คำว่า ความโทษก
อ่าน ความะโทษก, ความมะโทษก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 185)
ความะโทษก, ความมะโทษก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 245)

คำว่า “ความโทษก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ความะโทษก และคำอ่านรอง คือ ความมะโทษก พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน โดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กม ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่าน ความมะโทษก

ตัวอย่างที่ 277 คำว่า โจรกรรม
อ่าน โจระกำ, โจนะกำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โจรกรรม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ โจระกำ และคำอ่านรอง คือ โจนะกำ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน โดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน อ่าน โจนะกำ

ตัวอย่างที่ 278 คำว่า เจต-
อ่าน เจตะ-, เจตุตะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 321)

²⁹ กุศโลบาย หมายถึง น. อุบายอันแยบคาย. (ส. กุศล + อุปาย). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “เจต-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ เจตะ- และคำอ่านรอง คือ เจคตะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ในคำอ่านรอง อ่านว่า เจคตะ-

ตัวอย่างที่ 279 คำว่า ชาติพันธุ์
อ่าน ชาติพันธุ์, ชาคฺติพันธุ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 268)

คำว่า “ชาติพันธุ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ชาติพันธุ์ และคำอ่านรอง คือ โจนระกำ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ท้ายคำต้นในคำอ่านรอง อ่าน ชาคฺติพันธุ์

ตัวอย่างที่ 280 คำว่า ชาติพันธุ์วิทยา
อ่าน ชาติพันธุ์วิททยา
ชาคฺติพันธุ์วิททยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 215)

คำว่า “ชาติพันธุ์วิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ชาติพันธุ์วิททยา และคำอ่านรอง คือ ชาคฺติพันธุ์วิททยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ในคำอ่านรอง อ่านว่า ชาคฺติพันธุ์วิททยา

ตัวอย่างที่ 281 คำว่า ญาติ-
อ่าน ยาติ-, ยาคฺติ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 292)
ยาติ-, ยาคฺติ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 390)

คำว่า “ญาติ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ยาติ- และคำอ่านรอง คือ ยาคฺติ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่าน ยาคฺติ-

ตัวอย่างที่ 282 คำว่า นาฏกะ³⁰
 อ่าน นาตะกะ
 นาคตะกะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532: 576)

คำว่า “นาฏกะ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ นาตะกะ และคำอ่านรอง คือ นาคตะกะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ในคำอ่านรอง อ่านว่า นาคตะกะ

ตัวอย่างที่ 283 คำว่า บริเฉทกาล³¹
 อ่าน บอริเฉทะกาน
 บอริเฉตทะกาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 608)

คำว่า “บริเฉทกาล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บอริเฉทะกาน และคำอ่านรอง คือ นาคตะกะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กค ในคำอ่านรอง อ่านว่า บอริเฉตทะกาน

ตัวอย่างที่ 284 คำว่า ปฏิภาณ-
 อ่าน ปะติพานะ-, ปะติพานนะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 494)
 ปะติพานะ-, ปะติพานนะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 647)

คำว่า “ปฏิภาณ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ปะติพานะ- และคำอ่านรอง คือ ปะติพานนะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่าน ปะติพานนะ-

³⁰ นาฏกะ หมายถึง (แบบ) น. ผู้ฟ้อนรำ. (ป., ส.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 576)

³¹ บริเฉทกาล หมายถึง น. เวลาที่มีกำหนดลง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 608)

ตัวอย่างที่ 285 คำว่า ประกาศนียบัตร
อ่าน ประกาศนียบัตร
ประกาศนียบัตร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 653)

คำว่า “ประกาศนียบัตร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ประดิพานะ- และคำอ่านรอง คือ ประกาศนียบัตร พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่าน ประกาศนียบัตร

ตัวอย่างที่ 286 คำว่า ผรุส-
อ่าน ผะรุสะ-, ผะรุคฺสะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 726)

คำว่า “ผรุส-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ผะรุสะ- และคำอ่านรอง คือ ผะรุคฺสะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่านว่า ผะรุคฺสะ-

ตัวอย่างที่ 287 คำว่า ภาชนะ
อ่าน พาชนะ, พาคฺชนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 615)
พาชนะ, พาคฺชนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 820)

คำว่า “ภาชนะ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พาชนะ และคำอ่านรอง คือ พาคฺชนะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ท้ายคำต้น ในคำอ่านรอง อ่าน พาคฺชนะ

ตัวอย่างที่ 288 คำว่า ภาส-
อ่าน พาสะ-, พาคฺสะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 823)

คำว่า “ภาส-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ภาส- และคำอ่านรอง คือ พาดส- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ท้ายคำต้น คำอ่านรองอ่าน พาดส-

ตัวอย่างที่ 289 คำว่า ภูมิลำเนา
อ่าน ภูมิ-, พูมิ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

คำว่า “ภูมิลำเนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ภูมิ- และคำอ่านรอง คือ พูมิ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กม ท้ายคำต้น คำอ่านรองอ่าน พูมิ-

ตัวอย่างที่ 290 คำว่า มฤคทายวัน
อ่าน มะรีคะทายะวัน
มะรีกคะทายะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 825)

คำว่า “มฤคทายวัน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ มะรีคะทายะวัน และคำอ่านรอง คือ มะรีกคะทายะวัน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ เกย ท้ายคำต้น คำอ่านรองอ่าน มะรีกคะทายะวัน

ตัวอย่างที่ 291 คำว่า มารวิจิต
อ่าน มาระวิจิต, มานระวิจิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 643)
มาระวิจิต, มานระวิจิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 858)

คำว่า “มารวิจิต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ มาระ- และคำอ่านรอง คือ มานระวิจิต พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ท้ายคำต้น คำอ่านรองอ่าน มานระวิจิต

ตัวอย่างที่ 292 คำว่า วิปลาต
อ่าน วิปะลาด, วิบปะลาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,078)

คำว่า “วิปลาต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ วิปะลาด และคำอ่านรอง คือ วิบปะลาด พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กบ ท้ายคำต้น คำอ่านรอง อ่านว่า วิบปะลาด

ตัวอย่างที่ 293 คำว่า ศาสนูปถัมภก
อ่าน สาสะนูปะถำพก, สาดสะนูปะถำพก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “ศาสนาูปถัมภก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สาสะนูปะถำพก และคำอ่านรอง คือ สาดสะนูปะถำพก พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ในคำอ่านรอง อ่าน สาดสะนูปะถำพก

ตัวอย่างที่ 294 คำว่า อุปะพันธ์
อ่าน อุปะพันธ์, อุบปะพันธ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,386)

คำว่า “อุปะพันธ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อุปะพันธ์ และคำอ่านรอง คือ อุบปะพันธ์ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กบ ในตำแหน่งคำอ่านรอง อ่าน อุบปะพันธ์

ตัวอย่างที่ 295 คำว่า เอกภาคี³²
อ่าน เอกะภาคี, เอกกะภาคี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,391)

³²เอกภาคี หมายถึง น. ฝ่ายเดียว หมายถึง ประเทศที่ปลีกตัวปฏิบัติการทางการเมืองเป็นต้น โดยลำพัง ไม่มีประเทศอื่นร่วมหรือรับรู้ด้วย. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,391)

คำว่า “เอกภาลี” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ เอกกะ- และคำอ่านรอง คือ เอกกะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียงพยัญชนะ คือ เติมเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กก ในคำอ่านรอง อ่าน เอกกะ-

1.2 การเติมเสียงพยางค์

การเติมเสียงพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยในคำอ่านรองพบการเติมเสียงพยางค์ในคำอ่านรอง พบทั้งหมดจำนวน 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.09 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 296 คำว่า กลอักษร
อ่าน กนอักษร
กนละอักษร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 73)

คำว่า “กลอักษร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กนอักษร และคำอ่านรอง คือ กนละอักษร พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ ละ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรองอ่านว่า กนละอักษร

ตัวอย่างที่ 297 คำว่า บรรยาย
อ่าน บันยาย
บันระยาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 606)

คำว่า “บรรยาย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บันยาย และคำอ่านรอง คือ บันระยาย พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ ระ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรองอ่าน บันระยาย

ตัวอย่างที่ 298 คำว่า บุคลาธิษฐาน
อ่าน บุคละลาทิดาน
บุคละลาทิดสะถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 629)

คำว่า “บุคลาธิษฐาน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บุคคะลาทิดถาน และคำอ่านรอง คือ บุคคะลาทิดสะถาน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ สะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรอง อ่านว่า บุคคะลาทิดสะถาน

ตัวอย่างที่ 299 คำว่า ปรัชญา
อ่าน ปรัคยา
ปรัคชะยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 668)

คำว่า “ปรัชญา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ปรัคยา และคำอ่านรอง คือ ปรัคชะยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ ชะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรอง อ่านว่า ปรัคชะยา

ตัวอย่างที่ 300 คำว่า ปรากฎการณั์
อ่าน ปรากคทาน
ปรากคตะทาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 669)

คำว่า “ปรากฎการณั์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ปรากคทาน และคำอ่านรอง คือ ปรากคตะทาน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ ตะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรอง อ่านว่า ปรากคตะทาน

ตัวอย่างที่ 301 คำว่า ศาสตร์-
อ่าน สาดตระ-
สาดสะตระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,100)

คำว่า “ศาสตร์-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สาดตระ- และคำอ่านรอง คือ สาดสะตระ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ สะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง คำอ่านรอง อ่าน สาดสะตระ-

- ตัวอย่างที่ 302** คำว่า สรรเสริญ
 อ่าน สันเสิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 789)
 สันระเสิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,134)

คำว่า “ศาสตร์-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สันเสิน และคำอ่านรอง คือ สันระเสิน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยัญค์ ระ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง คำอ่านรอง อ่าน สันระเสิน

- ตัวอย่างที่ 303** คำว่า ศิลธรรม
 อ่าน สีนท่า, สิ้นละท่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 771)
 สีนท่า, สิ้นละท่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,103)

คำว่า “ศิลธรรม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สีนท่า และคำอ่านรอง คือ สิ้นละท่าพบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยัญค์ ละ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรองอ่านว่า สิ้นละท่า

- ตัวอย่างที่ 304** คำว่า อธิษฐาน
 อ่าน อะทิดถาน
 อะทิดสะถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,324)

คำว่า “อธิษฐาน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อะทิดถาน และคำอ่านรอง คือ อะทิดสะถาน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยัญค์ สะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรองอ่านว่า อะทิดสะถาน

- ตัวอย่างที่ 305** คำว่า อาสาพห-
 อ่าน อะसानหะ-
 อะसानละหะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,370)

คำว่า “อาสาพห-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อะसानหะ- และคำอ่านรอง คือ อะसानละหะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเติมเสียง คือ เติมเสียงพยางค์ ละ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านรองอ่านว่า อะसानละหะ-

2. การตัดเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองมากกว่าลักษณะผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการตัดเสียงทั้งหมด 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.13 ได้แก่ การตัดเสียงพยัญชนะ จำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.48 และการตัดเสียงพยางค์ จำนวน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.25 ดังนี้

2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ

การตัดเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านโดยในคำอ่านรองพบการตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดในคำอ่านรอง พบทั้งหมดจำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.48 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 306 คำว่า กาฟโรค
อ่าน กานละโรค
กาละโรค (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 119)

คำว่า “กาฟโรค” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กานละโรค และคำอ่านรอง คือ กาละโรค พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ในคำอ่านหลักแล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า กาละโรค

ตัวอย่างที่ 307 คำว่า กุล-
อ่าน กุนละ-
กุลละ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 105)
กุนละ-
กุลละ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 135)

คำว่า “กุล-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กุลละ- และคำอ่านรอง คือ กุลละ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า กุลละ-

ตัวอย่างที่ 308 คำว่า วณิพก
อ่าน ะนิบพก
ะนิบพก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,052)

คำว่า “วณิพก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ะนิบพก และคำอ่านรอง คือ ะนิบพก พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กบ ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า ะนิบพก

ตัวอย่างที่ 309 คำว่า สมร-
อ่าน สะหุมอนระ-
สะหุมอระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,127)

คำว่า “สมร-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สะหุมอนระ- และคำอ่านรอง คือ สะหุมอระ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กน ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า สะหุมอระ-

ตัวอย่างที่ 310 คำว่า อองคัพพ
อ่าน อองคาบพะยบ
องคาพะยบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,321)

คำว่า “อองคัพพ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อองคาบพะยบ และคำอ่านรอง คือ อองคาพะยบ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กบ ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า อองคาพะยบ

2.2 การตัดเสียงพยางค์

การตัดเสียงพยางค์ คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน โดยในคำอ่านรองพบการตัดเสียงพยางค์ในคำอ่านรอง พบทั้งหมดจำนวน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.25 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 311 คำว่า เกียรติประวัติ
อ่าน เกียรติประวัติ
เกียรติประวัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 147)

คำว่า “เกียรติประวัติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ เกียรติประวัติ และคำอ่านรอง คือ เกียรติประวัติ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยางค์ ติ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า เกียรติประวัติ

ตัวอย่างที่ 312 คำว่า คุณสมบัติ
อ่าน คุณนะสมบัติ
คุณสมบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 253)

คำว่า “คุณสมบัติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คุณนะสมบัติ และคำอ่านรอง คือ คุณสมบัติ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยางค์ นะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า คุณสมบัติ

ตัวอย่างที่ 313 คำว่า จิตบำบัด
อ่าน จิตตะ-
จิต- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 312)

คำว่า “จิตบำบัด” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ จิตตะ- และคำอ่านรอง คือ จิต- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยางค์ ตะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า จิต-

ตัวอย่างที่ 314 คำว่า คุณย-
อ่าน คุณละยะ-
คุณยะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 412)

คำว่า “คุณ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คุณละยะ- และคำอ่านรอง คือ คุณยะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญจ ะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า คุณยะ-

ตัวอย่างที่ 315 คำว่า นิเวศวิทยา
อ่าน นิเวศะวิดทะยะ
นิเวศวิดทะยะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 592)

คำว่า “นิเวศวิทยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ นิเวศะวิดทะยะ และคำอ่านรอง คือ นิเวศวิดทะยะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญจ ะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า นิเวศวิดทะยะ

ตัวอย่างที่ 316 คำว่า บรรณารักษ์ศาสตร์
อ่าน บันนารักสะสาด
บันนารักสาด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 605)

คำว่า “บรรณารักษ์ศาสตร์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บันนารักสะสาด และคำอ่านรอง คือ บันนารักสาด พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการตัดเสียง คือ ตัดเสียงพยัญจ ะ ทำหน้าที่เชื่อมคำหลัง ในคำอ่านหลัก แล้วบันทึกคำอ่านรอง อ่านว่า บันนารักสาด

ตัวอย่างที่ 317 คำว่า บุญราสี
อ่าน บุญยะราสี
บุญยราสี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 605)

3. การเปลี่ยนเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการเปลี่ยนเสียงทั้งหมด 85 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.41 แบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ จำนวน 82 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.08 ประกอบด้วย การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ จำนวน 31 คำ คิดเป็นร้อยละ 11 การเปลี่ยนเสียงสระ จำนวน 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.73 การเปลี่ยนเครื่องหมายวรรณยุกต์ จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.35 และ การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06 ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนเสียง 3 ลักษณะได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ การเปลี่ยนเสียงสระ การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ

การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะในคำหลัก จากลักษณะหนึ่งเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ในตำแหน่งคำอ่านรอง พบจำนวน 31 คำ คิดเป็นร้อยละ 11 แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนเสียงอ่านพยัญชนะ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดเป็นเสียงสระ และการเปลี่ยนเสียงอักษรนำ ดังนี้

1) การเปลี่ยนเสียงอ่านพยัญชนะ

การเปลี่ยนเสียงอ่านพยัญชนะ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะหนึ่งเป็นอีกเสียงหนึ่งในคำอ่านรอง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 321 คำว่า คนธรรพ³³

อ่าน คนทนพะ-, คนทบพะ-

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 166)

คนทนพะ-, คนทบพะ-

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 217)

คำว่า “คนธรรพ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คนทันพะ- และคำอ่านรอง คือ คนทับพะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร อ่านออกเสียงตัวสะกด แม่ กน เป็นเสียงพยัญชนะ พ อ่านออกเสียงตัวสะกด แม่กบ ในคำอ่านรอง อ่านว่า คนทับพะ-

ตัวอย่างที่ 322 คำว่า บรรพชา
อ่าน บันพะชา
บันพะชา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 606)

คำว่า “คนธรรพ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บันพะชา และคำอ่านรอง คือ บับพะชา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร อ่านออกเสียงตัวสะกด แม่ กน เป็นเสียงพยัญชนะ พ อ่านออกเสียงตัวสะกด แม่กบ ในคำอ่านรอง อ่านว่า บับพะชา

ตัวอย่างที่ 323 คำว่า บุญชริก³⁴
อ่าน บุนคะริก
บุนทะริก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 630)

คำว่า “บุญชริก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ บุนคะริก และคำอ่านรอง คือ บุนทะริก พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ฃ อ่านออกเสียง ค เป็นเสียง ท ในคำอ่านรอง อ่านว่า บุนทะริก

³³ คนธรรพ หมายถึง น. ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง เป็นบริวารท้าวธตรฐ มีความชำนาญในวิชาดนตรีและขับร้อง. (ส. คนธรว; ป. คนธพพ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 217)

³⁴ บุญชริก หมายถึง น. บัวขาว; ชื่อสังขยา คือ 1 มี 0 ตามหลัง 112 ตัว; ชื่อช้างตระกูล 1 ในตระกูลช้างทั้ง 10. (ป., ส. ปุณชริก). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 630)

ตัวอย่างที่ 324 คำว่า ภัณฑาคาร
อ่าน พันดาคาน
พันทาคาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 818)

คำว่า “ภัณฑาคาร” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พันดาคาน และคำอ่านรอง คือ พันทาคาน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ฑ อ่านออกเสียง ด เป็นเสียง ท ในคำอ่านรอง อ่านว่า พันทาคาน

ตัวอย่างที่ 325 คำว่า อถรรพเวท
อ่าน อะถัพพะเวด
อะถัพพะเวด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,323)

คำว่า “อถรรพเวท” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อะถัพพะเวด และคำอ่านรอง คือ อะถัพพะเวด พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ฐ อ่านออกเสียง ตัวสะกด แม่ กน เป็นเสียงพยัญชนะ พ อ่านออกเสียงตัวสะกด แม่ กบ ในคำอ่านรอง อ่านว่า อะถัพพะเวด

2) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดเป็นเสียงสระ

การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะตัวสะกดเป็นเสียงสระ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ เดิมในคำหลักอ่านเสียงพยัญชนะอยู่ตำแหน่งประกอบหลังพยัญชนะหน้าออกเสียงเป็นตัวสะกดตามมาตราในภาษาไทย เปลี่ยนเป็นอ่านพยัญชนะตามเสียงพยัญชนะประกอบสระ อะ ในคำอ่านรอง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 326 คำว่า กุล
อ่าน กุน, กุละ (กรมคำรา, 2470: 79)
กุน, กุละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 154)

คำว่า “กุล” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กุน และคำอ่านรอง คือ กุละ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ล ออกเสียงตัวสะกด แม่กน เป็นเสียงพยัญชนะ ล ประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า กุละ

ตัวอย่างที่ 327 คำว่า โฉล
 อ่าน โฉน, โฉละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 307)
 โฉน, โฉละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 244)
 โฉน, โฉละ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 329)

คำว่า “โฉล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ โฉน และคำอ่านรอง คือ โฉละ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ล ออกเสียงตัวสะกด แม่กน เป็นเสียงพยัญชนะ ล ประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า โฉละ

ตัวอย่างที่ 328 คำว่า นพ
 อ่าน นบ, นพะะ (กรมตำรา, 2470: 362)
 นบ, นพะะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 488)

คำว่า “นพ” ปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ นบ และคำอ่านรอง คือ นพะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ พ ออกเสียงตัวสะกด แม่กบ เป็นเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า นพะ

ตัวอย่างที่ 329 คำว่า พล³⁵
 อ่าน พนละ-, พลละ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 581)
 พนละ-, พลละ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

คำว่า “พล-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พนละ- และคำอ่านรอง คือ พละ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ล ออกเสียงตัวสะกด แม่กน เป็นเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า พละ-

ตัวอย่างที่ 330 คำว่า วิเขป
 อ่าน วิเขป, วิเขปะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 752)
 วิเขป, วิเขปะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,071)

คำว่า “วิเขป” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ วิเขป และคำอ่านรอง คือ วิเขปะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ป ออกเสียงตัวสะกด แม่กบ เป็นเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า วิเขปะ

ตัวอย่างที่ 331 คำว่า อุทก
 อ่าน อุทก, อุทกะ (กรมตำรา, 2470: 891)

คำว่า “อุทก” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อุทก และคำอ่านรอง คือ อุทะกะ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ก ออกเสียงตัวสะกด แม่กก เป็นเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ อะ อ่านอย่างเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่านว่า อุทะกะ

³⁵ พล- หมายถึง น. กำลิ่ง, มักใช้ประกอบคำอื่น เช่น พระทศพล อันเป็นพระนามพระพุทธเจ้า หมายความว่า ทรงมีพระญาณอันเป็นกำลิ่ง ๑๐ ประการ มีฐานาฐานญาณ คือ ปรินิพพานญาณและสิ่งที่มีฐานะเป็นต้น; ทหาร เช่น กองพล ตรวจพล ยกพลขึ้นบก; สามัญ, ธรรมดา ๆ, พื้น ๆ, เช่น ของพล ๆ; ยศทหารและตำรวจสัญญาบัตร รองจากจอมพล (เดิมใช้ว่า นายพล). (ป., ส.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

3) การเปลี่ยนเสียงอักษรนำ

การเปลี่ยนเสียงอักษรนำ คือ การเปลี่ยนแปลงบันเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ เดิมในคำหลักอ่านเสียงพยัญชนะในตำแหน่งคำอ่านหนึ่งเป็นเสียงคล้ายมีพยัญชนะ ห นำ เปลี่ยนเป็นอ่านตาเสียงพยัญชนะเดิมไม่ปรากฏเสียง ห นำ ในอีกคำอ่านตำแหน่งหนึ่ง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 332 คำว่า กุศราษ
อ่าน กุศระหราด
กุศระหราด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 136)

คำว่า “กุศราษ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กุศระหฺราด และคำอ่านรอง คือ กุศระราด พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงการอ่านอย่างอักษร ห นำ เป็นการอ่านตามพยัญชนะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า กุศระราด

ตัวอย่างที่ 333 คำว่า ขะมักขะมั้น
อ่าน ขะมักขะมั้น
ขะหมฺักขะมั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 175)

คำว่า “ขะมักขะมั้น” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ขะมักขะมั้น และคำอ่านรอง คือ ขะหมฺักขะมั้น พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงการอ่านตามพยัญชนะ เป็นการอ่านอย่างอักษร ห นำ ในคำอ่านรอง อ่านว่า ขะหมฺักขะมั้น

ตัวอย่างที่ 334 คำว่า ปัจญีก
อ่าน ปัจจะหนฺีก
ปัจจะญีก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 687)

คำว่า “ปัจญีก” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ปัจจะหนฺีก และคำอ่านรอง คือ ปัจจะญีก พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงการอ่านอย่างอักษร ห นำ เป็นการอ่านตามพยัญชนะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า ปัจจะญีก

ตัวอย่างที่ 335 คำว่า สมรรถ-
 อ่าน สะมัดตะ-
สะหุ้มดตะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,127)

คำว่า “สมรรถ-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สะมัดตะ- และคำอ่านรอง คือ สะหุ้มดตะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงการอ่านตามพยัญชนะ เป็นการอ่านอย่างอักษร ห นำ ในคำอ่านรอง อ่านว่า สะหุ้มดตะ-

ตัวอย่างที่ 336 คำว่า อาขยาน
 อ่าน อาชะหุยาน
 อาชะยาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,360)

คำว่า “อาขยาน” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อาชะหุยาน และคำอ่านรอง คือ อาชะยาน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงการอ่านอย่างอักษร ห นำ เป็นการอ่านตามพยัญชนะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า อาชะยาน

3.1.2 การเปลี่ยนเสียงสระ

การเปลี่ยนเสียงสระ คือ การเปลี่ยนแปลงบันเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระในคำหลัก จากลักษณะหนึ่งเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ในตำแหน่งคำอ่านรอง พบจำนวน 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.73 แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนเสียงอ่านสระ และการเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียงตัวสะกด ดังนี้

1) การเปลี่ยนเสียงอ่านสระ

การเปลี่ยนเสียงอ่านสระ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระ เดิมในคำหลักอ่านเสียงสระหนึ่งเป็นอีกเสียงหนึ่งในคำอ่านรอง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 337 คำว่า ครหา
 อ่าน คะระหา
 คอระหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 219)

คำว่า “ครหา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คะระหา และคำอ่านรอง คือ คอระหา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ ออ ในคำอ่านรอง อ่านว่า คอระหา

ตัวอย่างที่ 338 คำว่า ถาวร-
 อ่าน ถาวรอะ-
 ถาวระระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 372)
 ถาวรอะ-
 ถาวระระ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 492)

คำว่า “ถาวร-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ถาวรอะ- และคำอ่านรอง คือ ถาวระระ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ อะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า ถาวระระ-

ตัวอย่างที่ 339 คำว่า นิมมานรดี
 อ่าน นิมมานะระดี
 นิมมานอะระดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 589)

คำว่า “นิมมานรดี” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ นิมมานะระดี และคำอ่านรอง คือ นิมมานอะระดี พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ ออ ในคำอ่านรอง อ่านว่า นิมมานอะระดี

ตัวอย่างที่ 340	คำว่า มกร-	
	อ่าน มะก <u>อ</u> ระ-	
	มะก <u>ะ</u> ระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 622)
	มะก <u>อ</u> ระ-	
	มะก <u>ะ</u> ระ-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 829)

คำว่า “มกร-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ มะกอระ- และคำอ่านรอง คือ มะกะระ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงสระ ออ เป็นเสียงสระ อะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า มะกะระ-

ตัวอย่างที่ 341	คำว่า อมฤต	
	อ่าน อะ <u>ม</u> ะ <u>ร</u> ิต	
	อะ <u>ม</u> ะ <u>ร</u> ิต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 897)
	อะ <u>ม</u> ะ <u>ร</u> ิต	
	อะ <u>ม</u> ะ <u>ร</u> ิต	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,333)

คำว่า “อมฤต” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อะมะริต และคำอ่านรอง คือ อะมะริต พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี ในคำอ่านรอง อ่านว่า อะมะริต

ตัวอย่างที่ 342	คำว่า กฤษยา	
	อ่าน ก <u>ร</u> ฤษยา	
	ก <u>ะ</u> ฤษยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 69)

คำว่า “กฤษยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กรฤษยา และคำอ่านรอง คือ กะฤษยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงอ่านกึ่งสระ กุ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงเต็มมาตราอ่านออกเสียง กะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า กะฤษยา

ตัวอย่างที่ 343 คำว่า พฤษศบดี
 อ่าน พฤษศบอดี
 พฤษศบอดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 769)

คำว่า “พฤษศบดี” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พฤษศบอดี และคำอ่านรอง คือ พฤษศบอดี พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงอ่านกึ่งสระ พุ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงเต็มมาตราอ่านออกเสียง พระ ในคำอ่านรอง อ่านว่า พฤษศบอดี

ตัวอย่างที่ 344 คำว่า สกรรมกริยา
 อ่าน สะกักริยา
 สะกักระริยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,110)

คำว่า “สกรรมกริยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สะกักริยา และคำอ่านรอง คือ สะกักระริยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงอ่านกึ่งสระ กุ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงเต็มมาตราอ่านออกเสียง กะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า สะกักระริยา

ตัวอย่างที่ 345 คำว่า อกรรมกริยา
 อ่าน อะกักริยา
 อะกักระริยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,320)

คำว่า “อกรรมกริยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อะกักริยา และคำอ่านรอง คือ อะกักระริยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงอ่านกึ่งสระ กุ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงเต็มมาตราอ่านออกเสียง กะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า อะกักระริยา

2) การเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียงตัวสะกด

การเปลี่ยนเสียงสระเป็นเสียงตัวสะกด คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเสียงสระ เดิมในคำหลักอ่านเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระ อะ เปลี่ยนเป็นอ่านเสียงพยัญชนะประกอบเสียงตัวสะกดตามมาตรฐานภาษาไทย ในคำอ่านรอง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 346 คำว่า เกตุมาลา
อ่าน เก-ตุมาลา
เกตุมาลา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 138)

คำว่า “เกตุมาลา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ เก-ตุมาลา และคำอ่านรอง คือ เกตุมาลา พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า ตู ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ในคำอ่านรอง อ่านว่า เกตุมาลา

ตัวอย่างที่ 347 คำว่า คมน-
อ่าน คมะมะนะ-
คम्मมะนะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 218)

คำว่า “คมน-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คมะมะนะ- และคำอ่านรอง คือ คम्मมะนะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า คะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะประกอบพยัญชนะตัวสะกด แม่ กม คำอ่านรอง อ่านคम्मมะนะ-

ตัวอย่างที่ 348 คำว่า จลนพลศาสตร์³⁶
อ่าน จะละนะพนละสาต
จลนะนะพนละสาต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 291)

คำว่า “จลนพลศาสตร์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ จลณะนะพนละสาต และคำอ่านรอง คือ จนณะนะพนละสาต พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า จล ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะประกอบพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน คำอ่านรอง อ่าน จนณะนะพนละสาต

ตัวอย่างที่ 349 คำว่า ปกติ
อ่าน ปะกะติ
ปกกะติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 646)

คำว่า “ปกติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ปะกะติ และคำอ่านรอง คือ ปกกะติ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า ปะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะตัวสะกดแม่ กก ในคำอ่านรอง อ่าน ปกกะติ

ตัวอย่างที่ 350 คำว่า มกราคม
อ่าน มะกะราม
มกกระราม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 646)

คำว่า “ปกติ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ มะกะราม และคำอ่านรอง คือ มกกระราม พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเสียงพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า มะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะตัวสะกดแม่ กก ในคำอ่านรอง อ่าน มกกระราม

³⁶ จลนพลศาสตร์ หมายถึง น. สาขาหนึ่งของพลศาสตร์ ว่าด้วยการเคลื่อนที่ของเทวดลุตที่เป็นของแข็ง และแรงที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนที่นั้นด้วย. (อ. kinetics). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 291)

ตัวอย่างที่ 351 คำว่า วัชรธาตุมณฑล³⁷
 อ่าน วัดชะระธาตุมณฑน
 วัดชะระธาตุมณฑน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,058)

คำว่า “วัชรธาตุมณฑล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ วัดชะระธาตุมณฑน และคำอ่านรอง คือ วัดชะระธาตมณฑน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า ตู ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะตัวสะกด แม่ กด ในคำอ่านรอง อ่านว่า วัดชะระธาตมณฑน

ตัวอย่างที่ 352 คำว่า สมคูล
 อ่าน สะมะคูน
 สมคูน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,124)

คำว่า “สมคูล” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สะมะคูน และคำอ่านรอง คือ สมคูน พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า มะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะตัวสะกด แม่ กม ในคำอ่านรอง อ่านว่า สมคูน

ตัวอย่างที่ 353 คำว่า สัมปรายภพ
 อ่าน สัมปะรายะพบ
 สัมปะรายพบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,169)

คำว่า “อักษรลักษณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สัมปะรายะพบ และคำอ่านรอง คือ สัมปะรายพบ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบ

³⁷ วัชรธาตุมณฑล หมายถึง น. สัญลักษณ์ในทางปัญญาอันคมกล้าที่สามารถตัดอวิชชาได้. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,058)

เสียงสระอ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า อะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะ
ตัวสะกด แม่ เกย ในคำอ่านรอง อ่านว่า สัมประรายพบ

ตัวอย่างที่ 354 คำว่า อักษรลักษณ์

อ่าน อักษรระลัก

อักษรอนลัก

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,347)

คำว่า “อักษรลักษณ์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึก
คำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ อักษรระลัก และคำอ่านรอง คือ อักษรอนลักพบลักษณะ
การเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนจากการอ่านพยัญชนะประกอบเสียงสระ
อ่านอย่างเรียงพยางค์ว่า อะ ในคำอ่านหลัก เป็นเสียงพยัญชนะต้นประกอบพยัญชนะตัวสะกด
แม่ ะ ในคำอ่านรอง อ่านว่า อักษรอนลัก

3.1.3 การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์

การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึก
เสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ เดิมในคำหลักอ่านบันทึกเครื่องหมาย
กำกับเสียงวรรณยุกต์เสียงหนึ่ง เปลี่ยนการใช้เครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์เป็นอีกเสียงหนึ่ง
ในคำอ่านรอง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 355 คำว่า นกษัตริย์

อ่าน น้อกะสัด

นอกะสัด

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 246)

น้อกะสัด

นอกะสัด

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 331)

คำว่า “นกษัตริย์” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และ
พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ น้อกะสัด และคำอ่านรอง คือ นอกะสัด
พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียง คือ เปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์
เดิมบันทึกเครื่องหมาย ไม้โท อ่านเสียงวรรณยุกต์โท ในคำอ่านหลัก เป็นไม้บันทึกเครื่องหมาย
กำกับเสียงวรรณยุกต์ อ่านเสียงวรรณยุกต์จัตวา ในคำอ่านรอง อ่านว่า นอกะสัด

3.2 การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ

การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงบันทึกเสียงคำอ่าน โดยการเปลี่ยนมากกว่าหนึ่งลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ และการเปลี่ยนเสียงสระ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 356 คำว่า กรัชกาย
อ่าน กะรัชชะกาย
กะหุรัชชะกาย
กุรัชชะกาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 64)

คำว่า “กรัชกาย” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสามลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กะรัชชะกาย และคำอ่านรอง คือ กะหุรัชชะกาย, กุรัชชะกาย พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียงสองลักษณะ คือ เปลี่ยนจากการอ่านตามพยัญชนะเป็นการอ่านอย่างอักษร ห นำ ในคำอ่านรองที่หนึ่ง อ่านว่า กะหุรัชชะกาย และพบการเปลี่ยนเสียงเต็มมาตราอ่าน กะ เป็นการอ่านเสียงกึ่งสระออกเสียงพยัญชนะ ร ควบ ในคำอ่านรอง อ่าน กุรัชชะกาย

ตัวอย่างที่ 357 คำว่า ฉาวร
อ่าน ฉาวอน
ฉาวะระ (กรมตำรา, 2470: 303)

คำว่า “ฉาวร” ปทานุกรม บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ฉาวอน และคำอ่านรอง คือ ฉาวะระ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียงสองลักษณะ คือ เปลี่ยนเสียงสระ ออ เป็นสระ อะ และเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร ออกเสียงพยัญชนะ ตัวสะกดแม่ กน เป็นเสียงพยัญชนะประกอบสระ อะ อ่านเรียงพยางค์ ในคำอ่านรอง อ่าน ฉาวะระ

ตัวอย่างที่ 358 คำว่า ภราครภาพ
อ่าน พระระคะระพาบ
พระคอนระพาบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 817)

คำว่า “ภราดรภาพ” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พระราดระพาบ และคำอ่านรอง คือ พระราดอนระพาบ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านโดยการเปลี่ยนเสียงสองลักษณะ คือ เปลี่ยนเสียงสระ อะ เป็นสระ ออ และเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ร ออกเสียงประกอบสระ อะ อ่านแบบเรียงพยางค์ เป็นอ่านเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน ในคำอ่านรอง อ่าน พระราดอนระพาบ

จากการศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ ผู้วิจัยพบการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะ ทั้งหมด 269 คำ คิดเป็นร้อยละ 95.39 แบ่งเป็น 3 ลักษณะ 1) การเติมเสียง 134 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.52 ประกอบด้วย การเติมเสียงพยัญชนะ 114 คำ คิดเป็นร้อยละ 40.43 การเติมเสียงพยางค์ 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.09 2) การตัดเสียง 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.13 ประกอบด้วย การตัดเสียงพยัญชนะ 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.48 การตัดเสียงพยางค์ 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.25 3) การเปลี่ยนเสียง 85 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.14 ประกอบด้วย การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ 31 คำ คิดเป็นร้อยละ 11 การเปลี่ยนเสียงสระ 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.43 การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.35 การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงลักษณะคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.61 ประกอบด้วย การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง การเติมเสียง การตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง ดังนี้

1. การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง ทั้งหมด 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.55 มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 359	คำว่า กุฎิ	
	อ่าน กุ <u>ด</u> , กุ <u>ด</u> ติ	(กรมตำรา, 2470: 76)
	กุ <u>ด</u> , กุ <u>ด</u> ติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2511: 152)
	กุ <u>ด</u> , กุ <u>ด</u> ติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 103)
	กุ <u>ด</u> , กุ <u>ด</u> ติ, กุ <u>ด</u> ติ	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 133)

คำว่า “กุฎิ” พจนานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ กุด คำอ่านรอง คือ กุดติ และในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านรองสองลักษณะ คือ กุดติ, กุดติ พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะได้แก่ การเติมเสียง โดยเติมเสียงพยางค์ ติ ท้ายคำ ในคำอ่านรอง อ่าน กุดติ และการตัดเสียง โดยตัดเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กด ในคำอ่านรอง อ่านว่า กุดติ

ตัวอย่างที่ 360	คำว่า คณนา	
	อ่าน <u>ค</u> ณะ <u>น</u> นา	
	<u>ค</u> ัน <u>น</u> นา	
	<u>ค</u> น <u>น</u> นา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 214)

คำว่า “คณนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกเสียงคำอ่านสามลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ คณะนนา และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ คันนนา, คนนนา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะได้แก่ การเติมเสียง โดยเติมเสียง พยัญชนะตัวสะกดแม่ กน ในคำอ่านรอง อ่าน คันนนา และการเปลี่ยนเสียง โดยเปลี่ยนเสียง สระ ะ ะ อ่านแบบเรียงพยางค์ เป็นเสียงพยัญชนะ ฌ ออกเสียงเป็นพยัญชนะตัวสะกด แม่กน ในคำอ่านรอง อ่าน คนนนา

ตัวอย่างที่ 361	คำว่า จันทรปราคา	
	อ่าน จัน <u>ทร</u> ปะ <u>ร</u> าคา	
	จัน <u>ทร</u> ะ <u>ร</u> ุป <u>ะ</u> ราคา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 301)

คำว่า “จันทรุปราคา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ จันทรุปราคา และคำอ่านรอง คือ จันทรูประราคา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียง โดยเปลี่ยนเสียงกึ่งสระ ทรุ เป็นเสียงเต็มมาตรา อ่านว่า ทะรุ และการเติมเสียง โดยเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กบ ในคำอ่านรองอ่าน จันทรูประราคา

ตัวอย่างที่ 362 คำว่า สมาน-
อ่าน สะมานะ-
สะหฺมานนะ- (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,130)

คำว่า “สมาน-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ สะมานะ- และคำอ่านรอง คือ สะหฺมานนะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียง โดยเปลี่ยนการอ่านตามเสียงพยัญชนะเป็นการอ่านอย่างมีอักษร ห นำ และการเติมเสียง โดยเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน คำอ่านรองอ่าน สะหฺมานนะ-

ตัวอย่างที่ 363 คำว่า หิน-
อ่าน หินะ-, หินฺนะ-, ฮินะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1,323)

คำว่า “หิน-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกเสียงคำอ่านมี 3 ลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ หินะ- และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ หินฺนะ-, ฮินะ- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ การเติมเสียง โดยเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กน ในคำอ่านรอง อ่านว่า หินฺนะ- และการเปลี่ยนเสียง โดยเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ ห บันทึกคำอ่านเสียง ห เป็นเสียง ฮ ในคำอ่านรอง อ่าน ฮินะ-

2. การเติมเสียงและการตัดเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการเติมเสียงและการตัดเสียง ทั้งหมด 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.71 มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 364	คำว่า	ภรรยา	
	อ่าน	พัน <u>ระ</u> ยา, พันยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 613)
		พันยา, พัน <u>ระ</u> ยา	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 817)

คำว่า “ภรรยา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสองลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พันระยา และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ พันยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านได้แก่ การตัดเสียง โดยตัดเสียงพยางค์ ระ ในคำอ่านรอง อ่านว่า พันยา และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสองลักษณะ ได้แก่ คำอ่านหลัก คือ พันยา และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ พันระยา พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียง โดยเติมเสียงพยางค์ ระ ในคำอ่านรอง อ่านว่า พันระยา

ตัวอย่างที่ 365	คำว่า	มัจฉิม-	
	อ่าน	มัจฉิมะ-	
		มัจฉิม <u>มะ</u> -	
		มัจฉิม-	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 850)

คำว่า “มัจฉิม-” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บันทึกคำอ่านสามลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ มัจฉิมะ- และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ มัจฉิมมะ-, มัจฉิม- พบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านสองลักษณะได้แก่ การเติมเสียง โดยเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กม ในคำอ่านรอง อ่านว่า มัจฉิมมะ- และการตัดเสียง โดยตัดเสียงพยางค์ มะ ใช้เชื่อมพยางค์หลังในคำอ่านรอง อ่าน มัจฉิม-

3. การเติมเสียง การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการเติมเสียง การตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง ทั้งหมด 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.35 มีลักษณะการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 366	คำว่า	ปฐมเทศนา	
	อ่าน	ประถม <u>มะ</u> เทศ <u>นะ</u> นา	
		ประถม <u>มะ</u> เทศ <u>สะ</u> ห <u>นะ</u> นา	
		ประถม <u>เทศ</u> สะ <u>ห</u> นะ <u>นา</u>	(ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 215)

คำว่า “ปฐมเทศนา” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 บันทึกคำอ่านสามลักษณะได้แก่ คำอ่านหลัก คือ ประถมมะเทศนา และคำอ่านรองสองลักษณะ คือ ประถมมะเทศสะหุณา, ประถมเทศสะหุณา พบการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน ได้แก่ การเติมเสียงพยัญชนะตัวสะกดแม่ กค และการเปลี่ยนเสียงเสียงพยัญชนะ เป็นการอ่านอย่างมีอักษร ห นำ ในคำอ่านรอง อ่านว่า ประถมมะเทศสะหุณา และพบการตัดเสียงพยางค์ มะ ในคำอ่านรอง อ่าน ประถมเทศสะหุณา

จากการศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยพบเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะได้แก่ พบการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะ ประกอบด้วย การเติมเสียง คือ การเติมเสียงพยัญชนะ การเติมเสียงพยางค์ และการตัดเสียง คือ การตัดเสียงพยัญชนะ การตัดเสียงพยางค์ และการเปลี่ยนเสียง คือ การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ พบ การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะ ได้แก่ การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง การเติมเสียง การตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง

ตารางที่ 4 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง

(n=100)

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียง คำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่าน	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะ	269	95.39
1.1 การเติมเสียง	134	47.52
1.1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ	114	40.43
1.1.2 การเติมเสียงพยางค์	20	7.09
1.2 การตัดเสียง	50	17.13
1.2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ	7	2.48
1.2.2 การตัดเสียงพยางค์	43	15.25

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=100)

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียง คำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่าน	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1.3 การเปลี่ยนเสียง	85	30.14
1.3.1 การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ	82	29.08
1.3.1.1 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ	31	11.00
1.3.1.2 การเปลี่ยนเสียงสระ	50	17.73
1.3.1.3 การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์	1	0.35
1.3.2 การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ	3	1.06
2. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกคำอ่าน ที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะ	13	4.61
2.1 การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง	10	3.55
2.2 การเติมเสียงและการตัดเสียง	2	0.71
2.3 การเติมเสียง การตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง	1	0.35
รวม	282	100

จากตารางการเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยพบข้อแตกต่างลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน 2 ลักษณะได้แก่ การเปรียบเทียบคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงหนึ่งลักษณะ จำนวน 269 คำ และ การเปรียบเทียบคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหนึ่งลักษณะ จำนวน 13 คำ โดยเมื่อเปรียบเทียบคำอ่านหลักและคำอ่านรองที่ปรากฏในเอกสาร ปทานุกรม, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 พบการเปลี่ยนแปลง โดยการเติมเสียงมากที่สุด จำนวน 134 คำ ประกอบด้วย การเติมเสียงพยัญชนะ 114 คำ การเติมเสียงพยางค์ 20 คำ รองลงมาคือ การเปลี่ยนเสียง จำนวน 85 คำ ประกอบด้วย การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ 82 คำ ได้แก่ การเปลี่ยนเสียงพยางค์ 50 คำ การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ 31 คำ การเปลี่ยนเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ 1 คำ และการเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ 3 คำ รองลงมาคือ การตัดเสียง จำนวน 50 คำ ประกอบด้วย การตัดเสียงพยางค์ 47 คำ การตัดเสียงพยัญชนะ 3 คำ การเปรียบเทียบคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหนึ่งลักษณะ พบจำนวน 13 คำ ได้แก่ การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง 10 คำ การเติมเสียงและการตัดเสียง 2 คำ และการเติมเสียง การตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง 1 คำ ตามลำดับ

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยพบลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์

1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ
 - 1.1 การเพิ่มคำอ่าน
 - 1.1.1 การเพิ่มคำอ่านหนึ่งลักษณะ
 - 1.1.2 การเพิ่มคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ
 - 1.2 การลดคำอ่าน
 - 1.3 การคงคำอ่าน
 - 1.3.1 การคงคำอ่านหนึ่งลักษณะ
 - 1.3.2 การคงคำอ่านมากกว่าหนึ่งลักษณะ
2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ
 - 2.1 การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน
 - 2.2 การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน
 - 2.3 การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน

การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน

1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะ
 - 1.1 การเติมเสียง
 - 1.1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ
 - 1.1.2 การเติมเสียงพยางค์

- 1.2 การตัดเสียง
 - 1.2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ
 - 1.2.2 การตัดเสียงพยางค์
 - 1.2.3 การตัดเสียงพยัญชนะและตัดเสียงพยางค์
- 1.3 การเปลี่ยนเสียง
 - 1.3.1 การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ
 - 1.3.2 การเปลี่ยนเสียงสระ
2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ
 - 2.1 การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง
 - 2.2 การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง
 - 2.3 การเปลี่ยนเสียง การเติมเสียง และการตัดเสียง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง

1. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ
 - 1.1 คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน
 - 1.2 คำอ่านภาษาไทยสองลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน
2. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ
3. คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง

1. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง

- 1.1 การเติมเสียง
 - 1.1.1 การเติมเสียงพยัญชนะ
 - 1.1.2 การเติมเสียงพยางค์
- 1.2 การตัดเสียง
 - 1.2.1 การตัดเสียงพยัญชนะ
 - 1.2.2 การตัดเสียงพยางค์
- 1.3 การเปลี่ยนเสียง
 - 1.3.1 การเปลี่ยนเสียงหนึ่งลักษณะ
 - 1.3.2 การเปลี่ยนเสียงมากกว่าหนึ่งลักษณะ

2. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง

- 2.1 การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง
- 2.2 การเติมเสียงและการตัดเสียง
- 2.3 การเติมเสียง การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย” นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ข้อมูลคำอ่านภาษาไทยในปทานุกรม พ.ศ. 2470 ของกรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 จำนวน 4 ฉบับ

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคำอ่านภาษาไทย โดยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) ข้อมูลคำภาษาไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงบันทึกคำอ่าน 2) ข้อมูลคำภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่มีการบันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ นำค่าความถี่ของคำภาษาไทยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แล้วนับค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายผลการวิจัย โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น ดังนี้

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย

1. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบหนึ่งลักษณะ ประกอบด้วย การเพิ่มคำอ่าน การคงคำอ่าน การลดคำอ่าน 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ ประกอบด้วย การคงคำอ่านและการเพิ่มคำอ่าน การเพิ่มคำอ่านและการลดคำอ่าน การคงคำอ่านและการลดคำอ่าน โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านจำนวนคำศัพท์ที่พบมากที่สุด คือ การเพิ่มคำอ่าน จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 62.53 รองลงมาคือ

การคงคำอ่าน จำนวน 95 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.55 การลดคำอ่าน จำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.31 ตามลำดับ

2. การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่าน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบหนึ่งลักษณะ ประกอบด้วย การเติมเสียง การตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง
- 2) การเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากกว่าหนึ่งลักษณะ ประกอบด้วย การเปลี่ยนเสียงและการเติมเสียง การเปลี่ยนเสียงและการตัดเสียง การเปลี่ยนเสียงการเติมเสียงและการตัดเสียง โดยลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทยด้านเสียงคำอ่านที่พบมากที่สุด คือ การเปลี่ยนเสียง จำนวน 149 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.95 รองลงมาคือ การเติมเสียง จำนวน 116 คำ คิดเป็นร้อยละ 34.22 และการตัดเสียง จำนวน 56 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.52 ตามลำดับ

การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

1. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่ 1) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ 2) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ 3) คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ โดยลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านจำนวนคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุด คือ คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะ จำนวน 271 คำ คิดเป็นร้อยละ 96.10 รองลงมาคือ คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ จำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.84 คำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านทั้งสองลักษณะและมากกว่าสองลักษณะ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.06

2. การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างหนึ่งลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การเติมเสียง การตัดเสียง การเปลี่ยนเสียง 2) การเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านที่บันทึกเสียงคำอ่านที่พบความต่างมากกว่าหนึ่งลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การเติมเสียงและการเปลี่ยนเสียง การเติมเสียงและการตัดเสียง การเติมเสียงการตัดเสียงและการเปลี่ยนเสียง โดยเปรียบเทียบลักษณะคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะด้านเสียงคำอ่านที่มีการเปลี่ยนแปลง

ที่พบมากที่สุด คือ การเติมเสียง จำนวน 134 คำ คิดเป็นร้อยละ 47.52 รองลงมาคือ การเปลี่ยนเสียง จำนวน 85 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.14 การตัดเสียง จำนวน 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.13

อภิปรายผล

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการชำระปทานุกรม พ.ศ. 2470 กรมตำรา กระทรวงธรรมการ, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2542 มีการเปลี่ยนแปลงการบันทึกคำอ่าน ได้แก่ การเพิ่มคำอ่าน การตัดคำอ่าน การคงคำอ่าน หรือมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหนึ่งลักษณะ ให้คำภาษาไทยนั้นเปลี่ยนแปลงคำอ่านให้อ่านเป็นอีกลักษณะหนึ่ง หรืออ่านมากกว่าสองลักษณะ ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่พบในการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526: 14) อธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภาษา เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเสียงได้แก่ การตัดเสียง การเพิ่มเสียง การเปลี่ยนแปลงเสียง ส่วนสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน เนื่องจากพจนานุกรมทำหน้าที่รวบรวมคำที่มีใช้อยู่ในภาษาของช่วงเวลาขณะนั้น ดังนั้นการชำระพจนานุกรมแต่ละฉบับ มีความแตกต่างกันทั้ง ช่วงเวลา วัฒนธรรม สภาพสังคม ค่านิยมของคนในสังคม ฯลฯ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นปัจจัยต่อการใช้ภาษาของผู้ใช้ภาษา สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545: 105) กล่าวถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงภาษาโดยสรุปว่า “ภาษามีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติและกาลเวลา รวมถึงปัจจัยทางสังคม เช่น การอพยพย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในสังคม เป็นต้น” ด้วยสาเหตุที่กล่าวนี้จึงทำให้พบการเปลี่ยนแปลงการบันทึกคำอ่านในปทานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

การเปรียบเทียบคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยพบลักษณะการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านเมื่อเปรียบเทียบคำอ่านทั้งสองลักษณะได้แก่ การเติมเสียง การตัดเสียง และการเปลี่ยนเสียง หรือมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหนึ่งลักษณะ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปรากฏทั้งการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ สระ และเครื่องหมายบอกเสียงวรรณยุกต์ โดยคำอ่านหลักหรือคำอ่านที่อยู่ในตำแหน่งแรก เป็นคำอ่านเดิมที่มีใช้อยู่ ส่วนคำอ่านรองหรือคำอ่านที่อยู่ในตำแหน่งหลัง เป็นคำอ่านที่ผู้ใช้ภาษาออกเสียงต่างไปจากเดิม แต่หากมีคำอ่านลักษณะหนึ่งไม่ปรากฏอ่านออกเสียง จะไม่บันทึกคำอ่านลักษณะนั้นไว้ หรือเปลี่ยนแปลงคำอ่านเป็นอีกลักษณะ ตามการออกเสียงอ่านในช่วงเวลานั้น ซึ่งสาเหตุที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ สอดคล้องกับ กรมตำรา (2470: ๗) กล่าวว่า “หนังสือพจนานุกรมภาษาไทยใด จะต้องรวบรวมคำทั้งหมดที่มีใช้อยู่ในภาษานั้น ตลอดจนให้ความรู้เรื่องอักขรวิธี, การบอกเสียงอ่าน, ความหมาย และประวัติของคำ” จากคำกล่าวข้างต้น

จึงเห็นว่า คำภาษาไทยที่มีการอ่านออกเสียงคำแตกต่างจากคำอ่านลักษณะเดิม แต่ยังมีปรากฏใช้คำอ่านทั้งสองลักษณะ ราชบัณฑิตยสถานก็บันทึกคำอ่านนั้นไว้ทั้งสองลักษณะ

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย จากข้อมูลคำอ่านภาษาไทย ที่เปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่าน และข้อมูลคำอ่านภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทย โดยเฉพาะการเพิ่มคำอ่าน รวมถึงการบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทยมากกว่าสองลักษณะ ลักษณะของการบันทึกเสียงคำอ่านดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ใช้ภาษาเกิดความสับสนในการออกเสียงคำอ่านว่า ควรอ่านตามคำอ่านหลัก หรืออ่านตามคำอ่านรอง เป็นเสียงอ่านของคำที่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุการบันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าลักษณะนี้ มาจากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย คือ คำภาษาไทยที่มีใช้ภาษาส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต ซึ่งภาษาไทยรับมาใช้โดยการยืมคำ วิธีการสร้างคำ เช่น การสมาส การสนธิ การเติมอุปสรรค รวมถึงการออกเสียงของคำตามอย่างภาษาเดิม ทั้งนี้คำบางคำนั้นมีการเปลี่ยนแปลงการอ่านเนื่องจากความเคยชินของผู้ใช้ภาษา หรือได้รับอิทธิพลการอ่านตามแบบภาษาไทย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคำอ่าน สอดคล้องกับที่ รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่อง การบันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน โดยสรุปว่า สาเหตุของการบันทึกเสียงคำอ่านสองลักษณะที่ปรากฏใน พจนานุกรม และพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน นั้นมาจาก ผู้บันทึกคำอ่านนั้นบันทึกคำอ่านของคำที่มีอิทธิพลของภาษาบาลี และภาษาสันสกฤตตามอย่างภาษาเดิม แต่ขณะเดียวกันพจนานุกรมมีหน้าที่บันทึกคำอ่านที่มีใช้อยู่ในภาษา ก็คงเก็บบันทึกเก็บเสียงคำอ่าน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ผู้ใช้ภาษาเกิดความสับสนเรื่องการออกเสียงคำภาษาไทย เป็นปัญหาสำคัญต่อภาษาไทย และมีผลต่อการออกเสียงคำภาษาไทยในอนาคต โดยเฉพาะการบันทึกเสียงคำอ่านในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นเอกสารอ้างอิงทางภาษาไทย ที่ผู้ใช้ภาษาไทยให้การยอมรับใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อคิดเห็นว่าพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ควรมีการบันทึกเสียงคำอ่านเฉพาะคำที่ปรากฏใช้ในภาษาตามช่วงเวลาปัจจุบัน และบันทึกเสียงคำอ่านลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อให้มีเสียงอ่านคำที่ชัดเจน และป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนในการอ่านเสียงคำของผู้ใช้ภาษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงคำอ่านภาษาไทย และผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียงคำอ่านภาษาไทย โดยเปรียบเทียบข้อมูลคำอ่าน จาก พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กับแหล่งข้อมูลประเภทอื่น ๆ เช่น การออกเสียงคำของผู้ประกาศข่าวในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ การออกเสียงคำของประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการอ่านออกเสียงคำภาษาไทย ศึกษาจากการแสดงความคิดเห็น ค่าความนิยมของผู้ใช้ภาษาไทย ต่อการออกเสียงของคำภาษาไทยที่บันทึกคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ
3. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำบันทึกคำอ่านภาษาไทย ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หากมีการชำระใหม่ โดยเก็บข้อมูลคำอ่านเปรียบเทียบกับ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับก่อน เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงการออกเสียงของคำในภาษาไทย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมตำรา. 2470. ปทานุกรม. พระนคร: กรมตำรา, กระทรวงธรรมการ.

กำชัย ทองหล่อ. 2550. หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: รวมสาสน์.

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์. 2546. อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

จ้านงค์ ทองประเสริฐ. 2546. ภาษาไทย 5 นาที. กรุงเทพมหานคร: ดวงแก้ว.

ธวัช ปุณโณทก. 2553. วิวัฒนาการภาษาไทยและอักษรไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นววรรณ พันธุมธา. 2551. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยา กาญจนวรรณ. 2543. ภาษาไทย 2000. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

นิภา กู้พงษ์ศักดิ์ และคณะ. 2547. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บรรจบ พันธุมธา. 2541. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประยูทธ กุยสาคร. 2527. ภาษาไทยเชิงภาษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.

ประยูร ทรงศิลป์. 2551. หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ปราณี กุลละวณิชย์. 2532. ภาษาทัศนาศ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เปลื้อง ณ นคร. 2504. ภาษาไทยของท่าน: รวบรวมปัญหาภาษาไทยและคำตอบในเรื่องหลักภาษา
วรรณคดี เรียงความ อย่างพิสดาร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

พจน์ ศิริอักษรศาสตร์. 2535. ที่มาและวิวัฒนาการของคำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย กระ- และ กะ-
ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนิดา ชนานันท์. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างการแปรของ ร, ล ในการพูดและเขียนสะกดคำ :
การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2511. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์การทหารราบ.

_____. 2531. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร:
อักษรเจริญทัศน์.

_____. 2533. “พจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม และ อนุกรมวิธาน”. จดหมายข่าว
ราชบัณฑิตยสถาน (16 เมษายน 2533)..

_____. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

_____. 2550. รวมความรู้ทางการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชซิ่ง.

_____. 2553. อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

วัลยา ชาญวีญยืน และคณะ. 2553. บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำ และการยืมคำ.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- วิจิตรา แสงพลสิทธิ์. 2524. **ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. 2543. **โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. 2526. **ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ: ระบบไวยากรณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. 2550. **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสันต์ ภูแก้ว. 2551. **ภาษาบาลีสันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สนั่น ปัทมะทิน. 2535. **ภาษาไทยที่ล้อมวลชนอาจใช้พลาด**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สิริภัทร พรหมราช. 2551. **พัฒนาการของคำยืมภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493, พ.ศ. 2525 และพ.ศ. 2542**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2542. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนันท์ อัญชลินุกูล. 2546. **ระบบคำภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี ธีระวัฒนสุข. 2541. **วิวัฒนาการของคำซ้อนในภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภรา สุวรรณ. 2537. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์และการออกเสียงคำศัพท์ในภาษาถิ่น
 อนุบลของบุคคลสองระดับอายุ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุริย์รัตน์ เมธสุทธิ. 2544. การเปลี่ยนแปลงของคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรนำ. วิทยานิพนธ์
 อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อนันต์ อ่วมศาสตร์. 2520. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิขญา แก้วอุทัย. 2551. การศึกษาการแปรของเสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลา
 ตามปัจจัยทางสังคม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย,
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

อภิชาญ ปานเจริญ. 2544. ภาษาสันสกฤตพื้นฐาน 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. ภาษาในสังคมไทย: ความหมาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา.
 กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม วัชรินทร์สถิตดิษฐ์. 2546. ภาษาศาสตร์เหมาะสมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว

_____ และคณะ. 2543. การออกเสียงคำไทยให้ถูกต้อง. สำนักศิลปกรรม, ราชบัณฑิตยสถาน.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2545. หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

เอกนัท จารุเมธีชน. 2539. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

เอี่ยมพร รถทอง. 2542. การแปลงคำในคำซ้อน 2 พยางค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาจารีกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 แสดงผลบันทึกการเปลี่ยนแปลงการบันทึกเสียงคำอ่านภาษาไทย

สัญลักษณ์แทนความหมาย

/ = บอกลำดับเลขหน้าของคำอ่านที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิง

- = ไม่พบคำอ่านปรากฏในเอกสารอ้างอิง

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ก					
1	กกุธรัณท์	กะกุทะพัน / 1	-	กะกุทะพัน / 1	กะกุทะพัน / 1
2	กรกฏ	กระระกุด / 9	กอรระกุด / 11	กอรระกุด / 8	กอรระกุด / 10
3	กรกฏาคม	กระระกะดาคม / 9	กระระกะดาคม / 12	กระระกะดาคม / 8	กระระกะดาคม กระริ้กะดาคม / 11
4	กรณี	กระระณี / 10	กระระณี / 12	กระระณี / 9	กระระณี กอรระณี / 11
5	กรบูน	กระระบูน / 10	กรบูน / 13	กระระบูน / 9	กระระบูน / 12
6	กรรชก	กัณสก / 14	กัณสก / 20	กัณสก / 13	กัณสก / 17
7	กรวิก	กระระวิก / 15	กระระวิก / 22	กระระวิก / 14	กระระวิก กอรระวิก / 18

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
8	กรัชกาย	กะรัดชะกาย / 19	กะรัดชะกาย / 78	กะรัดชะกาย / 50	กะรัดชะกาย กะหุรัดชะกาย กัรัดชะกาย / 64
9	กริยา	กัริยา / 21	กัริยา / 83	กัริยา / 53	กัริยา กะริยา / 69
10	กลอักษร	-	-	กนอักสอน / 57	กนอักสอน กนละอักสอน / 73
11	กลอุปกรณ์	-	-	กนอุบปะกอน / 57	กนอุบปะกอน กนอุบปะกอน / 73
12	กษมา	กุสะมา / 32	กะสะมา / 100	กะสะมา / 66	กะสะมา / 85
13	กษัต	กุสัด / 32	กะสัด / 100	กะสัด / 66	กะสัด / 85
14	กษัตริย์	กุสัด / 33	กะสัด / 100	กะสัด / 66	กะสัด / 85
15	กษัย	กุไส / 33	กะไส / 100	กะไส / 66	กะไส / 85
16	กษัตริ	กุสัดตรี / 33	กะสัดตรี / 100	กะสัดตรี / 66	กะสัดตรี / 85
17	กษีระ	กุสิระ / 35	กะสิระ / 101	กะสิระ / 67	กะสิระ / 86

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
18	กษิญาศรพ	กฤษีนาสบ / 35	กะสีนาสบ / 101	กะสีนาศรบ / 67	กะสีนาสบ / 86
19	กษิรารณพ	กฤษีรารุณบ / 35	กะสีราระนบ / 101	กะสีราระนบ / 67	กะสีราระนบ / 86
20	การบูน	การบูนุ / 64	การะบูน / 136	การะบูน / 90	การะบูน / 116
21	กาลกรรณิ	-	กาละกัณนี / 137	กาละกัณนี / 91	กาละกัณนี กานละกัณนี / 117
22	กาลกัณิ	-	กาละกัณี / 137	กาละกัณี / 91	กาละกัณี
23	กาสุละ	กาสุละ / 69	กาสุละ / 138	กาดสะละ / 92	กานละกัณี / 117
24	กาฬโรค	-	-	กานละโรค / 93	กาดสะละ / 118 กานละโรค กาละโรค / 119
25	กฤ	กฤ, กฤติ / 76	กฤ, กฤติ / 152	กฤ, กฤติ / 103	กฤ, กฤติ, กฤติ / 133
26	กฤ	กฤ, กฤละ / 79	กฤ, กฤละ / 154	กฤ / 105	กฤ / 135
27	กฤษราช	-	-	กฤสะหรวด / 106	กฤสะหรวด กฤสะหรวด / 136
28	กฤคโลบาย	-	-	กฤสะ- / 106	กฤสะ-, กฤสะ- / 136

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
18	กษิณาศรพ	กษิณาสบ / 35	กะสีนาสบ / 101	กะสีนาสรบ / 67	กะสีนาสบ / 86
19	กษิรารณพ	กษิรารนบ / 35	กะสีรารนบ / 101	กะสีรารนบ / 67	กะสีรารนบ / 86
20	การบูน	การบูน / 64	การะบูน / 136	การะบูน / 90	การะบูน / 116
21	กาลกรรณิ	-	กालะกัณนี / 137	กालะกัณนี / 91	กालะกัณนี กานละกัณนี / 117
22	กาลกัณิ	-	กालะกัณิ / 137	กालะกัณิ / 91	กालะกัณิ
23	กาสฐะ	กาสฐะ / 69	กาสฐะ / 138	กาดสะถะ / 92	กานละกัณิ / 117
24	กาฬโรถ	-	-	กานละโรถ / 93	กาดสะถะ / 118 กานละโรถ กालะโรถ / 119
25	กุกฺกิ	กุกฺ, กุกฺติ / 76	กุกฺ, กุกฺติ / 152	กุกฺ, กุกฺติ / 103	กุกฺ, กุกฺติ, กุกฺติ / 133
26	กุก	กุกฺ, กุกฺสะ / 79	กุกฺ, กุกฺสะ / 154	กุก / 105	กุก / 135
27	กุกฺสราษ	-	-	กุกฺสรวาด / 106	กุกฺสรวาด กุกฺสรวาด / 136
28	กุกฺโลบาย	-	-	กุกฺสะ- / 106	กุกฺสะ-, กุกฺสะ- / 136

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
29	กุสุม	กุสุม, กุสุมะ / 81	กุสุม, กุสุมะ / 155	กุสุม / 106	กุสุม / 136
30	เกตุมาลา	-	-	เกตุมาลา / 109	เก-ตุมาลา เกตุ-มา-ลา / 138
31	เกศ	เกศ, เกศะ / 86	-	เกศ / 112	เกศ / 144
32	เกษตร	เกศตุ / 86	กะเสต / 162	กะเสต / 112	กะเสต / 144
33	เกษม	เกษม / 87	กะเสม / 162	กะเสม / 112	กะเสม / 144
34	เกษียณ	เกษียณ / 87	กะเสียน / 162	กะเสียน / 112	กะเสียน / 144
35	เกษียณ	เกษียณ / 87	กะเสียน / 162	กะเสียน / 113	กะเสียน / 144
36	เกษียร	เกษียณ / 87	กะเสียน / 162	กะเสียน / 113	กะเสียน / 144
37	เกสระรี	เกสระรี / 87	เกสระรี / 163	เกสระรี / 113	เกสระรี เกตุสระรี / 145
38	เกียรติประวัตติ	-	-	เกียรติประหวัด / 115	เกียรติประหวัด เกียรติประหวัด / 147
39	โกกนท	โกกณะทะ โกกนต / 90	โกกนต / 170	โกกนต / 119	โกกนต / 153

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ข					
40	ขจอก	ขจอก / 96	ขจอก / 176	ขะจอก / 125	ขะจอก / 160
41	ขจัด	ขจัด / 96	ขจัด / 176	ขะจัด / 125	ขะจัด / 160
42	ขจาย	ขจาย / 96	ขจาย / 176	ขะจาย / 125	ขะจาย / 160
43	ขจิต	ขจิต / 96	ขะจิต / 176	ขะจิต / 125	ขะจิต / 160
44	ขจี	ขจี / 96	ขะจี / 176	ขะจี / 125	ขะจี / 160
45	ขตอย	ขตอย / 97	ขะ-ตอย / 176	ขะตอย / 125	ขะตอย / 160
46	ขะมักเขม้น	ขะมักเขม้น / 103	-	ขะมักขะเม่น / 137	ขะมักขะเม่น ขะหมักขะเม่น / 175
47	เข็ซ้อน	เข็ซ้อน / 113	ขะ-เข็ซ้อน / 210	ขะเข็ซ้อน / 153	ขะเข็ซ้อน / 199
ค					
48	คชสำน	คชสำน / 120	กคชะสำน / 222	กคชะสำน / 164	กคชะสำน / 214
49	คณนา	คณนะนา / 121	คณนะนา / 222	คณนะนา / 165	คณนะนา คัันนะนา คณนะนา / 214

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
50	คมน-	-	-	คมะนะ- / 167	คมะนะ- คมมะนะ- / 218
51	คมนาการ	คมะนากาน / 124	คมะนากาน / 224	คมะนากาน / 167	คมะนากาน คมมะนากาน / 218
52	คมนาคม	คมะนาคม / 124	คมะนาคม / 224	คมะนาคม / 167	คมะนาคม คมมะนาคม / 218
53	ครรภ	คัณ, คัับ / 124	คัับ / 225	คัับ / 167	คัับ / 218
54	ครหา	-	คระหา / 225	คระหา / 168	คระหา คอรหา / 219
55	คามณี	คามะนี / 139	-	คามะ-, คามมะ- / 185	คามะ-, คามมะ- / 245
56	คุณวุฒิ	-	-	คุณนะวุคทิ / 190	คุณนะวุคทิ คุณนะวุค / 253
57	คุณสมบัติ	-	-	คุณนะสมบัติ / 190	คุณนะสมบัติ คุณสมบัติ / 253

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ฅ					
58	ฅรณี	คะระณี / 154	-	-	คะระณี / 272
จ					
59	จร	จอณ, จระระ / 164	จระระ, จอระ, จอน / 272	จอณ / 215	จอณ / 288
60	จรจรัล	-	จอระจัน จอณจัน / 272	จอระจัน จอณจัน / 215	จอระจัน จอณจัน / 288
61	จลนพลศาสตร์	-	-	จลณะพนละ- / 217	จลณะพนละ- จลณะพนละ- / 291
62	จลนศาสตร์	-	-	จลณะ- / 217	จลณะ- จลณะ- / 292
63	จันทรุปราคา	จันทรูปราคา / 176	จันทรูปราคา / 285	จันทรูปราคา / 224	จันทรูปราคา จันทรูปราคา / 301
64	จิตบำบัด	-	-	จิตตะ- / 232	จิตตะ-, จิต- / 312
65	เจด	เจตะ / 190	-	เจด / 238	เจด / 321
66	เจด-	-	-	เจตะ- / 238	เจตะ-, เจดตะ- / 321

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
67	เจตสิก	เจตตะสิก / 190	-	เจตะ- / 239	เจตะ-, เจตตะ- / 321
68	เจรจา	เจินจา, เจระจา / 190	เจินจา, เจนระจา / 301	เจินจา, เจนระจา / 239	เจนระจา / 322
69	โจร	โจน, โจระ / 194	-	โจน / 224	โจน / 329
70	โจร-	-	-	โจนระ- / 224	โจระ-, โจนระ- / 329
71	โจรกรรม	-	-	โจนระกำ / 244	โจระกำ, โจนระกำ / 329
72	โจล	โจนุ / 194	โจน, โจละ / 307	โจน, โจละ / 244	โจน, โจละ / 329
ช					
73	ชาติ	ชาค, ชาติ / 222	-	ชาค / 267	ชาค / 359
74	ชาติพันธุ์	-	-	ชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์ / 268	ชาติพันธุ์ / 359
75	ชาติพันธุ์วรรณนา	-	-	ชาติพันธุ์วรรณนา ชาติพันธุ์วรรณนา / 268	ชาติพันธุ์วรรณนา / 359
76	ชาติพันธุ์วิทยา	-	-	ชาติพันธุ์วิทยา ชาติพันธุ์วิทยา / 268	ชาติพันธุ์วิทยา / 359
77	ชาตிரต	ชาตிரต / 222	-	ชาตรด, ชาตริต, ชาติริต / 267	ชาตริต, ชาติริต / 360

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ญ					
78	ญาณ	ยาน, ยานะ / 241	ยาน, ยานะ / 357	ยาน / 292	ยาน / 390
79	ญาณ-	-	-	ยานะ- / 292	ยานะ-, ยานนะ- / 390
80	ญาณทัสนะ	-	-	ยานะทัตตะสนะ / 292	ยานะทัตตะสนะ ยานนะทัตตะสนะ / 390
81	ญาณวิทยา	-	-	ยานะวิททยา / 292	ยานะวิททยา ยานนะวิททยา / 390
82	ญาณศาสตร์	-	-	ยานะสาต / 292	ยานะสาต ยานนะสาต / 390
83	ญาตี	ญาตุ / 242	ยาด / 357	ยาด / 292	ยาด / 390
ด					
84	ดุจ	-	ดุค ดุจจะ / 374	ดุค ดุคจะ / 308	ดุค ดุคจะ / 411
85	คุณย-	-	-	คุณณะยะ- / 309	คุณณะยะ-, คุณนยะ- / 412
86	คุณฎี	คุณฎี / 261	คุณฎี / 347	คุณตะดี / 309	คุณตะดี / 412

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ด					
87	ตลิ่ง	ตลิ่ง / 276	ตลิ่ง / 350	ตลิ่ง / 326	ตลิ่ง / 433
ถ					
88	ถาวร	ถาวอน, ถาวระ / 303	ถาวอน / 435	ถาวอน / 372	ถาวอน / 492
ท					
89	เทศนา	เทศนา / 339	เทศนา เทศะหุณา / 473	เทศนา เทศะหุณา / 410	เทศนา เทศะหุณา / 541
น					
90	นพ	นบ, นะพะ / 362	นบ, นะพะ / 488	นบ / 426	นบ / 561
91	นาฏกะ	นาตะกะ / 375	นาตะกะ, นาคตะกะ / 501	นาตะกะ, นาคตะกะ / 437	นาตะกะ, นาคตะกะ / 576
92	นาฏย	นาตยะ / 375	นาตยะ / 501	นาตยะ / 438	นาตยะ / 576
93	นิมมานระดี	นิมมานะระดี / 383	นิมมานะระดี / 510	นิมมานะระดี / 448	นิมมานะระดี นิมมานอระดี / 589
94	นิโรคสมาบัต	-	-	นิโรคทะสะมาบัต / 450	นิโรคทะสะมาบัต นิโรคสะมาบัต / 591

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
95	นิเวศวิทยา	-	-	นิเวศสะวิตทยา / 451	นิเวศสะวิตทยา นิเวศวิตทยา / 592
บ					
96	บรรณารักษศาสตร์	-	-	บันนารักสะสาต / 460	บันนารักสะสาต บันนารักสาต / 605
97	บรรพชา	บันพะชา / 396	บันพะชา / 523	บันพะชา / 462	บันพะชา บันพะชา / 606
98	บรรยาย	บันยาย / 396	บันยาย / 523	บันยาย / 462	บันยาย บันระยาย / 606
99	บริเฉท-	-	-	บอริเฉทะ- / 463	บอริเฉทะ- บอริเฉดทะ- / 608
100	บริเฉทกาล	-	-	บอริเฉทะกาน / 463	บอริเฉทะกาน บอริเฉดทะกาน / 608
101	บาทบงกช	-	-	บาดทะบงกค / 474	บาดทะบงกค บาดบงกค / 621

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
102	บาทยุค	-	-	บาดทะยุงคน / 474	บาดทะยุงคน บาดยุคคน / 621
103	บุคลลสิทธิ	-	-	บุกคะละลิต / 480	บุกคะละลิต บุกคนละลิต / 629
104	บุคลลสิทธฐาน	-	บุกคะลาทิดถาน / 541	บุกคะลาทิดถาน / 480	บุกคะลาทิดถาน บุกคะลาทิดสะถาน / 629
105	บุญราสี	-	-	บุญยะราสี / 481	บุญยะราสี บุญราสี / 630
106	บุญชะริก	บุญชะริก / 411	บุญชะริก / 542	บุญชะริก / 481	บุญชะริก บุญชะริก / 630
107	บุริมพรรษา	-	-	บุริมมะพันสา / 482	บุริมมะพันสา บุริมพันสา / 632
108	โบกขระณี	โบกขระณี / 419	โบกขระณี / 551	โบกขระณี / 490	โบกขระณี โบกขระณี / 642

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ป					
109	ปกติ	ปะกะติ / 420	ปะกะติ / 553	ปะกะติ / 493	ปะกะติ, ปกกะติ / 646
110	ปฎิภาณกะวี	-	-	ปะติพานนะกะวี / 494	ปะติพานนะกะวี ปะติพานกะวี / 647
111	ปะลูพี	ปะละพี / 423	ปะละพี / 556	ปะละ- / 495	ปะละ-, ปัดละ- / 648
112	ปะลุมนิเทศ	-	-	ปะถมมะ- / 495	ปะถมมะ-, ปะถม- / 649
113	ปะลุมเทศนา	-	-	ปะถมมะเทศสะหุณา / 495	ปะถมมะเทศสะหุณา ปะถมเทศสะหุณา / 649
114	ปะลุมบุรุษ	-	-	ปะถมมะ-บุ-หุรัด / 495	ปะถมมะ- ปะถม- / 649
115	ปะระนัย	-	ปะระ- / 558	ปะระ-, ปอระ- / 496	ปะระ-, ปอระ- / 650
116	ปะระม-	-	-	ปะระมะ- / 497	ปะระ-, ปอระ- / 651
117	ปะระมัดถ์	-	-	ปะระมัด / 497	ปะระ-, ปอระ- / 651
118	ปะระมาจารย์	ปะระมาจานุ / 425	-	ปะระมาจาน / 497	ปะระ-, ปอระ- / 651
119	ปะระมาณู	-	-	ปะระมาณู / 497	ปะระ-, ปอระ- / 651

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
120	ปรมาภิไธย	-	-	พระประมาภิไธย / 497	พระ-, ปอระ-/ 651
121	ปรมาภิเษก	-	-	พระประมาพิเสก / 497	พระ-, ปอระ-/ 651
122	ประมินทร์	ประระมิน / 425	-	ประระมิน / 497	พระ-, ปอระ-/ 651
123	ประเมนทร์	ประระเมน / 425	-	ประระเมน / 497	พระ-, ปอระ-/ 651
124	ประกาศนียบัตร	ประกาศะนียบะบัตร / 426	ประกาศะนียบะบัตร / 560	ประกาศะนียบะบัตร / 499	ประกาศะนียบะบัตร ประกาศะนียบะบัตร / 653
125	ประชาธิปไตย	-	-	ประชาธิปไตย / 501	ประชาธิปไตย ประชาธิปไตย / 656
126	ประธานบัตร	-	-	ประธานนะบัตร / 505	ประธานนะบัตร ประธานบัตร / 661
127	ประธานาธิบดี	-	-	ประธานาธิบดี / 506	ประธานาธิบดี ประธานาธิบดี / 662
128	ประวัติการ	-	-	ประหุวัตติگان / 509	ประหุวัตติ-, ประหุวัต-/665
129	ประวัติการณ์	-	-	ประหุวัตติگان / 509	ประหุวัตติ-, ประหุวัต-/665
130	ประวัติกาล	-	-	ประหุวัตติگان / 509	ประหุวัตติ-, ประหุวัต-/665

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
131	ประวัติศาสตร์	-	-	ประวัติศาสตร์ / 509	ประวัติ-, ประวัติ-/665
132	ปรัชญา	-	ปรัชญา / 574	ปรัชญา / 511	ปรัชญา, ปรัชชะยา / 668
133	ปรากฏการณ์	-	-	ปรากฏคาน / 512	ปรากฏคาน ปรากฏคตะกาน / 669
134	ปัจฉิม	ปัจฉิม / 448	ปัจฉิม / 590	ปัจฉิม / 526	ปัจฉิม, ปัจฉิม / 687
135	ปุณทริก	ปุณทริก / 460	-	ปุณทริก / 537	ปุณทริก, ปุณทริก / 702
136	เปตพะลี	เปตพะลี / 462	เปตพะลี / 606	เปตพะลี / 540	เปตพะลี, เปตพะลี / 706
ผ					
137	ผจง	ผจง / 469	-	ผจง / 551	ผจง / 725
138	ผจณ	ผจณ / 469	-	ผจณ / 551	ผจณ / 725
139	ผจัน	ผจัน / 469	-	ผจัน / 551	ผจัน / 725
140	ผรุศ	ผรุศ, ผรุสะ / 470	-	ผรุศ / 552	ผรุศ / 726
141	ผรุส-	-	-	ผรุสะ- / 552	ผรุสะ-, ผรุสะ- / 726
142	ผรุสวาท	-	-	ผรุสะ- / 552	ผรุสะ-, ผรุสะ- / 726

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
พ					
143	พยศ	พยุค / 487	-	พะยศ / 573	พะยศ / 757
144	พยัคฆ์	พุยัก / 487	-	พะยัก / 573	พะยัก / 757
145	พยัคฆิน	พุยัก- / 487	-	พะยัก- / 573	พะยัก- / 757
146	พยัคฆ์	พุยัก- / 487	-	พะยัก- / 573	พะยัก- / 757
147	พยัญชนะ	พยุ้นชนะ / 487	-	พะยันชนะ / 573	พะยันชนะ / 757
148	พยากรณ์	พุยากอน / 487	-	พะยากอน / 573	พะยากอน / 757
149	พยามร์	พุยาค / 487	พุยาค / 637	พะยาค / 573	พะยาค / 757
150	พยาธิ	พุยาค	-	พะยาธิ	พะยาธิ
		พุยาค / 488	-	พะยาค / 573	พะยาค / 757
151	พยาน	พุยาน / 488	-	พะยาน / 573	พะยาน / 757
152	พยาบาท	พุยาค- / 488	-	พะยาค- / 573	พะยาค- / 758
153	พยาบาล	พุยาค- / 488	-	พะยาค- / 573	พะยาค- / 758
154	พยาม	พุยาม / 488	-	พะยาม / 573	พะยาม / 758
155	พยายาม	พุยาค- / 488	-	พะยาค- / 573	พะยาค- / 758

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
156	ยาล	พฺยาน / 488	พฺยาน / 637	พะยาน / 573	พะยาน / 758
157	พฤษภ	พฺริสภ / 498	พฺริสภ / 646	พฺริสภ, พฺริคสภ / 580	พฺริสภ, พฺริคสภ / 769
158	พฤษสบัติ	พฺริหิตสฺบอดี / 498	พฺริหิตสฺบอดี / 646	พฺริหิตสฺบอดี / 581	พฺริหิตสฺบอดี พฺริหิตสฺบอดี / 769
159	พล	พน, พละ / 499	-	พน / 581	พน / 769
160	พินธุกรรม	-	-	พินธุกะระณี / 589	พินธุกะระณี พินธุกะระณี / 781
161	แพทยศาสตร์	-	-	แพดทะยะสาด / 603	แพดทะยะสาด แพดสาด / 803
ภ					
162	ภรรยา	พินฺยา / 532	พินฺระยา / 682	พินฺระยา พินฺยา / 613	พินฺยา พินฺระยา / 817
163	ภราดรภาพ	-	พฺราดะระพาบ / 682	พฺราดะระพาบ / 613	พฺราดะระพาบ พฺราดอนระพาบ / 817
164	ภันฑาคาร	พินฺดาคาน / 535	พินฺดาคาน / 684	พินฺดาคาน / 614	พินฺดาคาน, พินฺทาคาน / 818

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
165	ภาคนิพนธ์	-	-	พาคะนิพน / 615	พาคะ-, พาก- / 819
166	ภาชนะ	พาดชนะ / 536	-	พาชนะ พาดชนะ / 615	พาชนะ พาดชนะ / 820
167	ภาส-	-	-	พาสะ- / 617	พาสะ- พาดสะ- / 823
168	ภูมิ	พุม, พุมิ / 541	-	พุม / 619	พุม / 825
169	ภูมิ-	-	-	พุมิ- / 619	พุมิ-, พุมมิ- / 825
170	ภูมิภาค	-	-	พุมิพาก / 619	พุมิ-, พุมมิ- / 825
171	ภูมิลำเนา	-	-	พุมลำเนา / 619	พุมิ-, พุมมิ- / 825
172	เภสัชวิทยา	-	-	เภสัชชะวิตทยา / 620	เภสัชชะวิตทยา เภสัชวิตทยา / 827
173	โภชนากร	-	-	โพชนากอน / 620	โพชนะนา-, โปดชนะนา- / 827
174	โภชนากร	-	-	โพชนะนา- / 620	โพชนะนา-, โปดชนะนา- / 827
175	โภชนาหาร	-	-	โพชนะนา- / 620	โพชนะนา-, โปดชนะนา- / 827

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ม					
176	มกราคม	มะกะราคม / 544	-	มะกะราคม / 622	มะกะราคม, มกกะราคม / 829
177	มฤค	มูรีก / 550	มูรีก / 696	มะรีก / 626	มะรีก / 835
178	มฤคทายวัน	-	-	มะรีคทายะวัน / 626	มะรีคทายะวัน มะรีคทายะวัน / 835
179	มฤเคนทร์	มูรีเคน / 550	มูรีเคน / 697	มะรีเคน / 626	มะรีเคน / 835
180	มฤคก	มูรีคก / 550	มูรีคก / 697	มะรีคก / 626	มะรีคก / 835
181	มฤค	มูรีค, มูรีด / 550	มูรีค, มูรีด / 697	มะรีค, มะรีด / 626	มะรีค, มะรีด / 835
182	มฤคกะ	มูรีตะกะ / 550	มูรีตะกะ / 697	มะรีตะกะ / 626	มะรีตะกะ / 835
183	มฤคตยู	มูรีคตยู / 550	มูรีคตยู / 697	มะรีคต-ยู / 626	มะรีคตยู / 835
184	มฤทิงค์	มูรีทิง / 550	มูรีทิง / 697	มะรีทิง / 626	มะรีทิง / 835
185	มฤฑู	มูรีฑู / 550	มูรีฑู / 697	มะรีฑู / 626	มะรีฑู / 835
186	มฤฑู	มูรีฑู / 551	มูรีฑู / 697	มะรีฑู / 626	มะรีฑู / 835
187	มฤษา	มูรีสา / 551	มูรีสา / 697	มะรีสา / 626	มะรีสา / 835
188	มล	มน, มะ-ละ / 551	มน, มะ-ละ / 697	มน, มะละ / 626	มน / 835

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
189	มlovak	มlovak / 551	มlovak / 697	มะlovak / 627	มะlovak / 836
190	มลอกอน	มลอกอน / 551	มลอกอน / 697	มะลอกอน / 627	มะลอกอน / 836
191	มลอกอย	มลอกอย / 551	มลอกอย / 697	มะลอกอย / 627	มะลอกอย / 836
192	มlovak	มlovak / 551	มlovak / 697	มะlovak / 627	มะlovak / 836
193	มlovak	มlovak / 551	มlovak / 697	มะlovak / 627	มะlovak / 836
194	มlovak	มlovak / 551	-	มะlovak / 627	มะlovak / 836
195	มlovak	มlovak / 551	มlovak / 697	มะlovak / 627	มะlovak / 836
196	มlovak	มlovak / 551	มlovak / 697	มะlovak / 627	มะlovak / 836
197	มlovak-	-	-	มlovak- / 637	มlovak- มlovak- มlovak- / 850
198	มlovakวิทยา	-	-	มlovakวิทยา / 643	มlovakวิทยา-, มlovak- / 858
199	มlovak	-	-	มlovak / 649	มlovak-, มlovak- / 871

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ร					
200	รศนิยม	-	-	รศนิยม / 680	รศระนิยม, รศนิยม / 927
201	รูปสมบัติ	-	-	รูปประสมบัด / 700	รูปประสมบัด, รูปสมบัติ / 965
ล					
202	ลคฺพ	ลคฺคละ / 632	-	ลคฺคฺน / 708	ลคฺคฺน / 984
ว					
203	วณิพก	วณิบบก / 660	-	วณิบบก / 742	วณิบบก, วณิพก / 1,052
204	วัชรธาคุมณฑล	-	-	วัชรธาคคฺคฺมณฑน / 746	วัชรธาคคฺคฺมณฑน วัชรธาคคฺคฺมณฑน / 1,058
205	ไวยวฺคฺติ	-	-	ไวยวฺคฺคฺติ / 748	ไวยวฺคฺคฺติ ไวยวฺคฺคฺ / 1,062
206	วาทะยกอน	วาทะยกอน / 670	-	วาทะยกอน / 750	วาทะยกอน วาทะยกอน / 1,067
207	วินยานะกะชัย	-	-	วินยานะกะชัย / 754	วินยานะกะชัย วินยานะกะชัย / 1,074

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
208	วิตก-	-	-	วิตกกะ- / 755 วิตกกะจะหุริต / 755	วิตกกะ-, วิตก- / 1,074 วิตกกะจะหุริต
209	วิตกจริต	-	-	-	วิตกกะหุริต / 1,075
210	วิปริต	วิปะหุริต / 680	วิปะหุริต / 839	วิปะหุริต / 757	วิปะหุริต, วิปะหุริต / 1,078
211	วิปลาต	วิปะลาต / 681	-	วิปะลาต / 757	วิปะลาต, วิปะลาต / 1,078
ศ					
212	ศราพ	ศุราบ / 699	ศุราบ / 851	สระบ / 767	สระบ / 1,093
213	ศราพก	ศุราพก / 699	-	สระพก / 767	สระพก / 1,093
214	ศราวก	ศุราวก / 699	-	สระวก / 767	สระวก / 1,093
215	ศราวณะ	ศุราวณะ / 699	-	สระวณะ / 767	สระวณะ / 1,093
216	ศฤงคาร	ศุริงคาน / 701	ศุริงคาน / 701	ศุริง-คาน / 767	สิงคาน, สระหุริงคาน / 1,094
217	ศัพทมูลวิทยา	-	-	สัพทะมูนละวิตทยา / 768	สัพทะมูนละวิตทยา สัพทะมูนวิตทยา / 1,095
218	ศัลย-	-	-	สันละยะ- / 768	สันละยะ-, สันยะ- / 1,095
219	ศัลยกรรม	สันลยะกำ / 706	สันลยะกำ / 854	สันละยะ- / 768	สันละยะ- / 1,095

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
220	คัลยศาสตร์	สันลยะสาต / 707	-	สันลยะยะ- / 768	สันลยะยะ- / 1,095
221	ศาสตร์-	-	-	สาตตุระ- / 770	สาตตุระ-, สาตสะตุระ- / 1,100
222	ศาสตราจารย์	สาตุตุราจานุ / 710	-	สาตตุรา- / 770	สาตตุรา-, สาตสะตุรา- / 1,100
223	ศาสนจักร	-	-	สาสะนะจัก / 770	สาสะนะ-, สาตสะนะ- / 1,100
224	ศาสนูปถัมภก	-	-	สาสะนุปะถำพก / 770	สาสะนุปะถำพก สาตสะนุปะถำพก / 1,100
ข					
225	ขัณฑ์	สัดสุตี / 721	-	สัดสะตี / 775	สัดสะตี / 1,109
226	ขัณฑ์	สัดสะถะ / 721	-	สัดถะ / 775	-
ค					
227	ศกรรณกริยา	สะก่ำมะกริยา / 721	-	สะก่ำมะกริยา / 776	สะก่ำกริยา สะก่ำกะกริยา / 1,110
228	ศคฺฉิ	ศคฺฉิ / 723	-	สะคฺฉิ / 778	สะคฺ- / 1,115
229	ศตฺน	ศตฺน / 72	-	สะตฺน / 778	สะตฺน / 1,115

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
230	สดันย์	สดัน / 723	-	สะตัน / 778	สะ- / 1,115
231	สดัมภ์	สดัม / 723	-	สะตัม / 778	สะ- / 1,115
232	สดตรี	สดตรี / 724	-	สัดตรี / 778	สัดตรี / 1,115
233	สดวบ	สดวบ / 724	-	สะตวบ / 778	สะตวบ / 1,116
234	สดน	สดน / 724	-	สะถน / 779	สะถน / 1,116
235	สดบดี	สะถะบอดี / 724	-	สะถะบอดี / 779	สะถะบอดี / 1,116
236	สดล	สดน / 724	สดน / 864	สะถน / 779	สะถน / 1,116
237	สดาน	สดาน / 724	สดาน / 864	สะถาน / 779	สะถาน / 1,116
238	สดานี	สดานี / 725	-	สะถานี / 779	สะถานี / 1,117
239	สดาปะนา	สดาปะนา / 725	สดาปะนา / 864	สะถาปะนา / 779	สะถาปะนา / 1,117
240	สดาปะนิก	สดาปะนิก / 725	สดาปะนิก / 864	สะถาปะนิก / 779	สะถาปะนิก / 1,117
241	สดล	สดน / 725	สดน / 865	สะถน / 779	สะถน / 1,118
242	สดล	สดวบ / 725	สดวบ / 865	สะถวบ / 779	สะถวบ / 1,118
243	สดมดล	-	-	สะมะดุน / 783	สะมะดุน, สดมดุน / 1,124
244	สดมมดล	-	-	สะมะมุน / 783	สะมะมุน, สดมมดล / 1,124

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
245	สมร-	-	-	สะหฺมอนระ- / 783	สะหฺมอน-ระ- สะหฺมอระ- / 1,127
246	สมรภูมิ	-	-	สะหฺมอนระพุม / 783	สะหฺมอนระ- สะหฺมอระ- / 1,127
247	สมรรถ-	-	-	สะมັดละ- / 783	สะมັดละ-, สะหฺมັดละ- / 1,127
248	สमान-	-	-	สะมานะ- / 786	สะมานะ- สะหฺมานนะ- / 1,130
249	สรภัญญะ	สระพะนยะ / 736	สระพะนยะ / 876	สระพะนยะ / 789	สระพะนยะ สอระพะนยะ / 1,134
250	สรรพสามิต	-	-	สັบพะสามิต / 789	สັบพะสามิต สันพะสามิต / 1,134
251	สวัญญาณकर्षย์	-	-	สะวินยานะกะซັบ / 799	สะวินยานะกะซັบ สะวินยานนะกะซັบ / 1,144
252	สังกรณี	สังกะระณี / 748	สังกะระณี / 889	สังกะระณี / 802	สังกะระณี, สังกอระณี / 1,157

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
253	สังคมนิยม	-	-	สังคมนะ- / 802	สังคมนะ-, สังคม- / 1,159
254	สังคมวิทยา	-	-	สังคมนะ- / 802	สังคมนะ-, สังคม- / 1,159
255	สังคมศาสตร์	-	-	สังคมนะ- / 802	สังคมนะ-, สังคม- / 1,159
256	สังคมศึกษา	-	-	สังคมนะ- / 803	สังคมนะ-, สังคม- / 1,159
257	สังคายนา	สังคายณะ / 750	-	สังคายณะ / 803	สังคายณะ สังคายณะนา / 1,159
258	สังคายนาย	-	-	สังคายณะนาย / 803	สังคายณะนาย สังคายณะนาย / 1,159
259	สังหาริมทรัพย์	-	-	สังหาริมะชัย / 804	สังหาริมะชัย
260	สับดาห์	สับดา / 759	-	สับดา / 808	สังหาริมะชัย / 1,161 สับดา สับปะดา
261	สัมปรายภพ	-	-	สัมปะรายะพบ / 809	สับดาหะ / 1,168 สัมปะรายะพบ สัมปะรายพบ / 1,169

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
262	สาธยาย	สาตทยาย / 763	สาตทยาย / 902	สาทะยาย สาตทะยาย / 812	สาทะยาย สาตทะยาย / 1,174
263	สาม-	-	-	สามะ- / 813	สามะ-, สามมะ- / 1,177
264	สามเวท	-	-	สามะเวด / 813	สามะเวด สามมะเวด / 1,177
265	สุคติ	สุคะติ / 776	-	สุกคะติ / 826	สุคะติ, สุกคะติ / 1,202
266	สุด-	-	-	สุดะ- / 827	สุดะ-, สุดตะ- / 1,204
267	สุนทรพจน์	-	-	สุนทอนระ- / 827	สุนทอนระ- สุนทอระ- / 1,205
268	สุริยุปราคา	-	-	สุริยุปะราคา / 829	สุริยุปะราคา สุริยุบปะราคา / 1,208
269	โสตทัศนอุปกรณ์	-	-	โสตะทัดสะนะอุปะกอน / 840	โสตะทัดสะนะอุปะกอน โสตตะทัดสะนะอุปะกอน โสตตะทัดสะนะอุปะกอน / 1,233

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ห					
270	หายนะ	หายนะ / 817	หายนะ / 963	หายนะ / 871	หายนะ, หายชนะ / 1,293
271	หีน-	-	-	ฮีนะ- / 873	หีนะ-, หีนนะ-, ฮีนะ- / 1,295
อ					
272	อกรรมกริยา	อะกัมมะกริยา / 831	อะกัมมะกริยา / 980	อะกัมมะกริยา / 887	อะกัมกริยา อะกัมกริยา / 1,320
273	องคาพยพ	องคาพะยบ / 832	องคาบพะยบ / 981	องคาบพะยบ / 888	องคาบพะยบ องคาพะยบ / 1,321
274	อถรรพเวท	-	อะถัรบพะเวด / 983	อะถัรบพะเวด / 983	อะถัรบพะเวด อะถัรบพะเวด / 1,323
275	อธิก-	-	-	อะทิกะ- / 890	อะทิกะ-, อะทิกะ- / 1,323
276	อธิกมาส	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะมาด / 890	อะทิกะ-, อะทิกะ- / 1,323
277	อธิกวาร	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะวาน / 890	อะทิกะ-, อะทิกะ- / 1,323
278	อธิกสุรทิน	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะสุระทิน / 890	อะทิกะ-, อะทิกะ- / 1,323
279	อธิปดี	อะทิบอดี / 835	อะทิบอดี / 984	อะทิบอดี / 890	อะทิบอดี, อะทิบอดี / 1,324

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
280	อธิป-	-	-	อะทิปะ- / 890	อะทิปะ-, อะทิบปะ- / 1,324
281	อธิปไตย	-	-	อะทิปะไต / 890	อะทิปะไต อะทิบปะไต / 1,324
282	อธิษฐาน	-	-	อะทิตถาน / 890	อะทิตถาน อะทิตสะถาน / 1,324
283	อนุศาสนจารย์	-	-	อะนุสาสะนาจาน / 896	อะนุสาสะนาจาน อะนุสาตสะนาจาน / 1,328
284	อภิปรัชญา	-	-	อะพิปรัตยา / 896	อะพิปรัตยา อะพิปรัตชะยา / 1,332
285	อมฤต	อะมฤติค อะมฤติค / 846	อะมฤติค อะมฤติค / 994	อะมะริค อะมะริค / 897	อะมะริค อะมะริค / 1,333
286	อระหันต์	อะระหั้น / 849	อะระหั้น / 996	อะระหั้น / 899	อะระหั้น อะระหั้น / 1,336
287	อวิญญานกัณฑ์	-	-	อะวินยานะกะชัย / 901	อะวินยานะกะชัย อะวินยานะกะชัย / 1,339

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
288	อสังหาริมทรัพย์	-	-	อสังหาริมทรัพย์ / 901	อสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ / 1,340
289	อักษร-	-	-	อักษร- / 906	อักษร-, อักษร- / 1,347
290	อักษรลักษณ	-	-	อักษรลักษณ / 906	อักษรลักษณ อักษรลักษณ / 1,347
291	อักษรศาสตร์	-	-	อักษรศาสตร์ / 906	อักษรศาสตร์ อักษรศาสตร์ / 1,347
292	อันตรธาน	อันตรธาน / 863	อันตรธาน / 1,011	อันตรธาน / 911	อันตรธาน อันตรธาน / 1,354
293	อาชยาน	อาชยาน / 869	อาชยาน / 1,017	อาชยาน / 914	อาชยาน อาชยาน / 1,360
294	อาชญา	อาชญา / 870	อาชญา / 1,018	อาชญา / 915	อาชญา, อาชญา / 1,361
295	อาชญากร	-	-	อาชญา- / 915	อาชญา-, อาชญา- / 1,361
296	อาชญากรม	-	-	อาชญา- / 915	อาชญา-, อาชญา- / 1,361

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
297	อาสาพห-	-	-	อาสานหะ- /921	อาสานหะ- อาสานหะ- / 1,370
298	อาสาพหบูชา	-	-	อาสานหะบูชา / 921	อาสานหะบูชา อาสานหะบูชา / 1,370
299	อุดมการณ์	-	-	อุดมมะกาน / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
300	อุดมคติ	-	-	อุดมมะกะติ / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
301	อุดมศึกษา	-	-	อุดมมะลีสึกสา / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
302	อุทก	อุทก, อุทะกะ / 891	-	อุทก / 929	อุทก / 1,385
303	อุปะ	อุปะ / 893	อุปะ / 1,038	อุปะ / 929	อุปะ, อุปะ / 1,381
304	อุปะกรณ์	อุปะกอน / 893	-	อุปะกอน / 931	อุปะกอน, อุปะกอน / 1,385
305	อุปะถัมภ์	อุปะถำ / 893	อุปะถำ / 1,039	อุปะถำ / 931	อุปะถำ, อุปะถำ / 1,386
306	อุปะถัมภก	อุปะถำ-พก / 893	อุปะถำพก / 1,039	อุปะถำพก / 931	อุปะ-, อุปะ- / 1,386
307	อุปะทูต	อุปะทูต / 893	-	อุปะทูต / 931	อุปะทูต, อุปะทูต / 1,386
308	อุปะเทศ	อุปะเทศ / 893	อุปะเทศ / 1,039	อุปะเทศ / 931	อุปะเทศ, อุปะเทศ / 1,386
309	อุปะเทห์	อุปะเท / 893	อุปะเท / 1,039	อุปะเท / 931	อุปะเท, อุปะเท / 1,386

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
310	อุปนิษัฏ	อุปะ- / 894	-	-	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386
311	อุปนิสัย	อุปะนิไส / 894	อุปะนิไส / 1,039	อุปะนิไส / 931	อุปะนิไส, อุบปะนิไส / 1,386
312	อุปบัติ	อุปะบัด / 894	อุปะบัด / 1,039	อุปะบัด / 931	อุปะบัด, อุบปะบัด / 1,386
313	อุปปาติกา	-	อุปะปาติกา / 1,039	-	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386
314	อุปพันธ์	-	อุปะพันธ์ / 1,039	อุปะพันธ์ / 931	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386
315	อุปโภค	อุปะโปก / 894	อุปะโปก / 1,039	อุปะโปก / 931	อุปะโปก, อุบปะโปก / 1,386
316	อุปมา	อุปะมา / 894	อุปะมา / 1,040	อุปะมา / 931	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386
317	อุปมาน	อุปะมาน / 894	อุปะมาน / 1,040	อุปะมาน / 931	อุปะ-, อุบปะ- / 1,387
318	อุปไมย	อุปะไม / 894	อุปะไม / 1,040	อุปะไม / 931	อุปะไม, อุบปะไม / 1,387
319	อุพยวราช	อุปะยวะราช / 894	อุปะยวะราช / 1,040	อุปะยวะราช / 931	อุปะยวะราช อบปะยวะราช / 1,387
320	อุปโยก	อุปะโยก / 894	อุปะโยก / 1,040	อุปะโยก / 931	อุปะโยก, อุบปะโยก / 1,387
321	อุปราช	อุปะหุราช / 894	อุปะหุราช / 1,040	อุปะหุราช / 932	อุปะหุราช, อุบปะหุราช / 1,387
322	อุปรี	อุปะรี / 895	-	อุปะรี / 932	อุปะรี, อุบปะรี / 1,387
323	อุปริม-	-	-	อุปะริมะ- / 932	อุปะริมะ-, อุบปะริมะ- / 1,387

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
324	อุปโลกน์	-	-	อุปะโหลก / 932	อุปะโหลก
325	อุปสมบท	อุปะสมบค / 895	อุปะสมบค / 1,040	ปะสมบค / 932	อุปะโหลก / 1,387 อุปะสมบค
326	อุปสรรค	อุปะสัค / 895	อุปะสัค / 1,041	อุปะสัค / 932	อุปะสมบค / 1,387 อุปะสัค, อุปะสัค / 1,387
327	อุปสัมปทา	อุปะสำปะทา / 895	-	อุปะสำปะทา / 932	อุปะ-, อุปะปะ- / 1,388
328	อุปฮาด	อุปะ- / 895	-	อุปะ- / 932	อุปะ-, อุปะปะ- / 1,388
329	อุปัชฌาย์	-	-	อุปัดชา / 932	อุปัดชา, อุปัดชา / 1,388
330	อุปัชฌายะ-	-	-	อุปัดชายะ- / 932	อุปัดชายะ- อุปัดชายะ- / 1,388
331	อุปัทรพ	อุปัดทะรบ / 895	-	อุปัดทะรบ / 932	อุปัดทะรบ อุปัดทะรบ / 1,388
332	อุปัทวันตราย	-	-	อุปัดทะวันตราย / 932	อุปัดทะวันตราย อุปัดทะวันตราย / 1,388

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
333	อุปาทาย	-	อุปาดทยาย / 1,041	อุปาดทะยาย / 932	อุปาดทะยาย อุบปาดทะยาย / 1,388
334	อุปาหนา	อุปาหนา / 896	อุปาหนา / 1,041	อุปาหนา / 932	อุปาหนา อุบปาหนา / 1,388
335	เอก-	-	-	เอกกะ- / 934	เอกะ-, เอกกะ- / 1,391
336	เอกบุคคล	-	-	เอกกะบุคคล / 934	เอกะบุคคล เอกกะบุคคล / 1,391
337	เอกบุรุษ	-	-	เอกกะบุหฺรุด / 934	เอกะบุหฺรุด เอกกะบุหฺรุด / 1,391
338	เอกภริยา	-	-	เอกกะพะริยา / 935	เอกะพะริยา เอกกะพะริยา / 1,391
339	เอกภาที	-	-	เอกะ / 935	เอกะ-, เอกกะ- / 1,391

ภาควิชาภาษาไทย
แสดงผลบันทึกคำภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

ตารางผนวกที่ 2 แสดงผลบันทึกคำภาษาไทยที่บันทึกเสียงคำอ่านมากกว่าสองลักษณะ

สัญลักษณ์แทนความหมาย

/ = บอกรหัสเลขหน้าของคำอ่านที่ปรากฏในเอกสารอ้างอิง

- = ไม่พบคำอ่านปรากฏในเอกสารอ้างอิง

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ.2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ก					
1	กรกฏาคม	กระระกะดาคม / 9	กระระกะดาคม / 12	กระระกะดาคม / 8	กระระกะดาคม กระรั๊กะดาคม / 11
2	กรณี	กระระณี / 10	กระระณี / 12	กระระณี / 9	กระระณี, กอระณี / 11
3	กรวิก	กระระวิก / 15	กระระวิก / 22	กระระวิก / 14	กระระวิก, กอระวิก / 18
4	กรัชทาย	กระรัคชะทาย / 19	กระรัคชะทาย / 78	กระรัคชะทาย / 50	กระรัคชะทาย กะหุรัคชะทาย กุรัคชะทาย / 64
5	กริยา	กริยา / 21	กริยา / 83	กริยา / 53	กริยา, กะริยา / 69
6	กนอักษร	-	-	กนอักษอน / 57	กนอักษอน กนละอักษอน / 73

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
7	กลอุปกรณ	-	-	กนอุบปะกอน -/ 57	กนอุปะกอน กนอุบปะกอน / 73
8	กาลกรรณ	-	กาละกัณนี / 137	กาละกัณนี / 91	กาละกัณนี กานละกัณนี / 117
9	กาลกัณ	-	กาละกัณนี / 137	กาละกัณนี / 91	กาละกัณนี, กานละกัณนี / 117
10	กาฬโรค	-	-	กานละโรค / 93	กานละโรค, กาละโรค / 119
11	กุกุ	กุกุ, กุกุติ / 76	กุกุ, กุกุติ / 152	กุกุ, กุกุติ / 103	กุกุ, กุกุติ, กุกุติ / 133
12	กุก	กุก, กุกะ / 79	กุก, กุกะ / 154	กุก / 105	กุก / 135
13	กุก-	-	-	กุกละ-, กุกะ- / 105	กุกละ-, กุกะ- / 135
14	กุกุราษ	-	-	กุกุสะราด / 106	กุกุสะหุราด, กุกุสะราด / 136
15	กุกุโลบาย	-	-	กุกุสะ- / 106	กุกุสะ-, กุกุสะ- / 136
16	กุกุสม	กุกุสม, กุกุสมะ / 81	กุกุสม, กุกุสมะ / 155	กุกุสม / 106	กุกุสม / 136
17	กุกุสม-	-	-	กุกุสมะ-, กุกุสมมะ- / 106	กุกุสมะ-, กุกุสมมะ- / 136
18	เกตุมาลา	-	-	เกตุมาลา / 109	เกตุมาลา เกตุมาลา / 138

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
19	เกสรี่	เกสรี่ / 87	เกสรี่ / 163	เกสรี่ / 113	เกสรี่, เกดสรี่ / 145
20	เกียรติประวัติ	-	-	เกียรติประวัติ / 115	เกียรติประวัติ เกียรติประวัติ / 147
21	โกกนท	โกกนทะ โกกนด / 90	โกกนด / 170	โกกนด / 119	โกกนด / 153
ข					
22	ขะมักเขม้น	ขะมักเขม้น / 103	-	ขะมักเขม่น / 137	ขะมักเขม้น ขะหมักเขม่น / 175
ค					
23	คณนา	คณนะนา / 121	คณนะนา / 222	คณนะนา / 165	คณนะนา ,คั่นนะนา คณนะนา / 214
24	คนธรรพ-	-	-	คนทันพะ-, คนทับพะ- / 166	คนทันพะ-, คนทับพะ- / 217
25	คมน-	-	-	คมะนะ- / 167	คมะนะ-, คมมะนะ- / 218
26	คมนาการ	คมะนากาน / 124	คมะนากาน / 2224	คมะนากาน / 167	คมะนากาน คมมะนากาน / 218

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
27	คมนาคม	คมะนาคม / 124	คมะนาคม / 224	คมะนาคม / 167	คมะนาคม คมมะนาคม / 218
28	ครรรก	คัณ, คับ / 124	คัป / 225	คัป / 167	คัป / 218
29	ครหา	-	คระหา / 225	คระหา / 168	คระหา, คอระหา / 219
30	คาม-	-	-	คามะ-, คามมะ- / 185	คามะ-, คามมะ- / 245
31	คามณี	คามะนี / 139	-	คามะ-, คามมะ- / 185	คามะ-, คามมะ- / 245
32	คามโกชก	-	-	คามะ-, คามมะ- / 185	คามะ-, คามมะ- / 245
33	คามวาสี	-	-	คามะ-, คามมะ- / 185	คามะ-, คามมะ- / 245
34	คุณวุฒิ	-	-	คุณนะวุคทิ / 190	คุณนะวุคทิ, คุณนะวุค / 253
35	คุณสมบัติ	-	-	คุณนะสมบัติ / 190	คุณนะสมบัติ, คุณสมบัติ / 253
จ					
36	จร	จอน, จระระ / 164	จระระ, จอระ, จอน / 272	จอน / 215	จอน / 288
37	จร-	-	-	จระระ, จอระ / 215	จระระ, จอระ / 288
38	จรจรัล	-	จอระจัน จอนจัน / 272	จอระจัน จอนจัน / 215	จอระจัน จอนจัน / 288

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
39	จลนพลศาสตร์	-	-	จะละนะพนละ- / 217	จะละนะพนละ- จนละนะพนละ- /291
40	จลนศาสตร์	-	-	จะละนะ- / 217	จะละนะ- จนละนะ- / 292
41	จันทรุปราคา	จันทรุปราคา / 176	จันทรุปราคา / 285	จันทรุปราคา / 224	จันทรุปราคา จันทรูปราคา / 301
42	จิตบำบัด	-	-	จิตตะ- / 232	จิตตะ-, จิต- / 312
43	เจต-	-	-	เจตตะ- / 238	เจตตะ-, เจตตะ- / 321
44	เจตสิก	เจตตะสิก / 190	-	เจตตะ- / 239	เจตตะ-, เจตตะ- / 321
45	เจรจา	เจี้นจา เจระจา / 190	เจนจา เจนระจา / 301	เจนจา เจนระจา / 239	เจนระจา / 322
46	โจร	โจน, โจระ / 194	-	โจน / 224	โจน / 329
47	โจร-	-	-	โจนระ / 224	โจระ-, โจนระ- / 329
48	โจรกรรม	-	-	โจนระกำ / 244	โจระกำ, โจนระกำ / 329
49	โจล	โจนุ / 194	โจน, โจละ / 307	โจน, โจละ / 244	โจน, โจละ / 329

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
น					
50	นักษัตรีย์	-	-	น้อกะสัด, นอกะสัด / 246	น้อกะสัด, นอกะสัด / 331
ช					
51	ชาติ	ชาต, ชาติ / 222	-	ชาติ / 267	ชาติ / 359
52	ชาติ-	-	-	ชาติ-, ชาติติ- / 267	ชาติ-, ชาติติ- / 359
53	ชาติพันธุ์	-	-	ชาติพันธุ์, ชาติติพันธุ์ / 268	ชาติติพันธุ์ / 359
54	ชาติพันธุ์วรรณนา	-	-	ชาติพันธุ์วันนะนา ชาติติพันธุ์วันนะนา / 268	ชาติติพันธุ์วันนะนา / 359
55	ชาติพันธุ์วิทยา	-	-	ชาติพันธุ์วิททยา ชาติติพันธุ์วิททยา / 268	ชาติติพันธุ์วิททยา / 359
56	ชาตிரต	ชาตிரต / 222	-	ชาตรด ชาติริต ชาติติรด / 267	ชาติริต ชาติติรด / 360

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ญ					
57	ญาณ	ยาน, ยานะ / 241	ยาน, ยานะ / 357	ยาน / 292	ยาน / 390
58	ญาณ-	-	-	ยานะ- / 292	ยานะ-, ยานนะ- / 390
59	ญาณทัสนะ	-	-	ยานะทัตตะสนะ / 292	ยานะทัตตะสนะ ยานนะทัตตะสนะ / 390
60	ญาณวิทยา	-	-	ยานะวิททยา / 292	ยานะวิททยา ยานนะวิททยา / 390
61	ญาณศาสตร์	-	-	ยานะสาต / 292	ยานะสาต, ยานนะสาต / 390
62	ญาติ-	-	-	ยาดิ-, ยาดติ- / 292	ยาดิ-, ยาดติ- / 390
ด					
63	ดุจ	-	ดุค, ดุจะ / 374	ดุค, ดุคจะ / 308	ดุค, ดุคจะ / 411
64	ดุคย-	-	-	คุนละยะ- / 309	คุนละยะ-, คุนยะ- / 412
ถ					
65	ถาวร	ถาวอน, ถาวะระ / 303	ถาวอน / 435	ถาวอน / 372	ถาวอน / 492
66	ถาวร-	-	-	ถาวอระ-, ถาวะระ- / 372	ถาวอระ-, ถาวะระ- / 492

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ท					
67	เทศนา	เทศนา / 339	เทศนา เทศะหุณา / 473	เทศนา เทศะหุณา / 410	เทศนา เทศะหุณา / 541
น					
68	นพ	นบ, นะพะ / 362	นบ, นะพะ / 488	นบ / 426	นบ / 561
69	นรการ	นอระกาน นะระการ / 365	นอระกาน นะระการ / 490	นอระกาน นะระการ / 428	นอระกาน นะระการ / 563
70	นาฏกะ	นาตะกะ / 375	นาตะกะ นาตตะกะ / 501	นาตะกะ นาตตะกะ / 437	นาตะกะ นาตตะกะ / 576
71	นิมมานระดี	นิมมานะระดี / 383	นิมมานะระดี / 510	นิมมานะระดี / 448	นิมมานะระดี นิมมานอระดี / 589
72	นิโรคสมาบัตติ	-	-	นิโรคทะสะมาบัต / 450	นิโรคทะสะมาบัต นิโรคสะมาบัต / 591
73	นิเวศวิทยา	-	-	นิเวศะวิดทะยา / 451	นิเวศะวิดทะยา นิเวศวิดทะยา / 592

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
บ					
74	บรรณารักษศาสตร์	-	-	บันนารักสะอาด / 460	บันนารักสะอาด บันนารักอาด / 605
75	บรรพชา	บันุพะชา / 396	บันพะชา / 523	บันพะชา / 462	บันพะชา, บับพะชา / 606
76	บรรยาย	บันุยาย / 396	บันยาย / 523	บันยาย / 462	บันยาย, บันระยาย / 606
77	บริเฉท-	-	-	บอริเฉทะ- / 463	บอริเฉทะ-, บอริเฉทะ- / 608
78	บริเฉทกาล	-	-	บอริเฉทะกาน / 463	บอริเฉทะกาน บอริเฉทะกาน / 608
79	บาทบงกช	-	-	บาดบงกค / 474	บาดทะบงกค บาดบงกค / 621
80	บาทยุคน	-	-	บาดทะยุคน / 474	บาดทะยุคน, บาดยุคน / 621
81	บุคละลิต	-	-	บุกคะละลิต / 480	บุกคะละลิต บุกคนละลิต / 629
82	บุคละลิตฐาน	-	บุกคะลาทิตถาน / 541	บุกคะลาทิตถาน / 480	บุกคะลาทิตถาน บุกคะลาทิตสะถาน / 629

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
83	บุญราศี	-	-	บุญยะราสี / 481	บุญยะราสี บุญราสี / 630
84	บุญตริก	บุญตะริก / 411	บุญตะริก / 542	บุญตะริก / 481	บุญตะริก, บุญตริก / 630
85	บุริมพรรษา	-	-	บุริมมะพันสา / 482	บุริมมะพันสา บุริมพันสา / 632
86	โปกขระณี	โปกขะระณี / 419	โปกขะระณี / 551	โปกขะระณี / 490	โปกขะระณี, โปกขอระณี / 642
ป					
87	ปกติ	ปะกะติ / 420	ปะกะติ / 553	ปะกะติ / 493	ปะกะติ, ปกกะติ / 646 ปะติพานะ-
88	ปฎิภาณ-	-	-	ปะติพานะ- ปะติพานนะ- / 494	ปะติพานนะ- / 647 ปะติพานนะกะวี
89	ปฎิภาณกะวี	-	-	ปะติพานนะกะวี / 494	ปะติพานกะวี / 647 ปะละ-ปัดละ- / 648
90	ประพื	ปะละพี / 423	ปะละพี / 556	ปะละ- / 495	ปะถมมะ-, ปะถม- / 649
91	ประมุนิเทศ	-	-	ปะถมมะ- / 495	

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
92	ปฐมเทศนา	-	-	ประถมะเทศสะหุณา / 495	ประถมมะเทศสะนา ประถมมะเทศสะหุณา ประถมเทศสะหุณา / 649
93	ปฐมบุรุษ	-	-	ประถมมะบุหุรุค / 495	ประถมมะ- ประถม- / 649
94	ปฐมสมโพธิ	-	-	ประถมมะ- ประถม- / 495	ประถมมะ- ประถม- / 649
95	ปร-	-	-	ประระ-, ปอระ- / 496	ประระ-, ปอระ- / 650
96	ปรนัย	-	ประระ- / 558	ประระ-, ปอระ- / 496	ประระ-, ปอระ- / 650
97	ปรโลก	-	-	ประระ-, ปอระ- / 496	ประระ-, ปอระ- / 650
98	ปรม-	-	-	ประระมะ- / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
99	ปรมัตถ์	-	-	ประระมัต / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
100	ปรมาจารย์	ประระมาจานุ / 425	-	ประระมาจาน / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
101	ปรมาณู	-	-	ประระมานู / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
102	ปรมาภิไธย	-	-	ประระมาภิไท / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
103	ปรมาภิเชก	-	-	ประระมาพิเสก / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
104	ปรมินทร์	ประระมินุ / 425	-	ประระมิน / 497	ประระ-, ปอระ- / 651

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
105	ประเมณฑ์	ประระเมน / 425	-	ประระเมน / 497	ประระ-, ปอระ- / 651
106	ประกาศนียบัตร	ประกาศะนียบะบัตร / 426	ประกาศะนียบะบัตร / 560	ประกาศะนียบะบัตร / 499	ประกาศะนียบะบัตร ประกาศะนียบะบัตร / 653
107	ประชาธิปไตย	-	-	ประชาธิปไตย / 501	ประชาธิปไตย ประชาธิปไตย / 656
108	ประธานบัตร	-	-	ประธานนะบัตร / 505	ประธานนะบัตร ประธานบัตร / 661
109	ประธานาธิบดี	ประธานาธิบดี / 432	-	ประธานาธิบดี / 506	ประธานาธิบดี ประธานาธิบดี / 662
110	ประวัติการ	-	-	ประวัติติگان / 509	ประวัติติ-, ประวัติ- / 665
111	ประวัติการณ์	-	-	ประวัติติگان / 509	ประวัติติ-, ประวัติ- / 665
112	ประวัติกาล	-	-	ประวัติติگان / 509	ประวัติติ-, ประวัติ- / 665
113	ประวัติศาสตร์	-	-	ประวัติติสาด / 509	ประวัติติ-, ประวัติ- / 665
114	ปรัชญา	-	ปรัชญา / 574	ปรัชญา / 511	ปรัชญา ปรัชญา / 668

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
115	ปรากฏการณ์	-	-	ปรากฏคาน / 512	ปรากฏคาน ปรากฏคตคาน / 669
116	ปัดจิก	ปัดจะหุณี / 448	ปัดจะหุณี / 590	ปัดจะหุณี / 526	ปัดจะหุณี, ปัดจะนิก / 687
117	ปุ่นตริก	ปุ่นตริก / 460	-	ปุ่นตริก / 537	ปุ่นตริก, ปุ่นตริก / 702
118	เปตะพะลี	เปตะพะลี / 462	เปตะพะลี / 606	เปตะพะลี / 540	เปตะพะลี, เปตะพะลี / 706
ผ					
119	ผรุส	ผรุส, ผรุสะ / 470	-	ผรุส / 552	ผรุส / 726
120	ผรุส-	-	-	ผรุสะ- / 552	ผรุสะ-, ผรุสะ- / 726
121	ผรุสวาท	-	-	ผรุสะ- / 552	ผรุสะ-, ผรุสะ- / 726
พ					
122	พยาธิ	พยาธิ, พยาต / 488	-	พยาธิ, พยาต / 573	พยาธิ, พยาต / 757
123	พริสบ	พริสบ / 498	พริสบ / 646	พริสบ, พริตสบ / 580	พริสบ, พริตสบ / 769
124	พริหัดสบอดี	พริหัดสบอดี / 498	พริหัดสบอดี / 646	พริหัดสบอดี / 581	พริหัดสบอดี พริหัดสบอดี / 769

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
125	พล	พน, พละ / 499	-	พน / 581	พน / 769
126	พล-	-	-	พละ-, พละ- / 581	พละ-, พละ- / 769
127	พันธุกรรม	-	-	พันธุกรรม / 589	พันธุกรรม พันธุกรรม / 781
128	แพทยศาสตร์	-	-	แพทยศาสตร์ / 603	แพทยศาสตร์, แพทย์ / 803
ก					
129	ภรรยา	ภรรยา / 532	ภรรยา / 682	ภรรยา, ภรรยา / 613	ภรรยา, ภรรยา / 817
130	ภราดรภาพ	-	ภราดรภาพ / 682	ภราดรภาพ / 613	ภราดรภาพ ภราดรภาพ / 817
131	ภักดี	ภักดี / 535	ภักดี / 684	ภักดี / 614	ภักดี, ภักดี / 818
132	ภาคณีพนธ์	-	-	ภาคณีพนธ์ / 615	ภาคณี-, ภาค- / 819
133	ภาชนะ	ภาชนะ / 536	-	ภาชนะ, ภาชนะ / 615	ภาชนะ, ภาชนะ / 820
134	ภารุระ	-	-	ภารุระ, ภารุระ / 616	ภารุระ, ภารุระ / 821
135	ภาส-	-	-	ภาสะ- / 617	ภาสะ- / 823
136	ภุมิ	ภุม, ภุมิ / 541	-	ภุม / 619	ภุม / 825

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
137	ภูมิ-	-	-	ภูมิ- / 619	ภูมิ-, พุมมิ- / 825
138	ภูมิภาค	-	-	ภูมิภาค / 619	ภูมิ-, พุมมิ- / 825
139	ภูมิลำเนา	-	-	พุมลำเนา / 619	ภูมิ-, พุมมิ- / 825
140	เภสัชวิทยา	-	-	เภสัชชะวิตทยา / 620	เภสัชชะวิตทยา เภสัชวิตทยา / 827
141	โภชนากร	-	-	โภชนากอน / 620	โภชนะนา-, โปดชนะนา- / 827
142	โภชนากร	-	-	โภชนะนา- / 620	โภชนะนา-, โปดชนะนา- / 827
143	โภชนาหาร	-	-	โภชนะนา- / 620	โภชนะนา-, โปดชนะนา- / 827
	ม				
144	มกร-	-	-	มะกอระ-, มะกัระ- / 622	มะกอระ-, มะกัระ- / 829
145	มกราคม	มะกัระาคม / 544	-	มะกัระาคม / 622	มะกัระาคม , มกัระาคม / 829
146	มรณภัย	-	-	มะระนะไพ, มอระนะไพ / 625 มะรีคะทายะวัน / 626	มะระนะไพ, มอระนะไพ / 834 มะรีคะทายะวัน
147	มฤคทายวัน	-	-	มะรีด, มะรีด / 626	มะรีคะทายะวัน / 835 มะรีด, มะรีด / 835

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
148	มฤต	มฺริต, มฺริต / 550	มฺริต, มฺริต / 697	มะริต, มะริต / 626	มะริต, มะริต / 835
149	มถ	มน, มะ-ละ / 551	มน, มะ-ละ / 697	มน, มะละ / 626	มน / 835
150	มัดฉิม-	-	-	มัดฉิมะ- / 637	มัดฉิมะ- มัดฉิมมะ- มัดฉิม- / 850
151	มานุษยวิทยา	-	-	มานุดสะยะวิททยา / 643	มานุดสะยะ-, มานุด- / 858
152	มาร-	-	-	มาระ-, มานระ- / 643	มาระ-, มานระ- / 858
153	มารวิชัย	-	-	มาระ-, มานระ- / 643	มาระ-, มานระ- / 858
154	มารวิชาติ	-	-	มาระ-, มานระ- / 643	มาระ-, มานระ- / 858
155	มูลค่า	-	-	มุนละ-, มุน- / 649	มุนละ-, มุน- / 871
156	มูลฐาน	-	-	มุนละ-, มุน- / 649	มุนละ-, มุน- / 871
157	มูลนิธิ	-	-	มุนละนิธิ / 649	มุนละ-, มุน- / 871
ร					
158	รตนิยม	-	-	รตนิยม / 680	รตสะนิยม, รตนิยม / 927
159	รูปสมบัติ	-	-	รูปปะสมบัติ / 700	รูปปะสมบัติ, รูปสมบัติ / 965

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ว					
160	วณิพก	วະนิบพก / 660	-	วະนิบพก / 742	วະนิบพก, วະนิพก / 1,052
161	วระ-	-	-	วະระ-, วรรณะ- / 742	วະระ-, วรรณะ- / 1,052
162	วัชรธาคุมณฑล	-	-	วัดชะระธาคุดมนทน / 746	วัดชะระธาคุดมนทน วัดชะระธาคุดมนทน / 1,058
163	ไวษุติ	-	-	ไวษะวุติ / 748	ไวษะวุติ, ไวษะวุ / 1,062
164	วาทะยกร	วาทะยากอน / 670	-	วาทะยากอน / 750	วาทะยากอน วาทะยากอน / 1,067
165	วิเขป	-	-	วิเขบ วิเขปะ / 752	วิเขบ, วิเขปะ / 1,071 วินยานะกะซั๊บ
166	วิญญาณกทรัพย์	-	-	วินยานะกะซั๊บ / 754	วินยานะกะซั๊บ / 1,074
167	วิตก-	-	-	วิตกกะ- / 755	วิตกกะ-, วิตก- / 1,074
168	วิตกจริต	-	-	วิตกกะจะหุริต / 755	วิตกกะจะหุริต วิตกจะหุริต / 1,075
169	วิปริต	วิปะหุริต / 680	วิปะหุริต / 839	วิปะหุริต / 757	วิปะหุริต, วิปะหุริต / 1,078

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
170	วิปลาด	วิปะลาด / 681	-	วิปะลาด / 757	วิปะลาด, วิบปะลาด / 1,078
171	วิมุตติ	-	-	วิมุต, วิมุตติ / 757	วิมุต. วิมุตติ / 1,079
172	ศฤงคาร	สุริงกาน / 701	สุริงกาน / 701	สุริง-กาน / 767	สิงกาน, สะหุริงกาน / 1,094
173	ศัพท์มูลวิทยา	-	-	สัณฑ์มนูละวิตทยา / 768	สัณฑ์มนูละวิตทยา สัณฑ์มนูวิท-ทยา / 1,095
174	ศัลย-	-	-	สันละยะ- / 768	สันละยะ-, สันยะ- / 1,095
175	ศาสตร์-	-	-	สาตตุระ- / 770	สาตตุระ-, สาตสะตุระ- / 1,100
176	ศาสตราจารย์	สาตตุรจານ / 710	-	สาตตุรา- / 770	สาตตุรา-, สาตสะตุรา- / 1,100
177	ศาสนจักร	-	-	สาสะนะจัก / 770 สาสะนูป-ถำพก / 770	สาสะนะ-, สาตสะนะ- / 1,100 สาสะนูปะถำพก
178	ศาสนูปถัมภก	-	-	-	สาตสะนูปะถำพก / 1,100
179	ศีลธรรม	-	-	สินทำ, สิ้นละทำ / 771 โสภะนาดตะกำ	สินทำ, สิ้นละทำ / 1,103 โสภะนาดตะกำ
180	โสภนาฏกรรม	-	-	โสภะนาดตะกำ / 774	โสภะนาดตะกำ / 1,107

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
181	สกรรมกริยา	สะก่ามะกริยา / 721	-	สะก่ามะกริยา / 776	สะก่ากริยา, สะก่ากะกริยา / 1,110
182	สมคูล	-	-	สะมะคูน / 783	สะมะคูน, สมคูน / 1,124
183	สมมูล	-	-	สะมะมูน / 783	สะมะมูน, สมมูน / 1,124
184	สมร-	-	-	สะหุมอนระ- / 783	สะหุมอน-ระ- สะหุมอระ- / 1,127
185	สมรภูมิ	-	-	สะหุมอนระพุม / 783	สะหุมอนระ- สะหุมอระ- / 1,127
186	สมรรด-	-	-	สะมัดตะ- / 783	สะมัดตะ-, สะหุมัดตะ- / 1,127
187	สมาน-	-	-	สะมานะ- / 786	สะมานะ-
188	สรภัญญะ	สะระพันยะ / 736	สะระพันยะ / 876	สะระพันยะ / 789	สะหุมานนะ- / 1,130 สะระพันยะ
189	สรรพสามิต	-	-	สับพะสามิต / 789	สอระพันยะ / 1,134 สับพะสามิต
190	สรรเสริญ	สัน-, สันระ- / 737	สัน-, สันระ- / 876	สันเสิน สันระเสิน / 789	สันพะสามิต / 1,134 สันเสิน, สันระเสิน / 1,134

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
191	สวัสดุกฤตทรัพย์	-	-	สะวินยานะกะชัย / 799	สะวินยานะกะชัย สะวินยานะกะชัย / 1,144
192	สังกรณี	สังกะระณี / 748	สังกะระณี / 889	สังกะระณี / 802	สังกะระณี, สังกะระณี / 1,157
193	สังขาร-	-	-	สังขาระ-, สังขานระ- / 802	สังขาระ-, สังขานระ- / 1,158
194	สังคมนิยม	-	-	สังคมมะ- / 802	สังคมมะ-, สังคม- / 1,159
195	สังคมวิทยา	-	-	สังคมมะ- / 802	สังคมมะ-, สังคม- / 1,159
196	สังคมศาสตร์	-	-	สังคมมะ- / 802	สังคมมะ-, สังคม- / 1,159
197	สังคมศึกษา	-	-	สังคมมะ- / 803	สังคมมะ-, สังคม- / 1,159
198	สังคายนา	สังคายณะ / 750	-	สังคายณะ / 803	สังคายณะ สังคายณะ / 1,159
199	สังคายนาย	-	-	สังคายณะ / 803	สังคายณะ สังคายณะ / 1,159
200	สังหาริมทรัพย์	-	-	สังหาริมะชัย / 804	สังหาริมะชัย สังหาริมะชัย / 1,161

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
201	สัปดาห์	สัปดาห์ / 759	-	สัปดาห์ / 808	สัปดาห์ สัปดาห์ปะดา สัปดาห์ปะดา / 1,168
202	สัปดาห์	-	-	สัปดาห์ปะดา / 809	สัปดาห์ปะดา สัปดาห์ปะดา / 1,169
203	สาธยาย	สาธยาย / 763	สาธ-ทยาย / 903	สาทยะยาย, สาทยะยาย / 812	สาทยะยาย, สาทยะยาย / 1,174
204	สาม-	-	-	สามะ- / 813	สามะ-, สามมะ- / 1,177
205	สามานย-	-	-	สามานณะยะ- สามานณะ- / 814	สามานณะยะ- สามานณะ- / 1,178
206	สามะเวท	-	-	สามะเวท / 813	สามะเวท, สามมะเวท / 1,177
207	สุคติ	สุคติ / 776	-	สุกคะติ / 826	สุคะติ, สุกคะติ / 1,202
208	สุต-	-	-	สุตตะ- / 827	สุตตะ-, สุกตตะ- / 1,204
209	สุนทรพจน์	-	-	สุนทอนระ- / 827	สุนทอนระ-, สุนทอระ- / 1,204
210	สุริยุปราคา	-	-	สุริยุปะราคา / 829	สุริยุปะราคา สุริยุบปะราคา / 1,208

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
ห					
212	หายนะ	หายนะ / 817	หายนะ / 963	หายนะ / 871	หายนะ , หายยะนะ / 1,293
213	หีน-	-	-	หีนะ- / 873	หีนะ-, หีนนะ-, หีนะ- / 1,295
อ					
214	อกรรมกริยา	อะกัมมะกริยา / 831	อะกัมมะกริยา / 980	อะกัมมะกริยา / 887	อะกัมกริยา อะกัมกะกริยา / 1,320
215	องคาพยพ	องคาพะยบ / 832	องคาบพะยบ / 981	องคาบพะยบ / 888	องคาบพะยบ องคาพะยบ / 1,321
216	อถรรพเวท	-	อะถัปปะเวด / 983	อะถัปปะเวด / 983	อะถัปปะเวด อะถัณพะเวด / 1,323
217	อธิก-	-	-	อะทิกะ- / 890	อะทิกะ-, อะทิกกะ- / 1,323
218	อธิกมาส	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะมาด / 890	อะทิกะ-, อะทิกกะ- / 1,323
219	อธิกวาร	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะวาน / 890	อะทิกะ-, อะทิกกะ- / 1,323
220	อธิกสุรทิน	อะทิกะ- / 835	-	อะทิกะสุระทิน / 890	อะทิกะ-, อะทิกกะ- / 1,323
221	อธิบตี	อะทิบอดี / 835	อะทิบอดี / 984	อะทิบอดี / 890	อะทิบอดี, อะทิบบอดี / 1,324

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
222	อธิป-	-	-	อะทิปะ- / 890	อะทิปะ-, อะทิบปะ- / 1,324
223	อธิปไตย	-	-	อะทิปะไต / 890	อะทิปะไต อะทิบปะไต / 1,324
224	อธิษฐาน	-	-	อะทิดถาน / 890	อะทิดถาน อะทิดสะถาน / 1,324
225	อนุศาสนจารย์	-	-	อะนุสาสะนาจาน / 896	อะนุสาสะนาจาน อะนุสาดสะนาจาน / 1,328
226	อภิปรัชญา	-	-	อะพิปรัตยา / 896	อะพิปรัตยา อะพิปรัตชะยา / 1,332
227	อมฤต	อะมฤต อะมฤต / 846	อะมฤต อะมฤต / 994	อะมะริต อะมะริต / 897	อะมะริต, อะมะริต / 1,333 อะระหัน, ออะระหัน / 1,336
228	อรหันต์	อะระหัน / 849	อะระหัน / 996	อะระหัน / 899	อะวินยานะกะซัป อะวินยานะกะซัป / 1,339
229	อวิญญานกัทรัพย์	-	-	อะวินยานะกะซัป / 901	อะสังหาริมะซัป
230	อสังหาริมกัทรัพย์	-	-	อะสังหาริมะซัป / 901	อะสังหาริมะซัป / 1,340

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
231	อักษร-	-	-	อักษรระ- /906	อักษรระ-, อักษรอน- / 1,347
232	อักษรลักษณะ	-	-	อักษรระลัก / 906	อักษรระลัก, อักษรอนลัก / 1,347
233	อักษรศาสตร์	-	-	อักษรระศาสด / 906	อักษรระศาสด อักษรอนसान / 1,347
234	อันตรธาน	อันตะระธาน / 863	อันตะระธาน / 1,011	อันตะระทาน / 911	อันตะระทาน อันตฺระทาน / 1,354
235	อาขยาน	อาขุยาน / 869	อาขุยาน / 1,017	อาชะหุยาน / 914	อาชะหุยาน อาชะยาน / 1,360
236	อาชญา	อาดยา / 870	อาดยา / 1,018	อาดยา / 915	อาดยา, อาดชะยา / 1,361
237	อาชญากร	-	-	อาดยา- / 915	อาดยา-, อาดชะยา- / 1,361
238	อาชญากรรม	-	-	อาดยา- / 915	อาดยา-, อาดชะยา- / 1,361
239	อาสาฬห-	-	-	อาสาฬหะ- /921	อาสาฬหะ- อาสาฬหะละหะ- / 1,370
240	อาสาฬหบูชา	-	-	อาสาฬหบูชา / 921	อาสาฬหบูชา อาสาฬหะบูชา / 1,370

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
241	อุดมการณ์	-	-	อุดมมะกาน / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
242	อุดมคติ	-	-	อุดมมะกะติ / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
243	อุดมศึกษา	-	-	อุดมมะสีกสา / 928	อุดมมะ-, อุดม- / 1,381
244	อุทก	อุทก, อุทะกะ / 891	-	อุทก / 929	อุทก / 1,385
245	อุทก-	-	-	อุทกกะ-, อุทก- / 929\	อุทกกะ-, อุทก- / 1,385
246	อุปะ	อุปะ / 893	อุปะ / 1,038	อุปะ / 931	อุปะ, อุบปะ / 1,385
247	อุปกรณ์	อุปะกอน / 893	-	อุปะกอน / 931	อุปะกอน, อุบปะกอน / 1,385
248	อุปะถัมภ์	อุปะถำ / 893	อุปะถำ / 1,039	อุปะถำ / 931	อุปะถำ อุบปะถำ / 1,386
249	อุปะถัมภก	อุปะถำ-พก / 893	อุปะถำพก / 1,039	อุปะถำพก / 931	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386
250	อุปะทุด	อุปะทุด / 893	-	อุปะทุด / 931	อุปะทุด, อุบปะทุด / 1,386
251	อุปะเทศ	อุปะเทศ / 893	อุปะเทศ / 1,039	อุปะเทศ / 931	อุปะเทศ, อุบปะเทศ / 1,386
252	อุปะเทห์	อุปะเท่ / 893	อุปะเท่ / 1,039	อุปะเท่ / 931	อุปะเท่, อุบปะเท่ / 1,386
253	อุปะนิยัต	อุปะ- / 894	-	-	อุปะ-, อุบปะ- / 1,386

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
254	อุปนิสัย	อุปนิสัย / 894	อุปนิสัย / 1,039	อุปนิสัย / 931	อุปนิสัย, อุบปะนิสัย / 1,386
255	อุปบัติ	อุปบัติ / 894	อุปบัติ / 1,039	อุปบัติ / 931	อุปบัติ, อุบปะบัติ / 1,386
256	อุปปาดิกา	-	อุปปาดิกา / 1,039	-	อุปปะ-, อุบปะปะ- / 1,386
257	อุปพันธ์	-	อุปปะพัน / 1,039	อุปปะพัน / 931	อุปปะ-, อุบปะปะ- / 1,386
258	อุปโภค	อุปปะโภค / 894	อุปปะโภค / 1,039	อุปปะโภค / 931	อุปปะโภค, อุบปะปะโภค / 1,386
259	อุปมา	อุปปะมา / 894	อุปปะมา / 1,040	อุปปะมา / 931	อุปปะ-, อุบปะปะ- / 1,386
260	อุปมาน	อุปปะมาน / 894	อุปปะมาน / 1,040	อุปปะมาน / 931	อุปปะ-, อุบปะปะ- / 1,387
261	อุปไมย	อุปปะไม / 894	อุปปะไม / 1,040	อุปปะไม / 931	อุปปะไม, อุบปะปะไม / 1,387
262	อุปยุวราช	อุปปะยุวราช / 894	อุปปะยุวราช / 1,040	อุปปะยุวราช / 931	อุปปะยุวราช, อุบปะปะยุวราช / 1,387
263	อุปโยค	อุปปะโยค / 894	อุปปะโยค / 1,040	อุปปะโยค / 931	อุปปะโยค, อุบปะปะโยค / 1,387
264	อุปหุราช	อุปปะหุราช / 894	อุปปะหุราช / 1,040	อุปปะหุราช / 932	อุปปะหุราช อุบปะปะหุราช / 1,387
265	อุปรี	อุปปะรี / 895	-	อุปปะรี / 932	อุปปะรี, อุบปะปะรี / 1,387
266	อุปริม-	-	-	อุปปะริมะ- / 932	อุปปะริมะ-, อุบปะปะริมะ- / 1,387

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	พจนานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
267	อุปโลกน์	-	-	อุปะโหลก / 932	อะปะโหลก อุปะโหลก อุบปะโหลก / 1,387
268	อุปสมบท	อุปะสมบตฺ / 895	อุปะสมบต / 1,040	อุปะสมบต / 932	อุปะสมบต อุบปะสมบต / 1,387
269	อุปสรรค	อุปะสັก / 895	อุปะสັก / 1,041	อุปะสັก / 932	อุปะสັก, อุบปะสັก / 1,387
270	อุปสัมปทา	อุปะสํปะทา / 895	-	อุปะสํปะทา / 932	อุปะ-, อุบปะ- / 1,388
271	อุปฮาด	อุปะ- / 895	-	อุปะ- / 932	อุปะ-, อุบปะ- / 1,388
272	อุปัชฌาย์	-	-	อุปัดชา / 932	อุปัดชา, อุบปัคชา / 1,388
273	อุปัชฌาย-	-	-	อุปัดชายะ- / 932	อุปัดชายะ- อุบปัคชายะ- / 1,388
274	อุปัทธพ	อุปัดทะรบ / 895	-	อุปัดทะรบ / 932	อุปัดทะรบ
275	อุปัทวันตราย	-	-	อุปัดทะวันตะราย / 932	อุบปัคทะรบ / 1,388 อุปัดทะวันตะราย อุบปัคทะวันตะราย / 1,388

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อันดับ	คำศัพท์	ปทานุกรม พ.ศ. 2470	พจนานุกรม พ.ศ. 2493	พจนานุกรม พ.ศ. 2525	พจนานุกรม พ.ศ. 2542
276	อุปาทาย	-	อุปาดทุยาย / 1,041	อุปาดทะยาย / 932	อุปาดทะยาย อุบปาดทะยาย / 1,388
277	อุปาหนา	อุปาหนา / 896	อุปาหนา / 1,041	อุปาหนา / 932	อุปาหนา, อุบปาหนา / 1,388
278	เอก-	-	-	เอกกะ- / 934	เอกะ-, เอกกะ- / 1,391
279	เอกบุคคล	-	-	เอกกะบุกคน / 934	เอกะบุกคน เอกกะบุกคน / 1,391
280	เอกบุรุษ	-	-	เอกกะบุหุรุด / 934	เอกะบุหุรุด อกกะบุหุรุด / 1,391
281	เอกภริยา	-	-	เอกกะพะริยา / 935	เอกะพะริยา,
282	เอกภาตี	-	-	เอกะ / 935	เอกกะพะริยา / 1,391 เอกะ-, เอกกะ- / 1,391

ภาคผนวก ค
ประวัติของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

เรื่องของพจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม และ อนุกรมวิธาน

ราชบัณฑิตยสถาน¹

ในแวดวงการศึกษาทุกระดับตลอดจนงานวิชาการซึ่งต้องการค้นคว้าวิจัย สิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งจากการทดลองในห้องปฏิบัติการแล้ว ยังต้องอาศัยตำราวิชาการเฉพาะสาขา คือ พวง textbook และหนังสืออ้างอิง คือ พวง reference book

ราชบัณฑิตยสถานมีการจัดทำหนังสือพวง textbook และพวง reference book โดยพวงหลังยังแยกออกเป็นประเภทต่างๆ คือ พจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม อนุกรมวิธาน และบัญญัติศัพท์

ชื่อหนังสือทั้ง 5 ประเภทมีลักษณะเป็นศัพท์ซึ่งผูกขึ้นมาจากคำบาลี-สันสกฤต และ 4 ชื่อแรกมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีคำว่า กรม ประกอบอยู่ด้วย ผู้ที่ไม่สันทัดในเรื่องของภาษา โดยเฉพาะภาษาบาลี-สันสกฤต และไม่ใช่นักศึกษาหรืออยู่ในวงวิชาการโดยตรงที่ต้องอาศัยหนังสืออ้างอิงในชีวิตการทำงานประจำวัน ก็คงจะไม่ทราบว่าหนังสือเหล่านั้นมีลักษณะอย่างไร นอกจากคำว่า พจนานุกรม สารานุกรม อักษรานุกรม และอนุกรมวิธาน แล้ว บางคนก็อาจจะเคยได้พบคำว่า ปทานุกรม หรือ ศัพท์านุกรม อีกด้วย ซึ่งก็จะยิ่งสร้างความงุนและสับสนมากขึ้น

พจนานุกรม คือ หนังสือที่รวบรวมคำที่มีใช้ในภาษา พจนานุกรมภาษาใดก็ต้องรวบรวมคำที่มีใช้ในภาษานั้น จัดเรียงตามลำดับของคำตามตัวอักษร ตลอดจนให้ความรู้ในเรื่องของอักษรวิธี (คือ การเขียนและสะกดการันต์) บอกลีขานอ่าน ความหมายของคำแต่เพียงสั้น ๆ และบอกประวัติที่มาของคำ

ความหมายของพจนานุกรมข้างต้นเป็นความหมายหลักของคำ dictionary เพราะความหมายของ dictionary ยังหมายถึงหนังสือที่รวบรวมคำเฉพาะที่ใช้ในวิชานั้น ๆ จัดเรียงตามลำดับอักษร โดยมีคำอธิบายสั้น ๆ เช่น พจนานุกรมภูมิศาสตร์ พจนานุกรมวิทยาศาสตร์

¹ ที่มา: จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ 2 ฉบับที่ 16, เมษายน 2553 (บางส่วนของจดหมายข่าว)

พจนานุกรมจึงเป็นหนังสือที่ใช้สำหรับค้นคำและความหมายของคำซึ่งเรียงตามลำดับตัวอักษร คำ พจนานุกรม มาจากคำว่าว่า พจน (คำ, คำพูด, ถ้อยคำ) สนธิกับอนุกรม (ลำดับ) ความหมายตามตัวว่า ลำดับคำ

ก่อนหน้าที่จะมีคำ พจนานุกรม ขึ้นใช้คือ ก่อน พ.ศ. 2475 พวกมิชชันนารีซึ่งได้เข้ามาเมื่อต้นรัตนโกสินทร์ได้เคยจัดทำหนังสือชนิดนี้มาแล้ว และใช้ชื่อต่าง ๆ กัน เช่น ฉบับของหมอจันดล (พ.ศ. 2388) ใช้ทับศัพท์ว่า ดิกชันนารี ฉบับของหมอบรัดเลย์ เรียกว่า อักษรภิธานศัพท์ ฉบับของสังฆราชปาเลกัว เรียกว่า สัพพะพจนะภษาไทย ฉบับของบาทหลวงเวย์ ซึ่งนำฉบับของสังฆราชปาเลกัวมาแก้ไขเพิ่มเติมใช้ชื่อว่า “ศิริพจนะภษาไทย” (พ.ศ. 2439) ใน พ.ศ. 2470 กระทรวงธรรมการ (ปัจจุบัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ) จึงได้ตีพิมพ์หนังสือ ปทานุกรม ออกเผยแพร่และใช้ในราชการ คำ “ปทานุกรม” จึงใช้เป็นที่เรียกหนังสือประเภทนี้

พ.ศ. 2475 กระทรวงธรรมการได้ตั้งคณะกรรมการชำระปทานุกรม เพื่อชำระข้อบกพร่องและแก้ไขหนังสือปทานุกรมให้ดีขึ้น คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงชื่อหนังสือที่เรียกว่า “ปทานุกรม” แล้ว มีความเห็นควรให้ใช้คำ พจนานุกรม แทน เพราะมีความหมายตรงกับคำว่า dictionary มากกว่า “ปทานุกรม” ที่ว่า ปทานุกรม ไม่ตรงกับคำ dictionary เพราะคำปทานุกรม เกิดจากคำ “ปท” (บท) สนธิกับคำ สุโส (=มนุษย์คนเดียว ใช้เป็นประธานของประโยค), มนุสุต (=มนุษย์คนเดียว ใช้เป็นกรรมของประโยค) นับเป็น “บท” เพราะประกอบวิภัติแล้ว โดยมาจากคำ (พจน) มนุสุต พจนานุกรมจะไม่เก็บคำที่เป็น “บท” คือ มนุสุโส ฯลฯ แต่จะเก็บ “คำ” คือ มนุสุต หรือที่เขียนในรูปที่นิยมใช้ในภาษาไทย คือ มนุษย์ เท่านั้น เหตุนี้จึงได้ใช้คำ พจนานุกรม แทน

พจนานุกรมเป็นหนังสือที่มีความสำคัญยิ่งของแต่ละชาติที่มีภาษาเป็นของตนเอง สำหรับประเทศไทยก็มีผู้จัดทำพจนานุกรมขึ้นเผยแพร่หลายเล่ม แต่พจนานุกรมฉบับที่รัฐบาลกำหนดให้หน่วยราชการและโรงเรียนใช้เป็นมาตรฐาน คือ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ซึ่งปัจจุบันได้จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 4 การจัดทำพจนานุกรมนี้ ราชบัณฑิตยสถานได้รับโอนงานชำระปทานุกรม ของกระทรวงธรรมการมาดำเนินการต่อตั้งแต่ พ.ศ. 2477

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวศิรินทร สิ้นศิริโรจน์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 19 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

ศศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

